সীৰলু

The sign of ploughing...

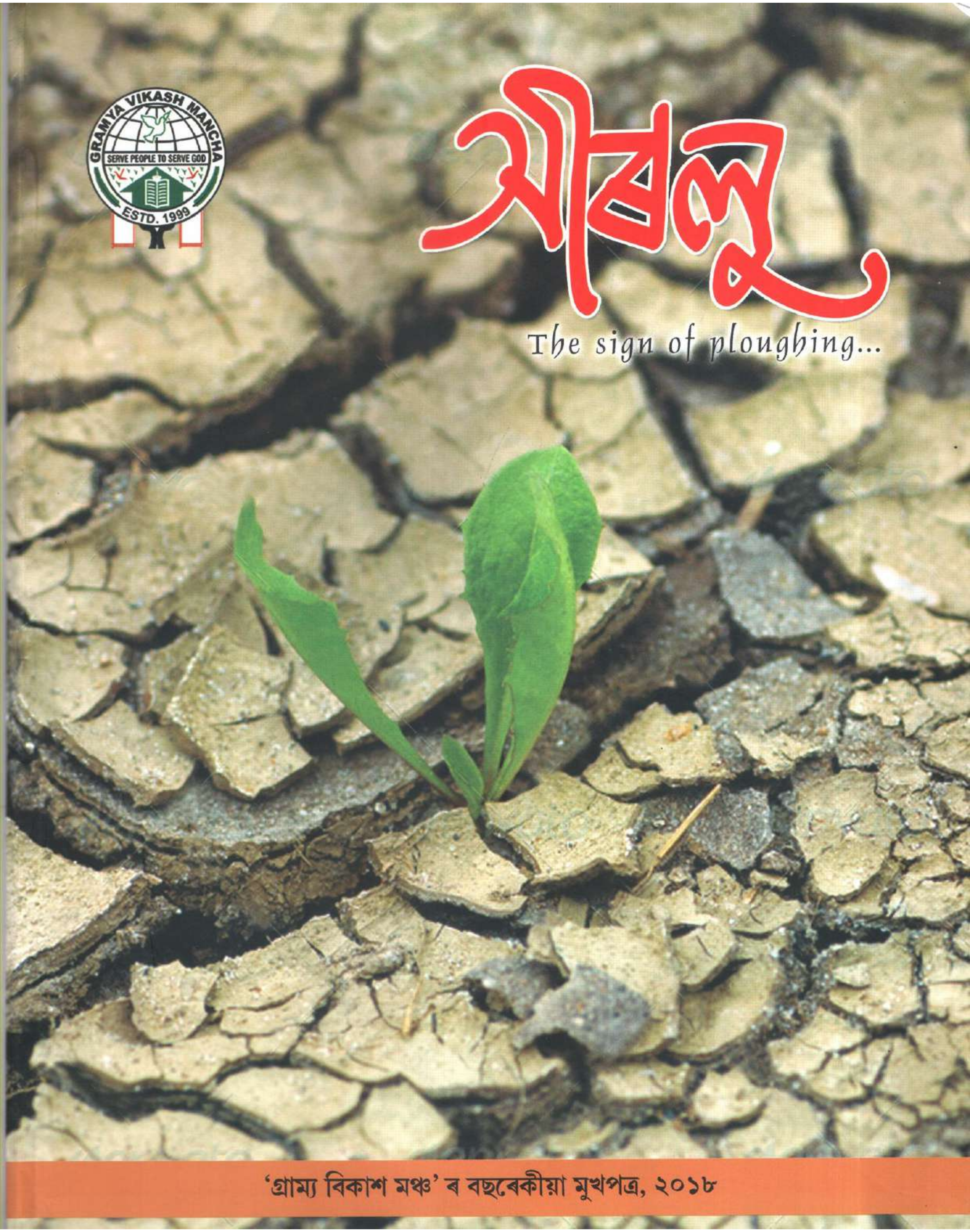

'গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চ'ৰ বছৰেকীয়া মুখপত্ৰ, ২০১৮

শেহতীয়া সময়ছোৱাত 'গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চ'ৰ উদ্যোগত নলবাৰী, বাগছা আৰু কামৰূপ জিলাৰ বিভিন্ন প্ৰান্তৰৰ গ্ৰাম্য কৃষিজীৱিৰ বাবে ৰূপায়িত হৈছে কেইবাটাও কৃষিভিত্তিক প্ৰকল্প। আটাইকেইটা প্ৰকল্পই গ্ৰাম্যবাসীৰ মাজত আশাৰ সৃষ্টি কৰিছে

গুণগত শিক্ষাৰে অন্বেষণ সমৃদ্ধিশালী ভৱিষ্যতৰ...

SHOISHAV

শৈশৱ | SHOISHAV | शैशव

সীৰলু

The sign of ploughing...

'গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চ'ৰ বছৰেকীয়া মুখপত্ৰ

চতুৰ্থ বছৰ, চতুৰ্থ সংখ্যা, এপ্ৰিল, ২০১৮

স্থান

কাৰ্যালয়

গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চ, বৰবৰী

জিলা ঃ নলবাৰী, অসম

শুভেচ্ছাৰে—

শ্ৰীযুত/যুতা..

....

সম্পাদক

সীৰলু, ২০১৮

সীৰলু

চতুৰ্থ বছৰ ● চতুৰ্থ সংখ্যা, প্ৰকাশ কাল ঃ এপ্ৰিল ২০১৮
'গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চ'ৰ বছৰেকীয়া মুখপত্ৰ, ২০১৮

Siralu

A annual journal of Gramya Vikash Mancha
published by Gramya Vikash Mancha
Office campus, Barbari, Dist. Nalbari, Assam

সীৰলু সম্পাদনা সমিতি

উপদেষ্টা	ঃ	পৃথ্বিভূষণ ডেকা কিশোৰ কুমাৰ কলিতা
সভাপতি	ঃ	ডাঃ ৰাজুমণি শৰ্মা
সম্পাদক	ঃ	নয়নজ্যোতি ভূঞা
সহযোগী সম্পাদক	ঃ	অৰূপজ্যোতি দাস
সদস্য/সদস্যা	ঃ	হীৰকজ্যোতি বৰ্মন হৰমোহন বৰ্মন শ্বাহ আলম আহমেদ জুৰি তালুকদাৰ কিশোৰ কলিতা ববিতা দাস দিপাঙ্কৰ চক্ৰৱৰ্তী চন্দন চক্ৰৱৰ্তী (কনিষ্ঠ)
প্ৰকাশক	ঃ	গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চ
বেটুপাত	ঃ	ৰাতুল দাস
অংগসজ্জা	ঃ	তৰণী কলিতা
মুদ্ৰণ	ঃ	কালাৰপ্লাছ, ৰাজগড় ৰোড, গুৱাহাটী- ৩, ফোন ঃ ৯৮৬৪০-৩৩৫২৯

কৃতজ্ঞতা

এই মুখপত্ৰ প্ৰকাশৰ ক্ষেত্ৰত সহযোগিতা আগবঢ়োৱা গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চৰ প্ৰতিগৰাকী স্বেচ্ছাসেৱক/স্বেচ্ছাসেৱিকা আৰু প্ৰকাশৰ বাবে লিখনি আগবঢ়োৱা প্ৰতিগৰাকী শুভাকাংক্ষী, স্থিৰচিত্ৰ গ্ৰহণকাৰী, নিবন্ধকাৰ, কবি, গল্পকাৰলৈ।

—সম্পাদনা সমিতি 'সীৰলু'।

S. K. Das, ACS
Deputy Commissioner

Office of the
DEPUTY COMMISSIONER
Nalbari - 781335, Assam, India
Mobile : 94350-27404
Phone : 03624-220496 (O), 03624-220218 (R)
Fax : 03624-220469 (O), 03624-220371 (R)
E-mail : dc-nalbari@nic.in

শুভেচ্ছাবাণী

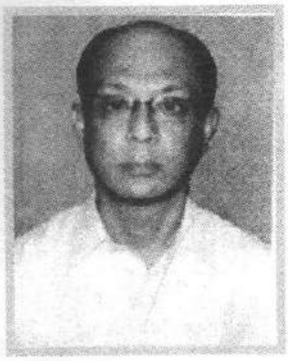

সমাজ সৰলীকৰণ তথা উন্নয়ণৰ স্বাৰ্থত নিৰলস প্ৰচেষ্টাৰে সেৱা আগবঢ়োৱা নলবাৰী ৰাজহ চক্ৰৰ অন্তৰ্গত বৰবৰীস্হিত স্বেচ্ছাসেৱী সংস্হা **"গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চ"**ই ওঠৰতা বছৰ সফলতাৰে অতিক্ৰম কৰাত অতিশয় আনন্দিত হৈছোঁ । ১৯৯৯ চনৰে পৰা অনুষ্ঠানটোৱে নলবাৰী জিলাক কেন্দ্ৰ কৰি অসমৰ বিভিন্ন অঞ্চলত উন্নয়ণমূলক কাৰ্য্যসূচী ৰূপায়ণেৰে সমাজৰ বঞ্চিত তথা দুৰ্বল শ্ৰেণীৰ লোকসকলৰ আৰ্থ সামাজিক উন্নযণৰ ক্ষেত্ৰত যোগোৱা বৰঙণি উল্লখনীয় । গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চৰ প্ৰতিগৰাকী স্বেচ্ছাসেৱক-স্বেচ্ছাসেৱীকাক এই ছেগতে মই আন্তৰিক অভিনন্দন জ্ঞাপন কৰিলোঁ ।

এই অনুষ্ঠানটোৰ বিভিন্ন প্ৰগতিশীল চিন্তা-চৰ্চা প্ৰতিফলিত কৰাৰ বাবে অনুষ্ঠানটোৰ বছৰেকীয়া মূখপত্ৰ **"সীৰলু"** ৰ চতুৰ্থ সংখ্যাটি প্ৰকাশ কৰিবলৈ ওলোৱাটো অতিশয় শুভ লক্ষণ । মই আশা কৰো **"সীৰলু"** ৰ প্ৰতিটো পৃষ্ঠাতে সন্নিবিষ্ট হওঁক উন্নয়ণী চিন্তাধাৰা আৰু সুষম বিকাশৰ পথ ।

তাৰিখ : ২০.০৩.২০১৮ ইং
স্হান : নলবাৰী

(এছ.কে. দাস, এ.চি.এচ)
উপায়ুক্ত, নলবাৰী

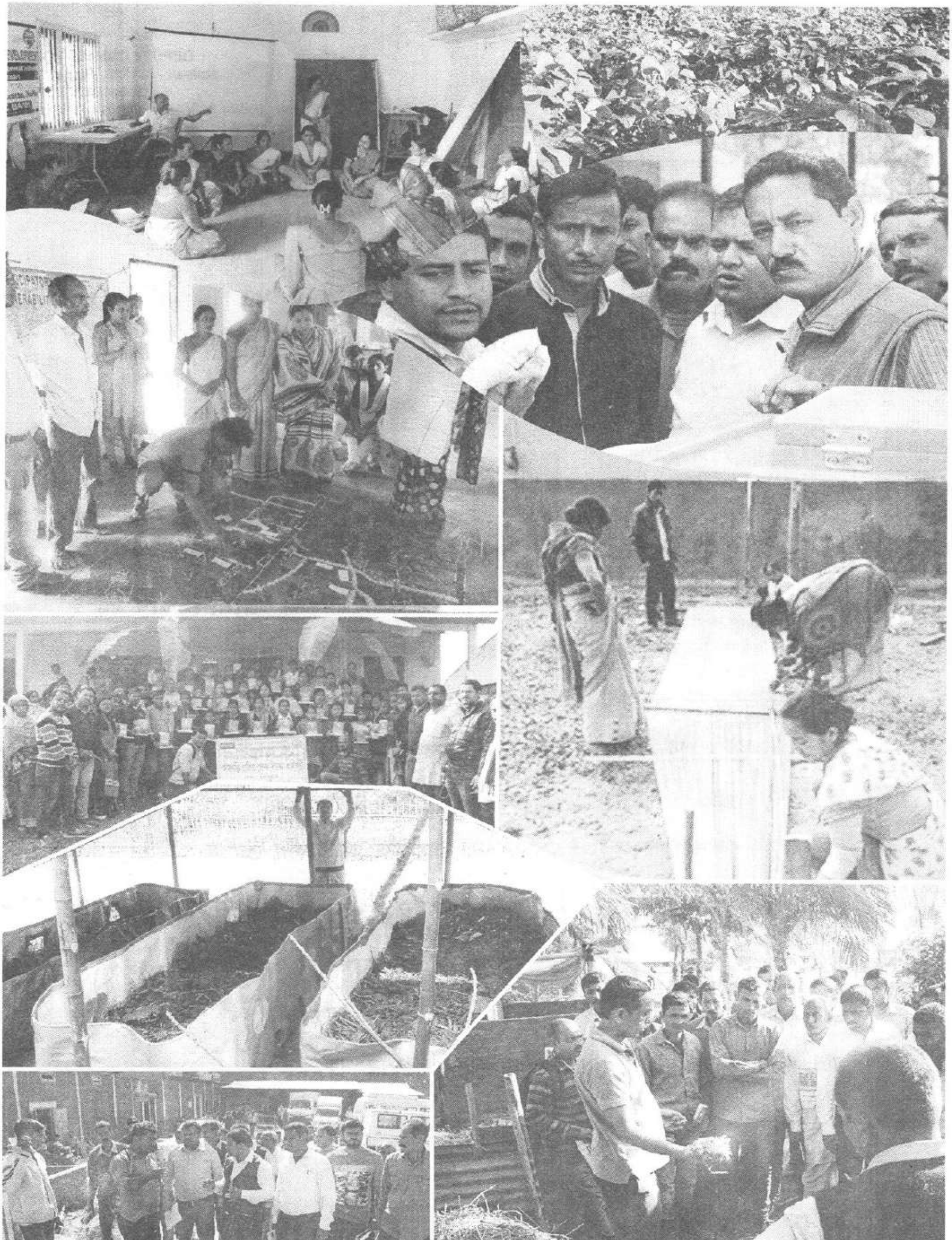

আৰ্কাইভৰ সামগ্ৰীত পৰিণত হৈছে কমৰেড কানু স্যানালৰ পঁজাঘৰ আনকি সৰ্বহাৰাৰ বিপ্লৱৰ প্ৰস্তাৱ। অথচ একেই আছে শোষণ-তোষণ, জাতি ভেদ, উচ্চ-নীচ, ধনী দুখীয়াৰ বৰ্দ্ধিত ব্যৱধান। সকলো একেই আছে, কেৱল সলনি হৈছে স্বৰূপৰ।

দ্য লাষ্ট কমিউনিষ্ট!

তিস্তাৰ পাৰে পাৰে অকোঁৰা পকোৰা পথেৰে নামি আহিছিলোঁ কালেংপুঙৰ পৰা। কালেংপুঙৰ পৰা শিলিগুৰি সংযোগী পথচোৱা অতি উপভোগ্য। মাৰ্চ-এপ্ৰিল মাহত এই পথৰ দুয়োপাৰে কেৱল নানা ৰঙী ফুল, যেন কোনোবাই পৰিকল্পিতভাৱে পাতি থৈছে অন্তহীন ফুলনি। ...বাছখন শিলিগুৰিৰ বাছষ্টপেজত ৰৈ যোৱাৰ লগে লগে যাত্ৰীবোৰৰ মাজত একপ্ৰকাৰ দৌৰা দৌৰী লাগিল। ইফালে আৰম্ভ হৈছে কিন্‌কিনীয়া বৰষুণ। মুলতঃ ষ্টেছন অভিমুখী মানুহবোৰে ৰিক্সাই, অটোৰে জঁপিয়াই হ'লেও উঠি গন্তব্য অভিমুখে যাত্ৰা আৰম্ভ কৰিলে।

আমাৰ লক্ষ্য অৱশ্যে নক্সালবাৰী। নক্সালবাৰী এখন গাঁও বা অঞ্চল নহয়, কোৱা হয় ই এটা সত্বাৰ নাম আৰু সেইবাবেই তাৰ প্ৰতি আমাৰ এৰাব নোৱৰা আকৰ্ষণ। আকৰ্ষণৰ কেন্দ্ৰবিন্দু আকৌ এজন মানুহ, তেওঁৰ নাম কাণু স্যানাল। কিন্তু, দুৰ্ভাগ্যজনক কথাটো আছিল, মাত্ৰ সাতদিনৰ আগেয়ে এই লোকজনে এই পৃথিৱীৰ পৰা বিদায় মাগিছিল। অঞ্চলটোৰ শৌৰ্যৰ প্ৰতীক এই কমৰেডৰ মৃত্যুও আছিল এক অপঘাত। তেওঁৰ একান্ত অনুৰাগীৰ বাবে সেয়া আছিল ইচ্ছামৃত্যু। আনহাতে সময়ৰ প্ৰত্যাহ্বানৰ ওচৰত শিৰণত কৰি তেওঁৰে সতীৰ্থ বাওঁপন্থী নেতা আজিজুল হকে সংবাদ মাধ্যমক কৈছিল— 'আমিয়েই কানু স্যানালক মাৰি পেলালো। এই মৃত্যুৰ বাবে দায়ী আমি।'

কিনকিনিয়া বৰষুণে অপচয় কৰা গধূলিতো শিলিগুৰিৰ হোটেলতে কটাই পিছদিনা পুৱাই আমি ওলালো নক্সালবাৰীলৈ বুলি। আমাক নিবলৈ আহিল এগৰাকী প্ৰায় আদহীয়া মানুহ। প্ৰাণনাথ চক্ৰৱৰ্তী। কলকাতাৰ এজন পুৰণি বন্ধুৰ যোগসূত্ৰৰে আমি নক্সালবাৰী যাত্ৰাৰ সঙ্গী কৰিলো প্ৰাণনাথ দাক। হোটেলৰ লবীত হোৱা প্ৰথম চিনাকীতে গম পালো প্ৰাণনাথ চক্ৰৱৰ্তীও পুৰণি কাঢ়া কমিউনিষ্ট, যেন কোনো এটা সময়ক ধৰি ৰাখিব বিচৰা এজন প্ৰতীকী মানুহ।

শিলিগুৰিৰ পৰা নক্সালবাৰীলৈ দূৰত্ব ২৫ কিলোমিটাৰ। বাছেৰে প্ৰায় এঘণ্টা গৈ আমি নামিলোগৈ সেই চ'কটোত, যাৰ নামেই নক্সালবাৰী। পথৰ দুয়োকাষে কিছু সংখ্যক পুৰণি দোকান, নগৰ মহানগৰীৰ ব্যস্ততাই চুবগৈ নোৱৰা এটুকুৰা উদাস ঠাই। বাছৰ পৰা নমাৰ পাছতে প্ৰাণনাথ দাৰ পিছে পিছে আমি আগবাঢ়ি গ'লো এখন চাহ দোকানৰ ফালে। দুই এজনে আগবাঢ়ি আহি তেওঁক মাত দিলে, খবৰ বাতৰি ল'লে। আমাক চিনাকী কৰাই দিয়াত ক'লো— আমি পাৰ্টীৰ মানুহ নহয়, সাংবাদিকহে। এনেয়ে চাহ দোকানীজনৰ এজন গ্ৰাহকৰ লগত উচ্চ বাচ্য শুনিবলৈ পোৱা গ'ল। গ্ৰাহক সত্তৰোৰ্দ্ধ পকা চুলিয়া লোক, কাজিয়াৰ কাৰণ— তিনিজনে খোৱা চাহ চিঙৰাৰ বিপৰীতে অধিক পইচা লোৱাৰ অভিযোগ। প্ৰাণনাথ দা আৰু আমি লগ পোৱা আন দুই তিনিজন লোক উঠি গৈ হস্তক্ষেপ কৰাতহে কাজিয়া ভাগিল, পৰিস্থিতি শান্ত হ'ল। প্ৰাণনাথ দাই এইবাৰ আমাক উৎসাহেৰে সুধিলে— এতিয়া কলৈ যাব কওক। আমি ক'লো— কানু স্যানালৰ ঘৰলৈ। আমাৰ প্ৰস্তাৱ শুনি তেওঁ উচপ্ খাই উঠিল। তেওঁ ক'লে— কিন্তু তেওঁতো নাই, যোৱা ১০ তাৰিখে তেওঁ

ঢুকাল। তাতে আপুনি এতিয়া আৰু কাকো লগ নাপায়। তথাপিও, আমি ক'লো— তেওঁৰ ঘৰটো, পৰিৱেশটোকে চাই যাও...। তেনেতে প্ৰাণনাথ দাৰ নিৰ্দেশ মৰ্মে এখন ভঙা চিগা ৰিক্সা আহি আমাৰ কাষত ৰ'ল।

ধুনীয়াকৈ গোবৰ মাটিৰে মচি থোৱা এটা মাটিৰ ঘৰ। সন্মুখত এখন সৰু চোতাল, বাৰাণ্ডাত পাৰি থোৱা আছে এখন বেঞ্চ। ঘৰে-চোতালে এক নিমাওমাও পৰিৱেশ। প্ৰাণনাথ দা গাঁৱৰ আন এজনৰ সৈতে বাৰাণ্ডাৰ বেঞ্চখনতে বহিল। কেমেৰাটো বেগৰ পৰা উলিয়াই আমি ঘৰটোৰ ভিতৰ সোমালো। দেখিলো— ফটো তুলিবলৈ আচলতে একোৱেই নাই। এটা সৰু কোঠাৰ ভিতৰত এখন কাঠৰ খাট, এখন সৰু কিতাপৰ ৰেগ আৰু মজিয়াৰ মধ্যস্থানৰ সময়ৰ বুকুত হেৰাই যোৱা এজন লৌহ কঠিন মানুহৰ আবক্ষ ফটোৰ সন্মুখত জ্বলি আছে এগছি মাটিৰ চাকি। লক্ষ্য কৰিলো— দুপৰীয়াৰ ৰ'দ ঢাকি পুনৰ গোমা হৈ আহিছে বতৰ। আৰু সেই বাবেই কোঠাৰ ভিতৰৰ আন্ধাৰ ফালি বহু কষ্টেৰেও মাটিৰ চাকি গছিয়ে পোহৰাই তুলিব পৰা নাই ডাঙৰকৈ বন্ধাই অনা ক'লা বগা ফটোখন, যি ফটোৱে ধৰি ৰাখিব বিচাৰিছে বহুতৰ বাবে পাঁচটা দশকৰ যুগনায়ক অথচ কালান্তৰত সময়ৰ ওচৰতে ধৰাশায়ী এজন হাৰি যোৱা সৈনিকক।

সিদিনা মানিক সৰকাৰো হাৰিল। আপাততঃ হৰা জিকাৰ নিৰ্বাচনী খবৰবোৰে অনা নিয়ম মাফিক কথাবোৰৰ ই আছিল ব্যতিক্ৰম। ত্ৰিপুৰাত মানিক সৰকাৰ হাৰিল মানে কৰবাত অঘটন ঘটিছে। ই যেন বাওপন্থাৰ মজিয়াত ঘটি থকা ভুলবোৰক প্ৰতিনিধিত্ব কৰি হঠাৎ বিয়পি পৰা এটা অৱধাৰিত খবৰ। নক্সালবাৰী ঘূৰি উভতি অহাৰ কেইমাহমানৰ পাছতে আমি লগ পাইছিলো ত্ৰিপুৰাৰ মুখ্যমন্ত্ৰী মানিক সৰকাৰক। ২০১০ চনৰ ডিচেম্বৰ মাহৰ এটা গধূলি, মুখ্যমন্ত্ৰীৰ কাৰ্যালয়ত দীঘলীয়া বাৰ্তালাপ। এগৰাকী পৰিশীলিত ভদ্ৰলোকৰ সৈতে কথা পতাৰ এক বিশেষ মাদকতা আছে। তেওঁৰ কথাত ত্ৰিপুৰাৰ জনগোষ্ঠীয়, অ-জনগোষ্ঠীয়সকলৰ সহৱস্থানৰ সংগ্ৰাম, পৰিচয় সংকটে অব্যাহত ৰখা অনিশ্চয়তাৰ কথা আৰু তাৰ বৰ্তমানতে সমতা প্ৰতিষ্ঠাৰ বাৰ্তা। স্বাভাৱিকতে তেওঁৰ কথাত আছে গাম্ভীৰ্য, দুচকুত প্ৰত্যয়ভৰা চাৱনি। আমি কথাবোৰ শুনি গ'লো, লিখি গ'লো... প্ৰকাশিত হ'ল দীঘলীয়া সাক্ষাৎকাৰ।

মূলতঃ ডেৰটা দশকত যি আৱহাৱাৰ মাজেৰে আগবাঢ়িছে দেশৰ সমাজ, তাত আত্মহননৰ পথ লৈছে কানু স্যানালৰ দৰে নক্সালবাৰীৰ নায়ক, সংখ্যালঘুত পৰিণত হৈছে দেশৰ সীমান্তৰ কোণত ৰৈ ৰঙা পতাকা উৰুওৱা মানিক সৰকাৰ। স্বাভাৱিকতে প্ৰশ্ন উঠে আচলতে হৈছে কি? কিয় শিপা হেৰুৱাব লাগিছে উপান্ত আৰু সৰ্বহাৰাৰ কথা কোৱাসকল! কেৱল নিৰ্বাচনী ৰাজনীতি বা ফলাফলেৰেই নহয়, এনেও যেন কৰবাত পাহৰণিৰ গৰ্ভত লীন হৈ যাব লাগিছে সেইসকল লোক যাৰ কথাই কামে এদিন শিহৰিত হৈ উঠিছিল মানুহক ভাল পোৱা পৰিবৰ্তনকামী মানুহ। সেয়ে এতিয়া সকলোৰে যুকিয়াই চাবৰ মন গৈছে ভুলবোৰ কোনে ক'ত কৰিছে, ক'ৰ পৰা আৰম্ভ হৈছে বিশ্বাসহীনতাৰ যাত্ৰা...

এতিয়া এনে কিছুমান মানুহ ওলাইছে যি নিজেই ব্যক্তিত্ব তথা সমাজ-সাংস্কৃতিক দিশৰ সুশীল পৰিচয়েৰে মানুহ হিচাপে থিয় হোৱাৰ বাবেই অনুপযুক্ত, অথচ তেওঁলোকেই সমাজ আৰু জাতি গঠনৰ কথা কৈছে। তেওঁলোকে গঠন কৰিব বিচৰা সমাজ আৰু জাতিবোৰৰ বাৰু কোনবোৰ মানুহ সুৰক্ষিত। কেৱল ৰাজনৈতিক ভৱিষ্যতৰ সুৰক্ষাই কাৰোবাৰ জাতি হিচাপে থিয় দিয়াৰ কাৰণ হ'ব পাৰেনে? অনুভৱ হয়— এনে প্ৰেক্ষাপটৰ বাবেই আজি অস্পষ্ট আমাৰ জাতীয়তাবাদ, বিভ্ৰান্ত জাতি সমাজ। শ্ৰেণী শোষণ-তোষণৰ ঊৰ্ধ্বলৈ গৈ সমাজ, জাতি আৰু জাতীয়তাবাদ আমি কেতিয়াবা গঢ়িব পাৰিম নে নোৱাৰিম তাৰ পৰীক্ষা নিৰীক্ষাও যেন আমি আৰম্ভ কৰিবই পৰা নাই। সমাজ কিম্বা জাতি হিচাপে কৰবাত সংঘবদ্ধ হোৱাৰ তাড়না অনুভৱ কৰিলেও মানুহ বিভাজিত হৈ আছে স্থুল ব্যক্তিগত চেতনাৰে। এইখিনিতে হয়তো কাম দিছে বিকাশৰ ৰাজনৈতিক শ্ল'গানে। আৰু লগে লগে শিপাৰ পৰা বিচ্ছিন্ন হৈছে বাওপন্থা, বিফলতাৰ আন্ধাৰত কৰুৱকাইছে সৰ্বহাৰাৰ সপোন দিঠক কৰাৰ ৰাজনৈতিক চেতনা।

ঘূৰি চাব বিচাৰিছো— কি ঘটিছিল ষাঠি কিম্বা সত্তৰৰ দশকত। কি হেৰুওৱাৰ ভয়ত, কি আশাত একত্ৰিত হৈছিল আমাৰ দেশৰ উপান্ত সমাজ। আপাততঃ আজিৰ নক্সালবাৰীত একো নাই। আপোনাৰ মোৰ দৰে খাটি খোৱা মানুহৰ সংগ্ৰাম জৰ্জৰ জীৱনে হয়তো হেঁচা মাৰি থৈছে বিদ্ৰোহৰ স্ফুলিঙ্গকো। আৰ্কাইভৰ সামগ্ৰীত পৰিণত হৈছে কমৰেড কানু স্যানালৰ পঁজাঘৰ আনকি সৰ্বহাৰাৰ বিপ্লৱৰ প্ৰস্তাৱ। অথচ একেই আছে শোষণ-তোষণ, জাতি ভেদ, উচ্চ-নীচ, ধনী দুখীয়াৰ বৰ্দ্ধিত ব্যৱধান। সকলো একেই আছে, কেৱল সলনি হৈছে স্বৰূপৰ। মহাজনৰ ঠাইত আহিছে কোম্পানী। কোম্পানীৰ আঙুলিৰ ঠাৰত সলনি হৈছে জীৱনৰ ব্যকৰণ। কিবা অৰ্থহীন নতুনৰ আৱহাৱাই হয়তো বিধ্বস্ত কৰিছে বহু কমিউনিষ্টৰো চেতনা। উফৰি গৈছে তত্ত্বৰ প্ৰাচীৰ। আৰু সেইবাবেই হয়তো আত্মহননৰ পথ ললে নক্সালবাৰীৰ নায়ক অশীতিপৰ পুৰুষ কানু স্যানালে। তেওঁ যেন শেষজন কমিউনিষ্ট যি ৰৈ আছিল কিবা এটা চাই যোৱাৰ তাড়নাতহে। আৰু অৱলীলাক্ৰমে পৰাজয়ৰ গ্লানি বুকুত লৈ বিদায় ল'লে— 'দ্য লাষ্ট কমিউনিষ্টে!...'

নয়নজ্যোতি ভূঞা

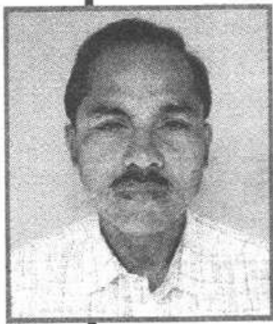

সভাপতিৰ কলম

পৰিৱৰ্তনৰ আশাৰে আগবাঢ়ো আহক

মানৱতাহীন, আদৰ্শহীন এখন সমাজৰ আমি অংগ। ভয়াৱহভাৱে আঘাত কৰা হৈছে গণতান্ত্ৰিক প্ৰমুল্যবোধক। সকলোৰে মুখে মুখে পৰিৱৰ্তনৰ শ্ল'গান। গণতন্ত্ৰৰ মন্দিৰৰ কোটিপতি অফৰাধীৰ দপদপনি। দেশৰ স্বাৰ্থক জলাঞ্জলি দি ব্যক্তি তথা দলীয় ৰাজনৈতিক নাটকৰ মঞ্চত পৰিণত হৈছে গণতন্ত্ৰৰ মন্দিৰ আনকি জাতি, মাতি, ভেটিৰ সংজ্ঞা সলনি কৰিবলৈও আগবাঢ়ি আহিল এচাম গণতন্ত্ৰৰ পুৰোহিত।

ৰাজনৈতিক দল, চৰকাৰী, অৰাজনৈতিক সংগঠন সকলোৰে গৰিবী হতাওৰ শ্ল'গান আওৰাই থাকিল। গৰিবী হতাওৰ শ্ল'গান শ্ল'গান হৈয়ে থাকিল। কাৰণ এই শ্ল'গান গৰীবৰ স্বাৰ্থত নহয়, সেইসকলৰ উন্নয়নৰ স্বাৰ্থতহে। গণতন্ত্ৰৰ পুৰোহিতসকলৰ প্ৰত্যক্ষ উদ্যোগত কাৰ্যপালিকা আৰু বহুতৰ সহযোগত দুৰ্নীতিয়ে চৰম সীমা অতিক্ৰম কৰিলে। কিন্তু এইবোৰ চিন্তা কৰিবলৈ আমাৰ সাহস নাই কাৰণ আমিও কিবা প্ৰকাৰে এইবোৰত সোমাই পৰিছো। মধ্যযুগীয় ধৰ্মীয় ৰাজনীতি এতিয়াও আমাৰ ৰাজনীতিৰ মূল বিষয় হৈ থাকিল। ধৰ্মক আমি মানৱৰ সৰ্বাংগীন উন্নয়নৰ দিশে আগবঢ়াই নিব নোৱাৰিলো। এনে কিয় হ'ল? যদি আমি আগলৈ ঘূৰি চাওঁ তেন্তে দেখা যায় যে ঐতিহাসিকভাৱে আমাৰ সমাজ ব্যৱস্থা আছিল এক আদৰ্শ সমাজ কিন্তু পৰিকল্পিতভাৱে ইয়াক ধ্বংস কৰিবলৈ অহৰহ চেষ্টা চলোৱা হৈছে যদিওবা এচাম সমাজ সচেতন ব্যক্তি, সংগঠনৰ বাবে ইয়াক ভাঙি দিবলৈ সক্ষম হোৱা নাই।

এনে এক জটিল আৰ্থ-সামাজিক আৰু ৰাজনৈতিক পাকচক্ৰত আমি আমাৰ উন্নয়ন স্থবিৰ হৈ যাব দিম নেকি? আমাৰ নিজস্বতা হেৰাই যাবলৈ দিব নোৱাৰো। এনে প্ৰেক্ষাপটত আমি সকলোৰে সত্যনিষ্ঠা আৰু ত্যাগৰ মনোভাবেৰে আগবাঢ়িব লাগিব। ইয়াৰ বাবে আমাক, লাগিব প্ৰৱল ইচ্ছা আৰু মানসিক শক্তি আহক আমি সকলোৰে হাতে হাত ধৰি এখন শান্তিপূৰ্ণ, সমতাপূৰ্ণ, সমৃদ্ধিশালী আৰু শোষণমুক্ত সমাজ গঢ়াৰ সংকল্প লওঁ।

কমলেশ্বৰ ভূঞা
সভাপতি, গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চ

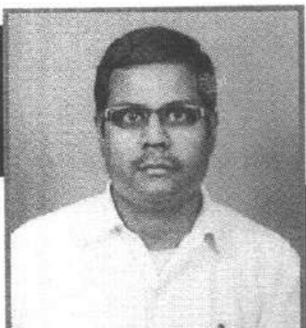

অশুভ সময়, বিশুদ্ধ মানুহ, বিভ্ৰান্ত সমাজ ইত্যাদি...

ৰহস্যঘন অতীত, উত্থান-পতন, জয়-পৰাজয়, সৃষ্টি-ধ্বংস, হৰ্ষ-বিষাদ ইত্যাদিৰ মেটমৰা ইতিহাসেৰে সমৃদ্ধ সময় আগবাঢ়ি আছে বোৱতী নদীৰ দৰে। প্ৰকৃতিৰ নীতি, পৰিক্ৰমাৰ এধানিও হীন দেৰি নোহোৱাকৈ আগবাঢ়ি আছে সময়, একেই তৰংগ, একেই কম্পনাংক, সুষম বিচ্যুতি..... প্ৰতি একক সময়ৰ গতিত। এনে গতিৰ প্ৰতি এককত মানুহে ৰছি গৈছে কিম্বা প্ৰত্যক্ষ কৰিছে উত্থান-পতন, জয়-পৰাজয়, সৃষ্টি-ধ্বংস, হৰ্ষ-বিষাদৰ অজস্ৰ ঘটনা-পৰিঘটনা, যুগে যুগে, প্ৰান্তে প্ৰান্তে। সময়ৰ এনে গতিৰ প্ৰতি একক যিদৰে কাৰোবাৰ বাবে শুভ সময়, কাৰোবাৰ বাবে অশুভ সময় হিচাপে চিহ্নিত হৈ আহিছে। ঠিক একেদৰে, সামূহিক ক্ষেত্ৰতো অৰ্থ্যৎ একোখন সমাজৰ বাবেও সময় শুভ বা অশুভ হিচাপে পৰিগণিত হৈ আহিছে। এনে শুভ বা অশুভ হিচাপে চিহ্নিত সময়কো মানুহে বা সমাজে মাত্ৰা প্ৰদান কৰি বিভাজিত কৰে অৰ্থাৎ অতি শুভ, অতি অশুভ ইত্যাদি ধৰণে চিহ্নিত কৰে। এনেদৰেই আগবাঢ়িছে প্ৰজন্মৰ পৰা প্ৰজন্মলৈ সময়ৰ গতি, মানুহৰ বিবৰ্তন, সমাজ পৰিক্ৰমা ....।

৮

জীৱনৰ প্ৰত্যাহ্বান নেওচি আগুৱাই থকা মানুহে নিত্য নতুন অভিজ্ঞতা আহৰণেৰে বিষয় ভিত্তিক মানসিক ধাৰণা, জ্ঞান গঢ়ি তোলে। তেনে ব্যক্তিগত ধাৰনা, জ্ঞানে ব্যক্তিৰ বাহ্যিক জগতখনৰ ঘটনা-পৰিঘটনা সম্পৰ্কে বিশ্লেষণাত্মক দৃষ্টিভংগী বা অভিমত প্ৰদান কৰা কাৰ্য্যক প্ৰভাৱান্বিত কৰে। আৰু সেয়াই হয়তো এটা প্ৰজন্মৰ বিষয় ভিত্তক দৃষ্টিভংগী, অভিমত আৰু আনটো প্ৰজন্মৰ বিষয়ভিত্তিক দৃষ্টিভংগী, অভিমতৰ মাজত থকা স্বাভাৱিক পাৰ্থক্যৰ এটা কাৰণ। তেনে পাৰ্থক্যৰ বাবেই হয়তো বহু ক্ষেত্ৰত অতীতৰ সময়ক সামগ্ৰীক ভাৱে শুভ সময় আৰু সাম্প্ৰতিক সময়ক জটিল সময় তথা ভৱিষ্যতৰ সময়ক লৈ উদ্বিগ্নতা সদায়ে দেখা যায়। সামাজিক জীৱনৰ বিভিন্ন মূহুৰ্ত্তত এনে চৰ্চা, মত-অভিমত প্ৰায়েই দেখা যায়। আজিৰ "জটিল সময়" আকৌ ভৱিষ্যতে "শুভ সময়" আছিল বুলি চিহ্নিত হয় আৰু ভৱিষ্যতৰ সমসাময়িক সময় 'জটিল সময়' হিচাপে বিবেচিত হয়,..... এনেদৰেই আগবাঢ়ি আছে সময় সম্পৰ্কে সামগ্ৰীক ধাৰনা। কিন্তু সচাকৈ কোনো 'সময়' শুভ বা অশুভ হয়নে?

আচলতে সময়ৰ তৰংগ একেদৰেই আগবাঢ়ি আছে, কোনো ক্ৰুটি-বিচ্যুতি নাই। প্ৰকৃতি তন্ত্ৰত স্বাধীনভাৱে আগবঢ়া এটি অতি জটিল বিষয় হ'ল 'সময়'। সময় একেই আছে, একো সলনি হোৱা নাই। মুহুৰ্ত্তৰ বাবে 'সময়'ৰ জটিল জালিকাৰ পৰিবৰ্তনে ব্ৰহ্মাণ্ডত তছনছ কৰিহে দিব পাৰে। তথাপি সৰ্বসাধাৰণ মানুহে সময়ক লৈয়ে তুলনা কৰি হৰ্ষ-বিষাদ, উদ্বিগ্নতা, ভিন্ন অভিমত প্ৰকাশ কৰে, অতীততো, আজিও ..।

সময় সম্পৰ্কে মানুহৰ এনে অনুভৱ; অভিব্যক্তি, ধাৰণাৰ বহু কাৰণ আছে। এনে কাৰণ বা কাৰক সম্পৰ্কে আলোচনা, ব্যাখ্যা বা বিতৰ্কও বহু পুৰণি। বিভিন্ন মণিষীয়ে বিভিন্ন ধৰণে ব্যাখ্যা আগবঢ়াইছে। এনে আলোচনা সমূহ বিশ্লেষণ কৰিলে দেখা যায় যে মানুহে সময়ক সাধৰণতে দুইধৰণে তুলনা কৰে, ব্যক্তিগত পৰ্য্যায়ত আৰু সামূহিক পৰ্য্যায়ত। মানুহে ব্যক্তিগত পৰ্য্যায়ত শুভ-অশুভ যিদৰে নিৰূপণ কৰে, সামূহিক ক্ষেত্ৰতো শুভ-অশুভ সময় নিৰূপন কৰে। কিন্তু, ব্যক্তিক লৈয়ে যিহেতু সমাজ গঢ় লয়, গতিকে ব্যক্তি আৰু সমাজৰ অৱস্থিতি বা সম্পৰ্কত সময়ো এটি তুলনাত্মক বিষয় হিচাপে বিবেচিত হৈ আহিছে।

ব্যক্তিৰ মানসিকতাই সমাজক প্ৰভাৱান্বিত কৰে বা সামাজিক ধ্যান ধাৰণা সৃষ্টিত অৰিহনা যোগায়। এনে মানসিকতা সৃষ্টি বা পৰিবৰ্তন প্ৰক্ৰিয়াতো সময়ৰ গতি বা তৰংগ একেই থাকে। সলনি হয় ব্যক্তিৰ বা সমাজৰ চিন্তা, আচৰণ, আশা, আকাংক্ষা ইত্যাদি। এনে চিন্তা, আচৰণ, আশা, আকাংক্ষাৰ পৰিবৰ্তনত বিভিন্ন কাৰণ বা কাৰক থাকে, তাৰ ভিতৰত এটি প্ৰধান কাৰক হ'ল অৰ্থনীতি বা অৰ্থনৈতিক অৱস্থিতিৰ পৰিবৰ্তন নাইবা ভিন্নতা।

এনে কাৰক বা প্ৰভাৱ যেনেকৈ ব্যক্তিগত পৰ্য্যায়ত হয়, তেনেকৈ একোখন দেশৰ ক্ষেত্ৰতো অনুভৱ হয়। এনে ধৰনৰ বৃহৎ পৰিবৰ্তনে এটা প্ৰজন্মৰ ধ্যান ধাৰণা আৰু আন এটা প্ৰজন্মৰ ধ্যান-ধাৰণাৰ ব্যৱধানো বৃদ্ধি কৰে, চিন্তা, আশা, আকাংক্ষাৰ ক্ষেত্ৰতো অসমতা বৃদ্ধি কৰে আৰু তেনে অসমতাই ব্যক্তিগত বা সামাজিক ক্ষেত্ৰত বিভ্ৰান্তি আনি, সাময়িক ভাবে হলেও, বিভ্ৰান্ত সমাজ গঢ় দিয়ে। পৰাম্পৰাগত নীতি নিয়ম ছিন্ন-ভিন্ন হোৱাৰ উপক্ৰম হয়। একাংশৰ বাবে যিটো ভাল বা শুভ, আন একাংশৰ বাবে সেয়া বেয়া বা অশুভ হিচাপে পৰিগণিত হয়। গৰিষ্ঠ সংখ্যক ব্যক্তিয়ে সময়ৰ তৰংগত সেই সময়ত যিটো স্থিতিত থাকে, সমাজ খনৰো সামূহিক স্থিতি তেনেধৰণেই প্ৰতিফলিত হয়। বিভ্ৰান্ত সমাজত ব্যক্তিৰ স্থিতিৰ অধিক প্ৰাধন্যতা দেখা যায় আৰু সমাজখনক সঠিক দিশত আগুৱাই নিয়াত সক্ৰিয় ভূমিকাৰ প্ৰয়োজনীয়তা আহি পৰে। কিন্তু আটাইতকৈ ডাঙৰ প্ৰত্যাহ্বান হ'ল, বিভ্ৰান্ত সমাজ ব্যৱস্থাত 'বিশুদ্ধ ব্যক্তি'ৰ অৱস্থিতিক লৈ সমাজৰ গৰিষ্ঠ সংখ্যকে সন্দেহ প্ৰকাশ কৰে বা কোনো পধ্যে মানি নলয়। ব্যক্তিৰ বিশুদ্ধতাক লৈ প্ৰশ্ন কৰে বা পাৰিলে বিশুদ্ধতাক কালিমা সানি ধ্বংস কৰাৰ ষড়যন্ত্ৰ ৰচে। 'ভাল মানুহ নোহোৱাই হ'ল', 'তেনে ব্যক্তি এতিয়া নাই', 'তেনে মানুহ থাকিব পাৰেনে' .... ইত্যাদি, ইত্যাদি বিভ্ৰান্ত সমাজৰ সাধাৰণ চৰ্চাত প্ৰায়েই দেখা যায়। আৰু 'অশুভ ব্যক্তি'ৰ কৰ্ম কাণ্ডকে সমাজে মানিব লগীয়া বা অনুসৰণ কৰিবলগীয়া পন্থা হিচাপে প্ৰতিষ্ঠা কৰাৰ প্ৰবনতা জাগ্ৰত হয়। ..... সময় কিন্তু একে দৰেই আগবাঢ়ি থাকে। ......

এনেদৰেই সময়ৰ অব্যহত গতিত ব্যক্তি সলনি হয়, সমাজ সলনি হয়। ৰাসায়নিক বিক্ৰিয়াৰ বিভিন্ন উপদানে বিক্ৰিয়াত প্ৰভাৱান্বিত কৰি যিদৰে ফলাফল প্ৰভাৱান্বিত কৰে, সামাজিক ক্ষেত্ৰতো অদৃশ্যমান প্ৰক্ৰিয়াত বিভিন্ন কাৰকে প্ৰভাৱান্বিত কৰি ভৱিষ্যত সমাজখনৰ অৱস্থিতিক প্ৰভাৱান্বিত কৰে। এনে প্ৰক্ৰিয়াত সদায়ে 'বিশুদ্ধ ব্যক্তি' য়ে সুস্থিৰ কৰি আগবঢ়ায় নিয়ে সমাজক, 'অশুভ ব্যক্তি'ৰ সাময়িক উত্থান প্ৰতিহত কৰি সুস্থিৰ সমাজ গঢ় দিয়ে। যিহেতু 'অশুদ্ধতাৰ' উত্থানতে 'বিশুদ্ধতাৰ' প্ৰয়োজনীয়তা আহি পৰে, বিশুদ্ধ ব্যক্তিৰ জীৱনলৈ 'অশুদ্ধতা'ই অনা সকলো বাধা আহি পৰে শুদ্ধতা প্ৰতিষ্ঠা প্ৰক্ৰিয়াত। বিশ্বৰ সকলো মনিষীৰ জীৱনলৈ চালেই স্পষ্টভাৱে দেখা যায় এনে প্ৰত্যাহ্বান, বাধা বা অশুভ শক্তিৰ বৰ্বৰতা।

গতিকে, সামাজেই জন্ম দিয়ে 'বিশুদ্ধ ব্যক্তি', সুস্থিৰ সমাজৰ, য'ত প্ৰচলিত ধাৰনাৰ দৰে সময় সকলোৰে বাবে শুভ হ'ব পাৰে। যিহেতু ব্যক্তিক লৈয়ে সমাজ, গতিকে 'শুভ সময়'ৰ আকাংক্ষাৰে প্ৰতিজন ব্যক্তিয়ে আগবাঢ়ি আহিব লাগিব। 'ব্যক্তিৰ বিশুদ্ধতা'ৰ মাপকাঠীক লৈও বিভিন্ন বিতৰ্ক আছে যদিও তেনে বিতৰ্ক, আলোচনা বিশ্লেষণ কৰিলে দেখা যায়, বাহ্যিক বা সামাজিক ক্ষেত্ৰত ন্যায়নিষ্ঠ, 'নিস্বাৰ্থ' মনোভাৱ আৰু কাৰ্য্য, নিজৰ ক্ষেত্ৰত স্থিতি বা আচৰণৰ শুদ্ধতাৰ মাত্ৰাই 'ব্যক্তিৰ বিশুদ্ধতা' সামগ্ৰিক ভাবে নিৰূপনৰ এক প্ৰধান মাপকাঠি। ঠিক একেদৰে, সামাজিক ক্ষেত্ৰত 'ন্যায়' এক প্ৰধান বিষয়। ন্যায় সন্মত চিন্তা-চৰ্চা, কাৰ্য্যই সমাজৰ 'শুদ্ধতা'নিৰূপন কৰিব পাৰে। তেনেধৰণৰ ন্যায়নিষ্ঠ, নিঃস্বাৰ্থ তথা সুস্থিতি সম্পন্ন ব্যক্তি য'ত থাকিব, তাত সামাজিক ক্ষেত্ৰত 'ন্যায়' প্ৰতিষ্ঠা হ'ব পাৰে। সমাজত এনে ব্যক্তি, চিন্তা-চৰ্চাৰ পৰিবেশ, অৱস্থিতিয়ে একোখন সমাজৰ সুস্থিৰতা, সুবিকাশ আদি প্ৰভাৱান্বিত কৰে।

শুভ সময় হিচাপে চিহ্নিত হ'বলৈ কেৱল নীতি নাইবা ভৌতিক পৰিবৰ্তনেই মাপকাঠি নহয়। ব্যক্তি তথা সমাজৰ মানসিকতা, চিন্তা-চৰ্চা, কাৰ্য্য, আচৰণ আদিৰো পৰিবৰ্তন অতি প্ৰয়োজনীয় বিষয়। ওপৰত আলোচনা কৰা ধৰণে 'বিশুদ্ধ ব্যক্তি'ৰ অৱস্থিতিয়ে তেনে মানসিকতা, চিন্তা-চৰ্চা, আচৰণ, আদি কাৰ্য্য সমাজত ত্বৰান্বিত কৰিব পাৰে আৰু তেনে ব্যক্তিৰ অভাৱে সমাজত ওলোটা প্ৰভাৱ বিস্তাৰ কৰে।

গতিকে, শুভ সময়, অশুভ সময় ইত্যাদি বিশ্লেষণ কৰাতকৈ, ব্যক্তিগত পৰ্য্যায়ত ন্যায় নিষ্ঠতা, নিস্বাৰ্থ মনোভাৱ, কাৰ্য্য আৰু সদ আচৰণৰ বিকাশ, সামাজিক পৰ্য্যায়ত 'ন্যায় প্ৰতিষ্ঠা'ৰ লক্ষ্যৰে ব্যক্তি আগবাঢ়ি গলেহে সমাজ বেছি লাভৱান আৰু সুস্থিৰ হ'ব বুলি আমাৰ ধাৰণা হয়। পৰিবৰ্তিত পৰিস্থিতি, নীতিত এনে লক্ষ্য দিনে দিনে গুৰুত্বহীন হৈ পৰা যেন অনুভৱ হৈছে, যিয়ে সামাজিক বিভ্ৰান্তি অধিক গাঢ় কৰা পৰিলক্ষিত হৈছে।

আগতেই আলোচনা কৰাৰ দৰে, অভিজ্ঞতাৰ ভিত্তিত প্ৰতিজন মানুহৰ চিন্তা-চৰ্চা সলনি হৈ থাকে। চিন্তা-চৰ্চাৰ সলনিয়ে দৃষ্টিভঙ্গী, আচৰণ, ধাৰণাৰ পৰিবৰ্তন কৰে। আনহাতে, সময় প্ৰকৃতিৰ নিয়মানুযায়ী একে তৰংগেৰে আগবাঢ়ি থাকে। কেতিয়াও কালৈকো থমকি নৰয়, ঠিক বোৱতী নদীৰ দৰে। গ্ৰীক দাৰ্শনিক হেৰিক্লিটাছে (খৃঃপূঃ ৫৪৪) এনে অনুভৱকে এষাৰি বিখ্যাত উক্তিৰে এনেদৰে প্ৰকাশ কৰিছে ঃ "No man ever steps in the same river twice, for it's not the same river and he's not the same man."

গতিকে, সময়ক ধিয়াই আগবাঢ়ি থকাতকৈ, আমি নিজেই 'শুভ সময়' গঢ়াৰ লক্ষ্যৰে আগবাঢ়ো আহক। "প্ৰতিখন গাঁৱতে এখন শান্তিপূৰ্ণ, সমৃদ্ধিশালী, সমতাপূৰ্ণ আৰু শোষণমুক্ত সমাজ" গঢ়াৰ লক্ষ্যৰে সেৱা আগবঢ়াই থকা গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চৰ কাম-কাজ, চিন্তা-চৰ্চাত আগন্তুক দিনত এনেধৰণৰ প্ৰাসঙ্গিক চিন্তা, আলোচনা, কাৰ্য্যকৰী পদক্ষেপ প্ৰতিফলিত হ'ব বুলি গভীৰ আগ্ৰহেৰে আশা কৰিলো।

✍ পৃথ্বিভূষণ ডেকা
সঞ্চালক, গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চ

গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চৰ

সম্পাদকৰ কলম

মুণ্ডাবস্তি, গুৱাবাৰী আৰু বিমলা নগৰৰ কথা...

সমাজখনত উচ্চ নিচৰ মাজত থকা ব্যৱধান ক্ৰমাগত ভাবে বৃদ্ধি পাইছে। সামাজিক জীৱন-যাপনৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰতিদিনে মানুহৰ অৰ্থৰ প্ৰয়োজনীয়তা বৃদ্ধি পাইছে। আনহাতে, উন্নয়নমূখী সকলো কামতে ৰাজনৈতিক ক্ষমতালোভীৰ সক্ৰিয়তা ভালেখিনি বৃদ্ধি পাইছে আৰু সিহঁতে মানুহৰ ভৱিষ্যত নিৰ্ধাৰণ কৰিবলৈ লৈছে। যিসকল লোকে প্ৰাকৃতিক সম্পদৰ জৰিয়তে জীৱন-নিৰ্বাহ কৰি আহিছে তেওঁলোকে ক্ৰমাগতভাৱে আৰ্থিক কষ্টৰ মুখা-মুখি হ'ব লগাত পৰিছে। এক জটিল প্ৰত্যাহ্বানৰ মাজেৰে জীয়াই আছে আমাৰ দুখীয়া সমাজ। ৰাজনৈতিক প্ৰভাৱ কিম্বা আওপকীয়া সমাজ ব্যৱস্থাৰ মাজত ককবকাইছে তেওঁলোক। আমাৰ সমাজত যিহেতু কৃষিজীৱিৰ সংখ্যা অধিক গতিকে কৃষক শ্ৰেণীৰ মাজত ইয়াৰ প্ৰভাৱ বাৰুকৈয়ে পৰিলক্ষিত হৈছে। কৃষকৰ অধিকাৰ তথা কৃষকৰ প্ৰাপ্য আহৰণৰ ক্ষেত্ৰত ৰজাঘৰৰ সদিচ্ছাৰ অভাৱ ঘটিছে। কৃষিজীৱি লোকৰ আঁচনি সমূহ প্ৰকৃত কৃষকৰ মাজলৈ নিয়াৰ ক্ষেত্ৰত বিভাগ সমূহ ব্যৰ্থ হোৱা দেখা গৈছে। ফলত কৃষক সকল কৃষিভূমি এৰি চহৰমুখী হৈছে আৰু প্ৰতিদিনে প্ৰব্ৰজনৰ মাত্ৰা বৃদ্ধি পাইছে। আনহাতে, নতুন প্ৰজন্মও কৃষি কৰ্মৰ পৰা বিচলিত হৈছে। চৰকাৰৰ অলেখ আঁচনিয়ে ঢুকি নোপোৱা কৃষক সমাজত হয়তো তেওঁলোকৰ অক্ষতা তথা সচেতনতাৰ অভাৱ ঘটিছে। এই আটাইবোৰ প্ৰত্যাহ্বানক নেওচি আমি আমাৰ সীমিত সম্পদ তথা জ্ঞানেৰে কিছু সংখ্যক কৃষকক সংগঠিত কৰি তেওঁলোকৰ মৰ্যদা সহকাৰে জীয়াই থকাৰ এক প্ৰয়াস অব্যহত ৰাখিছো।

মুণ্ডাবস্তি, গুৱাবাৰী, বিমলা নগৰ, বগুৰীখুতি ইত্যাদি এনে বহু দুৰ্গম অঞ্চলত গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চই লৈছে কিছু উন্নয়ন পদক্ষেপ। উগ্ৰবাদত জৰ্জৰিত তথা ভাতৃঘাটি সংঘাতৰ মাজত ককবকাই থকা আদিবাসী, নেপালী, বঙালী, বড়ো, কলিতা সম্প্ৰদায়ৰ লোক সকলক কৃষিৰ জৰিয়তে সংগৱদ্ধ কৰাৰ প্ৰচেষ্টা হাতত তুলি লৈছে গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চই। চৰকাৰ তথা বিভাগ সমূহলৈ বাট নাচাই নিজৰ ভৰিৰ ওপৰত ঠিয় দিবলৈ লোৱা হৈছে বিভিন্ন পদক্ষেপ। কৃষিৰ জৰিয়তে কৃষকৰ সৱলীকৰণৰ অৰ্থে কৃষক সকলৰ মাজত কৃষক গোট গঠন কৰা হৈছে। এই গোট সমূহে সামূহিক প্ৰচেষ্টাৰে উৎপাদিত ভিন্ন ফচল বজাৰীকৰণৰ ক্ষেত্ৰত উল্লেখনীয় ভূমিকা গ্ৰহন কৰিছে। ইয়াৰ উপৰিও কৃষকৰ অধিকাৰ, চৰকাৰী আঁচনিসমূহৰ তথ্য, সক্ষমতা বৃদ্ধি বিষয়ক জ্ঞান প্ৰদানৰ ক্ষেত্ৰত উল্লেখনীয় পদক্ষেপ গ্ৰহণ কৰা হৈছে। জলসিঞ্চনৰ আন্তঃগাঠনি, উন্নত পদ্ধতিৰ কৃষি কৰ্ম, প্ৰশিক্ষণ আদিৰ জৰিয়তে কৃষক সকলৰ উৎপাদন বৃদ্ধি পাবলৈ লৈছে। অতি দুৰ্গম তথা উন্নয়নে ঢুকি নোপোৱা অঞ্চলত বাস কৰা কৃষক সকলৰ মাজলৈ গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চই কঢ়িয়াই নিছে কেতবোৰ অভিলাসী কাৰ্য্যসূচী। কৃষক সকলৰ মাজত আহিছে এক নতুন উদ্যম, এক নতুন উৎসাহ। কৃষকৰ আৰ্থিক সমস্যা লাঘৱ কৰাৰ ক্ষেত্ৰতো গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চই পদক্ষেপ হাতত তুলি লৈছে। বিভিন্ন ৰাষ্ট্ৰীয়, আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় সংস্থাৰ সহযোগত লাভ কৰা আৰ্থিক সাহাৰ্যৰ জৰিয়তে দুখীয়া কৃষক সকলক লাভাৱান্বিত কৰিছে গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চই। গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চই সম্প্ৰসাৰিত কৰিছে ন-ন কৰ্মক্ষেত্ৰ। অনুন্নত অঞ্চল সমূহৰ বাবে প্ৰস্তুত কৰিছে উল্লেখনীয় পৰিকল্পনা। কৃষিজীৱি সমাজ খনক সৰ্বদিশত সমৃদ্ধি তথা সুষম বিকাশৰ ক্ষেত্ৰত গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চই সদায় চলাই যাব বিৰতিহীন প্ৰচেষ্টা।

✍ দিবাকৰ ডেকা

সম্পাদক, গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চ

সূচীপত্ৰ

প্ৰবন্ধ/নিবন্ধ

- নতুন উদ্যমৰ আশাৰে... ✍ ডাঃ সুৰেন্দ্ৰ মজুমদাৰ/১৩
- ধৰ্মাচৰণ ✍ গোপাল চন্দ্ৰ লহকৰ/১৫
- আহক, দুখোজমান পিচলৈ যাওঁ ✍ ফণীধৰ ডেকা/১৭
- 'থলগিৰি ঃ অসমীয়া হোৱাৰ গৌৰৱ' গাঁৱৰ মানুহৰ হাতলৈ ধন অহাৰ বাট মুকলি কৰাৰ প্ৰয়াস ✍ মনোৰম গগৈ/২০
- চিন্তাৰ চাক্‌নৈয়াত ✍ যোগেন্দ্ৰ কলিতা/২২
- তথ্যপ্ৰযুক্তি, গ্ৰাম্যাঞ্চলত মহিলাৰ ইণ্টাৰনেটৰ ব্যৱহাৰ আৰু সবলীকৰণ 'গুগ'ল' আৰু 'টাটা ট্ৰাষ্টৰ' সহযোগত এক প্ৰচেষ্টা ✍ প্ৰাঞ্জল চক্ৰৱৰ্ত্তী/২৪
- মহান বিজ্ঞানী এলবাৰ্ট আইনষ্টাইনৰ শিক্ষা সম্পৰ্কীয় ধাৰণা ✍ ড° ধনেশ্বৰ বৈশ্য/২৮
- আমি কেনে মুছলমান আছিলোঁ ✍ ৰাছেল হুছেইন/৩১
- এইবাৰ কিন্তু তুমি আহিবা ✍ অৰূপজ্যোতি দাস/৩৩
- শাৰীৰিক শিক্ষা আৰু বিদ্যালয় ✍ ৰবীন্দ্ৰ চন্দ্ৰ শৰ্মা/৩৫
- পুখুৰীত চূণ আৰু সাৰৰ প্ৰয়োগ ✍ প্ৰতুল ডেকা/৩৮
- মাধ্যমিক শিক্ষা ব্যৱস্থা আৰু অসম ✍ শৈলেন্দ্ৰ প্ৰসাদ শৰ্মা/৪০
- মহিলা সবলীকৰণত গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চ ✍ পংকজ শৰ্মা/৪২
- গীতাৰ আধাৰত জ্ঞানৰ দ্বাৰা আত্মাৰ বিচাৰ ✍ দিপাঙ্কৰ চক্ৰৱৰ্তী/৪৬
- ধৰ্ম আৰু বিজ্ঞান ✍ জিতেন্দ্ৰ নাথ কলিতা (জিতু)/৪৮
- সংবেদন ✍ কল্যাণ দাস/৪৯
- দাসত্ব ✍ চৰিত বৰ্মন/৫০
- অসমত নাৰীৰ ৰাজনৈতিক আৰু সামাজিক অৱস্থান ✍ কিশোৰ কুমাৰ কলিতা/৫১
- বিশেষভাৱে সক্ষম লোক আৰু সামাজিক দায়বদ্ধতা ✍ গীতিকা দত্ত শৰ্মা/৫৭
- সময় গতিশীল নে কেৱল প্ৰত্যাহ্বান ✍ হীৰকজ্যোতি বৰ্মন/৫৯

কবিতা

- শৈশৱ ✍ জ্যোতিষ দাস/৬২
- সেইবোৰ হেনো বতাহৰ সাধুকথা আছিল ✍ চম্পক শৰ্মা/৬২
- চাতি মাতি বাই ✍ নৱজ্যোতি পাঠক/৬৩
- চাতি মাতি বাই ✍ নৱজ্যোতি পাঠক/৬৩
- কবিতা ✍ শান্তনু শৰ্মা/৬৪
- শ্ৰীদেৱী ✍ হিমাংশু প্ৰসাদ দাস (হিমু)/৬৫

সূচীপত্ৰ

ENGLISH SECTION

- **The story of the schools that learn- and those that fail to do so**
  ✍ **Mukut Lochan Kalita/৬৬**
- **Science behind Electricity Power Generation and Present Power Scenario in Assam** ✍ **Nabajyoti Haloi/৭১**
- **End the Episode** ✍ **Bipul Dewry/৭৫**
- **Use of DDT under legal frame work** ✍ **Arunjyoti Das/৭৭**
- **Assamese Children Magazine: it's Past, Present and Future**
  ✍ **Girin Deka/৮২**
- **Is Technology a Threat to Privacy?** ✍ **Jeni Baruah/৮৫**

প্ৰবন্ধ/নিবন্ধ

- জীৱিকাৰ তাড়ণা আৰু পৰম্পৰাত ভাবুকি ✍ কামিনী মোহন বৰপাত্ৰ গোঁহাঞি/৮৭
- অনুশাসনহীনতা আৰু ছাত্ৰ সমাজ ✍ হিমানী ৰাজবংশী/৮৮
- শিশুৰ বাবে মৰম ✍ ৱবিতা দাস/৯০
- ভয় ✍ গৌৰৱজ্যোতি কলিতা/৯১
- নাৰী এক অনন্য সত্বা ✍ ক্ষিতীশ কুমাৰ কাকতি/৯২

- Significant Projects and Programmes of Gramya Vikash Mancha (GVM) in last 17 Years ৯৪
- Audited Statement of Account ১০১
- দেশ বিদেশৰ সংবাদ মাধ্যমত প্ৰকাশিত গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চৰ সফল যাত্ৰাৰ শেহতীয়া বাতৰিৰ কিছু অংশ... ১২৫

গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চ

গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চ এটি অনাচৰকাৰী স্বেচ্ছাসেৱী অনুষ্ঠান। ছ'চাইটি ৰেজিষ্ট্ৰেচন এক্ট 'XXI, ১৮৬০'ৰ অধীনত পঞ্জীকৃত অনুষ্ঠানটোৰ পঞ্জীয়ন নং ঃ RS/NAL/B/246/39 of 2000-2001। অনুষ্ঠানটো ভাৰত চৰকাৰৰ ফ'ৰেইন কণ্ট্ৰিবিউচন ৰেগুলেচন এক্টৰ অধীনত পঞ্জীকৃত। পঞ্জীয়ন নং ঃ 020640005। আয়কৰ আইন ১৯৬১ৰ '৮০ জি অধিনিয়ম' অনুসৰি গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চত দান বৰণ্ডনি আগবঢ়োৱা দাতা, কৰ ৰেহাইযোগ্য বিবেচিত হ'ব। ঠিকনা ঃ কাৰ্যালয় চৌহদ, কৰ্দৈটোলা, বৰবৰী, জিলা ঃ নলবাৰী (অসম)।

ফোন নং ঃ ০৩৬২৪-২৮৩৮৮৮, ২৮৩৭৭৪। ই-মেইল ঃ gvmassam@gmail.com। ৱেবছাইট ঃ www.gvmassam.ngo।

"প্ৰতিখন গাঁৱতে এখন শান্তিপূৰ্ণ, সমৃদ্ধিশালী, সমতাপূৰ্ণ আৰু শোষণমুক্ত সমাজ গঢ়া"ৰ সপোন এদিন বাস্তৱায়িত কৰিব পাৰিম বুলি গভীৰ আশাবাদী।

নতুন উদ্যমৰ আশাৰে...

✍ ডাঃ সুৰেন্দ্ৰ মজুমদাৰ
মুখ্য উপদেষ্টা, গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চ

"প্ৰতিখন গাঁৱতে এখন শান্তিপূৰ্ণ, সমৃদ্ধিশালী, সমতাপূৰ্ণ আৰু শোষণমুক্ত সমাজ গঢ়া"ৰ লক্ষ্যৰে অহৰহ প্ৰচেষ্টাত ব্ৰতী গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চই সফলতাৰে ওঠৰ বছৰ অতিক্ৰম কৰিলে। নানা ঘাট-প্ৰতিঘাত নেওচি আগবঢ়া অনুষ্ঠানটোৱে নতুন প্ৰজন্মৰ বাবে প্ৰগতিশীল চিন্তা-চৰ্চাৰ এখন সমন্বিত মঞ্চ হিচাপে ইতিমধ্যে জনমানসত প্ৰতিষ্ঠা লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে। গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চৰ এই যাত্ৰাত সহযোগী হিচাপে সেৱা আগবঢ়োৱা প্ৰতিগৰাকী স্বেচ্ছাসেৱক /স্বেচ্ছাসেৱিকা, দাঁতা সংস্থা, জিলা প্ৰশাসন, বিভিন্ন অনুষ্ঠান- প্ৰতিষ্ঠান তথা সুহৃদ ৰাইজলৈ মই আন্তৰিক শ্ৰদ্ধা, অভিনন্দন আৰু কৃতজ্ঞতা যাঁচিলো। আগন্তুক দিনতো একেই সহযোগ পাম বুলি আশা কৰিলো।

গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চৰ সাধাৰণ সভাই বিগত সাধাৰণ সভাত আগন্তুক পাঁচ বছৰৰ বাবে (২০১৭-২০২২) তলত উল্লেখ কৰা লক্ষ্য সমূহ সৰ্বসন্মত ভাৱে নিৰ্ধাৰণ কৰিছে।

১/ ১৫,০০০.০০ (পোন্ধৰ হাজাৰ) পৰিয়ালৰ বৰ্তমান পৰ্য্যায়তকৈ ৫০ শতাংশ অধিক আৰ্থিক বিকাশ ত্বৰান্বিত কৰা।

২/ ২০,০০০.০০ (বিশ হাজাৰ) দুৰ্দশাগ্ৰস্ত পৰিয়ালৰ সুৰক্ষিত আৰু নিৰাময় অৱস্থিতি সুনিশ্চিত কৰা

৩/ থলুৱা সংস্কৃতিৰ বিকাশ, সামাজিক সংস্কৃতিত বৈজ্ঞানীক মানসিকতাৰ উৎকৰ্ষ সাধন।

৪/ ১৫,০০০ (পোন্ধৰ হাজাৰ) শিশুৰ আনন্দিত জীৱন আৰু বিকাশ সুনিশ্চিত কৰা।

অনুষ্ঠানৰ কাৰ্য্যনিৰ্বাহক সমিতিৰ গুৰু দায়িত্ব হ'ল এই লক্ষ্য সমূহত উপনীত হ'বলৈ সকলো ধৰণৰ প্ৰচেষ্টা অব্যহত ৰখা। মই আশা কৰো, কাৰ্য্যনিৰ্বাহক সমিতিয়ে এই ক্ষেত্ৰত সুদৃঢ় পদক্ষেপ ল'ব। অনুষ্ঠানৰ লগত জড়িত প্ৰতিজনলৈ মই এই ছেগতে আহ্বান জনাব বিচাৰিছো, নতুন লক্ষ্য প্ৰাপ্তিৰ বাবে নতুন উদ্যমেৰে আগবাঢ়ি যাবলৈ।

মানুহৰ জীৱনটো ক্ষন্তেকীয়া। নিজে আগবাঢ়ি যোৱাৰ লগতে নিজৰ সমাজখনক আগবাঢ়ি যোৱাত কিঞ্চিৎ বৰঙণি দিব পাৰিলেও জীৱনটো ধন্য হ'ব। গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চই তেনে ধৰণৰ সেৱা আগবঢ়োৱাৰ সুযোগ-সুবিধা দিবলৈ প্ৰতিশ্ৰুতিবদ্ধ। আশাকৰো, আমাৰ সমাজৰ প্ৰতি গৰাকী নাগৰিকে ধনাত্মক মনেৰে, উৎসৰ্গিত মনোভাৱেৰে জনগণৰ সেৱা কৰিবলৈ আগবাঢ়ি আহিব। জ্ঞান-বিজ্ঞানৰ প্ৰতিষ্ঠা আৰু বিকাশ, আৰ্তজনক সহায়ৰ হাত আগবঢ়োৱা, থলুৱা সংস্কৃতিৰ বিকাশ, প্ৰকৃতিৰ সুৰক্ষা, সামাজিক ন্যায় প্ৰতিষ্ঠা, সম্পদৰ সদব্যৱহাৰৰ জৰিয়তে অৰ্থনৈতিক উন্নয়ন, শিশু-মহিলাৰ সৱলীকৰণ ইত্যাদি কৰ্মৰাজি গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চই জন্মলগ্নৰে পৰা কৰি আহিছে। তেনে কাৰ্য্যসূচীত জনগণৰ সক্ৰিয় সহযোগ অত্যন্ত প্ৰয়োজনীয়। মই শ্ৰদ্ধাৰ ৰাইজলৈ প্ৰাৰ্থনা কৰিব বিচাৰিছো, গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চৰ তেনে কাৰ্য্যসূচীত সক্ৰিয়তাৰে সহযোগী হিচাপে জড়িত হ'বলৈ। লগতে, অজ্ঞাতভাৱে যদি ভূল ক্ৰুটি পৰিলক্ষিত হয়, সহযোগী হিচাপে আঙুলিয়াই দিবলৈ, যাতে শুধৰণিৰ পদক্ষেপ গ্ৰহণ কৰিব পাৰে।

স্বেচ্ছাসেৱী সংস্থাৰ উত্তৰণত বিভিন্ন ঘাত-প্ৰতিঘাত থাকে। গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চও তাৰ ব্যতিক্ৰম নহয়। সকলোৰে সৰ্বাত্মক সহযোগত তেনে ঘাট-প্ৰতিঘাট সহজে অতিক্ৰম কৰিব পৰা যায়। ধনাত্মক চিন্তা, নিঃস্বাৰ্থ সেৱাৰ মনোভাৱে তেনে কাৰ্য্য সহজসাধ্য কৰি প্ৰত্যাহ্বান নেওচি আগুৱাই যোৱাৰ প্ৰেৰণা দিয়ে। আমি আশাবাদী, আপোনাসৱৰ সৰ্বাত্মক সহযোগত, গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চই তেনে সকলো ঘাট-প্ৰতিঘাত আগন্তুক দিনত হেলাৰঙে অতিক্ৰম কৰি যাব পাৰিব।

শেষত্ মই পুনৰ বাৰ নতুন লক্ষ্য প্ৰাপ্তিৰ বাবে নতুন উদ্যমেৰে আগবাঢ়ি যাবলৈ নিনম্ৰতাৰে অনুৰোধ জনালো। গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চৰ লগত প্ৰত্যক্ষ বা পৰোক্ষ ভাৱে জড়িত প্ৰতিজন ব্যক্তিৰ পৰা নতুন যাত্ৰাত সক্ৰিয় সহযোগীতা শ্ৰদ্ধাৰে কামনা কৰিলো। আপোনাসৱৰ সহযোগত আমি "প্ৰতিখন গাঁৱতে এখন শান্তিপূৰ্ণ, সমৃদ্ধিশালী, সমতাপূৰ্ণ আৰু শোষণমুক্ত সমাজ গঢ়া"ৰ সপোন এদিন বাস্তৱায়িত কৰিব পাৰিম বুলি গভীৰ আশাবাদী। ....

গীতাই যুগ যুগ ধৰি সংকটপূৰ্ণ মুহূৰ্তত মানুহক বাট দেখুৱাই আহিছে আৰু দেখুৱাই থাকিব। গীতা চিৰ প্ৰাসংগিক। মানুহৰ সমস্যাৰ অন্ত নাই। সুখ-শান্তি আৰু নিজৰ কৰ্তব্য বিচাৰি অৰ্জুনৰ দৰে মানুহ আজি দিগভ্ৰান্ত। এনেহেন সংকটময় মুহূৰ্তত গীতাই প্ৰদান কৰিব অভয় বাণী। পুত্ৰমোহত অন্ধ হৈ আনৰ ধন সম্পত্তি অন্যায়ভাৱে কাঢ়ি ল'ব খোজা ধৃতৰাষ্ট্ৰ আজিৰ সমাজতো বিদ্যমান। নাৰী অপহৰণকাৰী জয়দ্ৰথৰ দৰে মানুহ আজিও নোহোৱা নহয়। আনহাতে বিবেক বুদ্ধিসম্পনন অৰ্জুনো আমাৰ সমাজত আজিও আছে।

ধৰ্মাচৰণ

✍ **গোপাল চন্দ্ৰ লহকৰ**
আমাৰা, অৱসৰপ্ৰাপ্ত অধ্যক্ষ, বিষ্ণুৰাম মেধি উচ্চতৰ মাধ্যমিক বিদ্যালয়

বিধাতাই সৃষ্টি কৰা সমস্ত প্ৰাণীকুলৰ ভিতৰত মানুহেই সৰ্বশ্ৰেষ্ঠ জীৱ বুলি প্ৰতিপন্ন হৈছে। আৰ্য্য ঋষিসকলৰ ব্যাখ্যা অনুসৰি ধৰ্মই মানুহৰ শ্ৰেষ্ঠত্বৰ কাৰণ (ধৰ্মোহি তেযাম্ অধিকো বিশেষঃ)। আহাৰ, নিদ্ৰা, ভয় আৰু প্ৰজনন ক্ৰিয়া সকলো প্ৰাণীৰে আছে, মানুহৰো আছে, কিন্তু মানুহৰ এনে এটা অতিৰিক্ত বস্ত আছে, সেইটো হ'ল ধৰ্ম।

এই ভাৰতবৰ্ষত কোনো চিন্তাবিদে তেওঁৰ চিন্তাত বা নিজৰ জ্ঞান বিশ্বাসমতে যিটোক সত্য বুলি ধাৰণা হৈছে তাক মুকলি মনেৰে ব্যক্ত কৰাত কোনো দিনে বাধা পোৱা নাই। সেয়ে বিভিন্ন সময়ত বিভিন্ন মনীষীয়ে ধৰ্মৰ বিষয়ে নিজৰ নিজৰ মত ব্যক্ত কৰি গৈছে। ফলস্বৰূপে সৃষ্টি হৈছে বিভিন্ন ধৰ্মমত বিভিন্ন ধৰ্মপথ। সেয়ে আমাৰ ধৰ্মত আমি দেখিবলৈ পাওঁ প্ৰতিমা পূজাৰ পৰা নিৰাকাৰ ব্ৰহ্মাৰ উপাসনা পৰ্যন্ত আৰু যাগ-যজ্ঞৰ পৰা আৰম্ভ কৰি তান্ত্ৰিক আচাৰ অনুষ্ঠান পৰ্যন্ত বহু মত আৰু বহু পথ। তত্ব অনুসন্ধানী মানুহৰ মাজত ইবিলাকৰ কোনটো সত্য কোনটো অসত্য তাক বিচাৰি লোৱা কষ্টসাধ্য হৈ পৰিল। আমাৰ দেশৰ সভ্যতাৰ আদিযুগত যেতিয়া এনে এটা ধৰ্মসংকতে দেখা দিছিল তেতিয়া ভগৱান শ্ৰীকৃষ্ণই কুৰুক্ষেত্ৰ ৰণাংগনত প্ৰিয় সখা অৰ্জুনৰ আগত এই সকলো ধৰ্ম আৰু ধৰ্মমতৰ মাজৰ পৰা ধৰ্মৰ প্ৰকৃত ৰূপটো তুলি ধৰিলে। এই বৰ্ণনাসমৃদ্ধ গ্ৰন্থখনেই হ'ল শ্ৰীমদ্ভাগৱদগীতা। এই পবিত্ৰ গ্ৰন্থখনতেই আমি পাওঁ সকলো ধৰ্মমতৰ সুসমন্বয়। কোনো মতকেই বাদ নিদিয়াকৈ ইয়াত সমন্বয় সাধন কৰা হৈছে আৰু সেই কাৰণেই গীতা আজি বিশ্বৰ সাৰস্বত প্ৰাংগণত সৰ্বজন সমাদৃত। বহুতে ভাবে গীতা এখন অতি দুৰ্বোধ্য দৰ্শন শাস্ত্ৰ। কিন্তু প্ৰকৃতপক্ষে ভগৱান শ্ৰীকৃষ্ণই সংসাৰৰ সাধাৰণ মানুহৰ কাৰণেই এই গীতাৰ বক্তব্যবোৰ দাঙি ধৰিছে। ধৰ্মৰ অতি জটিল কথাবোৰৰ মাজলৈ নোযোৱাকৈ সৰ্বসাধাৰণৰ কাৰণে গীতাৰ বক্তব্য তুলি ধৰা হৈছে। গীতাৰ এই সহজ নিৰ্দেশিত পথেৰেই মানুহে ধৰ্মৰ চৰম অৱস্থা লাভ কৰিব পাৰে। গীতাৰ সুৰতে সুৰ মিলাই ধৰ্মৰ সংজ্ঞা দিবলৈ গৈ স্বামীজীয়ে কৈছে— 'Religion is the idea which is raising

the brute unto man man unto God.'— His call to the nation. ধৰ্মই মানুহক পশুত্বৰ পৰা মানৱত্বলৈ আৰু মানৱত্বৰ পৰা দেৱত্বলৈ উন্নীত কৰে। বিখ্যাত দাৰ্শনিক পণ্ডিত ড° সৰ্বপল্লী ৰাধাকৃষ্ণনে সনাতন ধৰ্ম সম্বন্ধে কৈছে— 'ই প্ৰৱৰ্তিত ধৰ্মই নহয়। ই কোনো ঐতিহাসিক ঘটনাক কেন্দ্ৰ কৰিও গঢ়ি উঠা নাই। ইয়াৰ বিশিষ্ট লক্ষণ হ'ল ই সদায় মানৱাত্মাৰ অন্তৰ জীৱনৰ ওপৰতহে গুৰুত্ব দিয়ে।' ইয়াৰ পৰা বুজা যায় যে ধৰ্মই মানুহৰ অন্তৰখনহে নিৰ্মল আৰু পবিত্ৰ কৰি মানুহক দেৱত্ব দান কৰে। ইয়াৰ কোনো সাম্প্ৰদায়িক ধৰ্মৰ কথা কোৱা হোৱা নাই। ই সমগ্ৰ মানৱ জাতিৰ ধৰ্ম— মানৱ ধৰ্ম বা সনাতন ধৰ্ম। গীতাৰ মতকে অনুসৰণ কৰি মহাত্মা শংকৰাচাৰ্যই কৈছে— 'হোনাত্মনস্তথান্যেষাং জীৱনং বৰ্দ্ধনঞ্চাপি ধৃয়তে স ধৰ্মঃ।' অৰ্থাৎ যিয়ে নিজৰ লগতে আনৰো জীৱন বৰ্দ্ধনক ধৰি ৰাখে সেয়ে ধৰ্ম। শাস্ত্ৰসমূহতো গীতাৰ মতকে সমৰ্থন কৰা দেখা যায়। এখন বৈষ্ণৱ পুৰাণত কৈছে—

শ্ৰুয়তাং ধৰ্ম সৰ্ব্বস্বং শ্ৰুত্বাচৈবাৱধাৰ্য্যতাম।
আত্মনঃ প্ৰতিকুলানি পৰেষাং ন সমাচৰেৎ।।

—পদ্মপুৰাণ, সৃষ্টি খণ্ড, ১৯/৩৫৫-৫৬

অৰ্থাৎ ধৰ্মৰ সাৰ হ'ল নিজক যিটো আচৰণ কৰিলে আমি আনক বেয়া পাওঁ আনকো তেনে আচৰণ কৰিব নালাগে। বাইবেলতো আমি একে সুৰৰ কথাকে শুনিবলৈ পাওঁ— 'Do unto others as you wish to be done by.' আনহাতে আমি দেখিবলৈ পাওঁ যে পাশ্চাত্য পণ্ডিত বৰ্গও গীতাৰ প্ৰশংসাত পঞ্চমুখ। মনীষী এল.ডি. ৰাৰ্ণেটে গীতাৰ প্ৰসংগত কৈছে— 'জীৱনৰ প্ৰতিটো কৰ্মকেই অনাশক্তিৰ জুইত পুৰি বিশুদ্ধ উপাসনাৰ ৰূপত শোধন কৰি লোৱাৰ যি অপূৰ্ব কৌশল গীতাই প্ৰদান কৰিছে সেয়া মানুহৰ কৰ্মময় জীৱনৰ এক অনন্য অৱলম্বন।' আন এগৰাকী দাৰ্শনিক পণ্ডিত হেনৰি ডেভিদ থ'ৰোই কৈছে যে আধুনিক জগতখন আৰু ইয়াৰ সাহিত্য সম্ভাৰ ভগৱানগীতাৰ তুলনাত তেনেই ক্ষুদ্ৰ আৰু নিকৃষ্ট।' গীতাৰ সৰ্বগ্ৰাসী মহত্বৰ প্ৰভাৱত মুগ্ধ হৈ বিশ্ববিশ্ৰুত বিজ্ঞানী আইনষ্টাইনে সমগ্ৰ গীতাখনকে মুখস্থ কৰি পেলাইছিল। পৰমাণুবিজ্ঞানী অপেন হেইমাৰে ১৯৪৫ চনৰ ১৬ জুলাই তাৰিখে এটম বোমা পৰীক্ষা কৰাৰ সময়ত বোমাটো প্ৰকাণ্ড শব্দ কৰি বিস্ফোৰিত হৈ ভয়ানক ক'লা ধোৱাৰ সৃষ্টি কৰি সমগ্ৰ আকাশ মণ্ডল আগুৰি ভীষণ সন্ত্ৰাসৰ সৃষ্টি কৰাত তেওঁৰ মুখেৰে অতৰ্কিতে গীতাৰ একাদশ অধ্যায়ৰ ৩২নং শ্লোকটো—

'কালোহস্মি লোকক্ষয়কৃৎ প্ৰবৃদ্ধো,
লোকান্ সমাহৰ্ত্তুমিহ প্ৰবৃত্তঃ)'। ওলাই আহিছিল। এনেদৰে প্ৰাচ্য-পাশ্চাত্য বহুতো খ্যাতনামা পণ্ডিতৰ গীতা সম্বন্ধীয় মন্তব্য দেখিবলৈ পোৱা যায়। ইবিলাকৰ ভিতৰত মহাভাৰতৰ টিপ্পনীকাৰ নীলকান্ত সুৰিয়ে এই প্ৰসংগত কোৱা কথাষাৰ উল্লেখযোগ্য। তেওঁ কৈছে—

'ভাৰতে সৰ্ব্ববেদাৰ্থো ভাৰতাৰ্থশ্চ কৃৎস্নশঃ।
গীতায়ামস্তি তেনয়ং সৰ্বশাস্ত্ৰময়ী গীতা।।'

অৰ্থাৎ মহাকাব্য মহাভাৰতত চতুৰ্বেদৰ শাৰ নিহিত হৈ আছে আৰু গীতাত আছে মহাভাৰতৰ সাৰমৰ্ম। সেয়ে গীতা ধৰ্মশাস্ত্ৰ মন্নী এটা সুন্দৰ উপমাৰে সূত মুণিয়ে গীতাক তুলনা কৰিছে। তেওঁৰ মতে বেদৰ সাৰ উপনিষদ্‌বোৰ হ'ল এটা খীৰতি গাই, দোগ্ধা হ'ল ভগৱান শ্ৰীকৃষ্ণ, অৰ্জুন হ'ল গোবৎস, পৰম জ্ঞানীসকল হ'ল ভোক্তা আৰু অমৃততুল্য গাখীৰ হ'ল গীতা।

গীতাৰ মূল বাণী হ'ল কৰ্ম কৰি যোৱা কিন্তু ফলৰ আশা নকৰিবা। এইখিনিতে প্ৰশ্ন উঠিব পাৰে, ফলেই যদি পোৱা নগ'ল তেনেহ'লেনো কাম কৰি লাভ কি? উত্তৰত গীতাই কৈছে কামৰ লগত ফল লাগিয়ে থাকে তাক আশা নকৰিলেও পোৱা যাব। ভাত খোৱা কৰ্মতো কৰিলে পেট ভৰা ফলটোৰ কাৰণে নাভাবিলেও হয়। ফলাকাংক্ষাই মানুহৰ দুখৰ মূল কাৰণ।

গীতাই যুগ যুগ ধৰি সংকটপূৰ্ণ মুহূৰ্তত মানুহক বাট দেখুৱাই আহিছে আৰু দেখুৱাই থাকিব। গীতা চিৰ প্ৰাসংগিক। মানুহৰ সমস্যাৰ অন্ত নাই। সুখ-শান্তি আৰু নিজৰ কৰ্তব্য বিচাৰি অৰ্জুনৰ দৰে মানুহ আজি দিগভ্ৰান্ত। এনেহেন সংকটময় মুহূৰ্তত গীতাই প্ৰদান কৰিব অভয় বাণী। পুত্ৰমোহত অন্ধ হৈ আনৰ ধন সম্পত্তি অন্যায়ভাৱে কাঢ়ি ল'ব খোজা ধৃতৰাষ্ট্ৰ আজিৰ সমাজতো বিদ্যমান। নাৰী অপহৰণকাৰী জয়দ্ৰথৰ দৰে মানুহ আজিও নোহোৱা নহয়। আনহাতে বিবেক বুদ্ধিসম্পনন অৰ্জুনো আমাৰ সমাজত আজিও আছে। এই ক্ষেত্ৰত যুগোপযোগী ভাৱে শান্তিপূৰ্ণ সমাধান পাবলৈ হ'লে গীতাৰ প্ৰাসংগিকতা অপৰিহাৰ্য। গীতাৰ প্ৰদত্ত পথেই ধৰ্মাচৰণৰ প্ৰকৃত পথ।

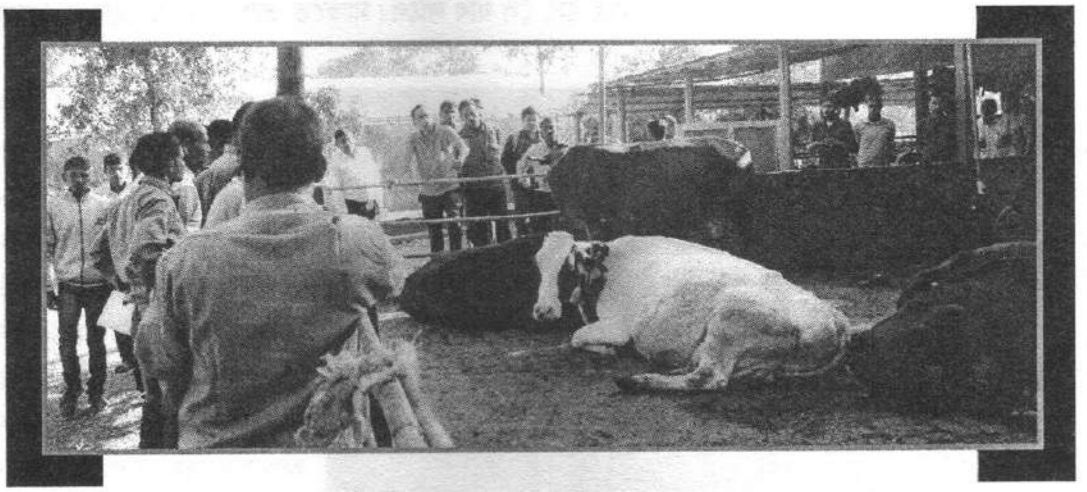

আহক, দুখোজমান পিচলৈ যাওঁ

✍ **ফণীধৰ ডেকা**
ভাঃ অধ্যক্ষ, বৰভাগ মহাবিদ্যালয়

কেইদিনমান আগৰ ঘটনা। মোৰ আশীউৰ্দ্ধ বাইদেউজনী অইনবেলিৰ দৰে এইবাৰো আহিছে মাকৰ ঘৰলৈ উদ্দেশ্য শিপোতাবাৰীৰ ৰাস। ৰাসোৎসৱৰ দিন চমু চাপি অহাৰ লগে লগে প্ৰতি বছৰে বাইদেউৰ গাত তৎ নাইকীয়া হয়। ওচৰ চুবুৰিয়াৰ ঘৰে ঘৰে গৈ ১৫ দিনমান আগৰেপৰা বিদায় লোৱা পৰ্ব আৰম্ভ হয়। দীঘলীয়াকৈ (!) মাকৰ ঘৰত আহিব যে। আশীতিপৰ বাইদেউ আজিকালি নিজে আহিব নোৱাৰে। তাহানীৰ 'ঘগ্ৰা' জান পাৰ হৈ ৰাতিপুৱা আহি আবেলি মাকৰ ঘৰৰ পৰা ঘূৰি যোৱাৰ সামৰ্থ বাইদেউৰ বাবে এতিয়া এক বেদনাসিক্ত নষ্টালজিয়া। ঘগ্ৰাপাৰৰ পৰা public vehicleত আহিবলৈও তেওঁ অপৰাগ। পৰিস্থিতিতো অনুধাৱন কৰি যোৱা কিছু বছৰৰ পৰা নানান ব্যস্ততাৰ মাজেৰে হ'লেও সময় উলিয়াই মই বাইদেউক গাড়ীৰে লৈ আহোঁগৈ। এইবাৰ অৱশ্যে মই অনা নহ'ল। ভতিজাটোৱে গুৱাহাটীৰ পৰা ৰাসলৈ আহোতে বাটতে সোমাই জেঠীয়েকক লৈ আহি মোৰ দায়িত্ব পালন কৰিলে। মহাবিদ্যালয়ৰপৰা বাহিৰে বাহিৰে গৈ বাইদেউক দুদিন শিলপোতাবৰীৰ ৰাস দেখুৱালো। কেইদিনমান পিছত ভতিজাটোলৈ ফোন কৰি বাইদেউৰ খবৰ ল'লো আৰু মই যাম বুলি ক'লো। উদ্দেশ্য বাইদেউক নলবাৰীৰ ঘৰলৈ নিয়া। ফোনত কথাটো কোৱা নহ'ল। আবেলি ঘৰলৈ গৈ দেখো পৰিবেশ গোমা। বৌক ভাত দিব কৈ বাইদেউক কাপোৰ পিন্ধিব দিলো। নাই— কাৰো মুখত মাত নাই। মই বাইদেউক পুনৰাই কাপোৰ পিন্ধিব দিয়াৰ লগতে উল্লেখ কৰিলো যে দেৰী হ'লে নলবাৰীৰ ৰাসত সোমোৱা মুস্কিল হ'ব। গতিকে খৰধৰ কৰিব লাগে। হঠাৎ দেখিলো বাইদেউৰ মুখখনত পোহৰ উজলি উঠিল আৰু বাকীবোৰেও গিৰজনি মাৰি হাঁহিবলৈ ধৰিলে। পিছত গম পালো যে বাইদেউক মই ঘগ্ৰাপাৰৰ ঘৰলৈ নিম বুলি ভাবি মই ফোন কৰা সময়ৰে পৰা বাইদেউসহ সকলোৰে অশান্তি। এতিয়া নলবাৰীত নিম বোলোতেহে যেনিবা কেইবাঘণ্টীয়া ট্ৰেজেদিৰ/চাচ্‌পেন্সৰ অন্ত পৰিল...।

নলবাৰীৰ ঘৰত বাইদেউৰ বিশেষ মন নবহে। ইঘৰ সিঘৰ যোৱা অসুবিধা/কাম বন নাই— কিমান বহি থাকিব! ইফালে মাকৰ গাঁওখনৰ বহু মানুহৰ ঘৰত যোৱাই হোৱা নাই। অতএব পুনৰ মাকৰ ঘৰ (!) কুঁৱৰীকুছিলৈ...।

পাৰ হৈ গ'ল প্ৰায় ২০-২৫ দিন। সিফালে ভাগিন নাতি-নাতিহঁতৰ ফোন। মাক-আইতাকক বহুদিন দেখা নাই লৈ, লৈ যাব লাগে। মাজতে ভাগিনে ল'ৰা-ছোৱালী দুটাক এদিন আইতাক দেখাইওঁ লৈ গ'ল।

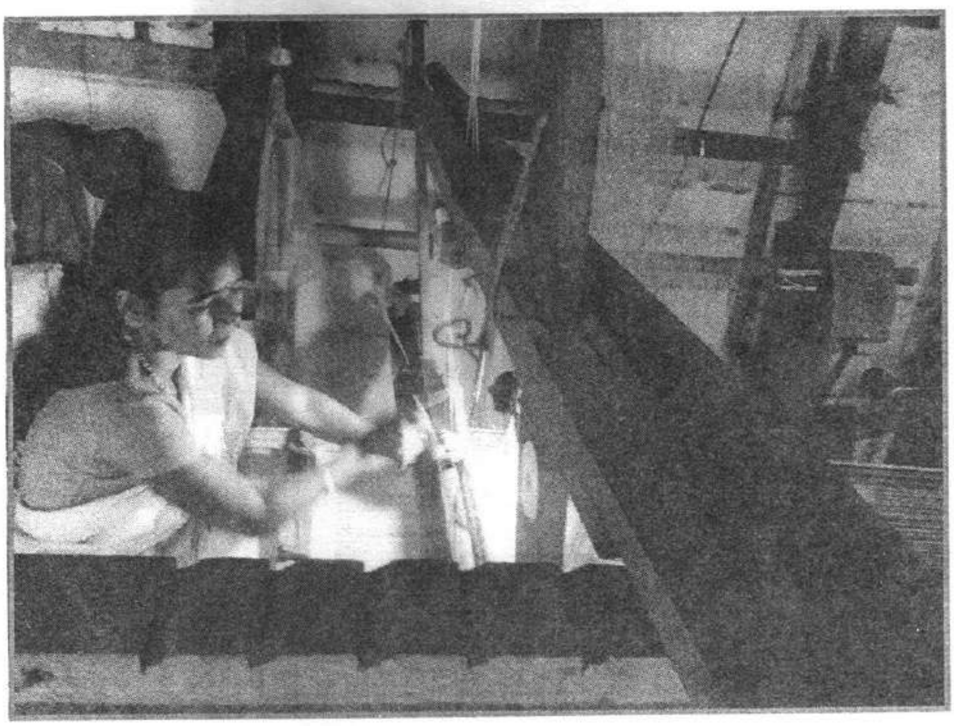

অৱশেষত বিভিন্ন দিশ বিবেচনা কৰি মই বাইদেউৰ প্ৰত্যাৰ্পণৰ (!) সিদ্ধান্তত উপনীত হ'লো। তিনিদিনমানৰ সময় লৈ ফোনেৰে ভতিজাটোক খবৰটো জনালো। বাইদেউৰ প্ৰয়োজনীয় Hair Oil তথা অন্যান্য বয়বস্তু কিনি অইন দিনাৰ তুলনাত অলপ আগতীয়াকৈ মহাবিদ্যালয়ৰ দায়িত্ব সামৰি গাঁৱৰ ঘৰৰ দুৱাৰমুখ পাইছোহে— শুনিলো ঘৰৰ ভিতৰত ফেকুৰণি। মই ভাত খাওঁ মানে বাঢ়ি গৈছে তাৰ প্ৰকোপ। দাদা-বৌ, বোৱাৰী, আনকি কণমাণি নাতিনীজনীৰ লগত গলাগলিকৈ ফেকুৰিছে বাইদেউৱে? যেন ন-কইনা শহুৰৰ ঘৰলৈ যাব। পৰিস্থিতিৰ মোকাবিলা কৰিবলৈ মই বৌ-বোৱাৰীহঁতকো গাড়ীত ভৰাবলগীয়া হ'ল। ঘগ্ৰাপাৰ, ভায়া কুঁৱৰীকুছি হৈ নলবাৰীৰ ঘৰ পাওঁমানে ৰাতি ১০টা। অকণো কৃত্ৰিমতা নসনাকৈ এটা দীঘলীয়া প্ৰসঙ্গ পাঠকলৈ আগবঢ়াই মই কিবা ব্যক্তিগত কৃতিত্ব ল'ব বিচৰা নাই। পাঠকে মোক ক্ষমা কৰক। প্ৰসঙ্গতো উত্থাপনেৰে মই প্ৰতিজন পাঠকক তেওঁলোকৰ পৰিয়ালৰ পৰম্পৰা তথা ইতিহাসক এবাৰ খুচৰি চাবলৈ অনুৰোধ জনাম। যদি আপোনালোকৰ সময় হয়— মই নিশ্চিত যে মোৰ ওপৰত বৰ্ণিত প্ৰসঙ্গতো আপোনালোকৰ প্ৰতিটো পৰিয়ালতে আৱিষ্কাৰ কৰিব পাৰিব। মোবাইল, ইণ্টাৰনেট, ৰাজনীতি, ক্ষমতাপিয়াস আৰু আত্মকেন্দ্ৰিক বস্তুবাদিতাৰ পৰা অকণমান সময় ফালৰি কটাৰ সময় উলিয়াই ল'ব পাৰিলে আপুনিওঁ আৱিষ্কাৰ কৰিব পাৰিব সদ্যপুৰণি এখন অসমীয়া সমাজ, যিখন সমাজত নাই কোনো কৃত্ৰিমতা, অহমিকাৰ অহেতুক প্ৰতিযোগিতা অথবা অতৃপ্তিৰ মায়াজাল। সেইখন সমাজত সোণজিৰা মাহী থাকিব, জেঠা-জেঠা থাকিব, বাইদেউ-ভিনদেউ, পেহা-পেহী, কুল খুড়া-খুড়ী, মামা-মামী, আইতা-ককা সকলো থাকিব। তেওঁলোকৰ আগমণে আমাৰ ঘৰবোৰ ভৰাই তুলিব, মনবোৰ ৰঙীন কৰি তুলিব। বাৰীৰ শাক-পাচলি, পুখুৰীৰ জীয়া মাছ, বাৰীপিছৰ ঔ টেঙা, বাঁহৰ পাৰ পোৱালীৰে হাঁহি স্ফূৰ্তিৰ মাজেৰে পৰিবেশিত হ'ব সুমধুৰ খাদ্যসম্ভাৰ। পেহী-বাইদেউহঁতে ঠেহ ধৰিব দুদিনমান থাকি যাবলৈ— কাৰণ মাকৰ গাঁওখন সিহঁতৰ ফুৰাই নহ'ল! বাধ্য হৈ পেহা-ভিনদেউহঁতে অকলেই ঘৰলৈ উভতিব। ভিনদেউহঁতক বিদায় দি পেহী বাইদেউহঁতৰ ভাই বোৱাৰীৰ লগত আৰম্ভ হ'ব গাঁওফুৰা পৰ্ব। ৰাতিলৈ সঙ্গীতৰ তাল ল'ব ঢেঁকীটোৱে। পিতা/দাদাই দিনতে কাটি থোৱা কলপাতত সৃষ্টি হ'ব কঁকাল বন্ধা পিঠা। চোতালৰ এমূৰে তিনিটা 'উধান'ৰ ওপৰত প্ৰবৃষ্ট হ'ব প্ৰকাণ্ড থালিটো। চৰিয়াত আহিব 'জুলীয়া' মিঠাই। ৪/৫ টাকৈ 'কঁকাল বন্ধা' পিঠা উদৰস্থ হোৱাৰ পিছত ৰাতিৰ ভাতৰ প্ৰসঙ্গ গৌণ হৈ পৰিব...। এদিন আঘোণৰ ন-খোৱা আহিব, চুড়াপিঠা, চাউলপিঠাৰ ৰাজহুৱা ভক্ষণ হ'ব— এমাহ পিছতেই মাঘবিহু... ফাগুন পৰিলেই চৌদিশে বিয়পি পৰিব কুঁহিয়াৰ শালৰ অনামী গোন্ধ— বিহুচেৰা

এদিন আঘোণৰ ন-খোৱা আহিব, চুঙাপিঠা, চাউলপিঠাৰ ৰাজহুৱা ভক্ষণ হ'ব— এমাহ পিছতেই মাঘবিহু... ফাগুন পৰিলেই চৌদিশে বিয়পি পৰিব কুঁহিয়াৰ শালৰ অনামী গোন্ধ— বিহুচেৰা নহ'বলৈ মা-বৌহঁতৰ 'দহলেচী' সূতাৰ কচৰত— তাতশালৰ খট্‌খটনি...।

১৮

নহ'বলৈ মা-বৌহঁতৰ 'দহলেচী' সূতাৰ কচৰত— তাতশালৰ খট্‌খটনি...।

ভাবকচোন? এইখনেই নহয় জানো আমাৰ ল'ৰালিৰ অসমীয়া সমাজ? তাত ক'ত আছিল ঠগি খোৱাৰ প্ৰসঙ্গ? কত আছিল অসূয়া-অপ্ৰীতিৰ স্থান? পৰশ্ৰীকাতৰতা, আত্মকেন্দ্ৰীকতা, সাম্প্ৰদায়িকতা— আছিলনে? তেনে এখন ৰাজ্য হেনো আজি অপৰাধী কাৰ্যকলাপৰ তালিকাত তালিকাত দেশৰ দ্বিতীয় স্থানত। একেটা স্থান নাৰী নিৰ্যাতনৰ ক্ষেত্ৰতো। আধুনিকতাৰ নামত উন্নয়নৰ ক্ষেত্ৰখনত কিন্তু আমি শেষৰ শাৰীত...!

কিয়? কেনেকৈ সম্ভৱ হৈছে বাৰু এই ৰুদ্ধশ্বাস পৰিস্থিতিৰ? খাব খোজা পাৰ পোৱালীযোৰা মাৰি দিবলৈ মানুহ বিচাৰি ফুৰা অসমীয়া সমাজত আজি পইচা দি মানুহ মৰাব পৰা হ'ল! পিতা-মাতাক সেৱা নজনালে বিহু-সকাম সম্পূৰ্ণ নোহোৱা সমাজখনত আজি জ্যেষ্ঠজনৰ শেষ ঠিকনা হৈ পৰিল বৃদ্ধাশ্ৰম। হে হৰি! আই বসুমতি ফাটমেলো পাতালে...।

আমি যদি অলপ নষ্টালজিক জগতখনলৈ অকণমান সময়ৰ বাবে প্ৰত্যাৰ্পণ কৰো- ব্যৱহাৰিক দিশেৰে তাক বিশ্লেষণ কৰো— বোধহয় এই পংকিল বাস্তৱৰ মূল কাৰকসমূহৰ অনেক উত্তৰ ওলাব।

লৰালিত আমি গাঁৱৰ সমনীয়াবোৰে লগ লাগি বৰবৰীলৈ বাসন্তী পূজা চাব আবিছিলো। মই ধনী ঘৰৰ (!) ল'ৰা হিচাপে পকেটত দহটামান ১০ পইচাৰ মুদ্ৰা আহিছিল। বাকীবোৰৰ পকেটত ৫-১০ পইচাৰ মুদ্ৰা একোটা। পূজাখলাত আমাৰ আৰম্ভণী ফুলৰীৰে (পকৰী)। ১ পইচাৰ দুটাকৈ। মোৰ লগত লগৰীয়াসকল। পইচা মোৰ— ভাগ কিন্তু সমান। তাৰ পিছত 'বুট দিয়া' মিঠাই। পাচ পইচাত এখন। গাইপতি এখনকৈ। ঢুলীয়া-ওজাপালি উপভোগ কৰাৰ মাজে মাজে চলি থাকে কিবাকিবি খোৱাৰ পৰ্ব।

৯-১০ বজাত মামাহঁতৰ (গিৰীশ ডেকা) 'দিল্লীৰ মচনদ' নাটক। টোপনি ভাঙিবলৈ 'নকুল দাদা' (বাসৰ মামাৰ দোকানত ভাগিন বুলি মোক অলপ বেছিকৈ দিয়ে) কিনি তাৰো সমান সমান ভাগ। নাটকো শেষ— পইচাও শেষ। হাঁহি স্ফূৰ্তিৰে পুৱাৰাতি ঘৰমুৱা হওঁ...। এই গোটেই পৰিঘটনাটোত অসূয়া-অসন্তোষৰ বিন্দুমাত্ৰওঁ স্থান নাছিল। মোৰ সৰ্বমুঠ এটকাৰ নৱৈ পইচা মই খুৱাইছিলো লগৰীয়াক— বিন্দুমাত্ৰওঁ আপচোচ নকৰাকৈ। লগৰীয়াৰ সন্তুষ্টিত মনত লাভ কৰিছিলোঁ বিমল আনন্দ। আজি পকেটৰ সেই এটকীয়াতো হেজাৰ-লাখ টকা লৈ পৰিবৰ্তিত হ'ল। পাৰ্চত এতিয়া দুহেজাৰ টকীয়া খমখমীয়া নোট। দিনটোৰ দৰমহা পাঁচ হেজাৰোধিক! অথচ বন্ধু বান্ধৱে এশ টকা বিচাৰিলে মোৰ মুখৰ বৰণ সলনি হয়। দান বৰঙণি বিচাৰি অহা দলক এৰাই চলাৰ মানসিকতা। অভাৱ অভিযোগৰ কিমান যে তালিকা প্ৰস্তুত হৈ থাকে জিভাৰ আগত। মোৰ এনে মানসিকতাৰ সন্মুখত মোৰ ল'ৰালিৰ সেই স্বতঃস্ফূৰ্ত হাঁহি-ধেমালিৰ অন্বেষণ মৰীচিকা নহয়নে? আজি আমি প্ৰায় প্ৰতিজন ব্যক্তিয়েই যেতিয়া এনে মানসিকতা পৰিগ্ৰহ কৰিছো, তেতিয়া এখন সমাজে কেনে স্থিতিত উপনীত হ'ব পাৰে তাক নতুনকৈ দোহৰাৰ প্ৰয়োজন নাথাকে। ব্যক্তি সমষ্টিয়ে সমাজ নহয় জানো? ব্যক্তি বিশেষৰ সাৰাংশইটো সমাজৰ আত্মা। সেই সাৰাংশৰ সমষ্টি যদি ঘৃণিত বস্তুবাদৰ দ্বাৰা আক্ৰান্ত হয়— তেনেহ'লে সমাজৰ পৰিচয় কি হ'ব। আজি সেই ভয়াবহ বাস্তৱৰ গুৰিকথা আমাৰ এনে নীচাত্মক মানসিকতাই নহয়নে?

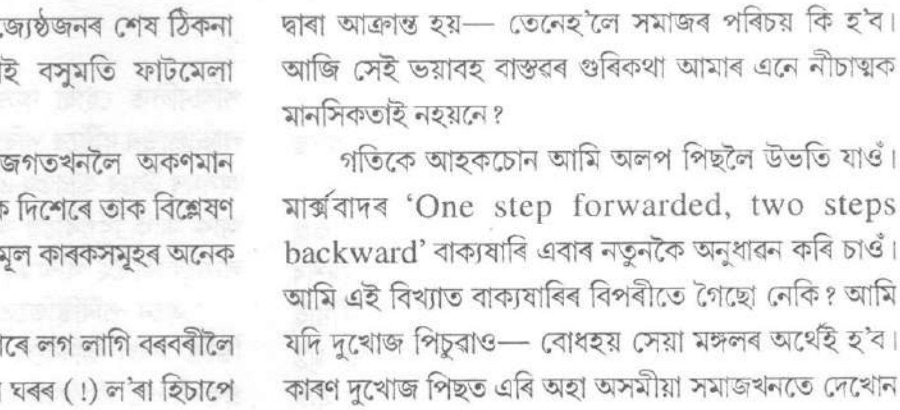

গতিকে আহকচোন আমি অলপ পিছলৈ উভতি যাওঁ। মাৰ্ক্সবাদৰ 'One step forwarded, two steps backward' বাক্যষাৰি এবাৰ নতুনকৈ অনুধাৱন কৰি চাওঁ। আমি এই বিখ্যাত বাক্যষাৰিৰ বিপৰীতে গৈছো নেকি? আমি যদি দুখোজ পিচুৱাও— বোধহয় সেয়া মঙ্গলৰ অৰ্থেই হ'ব। কাৰণ দুখোজ পিছত এৰি অহা অসমীয়া সমাজখনতে দেখোন লুকাই আছে, আমাৰ শান্তিৰ আত্মা। তাৰ সান্নিধ্যৰ বাবে কেইখোজমান পিছলৈ ঘূৰি যাওঁতে আমি লগত মোবাইলটো, ইন্টাৰনেটৰ সঁজুলি, ডিজিটেলাইজ তথা অন্যান্য আধুনিক ভাব চিন্তাবোৰ কৰবাত জমা কৰি ৰাখি যোৱাৰ প্ৰয়োজন নহ'ব। আহক আমি কেইখোজমান পিছুৱাওঁ আৰু অতৃপ্তি, অৱসাদৰ হুমুনিয়াহ এৰি এটি প্ৰশান্তিৰ দীঘলীয়া উশাহ সেৱন কৰো।

'থলগিৰি ঃ অসমীয়া হোৱাৰ গৌৰৱ'
গাঁৱৰ মানুহৰ হাতলৈ ধন অহাৰ বাট মুকলি কৰাৰ প্ৰয়াস

✍ মনোৰম গগৈ

১.

মহাত্মা গান্ধীয়ে কৈছিল— 'ভাৰতবৰ্ষৰ আত্মা আছে দেশখনৰ গাঁওবোৰত।'

স্বাধীনতাৰ পূৰ্বেই গান্ধীজীয়ে এই কথা কৈছিল। কিন্তু স্বাধীনতাৰ সত্তৰ বছৰ অতিক্ৰম কৰাৰ পিচতো স্বাধীন দেশৰ চৰকাৰবোৰে ভাৰতীয় জনগণৰ এই 'আত্মা'টোক জীয়াই ৰাখিবলৈ আন্তৰিক প্ৰচেষ্টা চলোৱা নাই। এতিয়াও মুঠ জনসংখ্যাৰ সত্তৰ শতাংশতকৈ অধিক লোকে গাঁৱতেই বাস কৰে। চহৰৰ মানুহৰ বাবে হেজাৰ হেজাৰ কোটি টকাৰ ব্যয়ৰে 'স্মাৰ্ট চিটি'ৰ পৰিকল্পনা কৰা হৈছে। চহৰৰ ধনী ধনী মানুহৰ বাবে 'বুলেট ট্ৰেইন' চলোৱাৰ নামতো হেজাৰ হেজাৰ কোটি টকা ব্যয় কৰাৰ আঁচনি লোৱা হৈছে। কিন্তু তাৰ বিপৰীতে 'স্মাৰ্ট ভিলেইজ'ৰ প্ৰস্তাৱ লোৱা নহ'ল। গাঁৱৰ খেতিয়ক ৰাইজৰ সামগ্ৰিক উন্নয়নৰ বাবে বাটেত ধাৰ্য কৰা ধনৰ সৰহখিনিয়েই ৰাজনৈতিক নেতা, আমোলা বিষয়া আৰু ঠিকাদাৰৰ জেপলৈ যোৱা পৰম্পৰা সৃষ্টি কৰা হ'ল। সেয়েহে আজি ভাৰতবৰ্ষৰ গাঁওবোৰ দৰিদ্ৰতাৰ কবলত পৰি বছৰি হেজাৰ হেজাৰ কৃষকে আত্মহত্যা কৰে। কোটি কোটি ভাৰতীয় কৃষকে অতি নিম্নমানৰ জীৱন ধাৰণ প্ৰণালীৰ মাজেৰে দৰিদ্ৰতাৰ সৈতে যুদ্ধ কৰি থাকিবলৈ বাধ্য হৈছে।

অসমৰ কৃষক ৰাইজৰ অৱস্থাও ইয়াৰ ব্যতিক্ৰম নহয়। ১৮২৬ খৃষ্টাব্দৰ পূৰ্বে যিখন অসম সম্পূৰ্ণ স্বনিৰ্ভৰশীল আছিল সেইখন অসমক দুশ বছৰ নৌহওঁতেই প্ৰায় সম্পূৰ্ণ পৰনিৰ্ভৰশীল অসমলৈ পৰ্যবসিত কৰা হ'ল। ব্ৰিটিছে ঔপনিৱেশিক শোষণৰ স্বাৰ্থত যি নতুন ভূমিনীতি প্ৰৱৰ্তন কৰি শোষণ-শাসন চলাই গৈছিল, সেই একেবোৰ কৃষক-বিৰোধী, গাঁওবিৰোধী নীতিকে আমাৰ স্বাধীন দেশৰ শাসকসকলে যোৱা সত্তৰ বছৰে অব্যাহত ৰখাৰ ফলত এদিন ব্ৰিটেইনৰ দৃষ্টিভংগীৰে পৰিচালিত হোৱা অসমখন এতিয়া দিল্লীৰ শাসকসকলৰ লাভালাভৰ দৃষ্টিৰে পৰিচালিত হৈ আহিছে। ইয়াৰে গইনা লৈ অসমৰ উত্তৰ-ভাৰতৰ এচাম চতুৰ বণিকে ধনৰ পাহাৰ গঢ়িছে আৰু তাক বিপৰীতে অসমৰ গাঁৱৰ জনগণৰ অৱস্থা ক্ৰমশঃ লাওলোৱা হৈ পৰিছে।

এনে পৰিস্থিতিতে অসমৰ গাঁৱৰ ৰাইজৰ অৰ্থনৈতিক ভিত্তি সবল কৰিবলৈ আমি সীমিত সামৰ্থৰ মাজতে এক প্ৰণালীবদ্ধ, দীৰ্ঘকালিন পৰিকল্পনা যুগুত কৰি হাতে কামে আগবাঢ়িছো।

সেয়া হৈছে 'থলগিৰি ঃ অসমীয়া হোৱাৰ গৌৰৱ।'

২.

জনগাঁথনি, ভৌগলিক অৱস্থান, বৈচিত্ৰ্য, সংস্কৃতি তথা বতৰ বা জলবায়ুৰ ক্ষেত্ৰত ভাৰতবৰ্ষৰ কোনো অঞ্চলৰে সৈতে অসমখন নিমিলে। কেৱল তেল আৰু কয়লাই অসমৰ সম্পদ নহয়। অসমৰ প্ৰধান সম্পদ হ'ল ইয়াৰ অতি সাৰুৱা মাতি, নদী-জান-জুৰি-বিল-পিতনিয়ে ধৰি ৰখা পানী আৰু নাতিশীতোষ্ণ জলবায়ু। আজি যদি আমি অসমৰ থলুৱা অৰ্থনীতি শক্তিশালী ৰূপত গঢ়ি তুলিব লাগে তেন্তে ভূগৰ্ভত সঞ্চিত হৈ থকা সম্পদৰাজিৰ সমানে সমানে এই তিনি অমূল্য সম্পদৰো সদ্ব্যৱহাৰ কৰিব লাগিব। এই কথাটোকে প্ৰাধান্য দি 'থলগিৰি'য়ে অসমৰ গ্ৰাম্য অৰ্থনীতি ন-ৰূপত তুলি ধৰিবলৈ হাতে-কামে আগবাঢ়িছে।

প্ৰথম পৰ্যায়ত অসমৰ থলুৱা জনগণৰ খাদ্য অভ্যাসক কেন্দ্ৰ কৰি গাঁও অঞ্চলত কৃষিকেন্দ্ৰিক তৎপৰতাৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিয়া হৈছে। এই কথা বিজ্ঞানসন্মতভাৱে ইতিমধ্যেই প্ৰমাণিত হৈছে যে অসমৰ উৰ্বৰ মাটিত যিকোনো কৃষি-কৰ্মৰ বাবে জীৱ-বিচিত্ৰতা ধ্বংসকাৰী ৰাসায়নিক সাৰ প্ৰয়োগৰ কোনো প্ৰয়োজন নাই। প্ৰয়োজন নাই ৰাসায়নিক কীটনাশক দ্ৰব্যৰ।

গতিকে সম্পূৰ্ণ জৈৱিক পদ্ধতিৰে খেতি কৰি অসমৰ খেতিয়ক ৰাইজে সম্পূৰ্ণ স্বাস্থ্য-উপযোগী, মানবিশিষ্ট খাদ্য উৎপাদন কৰিব পাৰে। লক্ষণীয় কথাটো হ'ল যে আমাৰ পূৰ্বপুৰুষসকলে অসমৰ খেতি-পথাৰত প্ৰায় ৫০০০ বিভিন্ন প্ৰজাতিৰ ধানখেতি কৰিছিল। এই থলুৱা প্ৰজাতিৰ ধানৰ পৰা উলিওৱা চাউলবোৰৰ সৰহভাগেই ঔষধি গুণসম্পন্ন আৰু এইবোৰৰ সোৱাদো অপূৰ্ব। তদুপৰি এই থলুৱা প্ৰজাতিৰ ধানবোৰে বিভিন্ন বেমাৰ-আজাৰ বা কীট-পতংগৰ আক্ৰমণৰ পৰা নিজকে ৰক্ষা কৰিবলৈ প্ৰাকৃতিভাৱেই সক্ষম। আমাৰ এনে বহু থলুৱা প্ৰজাতিৰ ধান আছে, সিবোৰৰ জৈৱিক পদ্ধতিৰে প্ৰাকৃতিকভাৱে খেতি কৰিলে উৎপাদনো যথেষ্ট পৰিমাণে হয়। কিন্তু, আমাৰ অতিকেন্দ্ৰভূত শাসনব্যৱস্থাই অসমৰ মাটি-পানী-জলবায়ুৰ বৈশিষ্ট্য বুজিবলৈ কাহানিও চেষ্টা কৰা নাই। উত্তৰ ভাৰতৰ পাঞ্জাৱ, হাৰিয়ানা, উত্তৰ-প্ৰদেশ আদি ৰাজ্যৰ সৈতে অসমৰ মাটি-পানী-বায়ুৰ কোনো ফালৰ পৰাই অকণো মিল নাই। অথচ আশ্চৰ্যজনক কথাটো হ'ল স্বাধীনতাৰ পৰৱৰ্তী সময়ৰ তথাকথিত সেউজ-বিপ্লৱৰ সময়ৰে পৰা পাঞ্জাৱ হাৰিয়ানা আদিৰ বাবে প্ৰস্তুত কৰা কৃষি-আঁচনিবোৰকে অপৰিৱৰ্তিত ৰূপত কেন্দ্ৰীয় তথা ৰাজ্য চৰকাৰে অসমত প্ৰয়োগ কৰি আহিছে। অসমৰ দৰে প্ৰাকৃতিকভাৱে উৰ্বৰ মাটিতো বাধাহীনভাৱে ৰাসায়নিক সাৰ, কীটনাশক আদি প্ৰয়োগ কৰিবলৈ চৰকাৰী যন্ত্ৰই কৃষকক বাধ্য কৰা বা প্ৰৰোচিত কৰাৰ উদাহৰণৰ আকাল নাই। চৰকাৰীভাৱে যোগান ধৰা বিভিন্ন খাদ্যশস্যৰ বৰ্ণসংকৰ বীজৰ ক্ষেত্ৰতো কথাটো একেই।

ইফালে যোৱা প্ৰায় দুটা শতিকাৰ ভিতৰতে অসমীয়াই নিজৰ পৰম্পৰাগত খাদ্য-সংস্কৃতিৰ পৰা দূৰৈত অৱস্থান কৰি পৰনিৰ্ভৰশীল খাদ্য-ৰীতিক আঁকোৱালি লোৱাৰ ফলত তাৰ নেতিবাচক প্ৰভাৱত অসমৰ খাদ্য-সংস্কৃতি বিধ্বস্ত হৈ পৰিছে। আমাৰ মাটি আৰু জলবায়ু ঘেঁহু খেতিৰ বাবে অকণো উপযুক্ত নহয়। একেদৰে আটা-ময়দাৰ পৰা তৈয়াৰ কৰা কোনো খাদ্য সামগ্ৰীয়েই আমাৰ পৰম্পৰাগত খাদ্য নহয়। অথচ আজি যদি অসমীয়াই নিজৰ খাদ্য তালিকাখনলৈ ভালদৰে লক্ষ্য কৰে, তেন্তে দেখা যাব যে পুৱা চাহৰ সৈতে খোৱা বিস্কুটখনৰ পৰা ব্ৰেড, পৰঠা, লুচি-পুৰী, চিংৰা, কচুৰী, ৰ'ল, ম'ম, চাওচাও, বুন্দিয়া, ভুজিয়া, বাৰ্গাৰ, চেণ্ডুইচ, পিজ্জাকে ধৰি ঘৰৰ বাহিৰে-ভিতৰে অবাধ গতিত এইবোৰ অপৰম্পৰাগত খাদ্য খায়েই অসমৰ মানুহে জীৱনধাৰণ কৰিবলৈ লৈছে। এই বহিৰাগত নতুন খাদ্য-বস্তুবোৰে আমাৰ পাকঘৰ আৰু হোটেল ৰেস্তোঁৰাৰ অধিকাংশ ঠাই অধিকাৰ কৰাৰ বাবেই আমাৰ পৰম্পৰাগত জা-জলপান, পিঠা-পনাবোৰ ক্ৰমশঃ বিলুপ্তিৰ পথত!

আৰু এটা অতি ভয়ংকৰ কথা অসমৰ বেছিভাগ মানুহেই নাজানে। সেয়া হ'ল, আমাৰ খেতিপথাৰত উৎপাদিত ধান-চাউলবোৰৰ তুলনাত পাঞ্জাৱ-হাৰিয়ানাত উৎপাদিত ধান-চাউলেৰে অসমৰ বজাৰ ভৰি পৰিছে। গুৱাহাটীৰ ফাঁচী বজাৰৰ পৰা নিয়ন্ত্ৰিত বহু হেজাৰ কোটিটকীয়া আমদানিকৃত চাউলৰ বজাৰখনে আমাৰ থলুৱা কৃষকৰ বাবে প্ৰবল প্ৰত্যাহ্বানৰ সৃষ্টি কৰিছে। সেয়েহে থলুৱা কৃষকক সকলোফালৰ পৰা সহায় কৰিবলৈ 'থলগিৰি' আগবাঢ়ি আহিছে।

৩.

প্ৰথম পৰ্যায়ত 'থলগিৰি'য়ে অসমৰ পৰম্পৰাগত থলুৱা খাদ্যবোৰ অসমৰ বজাৰলৈ উলিয়াই আনিছে। থলুৱা প্ৰজাতিৰ চাউলকে ধৰি খাদ্যশস্যবোৰ বজাৰত সুলভ কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছে। পৰম্পৰাগত জলপান, পিঠাপনাৰ বাণিজ্যিকীকৰণৰ বাবেও হাতে-কামে প্ৰচেষ্টা চলাইছে। গাঁৱৰ মহিলাসকলে প্ৰস্তুত কৰা জা-জলপান, পিঠা-পনাবোৰ বজাৰলৈ অনাত গাঁৱৰে শিক্ষিত যুৱক-যুৱতীসকলে সহযোগ কৰিছে। ফলত 'থলগিৰি'ৰ এই উদ্যোগৰ ফলত অসমৰ গ্ৰাম্যাঞ্চলৰ মহিলাসকলৰ লগতে যুৱক-যুৱতীসকলো কৰ্মতৎপৰ হৈ পৰিছে আৰু এই তৎপৰতাৰ ফলত তেওঁলোকৰ হাতলৈ ধনো আহিছে। আজি যদি অসমৰ জনগণৰ সহযোগত এই তৎপৰতা অব্যাহত ৰাখিব পাৰোঁ, তেন্তে গাঁৱৰ অৰ্থনীতিলৈ ই আশাৰ বতৰা কঢ়িয়াই অনাৰ লগতে শিক্ষিত-অৰ্ধশিক্ষিত নিবনুৱাৰ বাবে বিপুল পৰিমাণৰ কৰ্মসংস্থাপনৰ বাট মুকলি কৰিব। একেদৰে অসমৰ গাঁৱত উৎপাদিত খাদ্য-সামগ্ৰীয়ে বজাৰ দখল কৰিবলৈ সক্ষম হ'লে আমাৰ খেতিয়কসকলেও পূৰ্ণোদ্যমেৰে খেতি-বাতিত মনোনিবেশ কৰিব পাৰিব।

দ্বিতীয় পৰ্যায়ত, গাঁৱৰ শিপিনীসকলে বৈ উলিওৱা মেখেলা-চাদৰ, গামোচাকে ধৰি সকলোধৰণৰ অসমত উৎপাদিত কাপোৰৰ বজাৰ এখন গঢ়ি তুলিবলৈও 'থলগিৰি'য়ে প্ৰচেষ্টা আহিছে। বাহিৰৰ উৎপাদক-বিতৰক তথা পুঁজিপতিগোষ্ঠীক প্ৰত্যাহ্বান জনাবলৈ অসমৰ গাঁৱৰ শিপিনীসকলক সৱলীকৰণ কৰাটো জৰুৰী হৈ পৰিছে বুলি 'থলগিৰি'য়ে বিশ্বাস কৰে।

'থলগিৰি ঃ অসমীয়া হোৱাৰ গৌৰৱ'— এই বৃহৎ প্ৰকল্পটোৰ মূল উদ্দেশ্য হ'ল অসমৰ সম্পদৰ আধাৰত কৰ্মসংস্কৃতিক গুৰুত্ব দি এক সাৰ্থক অৰ্থনৈতিক বিপ্লৱ গঢ়ি তোলা। যোৱা প্ৰায় চাৰিটা দশক জুৰি আমি অসমবাসীয়ে অহিংস-সশস্ত্ৰ সকলোধৰণৰ আন্দোলনত ভাগ ল'লোঁ। কিন্তু এই আন্দোলনবোৰে আমাৰ সামগ্ৰিক সুৰক্ষা তথা উন্নয়ন কোনোটো দিশতে নিশ্চয়তা দিব পৰা নাই। সেয়েহে পূৰ্বৰ অভিজ্ঞতাৰ পৰা আমি নিশ্চিত হৈছোঁ যে অসম আৰু অসমৰ সমূহ থলুৱা বাসিন্দাৰ সামগ্ৰিক উন্নয়ন তথা সুৰক্ষাৰ বাবে এটা প্ৰণালীবদ্ধ, দীৰ্ঘকালিন অৰ্থনৈতিক আন্দোলনৰ প্ৰয়োজন হৈছে। এই আন্দোলনত অসমৰ গাঁৱৰ প্ৰতিজন কৃষক, প্ৰতিগৰাকী জীয়াৰী-বোৱাৰী আৰু প্ৰতিগৰাকী যুৱক-যুৱতীক জড়িত কৰাব পাৰিলে অসমৰ অৰ্থনৈতিক পুনৰুত্থান নিশ্চিত কৰিব পৰা যাব বুলি আমি গভীৰভাৱে বিশ্বাস কৰোঁ।

আহক, সক্ৰিয় অংশগ্ৰহণেৰে আমি এই আন্দোলন সফল কৰি তোলোঁ!

মুখ্য কাৰ্যবাহী, 'থলগিৰি ঃ অসমীয়া হোৱাৰ গৌৰৱ',
ফোন ঃ ৯১০১৯৩৯৭৪৪

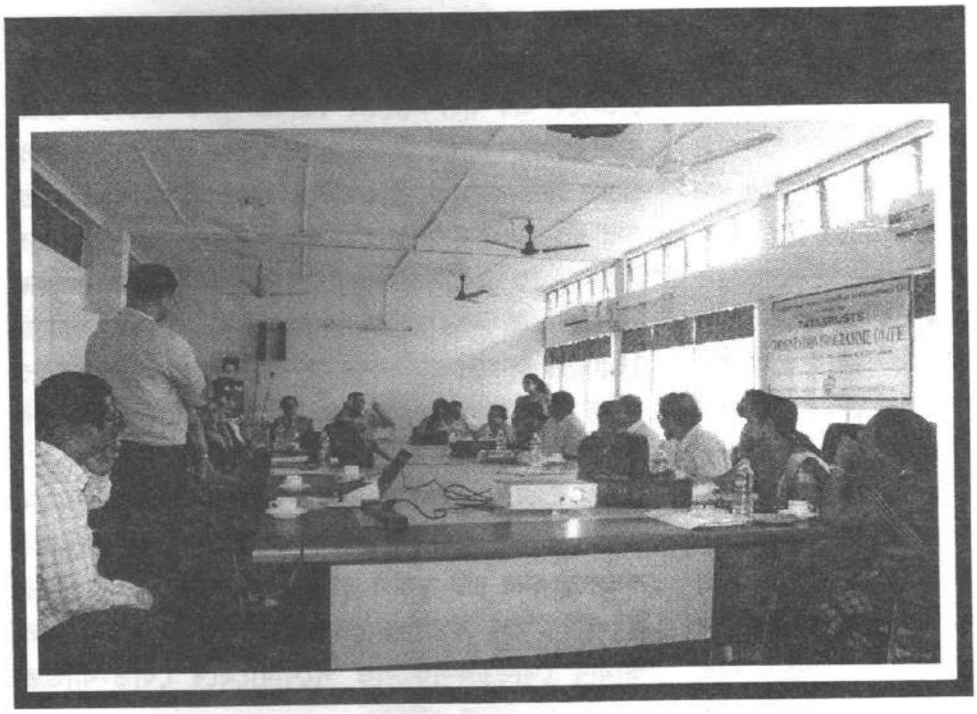

চিন্তাৰ চাক্‌নৈয়াত

✍ যোগেন্দ্ৰ কলিতা
অধ্যক্ষ, বনভাগ মহাবিদ্যালয়, ঘগ্ৰাপাৰ

পৰিবৰ্তিত সমাজ ব্যৱস্থাত মানৱ সমাজৰ প্ৰতিজন মানুহেই অসুখী বুলি ধাৰণা জন্মে। ক্ৰমবৰ্দ্ধমান সামাজিক বিশৃংখলতা অসামাজিক বুলি বোধ জন্মা কৰ্মকাণ্ড, উঠি অহা প্ৰজন্মৰ শিষ্টাচাৰ বহিৰ্ভূত ব্যৱহাৰ, বেপৰোৱা চাল-চলন ইত্যাদি ভিন্ন কাৰণত সমাজৰ প্ৰতিগৰাকী ব্যক্তি এক অব্যক্ত বেদনাত আক্ৰান্ত। মোৰ বোধেৰে তৰ্কৰ খাতিৰত সুস্থ পৰম্পৰাৰ মূল্যবোধৰ বিসৰ্জন, নৈতিক আৰু আধ্যাত্মিকতাৰ ধান, ধাৰণাৰ প্ৰতি নেতিবাচক দৃষ্টিভংগী, আত্মকেন্দ্ৰিক মনোভাবৰ বাবেই সামাজিক বিশৃংখলতাৰ উদ্ভৱ ঘটিছে। ভাষা, সাহিত্য, সংস্কৃতি, ৰাজনীতি, অৰ্থনীতি সৰ্বত্ৰতে এক বিপদ সংকুল পৰিৱেশ বিশ্বায়নৰ বতাহত উটি ভাহি ফুৰাৰ মানসিকতা গঢ় লৈ উঠাৰ বাবে গোটেই মানৱ সমাজে শিপা চিঙাৰ উপক্ৰম ঘটিছে। যাৰ ফলশ্ৰুতিত বিভিন্ন জাতিৰ অস্তিত্বৰ প্ৰতি ভাবুকি আহি পৰিছে। জাতি ৰক্ষাৰ ভাৰত অৱতীৰ্ণ ৰাজনৈতিক নেতা, পালিনেতা, বুদ্ধিজীৱী সকলোৱে সমাজসেৱকৰ নামাৱলী পৰিধান কৰি অন্তৰ্নিহীত ব্যক্তি স্বাৰ্থৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখিয়েহে যে কাম কৰে সেইবোৰ বৰ্তমান সমাজত গোপন হৈ থকা নাই। সেই বাবে হয়তো দেশ বা জাতি ৰক্ষাৰ ভণ্ড কাণ্ডাৰীৰ ভাৰত অৱতীৰ্ণ হোৱা ধুৰন্ধৰ ৰাজনৈতিক নেতা, তথাকথিত বুদ্ধিজীৱী, ৰাইজৰ হাতত লাঞ্ছিত হোৱা দেখা যায়।

বিজ্ঞান প্ৰযুক্তিবিদ্যাৰ অভূতপূৰ্ব উত্থানৰ সময়ত ঘটা এনেধৰণৰ সাংঘাটিক বিশৃংখলতা আৰু বিকৃত মানসিকতা অৱসান ঘটাবৰ বাবে আমাক লাগিব সঁচা অৰ্থত কিছুমান ইতিবাচক চৰিত্ৰ। যি চৰিত্ৰৰ আদৰ্শ আৰু কৰ্মৰাজিয়ে সমাজত ইতিমধ্যে উদ্ভুত নেতিবাচক চিন্তাধাৰাৰ

সমাজৰ এই অস্থিৰ অৱস্থাৰ কাৰণসমূহ চিহ্নিত কৰি সময় থাকোতে যদি তাক নিৰ্বাপিত কৰাৰ বাবে এক বৌদ্ধিক আন্দোলন গঢ়ি নুঠে; তেতিয়াহ'লে মানৱ সমাজ ধ্বংসৰ কৰাল গ্ৰাসত পৰিবলৈ বেছিদিন নাই। প্ৰত্যেক দেশ বা জাতিৰ সকলো ব্যক্তিয়ে যদি জাতীয় চিন্তা চেতনাৰে উদ্বুদ্ধ হৈ যিকোনো সামাজিক সমস্যাক প্ৰত্যাহ্বান হিচাপে গ্ৰহণ কৰাৰ বাবে নিজকে মানসিকভাৱে শক্তিশালীৰূপত গঢ় দিব নোৱাৰে; তেতিয়াহ'লে ইতিমধ্যে গা কৰি উঠা অসামাজিক কাম-কাজ তথা সামাজিক বিশৃংখলতাই অক্টোপাচৰ ৰূপ ধৰি এক সাংঘাটিক পৰিবেশৰ সৃষ্টি কৰিব।

সাধকসকলক এক সঠিক পথৰ সন্ধান দিবলৈ সক্ষম হ'ব। যিসকলৰ দৃঢ় আৰু বলিষ্ঠ পদক্ষেপে সমাজখনক অসততাৰ পৰা সততালৈ উত্তৰণ ঘটাবলৈ সক্ষম হ'ব। এই বিশেষ চৰিত্ৰবোৰ হ'ব লাগিব নিজৰ আত্মস্বাৰ্থক সমূলঞ্চে জলাঞ্জলি দি বৃহত্তৰ স্বাৰ্থৰ বাবে নিজৰ জীৱন আহুতি দিব পৰা মানসিকতাৰ ব্যক্তি। সেইবাবে আমাৰ সমাজৰ প্ৰতিটো অংগতে যেনে— সামাজিক, ৰাজনৈতিক, অৰ্থনৈতিক, নৈতিক আৰু আধ্যাত্মিক সকলো ক্ষেত্ৰতে একে ইতিবাচক ভূমিকা ল'ব পৰা একো একোজন অভিভাৱকৰ প্ৰয়োজন। এই অভিভাৱক শব্দটোৰ অৰ্থ অতি তাৎপৰ্যপূৰ্ণ। অভি শব্দটোৰ আভিধানিক অৰ্থ হ'ল ওপৰ বা চাৰিওফাল। ভাৱক শব্দৰ দ্বাৰা ইয়াৰ গুৰুত্ব আৰু প্ৰাধান্য প্ৰকট কৰি তুলিছে। অৰ্থাৎ অভিভাৱক শব্দৰ ব্যাপকতাই এইটো বুজাইছে যে যিগৰাকী ব্যক্তিয়ে এটা পৰিয়াল বা সমাজৰ বিভিন্ন ক্ষেত্ৰত সফলতা আনিবলৈ যি কৌশল বা ত্যাগ স্বীকাৰ কৰে সেইজনেই হ'ল সফল অভিভাৱক। এই অভিভাৱক শব্দটো অকল ল'ৰা-ছোৱালীৰ মাক-দেউতাকে বুজায় তেনে ঠেক অৰ্থত আৱদ্ধ কৰি ৰাখিব পৰা শব্দ নহয়। সফল অভিভাৱকত্বই এখন সমাজ, এটা সংস্থা, এটা ৰাজনৈতিক দল, এখন ৰাষ্ট্ৰ যিহৰে নহওক তেওঁৰ কৃতকৰ্মই সমাজত সফলতাৰ জোৱাৰ আনিবলৈ সক্ষম হ'ব লাগে।

সভ্যতাৰ চৰম শিখৰত আৰোহণ কৰা বুলি কাৰ্যক্ষেত্ৰত দাবী কৰা বা দাবি কৰিব পৰা সময়তো মানৱতাৰ পৰিপন্থী কাৰ্যহে বেছি সংঘটিত হোৱা দেখিবলৈ পোৱা গৈছে। হত্যা, ধৰ্ষণ, লুণ্ঠন ইত্যাদি দানৱীয় বা অমানৱীয় কাৰ্যকলাপৰ প্ৰকোপ দিনে দিনে বৃদ্ধি হোৱাহে পৰিলক্ষিত হৈছে। বিশ্ব ভাতৃত্ব সমতা আৰু মানৱতাৰ জয়গান গায় জলন্ত সত্যক ঢাকিব বিচৰা ভণ্ড কাৰ্যবোৰে সামাজিক বিশৃংখলতাৰ ঘাই কাৰক হিচাপে চিহ্নিত

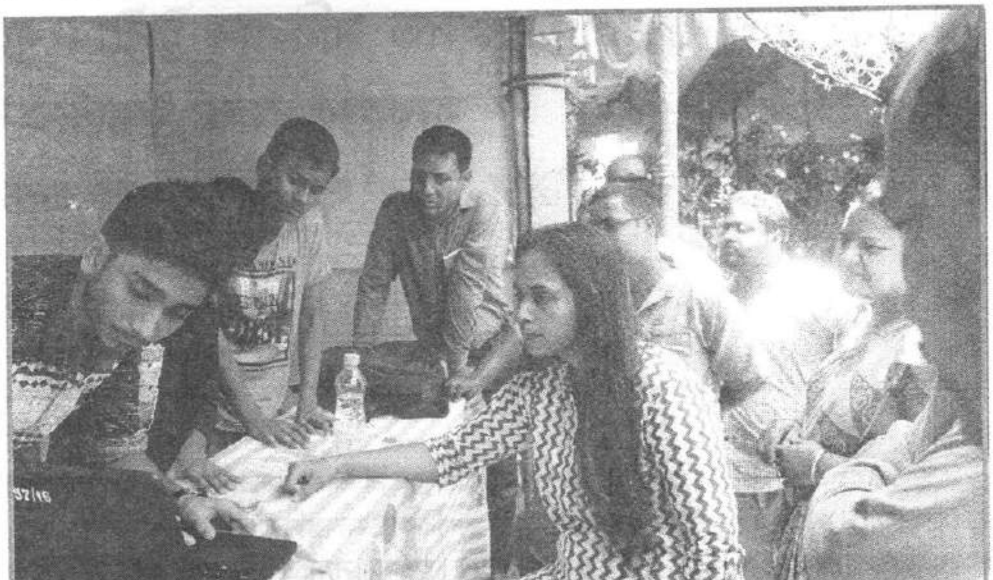

হৈছে। সেইবাবে সমাজৰ এই অস্থিৰ অৱস্থাৰ কাৰণসমূহ চিহ্নিত কৰি সময় থাকোতে যদি তাক নিৰ্বাপিত কৰাৰ বাবে এক বৌদ্ধিক আন্দোলন গঢ়ি নুঠে; তেতিয়াহ'লে মানৱ সমাজ ধ্বংসৰ কৰাল গ্ৰাসত পৰিবলৈ বেছিদিন নাই। প্ৰত্যেক দেশ বা জাতিৰ সকলো ব্যক্তিয়ে যদি জাতীয় চিন্তা চেতনাৰে উদ্বুদ্ধ হৈ যিকোনো সামাজিক সমস্যাক প্ৰত্যাহ্বান হিচাপে গ্ৰহণ কৰাৰ বাবে নিজকে মানসিকভাৱে শক্তিশালীৰূপত গঢ় দিব নোৱাৰে; তেতিয়াহ'লে ইতিমধ্যে গা কৰি উঠা অসামাজিক কাম-কাজ তথা সামাজিক বিশৃংখলতাই অক্টোপাচৰ ৰূপ ধৰি এক সাংঘাটিক পৰিবেশৰ সৃষ্টি কৰিব। যি পৰিৱেশ হ'ব অকল্পনীয় আৰু আমাৰ চিন্তা চেতনাই চুকি নোপোৱা স্তৰৰ।

তথ্যপ্রযুক্তি, গ্রাম্যাঞ্চলত মহিলাৰ ইণ্টাৰনেটৰ ব্যৱহাৰ আৰু সৰলীকৰণ

‘গুগ’ল’ আৰু ‘টাটা ট্ৰাষ্টৰ’ সহযোগত এক প্ৰচেষ্টা

✍ প্ৰাঞ্জল চক্ৰৱৰ্ত্তী
উপ-সভাপতি, গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চ

বৰ্তমানৰ ২১ শতিকাৰ যুগত ইণ্টাৰণেট, ইয়াৰ ব্যৱহাৰ আৰু প্ৰসাৰ, বিভিন্ন কাৰ্যক্ষেত্ৰত ইয়াৰ সুবিধাৰ বিষয়ে নতুনকৈ কোৱাৰ প্ৰয়োজন নাই। ২১ শতিকাৰ আৰম্ভণিৰ পৰা ইণ্টাৰণেটৰ ব্যৱহাৰ আৰু প্ৰসাৰ সকলো ক্ষেত্ৰতে অতি দ্ৰুত গতিত আগবাঢ়িছে। বৰ্তমান সময়ত ইণ্টাৰনেট আৰু ডিজিটেল যন্ত্ৰ-পাতি আৰু ইয়াৰ ব্যৱহাৰে ক্ষিপ্ৰ যোগাযোগত অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালন কৰি আহিছে আৰু হয়তো আগন্তুক দিনত ইয়াতকৈও বেছি প্ৰসাৰ আৰু ব্যৱহাৰ বাঢ়িব। বৰ্তমান সময়ত ইণ্টাৰণেটৰ ব্যৱহাৰে গ্ৰাম্যাঞ্চলৰ যিকোনো কোণত বহিও গ্ৰাম্যাঞ্চলৰ খেতিয়ক, ক্ষুদ্ৰ ব্যৱসায়ী, শিপিনীয়েও বজাৰৰ তথ্য, তেওঁলোকৰ উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ উচিত মূল্য, যিকোনো বেচিব বা কিনিবলগীয়া সামগ্ৰীৰ উচিত মূল্যৰ তথ্য পাব পৰা হৈছে। ইয়াৰ উপৰিও ইণ্টাৰনেটৰ ব্যৱহাৰে সমাজৰ সকলো শ্ৰেণীৰ মানুহৰ মাজত যিকোনো বিষয়ৰ তথ্য, জ্ঞানৰ আদান-প্ৰদান, নতুন চিন্তাৰ বতৰা অতি ক্ষীপ্ৰ গতিত ইজনে আনজনক বা পৃথিৱীৰ এটা কোণৰ পৰা আনটো কোণলৈ পঠাব বা দিব পৰা হৈছে। এই ক্ষেত্ৰত বিত্তীয় ব্যৱস্থাত ২১ শতিকাৰ নৱ আৱিষ্কাৰ নগদ ধন নোহোৱাকৈ লেনদেন (Cashless Transaction), মোবাইলৰ জৰিয়তে বেংকৰ জমা ধনৰ লেনদেন (Mobile Banking), বজাৰলৈ নগৈ যিকোনো লাগতিয়াল সামগ্ৰী ঘৰতে বহি ক্ৰয়ৰ (Online shoping) যি সুবিধা ইণ্টাৰনেট ব্যৱস্থাই আগবঢ়াইছে সেই সকলো বিলাক সঁচাকৈ চকুত লগা আৰু মানুহৰ সময় বচোৱা সেৱা। বৰ্তমানৰ ব্যস্ততাপূৰ্ণ পৃথিৱীত প্ৰতিখন দেশৰ নাগৰিকে এই সেৱা সমূহক আকোৱালি লৈছে আৰু দিনক দিনে এনেকুৱা ধৰণৰ ইণ্টাৰেণটৰ সেৱাৰ প্ৰসাৰ ঘটিছে।

গোটেই পৃথিৱীতে ইণ্টাৰনেটৰ প্ৰসাৰৰ লগে লগে ভাৰতটো নৱ-নিৰ্বাচিত চৰকাৰৰ মাননীয়

প্ৰধানমন্ত্ৰী শ্ৰীযুত নৰেন্দ্ৰ মোডীদেৱৰ নেতৃত্ব ও প্ৰচেষ্টাত ২০১৫ চনৰ ১ জুলাই তাৰিখত 'ডিজিটেল ইণ্ডিয়া' নামেৰে এক নতুন অভিযান আৰম্ভ কৰে। উক্ত অভিযানৰ আধাৰত ভাৰতবৰ্ষৰ সকলো গ্ৰাম্য অঞ্চলত দ্ৰুত ইণ্টাৰনেট সেৱা আগবঢ়োৱাৰ লগতে ভাৰতবৰ্ষৰ প্ৰতিটো প্ৰান্ততে সুৰক্ষিত আৰু স্থায়ী ডিজিটেল আন্তঃগাঁঠনি, সকলো ধৰণৰ চৰকাৰী সেৱা ডিজিটেল মাধ্যমলৈ পৰিৱৰ্তনকৰণ আৰু ডিজিটেল শিক্ষা সাৰ্বজনীন কৰণক মূল বিষয় বস্তু হিচাপে লোৱা হৈছিল। উক্ত অভিযানৰ আধাৰত ইতিমধ্যে ভাৰত চৰকাৰ আৰু ৰাজ্য চৰকাৰ সমূহেও বিভিন্ন আঁচনিৰ অধীনত যথেষ্ট প্ৰচেষ্টা আগবঢ়াইছে আৰু এক পৰ্যায়লৈকে সফলতাও লাভ কৰিছে। ভাৰতবৰ্ষ যিহেতু এখন উন্নয়নশীল দেশ আৰু ইয়াক উন্নত দেশৰ শাৰীত থিয় কৰাবলৈ পুৰুষ আৰু মহিলা উভয়েৰে অৰিহণা যথেষ্ট প্ৰয়োজনীয় ঠিক তেনেদৰে দেশৰ উন্নয়নত চহৰ অঞ্চলৰ লগতে গ্ৰাম্য অঞ্চলৰ লোক সকলৰো অৱদান অতি প্ৰয়োজন। কিন্তু অতি পৰিতাপৰ বিষয় এই যে ভাৰত চৰকাৰৰ 'ডিজিটেল ইণ্ডিয়া' অভিযানৰ ঘোষণাৰ পিছতো ভাৰতবৰ্ষৰ চহৰ অঞ্চলৰ তুলনাত গ্ৰাম্য অঞ্চলত ইণ্টাৰনেটৰ ব্যৱহাৰকাৰী অতি নগন্য। ঠিক তেনেদৰে গ্ৰাম্য অঞ্চলত মহিলাৰ ইন্টাৰনেট ব্যৱহাৰকাৰী আৰু পুৰুষ ব্যৱহাৰকাৰীৰ পৰিসংখ্যা যদি চোৱা হয় তেতিয়া হয়তো আমাৰ সকলোৰে চকু কপালত উঠিব। উক্ত তথ্য পোহৰলৈ আহে 'গুগল' নামৰ আন্তৰ্জাতিক প্ৰতিষ্ঠানটোৱে যেতিয়া সহযোগী প্ৰতিষ্ঠান সমূহৰ লগত উক্ত বিষয়টোক লৈ সমগ্ৰ ভাৰততে এক সমীক্ষা সম্পূৰ্ণ কৰে আৰু এক আচৰিতপৰিসংখ্যা আমাক দিবলৈ সামৰ্থ হয় য'ত আমি দেখা পাওঁ ভাৰতবৰ্ষৰ গ্ৰাম্য অঞ্চলৰ মহিলাৰ ইন্টাৰনেট ব্যৱহাৰকাৰী আৰু পুৰুষ ব্যৱহাৰকাৰীৰ অনুপাত ১:১০, অৰ্থাৎ প্ৰতি দহ গৰাকী ইন্টাৰনেট ব্যৱহাৰকাৰীৰ মাত্ৰ এগৰাকীহে মহিলা। গতিকে তেনে এখন দেশত মহিলাৰ সৱলীকৰণ, মহিলাৰ উন্নয়ন বা ভাৰত চৰকাৰৰ "ডিজিটেল ইণ্ডিয়া" অভিযান কিমান সফল হ'ব সেইটো চিন্তনীয় আৰু তেনে এখন দেশ উন্নয়নশীল দেশৰ পৰা কেতিয়া উন্নত দেশৰ শাৰীত ঠিয় হ'ব পাৰিব সেইটোও ভাবিবলগীয়া।

ভাৰতবৰ্ষৰ গ্ৰাম্য অঞ্চলৰ মহিলা ইন্টাৰনেট ব্যৱহাৰকাৰীৰ ওপৰত উল্লেখ কৰা অনুপাতৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি 'গুগল' নামৰ আন্তৰ্জাতিক প্ৰতিষ্ঠানটোৱে ভাৰতবৰ্ষত মহিলা ইন্টাৰনেট ব্যৱহাৰকাৰীৰ সংখ্যা বৃদ্ধি লগতে পুৰুষ আৰু মহিলা ইন্টাৰনেট ব্যৱহাৰকাৰীৰ অনুপাতৰ যি বৈশাদৃশ্য তাক আঁতৰোৱাৰ লগতে অনুপাতৰ ভাৰসাম্য ৰক্ষাৰ পৰিকল্পনা কৰিছিল। যিহেতু ভাৰতবৰ্ষ এখন অতি জনবহুল দেশ আৰু দেশৰ জনসংখ্যাৰ অনুপাতত মহিলাই এক বৃহৎ অংশ দখল কৰি আছে গতিকে মহিলা সকলৰ মাজত ইণ্টাৰনেটৰ প্ৰসাৰ ঘটিলে ভাৰতবৰ্ষ যে এখন ইন্টাৰনেটৰ বৃহৎ বজাৰ হ'ব সেইটোও উক্ত প্ৰতিষ্ঠানটোৱে উপলব্ধি কৰিছিল। তেনেকুৱা এক সামাজিক লগতে ব্যৱসায়িক দিশৰ ওপৰত লক্ষ্য ৰাখি 'গুগ'ল' নামৰ আন্তৰ্জাতিক ব্যৱসায়িক প্ৰতিষ্ঠানটোৱে ভাৰতবৰ্ষৰ সৰ্ববৃহৎ মানৱ হিতৈষী, সামাজিক অনুষ্ঠান 'টাটা ট্ৰাষ্ট'ৰ লগত যুটীয়া ভাৱে লগ লাগি ২০১৫ চনৰ জুলাই মাহত আৰম্ভ কৰিছিল ডিজিটেল শিক্ষাৰ এক সৰ্ববৃহৎ অভিযান যাক কোৱা হৈছিল 'ইন্টাৰনেট সাথী বা ইন্টাৰনেট সংগী ডিজিটেল শিক্ষা কাৰ্যসূচী'। প্ৰথম অৱস্থাত পৰীক্ষা মূলক ভাৱে যদিও ৰাজস্থানত উক্ত কাৰ্যসূচীৰ আৰম্ভ কৰা হৈছিল কিন্তু পিছৰ পৰ্যায়ত উক্ত কাৰ্যসূচীৰ সফল পৰীক্ষাৰ অন্তত ভাৰতবৰ্ষৰ প্ৰায় বাৰখন (১২) ৰাজ্যলৈ ইয়াৰ পৰিসৰ বৃদ্ধি কৰা হৈছিল। উক্ত কাৰ্যসূচী বা প্ৰকল্পটোৱে পিছৰ

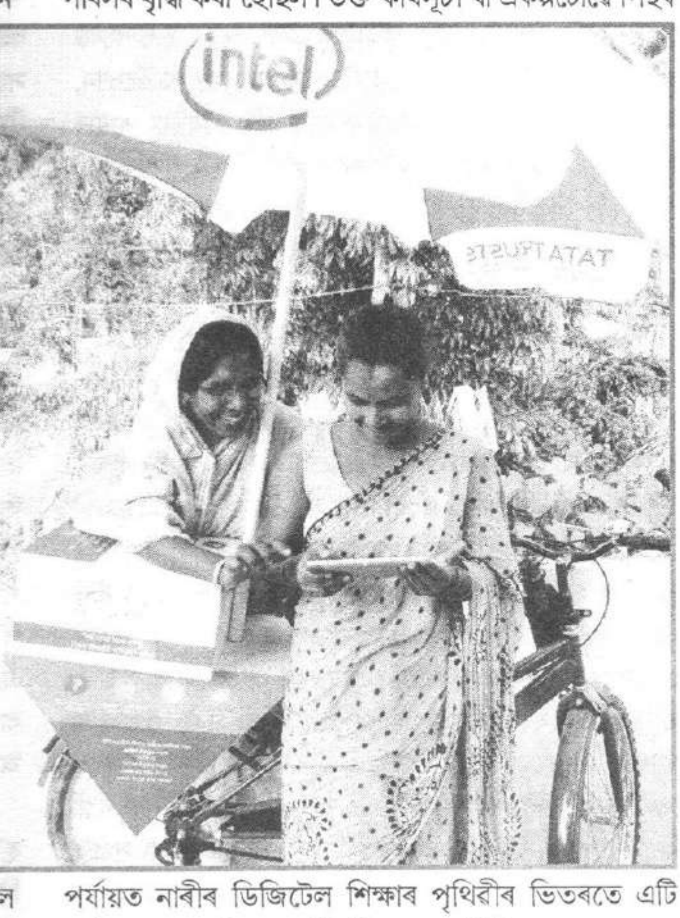

পৰ্যায়ত নাৰীৰ ডিজিটেল শিক্ষাৰ পৃথিৱীৰ ভিতৰতে এটি সৰ্ববৃহৎ প্ৰকল্প হিচাপে স্বীকৃতি লাভ কৰিছিল।

'গুগ'ল' আৰু 'টাটা ট্ৰাষ্ট'ৰ এই সৰ্ববৃহৎ নাৰীৰ ডিজিটেল শিক্ষাৰ অভিলাষী আঁচনিৰ অংশ হোৱাৰ সুযোগ লাভ কৰিছিল গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চই। নাৰীৰ সৱলীকৰণ, নাৰীৰ শিক্ষা আৰু উন্নয়ন যিহেতু গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চৰ মূল লক্ষ্য আৰু উদ্দেশ্যৰ অন্তৰ্গত গতিকে ডিজিটেল শিক্ষাক মাধ্যম হিচাপে লৈ নাৰীৰ সৱলীকৰণৰ উক্ত অভিযানত গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চই সহযোগিতা আগবঢ়াইছিল আৰু অসমত প্ৰথম পৰ্যায়ত চাৰিখন জিলাত যেনে নলবাৰী, কামৰূপ (গ্ৰাম্য), বাক্সা আৰু বৰপেটা জিলাত উক্ত অভিযান চলাই নিয়াৰ বাবে চুক্তিবদ্ধ হৈছিল। উক্ত অভিযানৰ অংশ হিচাপে উল্লেখিত জিলাকেইখনৰ বাৰটা উন্নয়ন খণ্ডৰ প্ৰায় ৫৩৯ (পাঁচশ উনচল্লিশ) খন গাঁও সাঙুৰি লোৱা হৈছিল। উক্ত গাঁওসমূহৰ পৰা প্ৰায় ১৬০ (একশ ষাঠী) গৰাকী

মহিলা চিনাক্ত কৰি তেখেতসকলৰ প্ৰশিক্ষণৰ দিহা কৰা হৈছিল। এই মহিলাসকলক ইন্টাৰনেট সাথী বা ইন্টাৰনেট সংগী হিচাপে নামাকৰণ কৰা হৈছিল। উক্ত প্ৰশিক্ষণ কালতে প্ৰতি গৰাকী মহিলাক 3G ইণ্টাৰনেট সংযুক্ত স্মাৰ্টফোন আৰু টেবলেট হাতত তুলি দিয়া হৈছিল। আচৰিতভাৱে উক্ত দুদিনীয়া প্ৰশিক্ষণৰ কাৰ্যসূচীতে কোনো দিনে স্মাৰ্টফোন, টেবলেট বা ইন্টাৰনেটৰ বিষয়ে অৱগত নোহোৱা বা হাতেৰে স্মাৰ্টফোন, টেবলেট চুই নোপোৱা বা চুব ভয় কৰা মহিলাই দুই হাতৰ আঙুলিৰ স্পৰ্শত স্মাৰ্টফোন বা টেবলেটৰ ব্যৱহাৰ, ইন্টাৰনেট সংযোগ বা গুগলত দেশ-বিদেশৰ বিভিন্ন তথ্য সংগ্ৰহৰ দৰে বিষয় সমূহ অতি ক্ষীপ্ৰতাৰে আহৰণ কৰি লৈছিল। পৰৱৰ্ত্তী পৰ্যায়ত প্ৰতি গৰাকী প্ৰশিক্ষণপ্ৰাপ্ত মহিলাক এটা 3G ইণ্টাৰনেট সংযুক্ত টেবলেট, ২ টা 3G ইন্টাৰনেট সংযুক্ত স্মাৰ্টফোন, টেবলেট আৰু স্মাৰ্টফোন সমূহক চাৰ্জ দিব পৰাকৈ পাৱাৰ বেংক, এটি ডাঙৰ ছাতি আৰু এখন অতি চকুত লগা ধৰণে প্ৰস্তুত কৰি উলিওৱা দুচকীয়া চাইকেলৰ ব্যৱস্থা কৰা হৈছিল। এনেকৈয়ে গাঁওৰ মহিলা সমূহক ইণ্টাৰনেট আৰু ডিজিটেল শিক্ষা দিয়াৰ বাবে ইন্টাৰনেট সংগী সকলক মহিলাৰ ডিজিটেল বা ইন্টাৰনেট শিক্ষাৰ একো একো গৰাকী কেডাৰ হিচাপে প্ৰস্তুত কৰি তোলা হৈছিল। উক্ত ইন্টাৰনেট সংগী সকলে ওপৰোক্ত সামগ্ৰী সমূহ পোৱাৰ পিছত অতি উৎসাহেৰে গাঁওৰ অন্যান্য মহিলাক ইন্টাৰনেট আৰু ডিজিটেল শিক্ষা দিয়াৰ কামত ব্ৰতী হৈছিল। ইন্টাৰনেট সংগী সকলে তেওঁলোকৰ স্মাৰ্টফোন বা টেবলেট সমূহৰ মাধ্যমেৰে মূলত সেই ডিজিটেল যন্ত্ৰ সমূহ কেনেকৈ সক্ৰিয় বা বন্ধ কৰা হয়, কেনেকৈ সেই ডিজিটেল যন্ত্ৰ সমূহত ইন্টাৰনেট সংযোগ কৰা হয়, কেনেকৈ স্মাৰ্টফোন বা টেবলেটত থকা কেমেৰাৰ সহায়েৰে ফটো লোৱা হয় বা ভিডিঅ' কৰা হয়, কেনেদৰে পৃথিৱীৰ বিভিন্ন তথ্য গুগ'ল বা অন্যান্য মাধ্যমত বিচৰা হয়, কেনেদৰে শিপিনী সকলে তেওঁলোকৰ তাঁতশালৰ বাবে বিভিন্ন ধৰণৰ আৰ্হি বা নক্সা বিচাৰিব পাৰে, জৈৱিক কৃষিৰ বিভিন্ন তথ্য কেনেকৈ সংগ্ৰহ কৰিব পাৰি, কেনেকৈ মহিলা সকলৰ বিভিন্ন ধৰণৰ মেহেন্দিৰ আৰ্হি বা ন'া বিচৰা হয় আৰু নগদ ধনৰ ব্যৱহাৰ নোহোৱাকৈ কেনেকে বেংকত থকা ধনৰ লেন-দেন কৰা হয় সেই বিষয় সমূহ সাঙুৰি লোৱা হৈছিল। ইয়াৰ উপৰিও পিছৰ পৰ্যায়ত মহিলা সকলৰ অত্যাশ্যকীয় সামগ্ৰী সমূহ বজাৰলৈ নগৈ কেনেকৈ ঘৰত বহিয়ে কিনিব পৰা যায় সেই সম্পৰ্কেও প্ৰশিক্ষণৰ ব্যৱস্থা কৰা হৈছিল। প্ৰথম পৰ্যায়ৰ উক্ত প্ৰকল্পটোত যদিও মহিলাসকলৰ সহযোগিতাৰ সন্দেহ কৰা হৈছিল কিন্তু লক্ষণীয়ভাৱে গ্ৰাম্য অঞ্চলৰ মহিলাসকলৰ পৰা ইন্টাৰনেট আৰু ডিজিটেল শিক্ষাৰ এই অভিযানত যথেষ্ট সহাৰি, সহযোগিতা আৰু উৎসাহ লাভ কৰা দেখা গৈছিল। প্ৰথম পৰ্যায়ৰ এবছৰীয়া কাৰ্যসূচীত নলবাৰী, কামৰূপ (গ্ৰাম্য), বাক্সা আৰু বৰপেটা জিলাত উক্ত কাৰ্যসূচীয়ে এক আলোড়নৰ সৃষ্টি কৰিছিল আৰু এই জিলা চাৰিখনৰ প্ৰায় ১,১০,০০০ (এক লাখ দহ হাজাৰ) মহিলাই ইন্টাৰনেট সাথী সকলৰ মাধ্যমেৰে প্ৰশিক্ষণ গ্ৰহণ কৰি গ্ৰাম্য অঞ্চলত মহিলাসকলৰ মাজত ইন্টাৰনেট আৰু ডিজিটেল শিক্ষাৰ প্ৰসাৰ ঘটাইছিল। পিছৰ পৰ্যায়ত গ্ৰাম্য অঞ্চলৰ মহিলাসকলে ইন্টাৰনেট আৰু ডিজিটেল যন্ত্ৰৰ মাধ্যমেৰে ঘৰতে বহি পৃথিৱীৰ যিকোনো ঠাইৰ তথ্য, খবৰ, অগ্ৰগতি সম্পৰ্কে জানিব পাৰিছিল আৰু সেইটোৱে মহিলাসকলৰ সামগ্ৰীক উন্নয়ন, বিকাশ আৰু সৱলীকৰণত অৰিহণা যোগাইছিল।

ইণ্টাৰনেট সাথী অভিযানৰ আটাইতকৈ সফল অৱদান দেখা পোৱা গৈছিল তেতিয়া, যেতিয়া এই ব্যৱস্থাই গ্ৰাম্য অঞ্চলৰ মহিলাসকলৰ জীৱিকাৰ ওপৰত প্ৰভাৱ পেলাইছি। বহু ক্ষেত্ৰত গাঁৱৰ আত্ম সহায়ক গোটৰ মহিলা সকলে ইণ্টাৰনেট সংগী গৰাকীৰ সহায়ত আত্ম সহায়ক গোটৰ পৰিচালনা, ৰীতি-নীতি, নথি-পত্ৰ ৰখাৰ পদ্ধতি সম্পৰ্কে তথ্য লোৱাৰ উপৰিও আত্ম সহায়ক গোটে বেংক আৰু চৰকাৰৰ পৰা পাব পৰা সুবিধা সম্পৰ্কে তথ্য লৈ পিছৰ পৰ্যায়ত তেনেকুৱা পক্ষৰ পৰা সুবিধা লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিল। ইয়াৰ লগতে বহু কেইগৰাকী ইণ্টাৰনেট সংগীয়ে ইণ্টানেটৰ মাধ্যমত জৈৱিক কৃষি, আত্মসহায়ক গোট পৰিচালনা, বিজ্ঞানসন্মত কৃষি আৰু জীৱ-জন্তু পালন সম্পৰ্কে তথ্য সংগ্ৰহ কৰি তাক ভালদৰে অধ্যয়ন কৰি নিজকে একোগৰাকী গাঁও পৰ্যায়ৰ সমল ব্যক্তি হিচাপে প্ৰতিষ্ঠা কৰি অন্য এক জীৱিকাৰ পথ মোকলাই লৈছিল। বহুকেইগৰাকী মহিলাই বিভিন্ন ব্যৱসায়িক তথ্য সংগ্ৰহ কৰি গাঁও অঞ্চলত বিভিন্ন ব্যৱসায়িক প্ৰতিষ্ঠানৰ আৰম্ভণি কৰি পৰিয়ালৰ আয়ত বৰঙণি যোগাইছিল যাৰ দ্বাৰা মহিলাসকলে পৰিয়ালৰ লগতে সমাজৰ পৰা স্বীকৃতি লাভ কৰিছিল। এনেকুৱা এক পৰিৱেশে মহিলাসকলৰ মনত সাহস দিছিল আৰু ইয়ে মহিলাসকলৰ সৱলীকৰণত সহযোগিতা আগবঢ়াইছিল।

ইণ্টাৰণেট সংগী প্ৰকল্পৰ আটাইতকৈ উল্লেখনীয় দিশটো হ'ল 'গুগ'ল' আৰু 'টাটা ট্ৰাষ্ট'ৰ ফালৰ পৰা বিভিন্ন সময়ত বিভিন্ন পৰ্যায়ত ইন্টাৰেনট সংগী সমূহৰ মাজৰ পৰা বাচনি কৰি তেওঁলোকক বিভিন্ন ধৰণৰ ৰাষ্ট্ৰীয় আৰু আন্তৰাষ্ট্ৰীয় পৰ্যায়ৰ সভা বা সন্মিলনত অংশ গ্ৰহণ কৰাৰ উপৰিও তেওঁলোকক দেশ-বিদেশৰ বিভিন্ন শীৰ্ষ স্থানীয় ব্যক্তি, চেলিব্ৰেটি, দেশ বিদেশৰ নেতাৰ লগত একে শাৰীত মঞ্চত বহাৰ সুযোগ দি তেওঁলোকক সাহস যোগাইছিল আৰু ইণ্টাৰনেট সংগী সকলে ইয়াৰ দ্বাৰা সামাজিক স্বীকৃতি লাভ কৰাৰ লগতে এক পৰ্যায়ৰ প্ৰতিষ্ঠাও লাভ কৰিছিল। যদিও সৰ্বভাৰতীয় পৰ্যায়ত তেনেকুৱা বহুকেইগৰাকী ইন্টাৰনেট সংগীয়ে বহুকেইখন ৰাষ্ট্ৰীয় বা আন্তৰাষ্ট্ৰীয় পৰ্যায়ৰ সন্মিলনত ভাগ লোৱাৰ সৌভাগ্য পাইছিল কিন্তু অসমৰ মুঠ তিনি গৰাকী ইণ্টাৰেনট সংগীয়ে তিনিখন পৃথক পৃথক সন্মিলনত ভাগ লৈ অসমলৈ গৌৰৱ কঢ়িয়াই অনাৰ লগতে নিজৰ আত্ম বিশ্বাস আৰু সাহস বৃদ্ধিৰ সুযোগ পাইছিল। এই ক্ষেত্ৰত প্ৰথমে নাম লব লাগিব কামৰূপ

(গ্ৰাম্য) জিলাৰ কুসুমপুৰ নামৰ এখন ভিতৰুৱা গাঁৱৰ ৰুমি শৰ্মাৰ। এইগৰাকী ইণ্টাৰনেট সংগীয়ে ২০১৬ চনৰ অ'ক্টোবৰ মাহত নতুন দিল্লীৰ 'দ্যা কাৰাবাণ' নামৰ আলোচনীয়ে অনুষ্ঠিত কৰা 'লিংগ সৱলীকৰণ' শীৰ্ষক সন্মিলনত ভাগ লৈ মূল মঞ্চত আলোচনাত অংশ গ্ৰহণ কৰিছিল। উক্ত সন্মিলনতে কেন্দ্ৰীয় মন্ত্ৰী মেনকা গান্ধী, ৰাজস্থানৰ মুখ্যমন্ত্ৰী বসুন্ধৰা ৰাজে, চেলিব্ৰেটি, শৰ্মিলা ঠাকুৰ, ছবি পৰিচালিকা নন্দিতা দাস আদিকে ধৰি 'গুগ'ল' আৰু 'টাটা ট্ৰাষ্ট'ৰ উচ্চ পৰ্যায়ৰ বিষয়া উপস্থিত আছিল। দ্বিতীয়তে সুবিধা লাভ কৰিছিল নলবাৰী জিলাৰ সঠামৌ নামৰ ভিতৰুৱা গাঁৱৰ ডালিমী দাস নামৰ এগৰাকী ইণ্টাৰনেট সংগীয়ে। এই গৰাকী মহিলাই ২০১৬ চনৰ নবেম্বৰ মাহত মুম্বাই মহানগৰীত অনুষ্ঠিত 'গ্লোবেল চিটিজেন অব ইণ্ডিয়া' অনুষ্ঠানৰ মূল মঞ্চত বলিউডৰ চেলিব্ৰেটিসকলৰ লগতে গুগল ইণ্ডিয়াৰ মুখ্য বিষয়া ৰাজন আনন্দনৰ সৈতে প্ৰায় এক লাখ দৰ্শকৰ সন্মুখত ঠিয় হোৱাৰ লগতে পৰিচিতি হোৱাৰ সুযোগ পাইছিল। উক্ত কাৰ্যসূচীতে ডালিমী দাসে বলিউডৰ বিশিষ্ট অভিনেতা অমিতাভ বচ্চন, চলমান খান, বৰুণ ধাৱন, অভিনেত্ৰী চোনম কাপুৰ, চোনাক্ষী সিন্‌হা, ফ্ৰেইডা পিণ্টো ইত্যাদিক লগ পায় কথা পাতি মনত সাহস গোটাইছিল। ঠিক তেনেদৰে তেনেকুৱা আন্তৰ্ৰাষ্ট্ৰীয় সন্মিলনত ভাগ লোৱা তৃতীয় গৰাকী ইণ্টাৰনেট সংগী হ'ল কামৰূপ (গ্ৰাম্য) জিলাৰ উখুৰা নামৰ গাঁৱৰ অৰ্চনা ডেকা। এই গৰাকী ইণ্টাৰনেট সংগীয়ে অলপতে ২০১৭ চনৰ নবেম্বৰ মাহত হাইদৰাবাদত হৈ যোৱা 'গ্লোৱেল এনট্ৰিপ্ৰিনিউৰশ্বীপ সুমিত ২০১৭' শীৰ্ষক সন্মিলনত ভাগ লৈ বিশ্বৰ বিভিন্ন প্ৰান্তৰ উদ্যোগী সকলৰ সৈতে মত বিনিময়ৰ সুযোগ আৰু সুবিধা পাইছিল। উক্ত সন্মিলনতে ইণ্টাৰেনট সংগী গৰাকীয়ে ভাৰতৰ মাননীয় প্ৰধানমন্ত্ৰী নৰেন্দ্ৰ মোডী ডাঙৰীয়া আৰু আমেৰিকাৰ ৰাষ্ট্ৰপতি ডোনাল্ড ট্ৰাম্পৰ দুহিতা ইভাংকা ট্ৰাম্পক নিজ চকুৰে দেখি অভিভূত হৈ পৰিছিল আৰু মনত সাহস আৰু উদ্যম পাইছিল। লক্ষণীয়ভাৱে ওপৰত উল্লেখ কৰা তিনিও গৰাকী ইণ্টাৰনেট সংগীৰে উল্লেখিত কাৰ্যসূচী আৰু সন্মিলনত অংশ গ্ৰহণ কৰি অহাৰ পিছত নিজৰ জীৱনৰ এক পৰিৱৰ্তন ঘটিছিল আৰু তেওঁলোকৰ বিকাশ আৰু সৱলীকৰণত অৰিহণা যোগাইছিল।

গুগল আৰু টাটা ট্ৰাষ্টৰ এই অভিযানৰ ফলত অকল অসমতেই নহয় সৰ্বভাৰতীয় পৰ্যায়ত বেলেগ বেলেগ ৰাজ্যৰ মহিলা সকলো উপকৃত হৈছিল। গুগল আৰু টাটা ট্ৰাষ্টে ভাৰতবৰ্ষৰ প্ৰায় ৫০ শতাংশ গ্ৰাম্য অঞ্চল অৰ্থাৎ প্ৰায় তিনি লাখ গাঁও সামৰি লোৱাৰ পৰিকল্পনা কৰিছিল যদিও প্ৰথম পৰ্যায়ত প্ৰায় এক লাখ গাঁও উক্ত অভিযানৰ অন্তৰ্ভুক্ত কৰিববৈলে সমৰ্থ হৈছিল আৰু উক্ত অভিযানৰ সফল ৰূপায়ণৰ বাবে প্ৰায় ত্ৰিশ হাজাৰ গৰাকী মহিলাক ইণ্টাৰনেট সংগী হিচাপে নিয়োগ কৰি গ্ৰাম্য অঞ্চলৰ মহিলা সকলৰ মাজত ইণ্টাৰনেট আৰু ডিজিটেল ব্যৱস্থাৰ প্ৰসাৰ ঘটোৱাৰ ব্যৱস্থা কৰিছিল। লক্ষণীয়ভাৱে উক্ত অভিযানৰ জৰিয়তে সৰ্বভাৰতীয় পৰ্যায়ত প্ৰায় এক কৌটি (১০ মিলিয়ন) গৰাকী মহিলা উপকৃত হৈছিল। প্ৰথম পৰ্যায়ৰ উপকৃত ৰাজ্য সমূহৰ ভিতৰত মূলত মহাৰাষ্ট্ৰ, পশ্চিম বংগ, উত্তৰ প্ৰদেশ, ৰাজস্থান, অন্ধ্ৰপ্ৰদেশ, মধ্য প্ৰদেশ, ত্ৰিপুৰা আৰু অসম এই দহখন ৰাজ্য সামৰি লোৱা হৈছিল।

প্ৰথম পৰ্যায়ৰ উক্ত ইণ্টাৰনেট সংগী প্ৰকল্পৰ সফল সমাপ্তিৰ পিছত উক্ত প্ৰকল্পৰ ফলাফল সম্পৰ্কে এক গৱেষণা কৰা হৈছিল আৰু উক্ত গৱেষণাত ইণ্টাৰনেট সংগী প্ৰকল্পই মহিলা সবলীকৰণৰ দিশৰ লগতে গ্ৰাম্যাঞ্চলৰ মহিলা সকলৰ মাজত ইণ্টাৰনেট আৰু ডিজিটেল শিক্ষাত যে এক ধণাত্মক বৰঙণি আগবঢ়াইছে সেই কথা পোহৰলৈ আহিছিল। লক্ষণীয়ভাৱে উক্ত প্ৰকল্পৰ প্ৰথম পৰ্যায়ৰ সমাপ্তিৰ অন্তত অৰ্থাৎ ২০১৭ চনত চলোৱা এক সমীক্ষাত গ্ৰাম্য অঞ্চলৰ

মহিলাৰ মাজত ইণ্টৰনেট ব্যৱহাৰকাৰীৰ অনুপাত ২০১৫ চনৰ সমীক্ষাত পোৱা ১ঃ১০ ৰ পৰা ৩ঃ১০ লৈ বৃদ্ধি হৈছিল। মুঠৰ ওপৰত 'গুগল' আৰু 'টাটা ট্ৰাষ্ট'ৰ এই যুটীয়া প্ৰচেষ্টাই সৰ্বভাৰতীয় পৰ্যায়ত মহিলা সৱলীকৰণৰ দিশত এক নতুন জাগৰণ আনিবলৈ সক্ষম হৈছে। ইতিমধ্যে প্ৰথম পৰ্যায়ৰ প্ৰামাণিক সফল সামৰণিয়ে দুয়োটা পৃথিৱী বিখ্যাত অনুষ্ঠানকে দ্বিতীয় পৰ্যায়ৰ কাম আৰম্ভ কৰাৰ বাবে অনুপ্ৰাণিত কৰিছে। ইতিমধ্যে দ্বিতীয় পৰ্যায়ৰ কাম সুচাৰুৰূপে চলায় নিয়াৰ বাবে টাটা ট্ৰাষ্টে FREND (Foundation for Rural Entreprenurship Development) নামেৰে এটি নতুন সংস্থাৰ জন্ম দিছে। সি যি কি নহওক ইণ্টাৰনেট সংগী প্ৰকল্পৰ এই অভিযানত দুয়োটা পৰ্যায়তে গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চই অসমৰ বিভিন্ন জিলাৰ (১১ খন জিলাৰ) মহিলাসকলক ইণ্টাৰনেট আৰু ডিজিটেল শিক্ষাৰ মাজেৰে মহিলা সবলীকৰণ প্ৰক্ৰিয়াটো আগবঢ়াই নিয়াৰ এটি নতুন পথ বিচাৰি পাইছে আৰু উক্ত সবলীকৰণ প্ৰক্ৰিয়াই গ্ৰাম্য অঞ্চলৰ মহিলা সকলক সমাজত মৰ্যাদা সহকাৰে জীয়াই থকাৰ লগতে সমাজ পৰিৱৰ্তনৰ ভাৰ লব পাৰিব বুলি আশা কৰা হৈছে।

আইনষ্টাইনৰ মতে— ***'To me the worst thing seems to be for a school principally to work with methods of fear, force and artificial authority. Such treatment destroys the sound sentiment, the sincereity, and the self-confidence of the pupil. It produces the submissive subject.'***

মহান বিজ্ঞানী এলবার্ট আইনষ্টাইনৰ শিক্ষা সম্পৰ্কীয় ধাৰণা

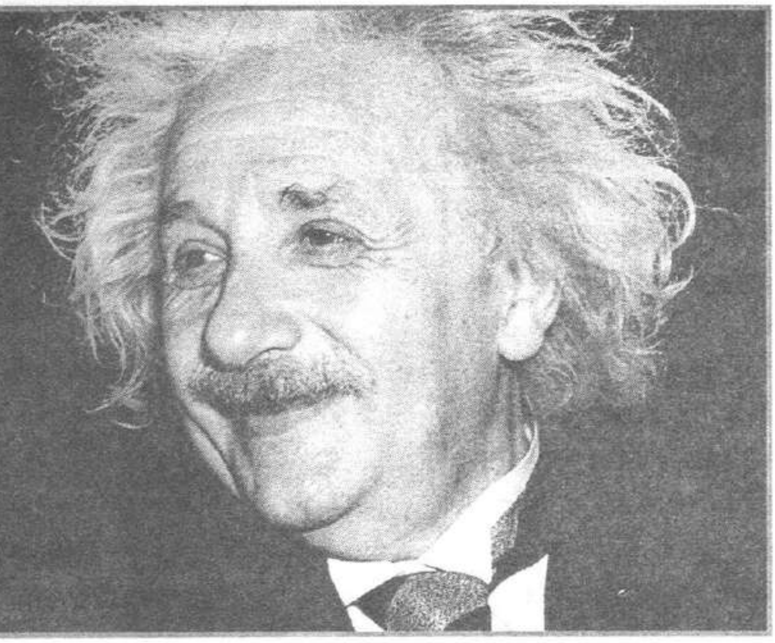

ড° ধনেশ্বৰ বৈশ্য
প্ৰবক্তা, বৰভাগ মহাবিদ্যালয়

মহান বিজ্ঞানী এলবার্ট আইনষ্টাইনে বিজ্ঞান জগতলৈ অপৰিসীম অৱদান আগবঢ়াই গৈছে। বিশ্বখ্যাত পদাৰ্থ বিজ্ঞানী গৰাকীয়ে জীৱনৰ সুদীৰ্ঘকাল বৈজ্ঞানিক গৱেষণা আৰু অনুসন্ধানৰ জৰিয়তে যিমান নতুন ধাৰণা আৰু তত্ত্ব উদ্ভাৱন কৰি গৈছে ইয়ে তেওঁক বিশ্বৰ বিজ্ঞানৰ ইতিহাসত অনন্তকালৰ বাবে অমৰ কৰি ৰাখিব। পিছে আইনষ্টাইনে যে কেৱল আপেক্ষিকতাবাদ, আলোক বিদ্যুৎক্ৰিয়া আদিৰ ওপৰতে গৱেষণা কৰি মহান তত্ত্বসমূহ আগবঢ়াই গৈছিল তেনে নহয়। তেখেতে বিজ্ঞানৰ জগতখনৰ বাহিৰেও ৰাজনীতি, মানৱতা, নৈতিকতা, শিক্ষা ইত্যাদি বিষয়ৰ ওপৰতো সুস্পষ্ট ধাৰণা দাঙি ধৰি গৈছে। সেয়েহে আইনষ্টাইনক এগৰাকী মহান বিজ্ঞানীৰ উপৰিও এগৰাকী মহান মানৱ হিচাপে গন্য কৰা হয়। এইখিনিতে আমি স্পষ্ট কৰিব বিচাৰিছো যে আমি এগৰাকী ৰাজনীতি বিজ্ঞানৰ ছাত্ৰ হিচাপে মহান বিজ্ঞানী আইনষ্টাইনৰ বৈজ্ঞানিক ধাৰণাসমূহ আমাৰ বোধৰ হয়তো বাহিৰত। এই ক্ষুদ্ৰ লিখনিটোৰ জৰিয়তে তেখেতে শিক্ষা সম্পৰ্কে দাঙি ধৰা ধাৰণাখিনিকহে আলোচনা কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিম।

এলবার্ট আইনষ্টাইনৰ জন্ম হৈছিল ১৮৭৯ চনৰ ১৪ মার্চ তাৰিখে জাৰ্মাণীৰ উলম্ (ULM) নামৰ ঠাইত। অশ্যে তেওঁ ডাঙৰ-দীঘল হৈছিল আৰু প্ৰাৰম্ভিক শিক্ষা গ্ৰহণ কৰিছিল জাৰ্মাণীৰ মিউনিখত। আৰম্ভণিতে ছাত্ৰ হিচাপে তেওঁ মুঠেও মেধাসম্পন্ন নাছিল আৰু কিছুমান শিক্ষকেতো তেওঁক মানসিকভাৱে বাধাগ্ৰস্ত (Mentally Retarded) বুলি ভাবিছিল। ন বছৰ বয়সলৈকে তেওঁ স্পষ্ট আৰু সাৱলীলভাৱে কথা ক'ব নোৱাৰিছিল। অৱশ্যে ছয় বছৰ বয়সতে তেওঁ বেহেলা বজাবলৈ শিকিছিল আৰু আজীৱন বেহেলাবাদন কাৰ্য তেওঁ অব্যাহত ৰাখিছিল। বাৰ বছৰ বয়সৰপৰা জ্যামিতি শিকাৰ ওপৰত তেওঁৰ প্ৰবল নিচা জাগে আৰু ষোল্ল বছৰ বয়সতে তেওঁ কলন গণিতৰ (Calculus) ওপৰত বুৎপত্তি লাভ কৰে। অৰ্থাৎ প্ৰথমতে আইনষ্টাইনৰ পদাৰ্থ বিজ্ঞানৰ পৰিৱৰ্তে গণিতৰ ওপৰতহে প্ৰবল আগ্ৰহ আছিল। ষোল্ল বছৰ বয়সত আইনষ্টাইনৰ মাধ্যমিক শিক্ষাৰ আনুষ্ঠানিক সমাপ্তি হৈছিল। ইয়াৰ পিছত তেওঁ চুইজাৰলেণ্ডৰ জুৰিখত অৱস্থিত 'ফেডাৰেল ইনষ্টিটিউট অৱ্ টেকনোলোজি'ত (Federal Institute of Technology) নাম ভৰ্তিৰ বাবে চেষ্টা কৰিছিল আৰু ইয়াৰ বাবে অনুষ্ঠিত হোৱা প্ৰৱেশ পৰীক্ষাত অৱতীৰ্ণ হৈছিল। পিছে গণিতশাস্ত্ৰৰ বাহিৰে আন বিষয়ত তেওঁ দক্ষতা দেখুৱাব নোৱৰা বাবে প্ৰৱেশ পৰীক্ষাত অনুত্তীৰ্ণ হয়। তেওঁ ফেডাৰেল ইনষ্টিটিউটৰ অধ্যক্ষৰ পৰামৰ্শক্ৰমে চুইজাৰলেণ্ডৰ আৰাউত অৱস্থিত 'কেনোনেল স্কুল' (Canonal School)ৰ পৰা ডিপ্ল'মা পাঠ্যক্ৰম গ্ৰহণ কৰে আৰু ১৮৯৬ চনত প্ৰত্যক্ষভাৱে ফেডাৰেল ইনষ্টিটিউট অৱ্ টেক্‌নোলোজিত নামভৰ্তি কৰাৰ সুযোগ লাভ কৰে। ইয়াত অধ্যয়ন কৰি থকা সময়তে তেওঁৰ মনলৈ আহে যে গণিতশাস্ত্ৰতকৈ পদাৰ্থ বিজ্ঞানতহে তেওঁৰ অধিক ৰাপ আছে আৰু ইয়াৰ পিছত পদাৰ্থ বিজ্ঞানৰ অধ্যয়ন, গৱেষণা তেওঁৰ জীৱনৰ মুল ধ্যান হৈ পৰে। এনেদৰে সৃষ্টি হয় মহান পদাৰ্থ বিজ্ঞানী এলবাৰ্ট আইনষ্টাইনৰ।

আইনষ্টাইনৰ শিক্ষাৰ ধাৰণাৰ ওপৰত তেওঁ শিল্প জীৱনত লাভ কৰা অভিজ্ঞতাই যথেষ্ট প্ৰভাৱ পেলাইছিল। এগৰাকী শিক্ষাৰ্থীৰ নিভাজ প্ৰতিভা আৰু ব্যক্তিত্বৰ বিকাশৰ জৰিয়তে সামূহিক কল্যাণ সাধন কেনেকৈ কৰিব পাৰি তাৰ ওপৰত তেওঁ গুৰুত্ব আৰোপ কৰিছিল। তেওঁৰ মতে বিদ্যালয় মানে বন্ধ কোঠা নহয় আৰু নিৰ্দিষ্ট কিছুজ্ঞান প্ৰদান কৰা অনুষ্ঠান নহয়। ই হৈছে চিৰ প্ৰৱাহমান জ্ঞানক এটা প্ৰজন্মৰ পৰা আন এটা প্ৰজন্মলৈ বিস্তাৰিত কৰাৰ এক মাধ্যম আৰু এখন মানৱীয় সমাজৰ সুস্থতাক ধৰি ৰখাৰ এক উপায়। তেওঁৰ মতে আধুনিক সমাজ আৰু অৰ্থনৈতিক ব্যৱস্থাত পৰিয়ালৰ গাঁথনি দুৰ্বল হৈ পৰাৰ বাবে এইক্ষেত্ৰত বিদ্যালয়ৰ দায়িত্ব অধিক হৈছে। আইনষ্টাইনে ১৯৩৬ চনৰ ১৫ অক্টোবৰ তাৰিখে আমেৰিকাত দিয়া 'On Education' শীৰ্ষক এক ভাষণত এনেদৰে কৈছিল— 'The school has always been the most important means of transferring the wealth of traditions from one generation to the next. This applies today in an even higher degree than in former times, for through modern development of the econimic life, the family as bearer of tradition and education has been waekened. The continuance and health of human society is therefore in a still higher degree dependent on the school formerly.'

আইনষ্টাইনৰ মতে বিদ্যালয়ৰ উদ্দেশ্য কেৱল শিক্ষাৰ্থীক কোনো বিশেষ বিষয় কিছুমানৰ ওপৰত জ্ঞান প্ৰদান কৰা দক্ষ কৰি তোলাটো হ'ব নালাগে। বিদ্যালয়ে শিক্ষাৰ্থীসকলৰ মনত তেনে গুণ আৰু সাৰ্থকতা বৃদ্ধিৰ বাবে কাম কৰা উচিত যিয়ে তেওঁলোকক সামূহিক কল্যাণৰ বাবে কাম কৰিবলৈ অনুপ্ৰাণিত কৰে। সৃষ্টি হয় সামূহিক উন্নয়নৰ মূল্যবোধ। অৱশ্যে আইনষ্টাইনে শিক্ষাৰ্থীসকলৰ ব্যক্তিগত ব্যক্তিত্ব আৰু লক্ষ্য বাধাগ্ৰস্ত হোৱাটোও বিচৰা নাছিল। তেওঁৰ মতে শক্তিশালী ব্যক্তিত্বসম্পন্ন ব্যক্তিৰ সমষ্টিয়ে এখন প্ৰবল সমাজ সৃষ্টি কৰে। তেওঁৰ ভাষাত... But that doesnot mean that individuality should be destoyed and the individual become a mere tool of the community, like a bee or an ant. For a community of standardized individuals without personal originality and personal aims would be a poor community without possibilities of development. আইনষ্টাইনে অনুভৱ কৰিছিল যে শিক্ষাৰ্থীক কেৱল কোনো নিৰ্দিষ্ট কিছুমান বিষয়ত বিশেষজ্ঞ কৰি তুলিব খোজা প্ৰৱণতাই এক সুসংগঠিভাৱে বিকশিত ব্যক্তি সৃষ্টি কৰিব নোৱাৰে। শিক্ষাই শিক্ষাৰ্থীক মানুহৰ অভিপ্ৰায়, তেওঁলোকৰ ভ্ৰান্তি আৰু বেদনা বুজি পাবলৈ সহায় কৰিব লাগিব যাতে ইয়াৰ জৰিয়তে ভৱিষ্যতে শিক্ষাৰ্থসকলে ব্যক্তি আৰু সম্প্ৰদায়ৰ মাজত প্ৰকৃত সম্পৰ্ক গঢ়ি তোলাত ভূমিকা পালন কৰিব পাৰে।

আইনষ্টাইনৰ মতে বিদ্যালয়ৰ প্ৰধান উদ্দেশ্য হ'ব লাগে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক যিকোনো বিষয় শিকাৰ বাবে আগ্ৰহী কৰি তোলে। প্ৰতিগৰাকী শিক্ষাৰ্থীৰ সত্যক আৱিষ্কাৰ কৰিবলৈ থকা আগ্ৰহক শক্তিশালী কৰি তোলে। শিশুৰ মনত কেৱল ব্যক্তিগত উচ্চাকাংক্ষা জগাই তোলা বা কোনো কাৰ্যৰ বাবে জোৰকৈ আগ্ৰহী কৰি তোলাটো শিক্ষাৰ উদ্দেশ্য হ'ব নালাগে। ভীতিগ্ৰস্ত কৰি শিশুক প্ৰদান কৰা শিক্ষাই কেতিয়াও কোনো বিষয়ৰ প্ৰতি শিশুক আগ্ৰহী কৰি তুলিব নোৱাৰে। বৰঞ্চ ই শিশুৰ গভীৰ ভাবানুভূতি অকপটতা আৰু আত্মবিশ্বাস ধ্বংস কৰে।

তেওঁ কৈছে— 'To me the worst thing seems to be for a school principally to work with methods of fear, force and artificial authority. Such treatment destroys the sound sentiment, the sincereity, and the self-confidence of the pupil. It produces the submissive subject.' সেয়েহে তেওঁ শিক্ষকসকলে যাতে শিশুক ভীতিগ্ৰস্ত কৰি শিক্ষা প্ৰদান কৰিব নোৱাৰে তাৰ ব্যৱস্থা কৰাৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিছিল। আইনষ্টাইনে স্পষ্টভাৱে উল্লেখ কৰিছিল যে বিদ্যালয়ত শিক্ষাৰ্থীয়ে কৰা কামৰ মাজেদি আনন্দ উপভোগ কৰিব পাৰিব লাগিব। তেওঁলোকে কৰা কামৰ ফলাফলত আনন্দ পাব লাগিব আৰু তেওঁলোকৰ জ্ঞান আৰু ফলাফলে মানৱ সমাজক আনন্দিত কৰিব লাগিব। বিদ্যালয়ে তেওঁলোকৰ মনত এনে মনঃস্তাত্ত্বিক ভেটি তৈয়াৰ কৰিব লাগিব। আইনষ্টাইনে আনন্দজনক পৰিৱেশৰ মাজেদি ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক শিক্ষা প্ৰদান কৰাৰ ক্ষেত্ৰত শিক্ষকক কিছু স্বাধীনতা প্ৰদান কৰাটো বিচাৰিছিল। শিক্ষাৰ উপাদান আৰু শিক্ষাদানৰ পদ্ধতিৰ ক্ষেত্ৰত তেওঁ শিক্ষকক সম্প্ৰসাৰিত স্বাধীনতা দিয়াটো বিচাৰিছিল। শিক্ষা জীৱনত শিক্ষাৰ্থীয়ে শৈক্ষিক কামৰ মাজেদি লাভ কৰা আনন্দৰ অনুভৱ পৰৱৰ্তী জীৱনত এগৰাকী ব্যক্তি হিচাপে সম্পাদন কৰা যিকোনো কাৰ্যৰ মাজেদি অনুভৱ কৰিব পাৰিব বুলি আইনষ্টাইনে দৃঢ় বিশ্বাস কৰিছিল।

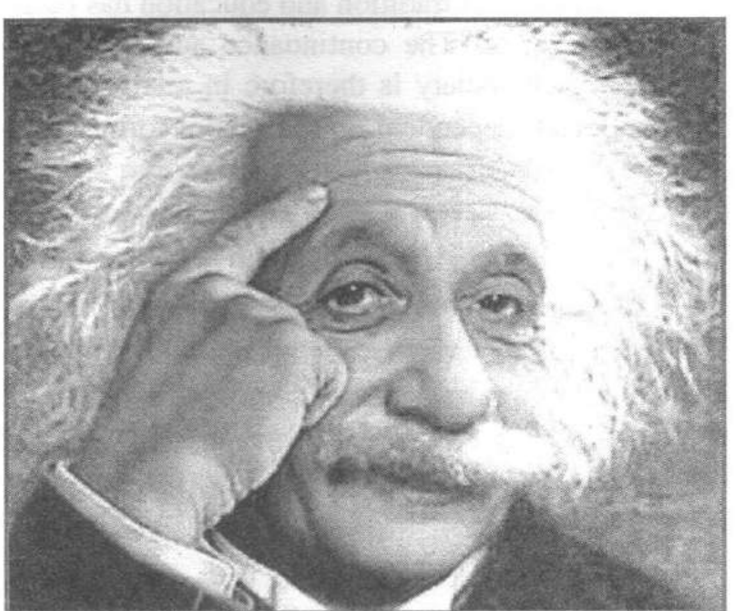

প্ৰতিযোগিতামূলক ব্যৱস্থা আৰু তাৎক্ষণিক উপযোগিতাৰ ভিত্তিত অপৰিপক্ক বিশেষিকৰণৰ ওপৰত আৰোপ কৰা অত্যধিক গুৰুত্বই শিক্ষাৰ্থীৰ স্পৃহা নষ্ট কৰে বুলি আইনষ্টাইনে বিশ্বাস কৰিছিল। শিক্ষাৰ মূল্য নিৰ্ভৰ কৰে যুৱ মনত স্বাধীন সমালোচনাত্মক চিন্তাধাৰা বিকাশ কৰাৰ মাজেদি। পিছে শিক্ষাৰ্থীৰ ওপৰত জাপি দিয়া বিভিন্ন বিষয়ৰ অত্যধিক বোজাই এনে স্বাধীন চিন্তাধাৰা বিকাশক বাধাগ্ৰস্ত কৰে। শিকন আৰু শিক্ষণ হৈছে মূল্যৱান উপহাৰ, ই কোনো কঠিন কৰ্তব্য নহয়।

বিশ্বব্ৰহ্মাণ্ডৰ গৱেষণাত গভীৰভাৱে জড়িত হৈ থাকিও মহান বিজ্ঞানী আইনষ্টাইনে বিজ্ঞানৰ উপৰিও সমাজৰ আন দিশৰ উত্তৰণৰ চিন্তাৰ পৰা নিজকে বিৰত ৰাখিব পৰা নাছিল। এখন সৰ্বাংগ সুন্দৰ সমাজ তেওঁৰ কাম্য আছিল। কিছুমান ব্যক্তিত্বসম্পন্ন মানুহেৰে গঢ়া বিশ্ব সমাজে বিশ্বৰ সকলো ৰাজনৈতিক, সামাজিক আৰু অৰ্থনৈতিক সমস্যা নিৰশন কৰিব পাৰে বুলি আইনষ্টাইনে গভীৰভাৱে বিশ্বাস কৰিছিল। মানৱতাবাদৰ প্ৰতি আছিল তেওঁৰ একান্ত সমৰ্থন। শিক্ষাৰ জৰিয়তেহে ব্যক্তিত্বসম্পন্ন আৰু মানৱতাবাদী মানৱ সৃষ্ট হ'ব বুলি আইনষ্টাইনে শোষণ কৰিছিল দৃঢ় আশা।

বিশ্বব্ৰহ্মাণ্ডৰ গৱেষণাত গভীৰভাৱে জড়িত হৈ থাকিও মহান বিজ্ঞানী আইনষ্টাইনে বিজ্ঞানৰ উপৰিও সমাজৰ আন দিশৰ উত্তৰণৰ চিন্তাৰ পৰা নিজকে বিৰত ৰাখিব পৰা নাছিল। এখন সৰ্বাংগ সুন্দৰ সমাজ তেওঁৰ কাম্য আছিল। কিছুমান ব্যক্তিত্বসম্পন্ন মানুহেৰে গঢ়া বিশ্ব সমাজে বিশ্বৰ সকলো ৰাজনৈতিক, সামাজিক আৰু অৰ্থনৈতিক সমস্যা নিৰশন কৰিব পাৰে বুলি আইনষ্টাইনে গভীৰভাৱে বিশ্বাস কৰিছিল। মানৱতাবাদৰ প্ৰতি আছিল তেওঁৰ একান্ত সমৰ্থন। শিক্ষাৰ জৰিয়তেহে ব্যক্তিত্বসম্পন্ন আৰু মানৱতাবাদী মানৱ সৃষ্ট হ'ব বুলি আইনষ্টাইনে শোষণ কৰিছিল দৃঢ় আশা।

শেষত মহান বিজ্ঞানীগৰাকীয়ে আগবঢ়োৱা দুটা উক্তিৰে সামৰিছোঁ— 'For a successful man is he who receives a gret deal from his fellowmen, usually incomparabhy more than corresponds to his service to them. The value of a man, however, should be seen in what he gives and not in what he is able to receive.' (Albert Einstein- 'On Education')

'It is also vital to a valuable education that independent critical thinking be developed in the young human being, a development that is greatly jeopardized by overburdening him with too much and with too varied subjects (point system). (Albert Einstein, 'Education for Independent Thought' New York Times, 5\10\1952)

(উক্ত লিখনিটো প্ৰস্তুত কৰোতে মূলত ঃ Albert Einsteinৰ 'Ideas and opinion' গ্ৰন্থখনৰ পৰা সহায় লোৱা হৈছে।)

আমি কেনে মুছলমান আছিলোঁ

✍ ৰাছেল হুছেইন

১৯ এপ্ৰিলত 'আমাৰ অসম'ত শ্ৰদ্ধাৰ ড° হীৰেন গোহাঁই ছাৰৰ 'আমি কেনেকুৱা হিন্দু আছিলোঁ?' শীৰ্ষক ৰচনাখন পঢ়ি অলেখ ভাবনা মনৰ মাজত অহৰ্নিশে অহা-যোৱা কৰাৰ বাবেহে এই লেখাটো লিখাৰ সাহসকণ কৰিব পাৰিছোঁ। হয়তো শিৰোনামৰ প্ৰশ্নটো কাহানিও মনলৈ অহা নাছিল। এখন উদাৰ, ধৰ্মীয় গোড়ামীৰ পৰিচিতি নথকা সমাজ আৰু বন্ধু-বান্ধৱৰ সংস্পৰ্শত থকাৰ বাবেই হয়তো এনে প্ৰশ্নৰ উদ্ৰেক নোহোৱাটোৱেই আছিল স্বাভাৱিক। তদুপৰি স্ব-ধৰ্মৰ সত্তাটো আমাৰ সামগ্ৰিক পৰিচিতিৰ ক্ষেত্ৰত কেতিয়াও প্ৰাসংগিক হৈ উঠা নাছিল বাবে ধৰ্মৰ প্ৰসংগটো পৰি ৰৈছিল অন্তৰৰ গহন কোণত। গোহাঁই ছাৰৰ লেখাটোৱে আমাক সামান্য স্মৃতিকাতৰ কৰি তুলিলে বাবে নিজকে ধৰ্মীয় দৃষ্টিকোণৰ পৰা চালি-জাৰি চোৱাৰ অনুপ্ৰেৰণা পাইছোঁ।

মোৰ বাবা হাইদৰ হুছেইনৰ ঘৰ হৈছে নলবাৰী জিলাৰ অন্তৰ্গত বৰভাগ মৌজাৰ বড়িডতৰা গাঁৱত। ককাৰ নাম চাহাৰ আলী। মোৰ জন্ম গুৱাহাটীতে যদিও শৈশৱৰে পৰা আমাৰ আকৰ্ষণৰ কেন্দ্ৰবিন্দু আছিল গাঁও আৰু গাঁৱত থকা মোৰ প্ৰয়াত ককা আৰু আইতা। দুৰ্গা পূজা, মাঘ বিহু, ব'হাগ বিহু, ঈদ আদি অনুষ্ঠানবোৰত যেতিয়া আমি স্কুল বন্ধ পাইছিলোঁ, তেতিয়া বাবাক খাটনি ধৰিছিলোঁ গাঁৱৰ ঘৰলৈ যাবলৈ। বাইদেউ মেৰিনা, ভাইটি বনজিত আৰু মোৰ নেৰানেপেৰা অনুৰোধত বাবাৰ হাতত ধৰি গাঁৱৰ ঘৰলৈ ওলাইছিলোঁ। মূল গড়কাপ্তানী পথটোৰ পৰা আমাৰ বড়িডতৰা গাঁৱলৈ অকণমান বাট খোজকাঢ়ি যাব লাগে। গাঁৱলীয়া সেই কেঁচা বাটেৰে গ'লে মাজতে পোৱা যায় কেইবাটাও চুপা। বাবাক দেখি সেই চুপাবোৰৰ পৰা বাবাৰ সমবয়সীয়া চুই-চাৰিজন ওলাই আহিছিল। বাবাই আমাক সেইসকলৰ লগত চিনাকি কৰাই দিছিল— 'এইজন যতীন খুৰা। নমস্কাৰ দে। তইঁতক যে কওঁ হাইস্কুলত থাকোঁতে মই সৰস্বতী পূজাৰ ছেক্ৰেটাৰী হৈছিলোঁ, তেতিয়া ই আছিল কমিটীৰ প্ৰেছিডেণ্ট'। আমাৰ মাজৰ ফুকলীয়া ভাইটিক যতীন খুৰা নামৰ মানুহজনে কোলাত উঠাই লগে লগে সুধিছিল— 'কেইদিনমান থাকিবা?'

ভাইটিয়ে তপৰাই উত্তৰ দিছিল— 'আমি পূজা চাবলৈহে আহিছোঁ। একদম পূজা চাইহে উভতিম।'

আমাৰ ককা প্ৰয়াত চাহাব আলী আছিল এজন সাধাৰণ খেতিয়ক। নিজৰ খেতিডৰাত অনবৰত ব্যস্ত থকা মানুহজনে দুই-এবিধ কবিৰাজি বিদ্যাও জানিছিল। সেয়েহে প্ৰতি পুৱা কাষৰৰ হিন্দু গাঁৱৰ পৰা অহা মানুহেৰে ককাহঁতৰ চোতালখন ভৰি থাকিছিল। কাৰোবাক যদি ভৰিৰ বিষৰ বাবে পানী জৰা লাগে, তেন্তে আন কাৰোবাক লাগে তেল জৰা। কোনোধৰণৰ মাননি স্বীকাৰ নকৰা ককাই প্ৰতিজন লোকক এপিয়লা চাহ নোখোৱাকৈ পঠিওৱা নাছিল। পূজাৰ বন্ধৰ সময়ত গাঁৱৰ ঘৰত থকা আমাৰ দৰে নাবালকসকলৰ বাবে তেতিয়া কোন হিন্দু, কোন মুছলমান, দুয়োটা ধৰ্মীয় সম্প্ৰদায়ৰ মাজত পাৰ্থক্যই বা কি— তাক বুজাটো কঠিন আছিল। তদুপৰি সামাজিক আৰু সাংস্কৃতিকভাৱে একাকাৰ হৈ পৰা আমাৰ পিতৃগাঁৱত সেই পাৰ্থক্যটো আৱিষ্কাৰ কৰাটোও আছিল এক মুৰ্খামিৰ পৰিচয়।

বিগত সময়ছোৱাত সৰস্বতী পূজা, শান্তিপুৰ শ্লুইচ গেট সাৰ্বজনীন দুৰ্গা পূজা আদিৰ সক্ৰিয় সদস্য হোৱাৰ লগতে দুবাৰমান গুৰু দায়িত্বও পালন কৰিছোঁ। এসময়ত দুৰ্গা পূজাৰ সময়ৰ বাবাৰ হাতত ধৰি পাণ্ডুৰ ৰেষ্ট কেম্পৰ দুৰ্গা পূজা খোজকাঢ়ি চোৱাৰ লেখীয়াকৈ এতিয়া নিজৰ ল'ৰা দুটাক পূজা মণ্ডপবোৰ দেখুৱাই ঘূৰাই ফুৰোঁ। হোলী বা দেৱালীৰ সময়ত সিহঁত দুটাই অধীৰ আগ্ৰহেৰে বাট চাই ৰয় মই সিহঁতলৈ কিনি নিয়া ফাকুৱা আৰু ফট্‌কাৰ বাবে। প্ৰতিবছৰে বিশ্বকৰ্মাৰ সময়ত সম্ভৱতঃ প্ৰথম উখল-মাখল লাগে মোৰ কালাপাহাৰস্থিত উদ্যোগ পামৰ কাৰখানাত।

ধৰ্মীয় কোনো বিৰোধ, অসহিষ্ণুতা প্ৰদৰ্শন নকৰাকৈ হিন্দু-মুছলমান উভয়ে সমিলমিলেৰে বাস কৰা সেই বড়িডতৰা গাঁও মোৰ বাবা আৰু আমাৰ পৰিয়ালটোৰ সকলো সদস্যৰ বাবে আছিল এক সমন্বয়ৰ প্ৰতীক। কেৱল বড়িডতৰাই নহয়, বৰভাগ মৌজাৰ সকলোবোৰ গাঁৱতেই আছিল একেই পৰিৱেশ। ঈদ, দুৰ্গা পূজা, সৰস্বতী পূজা আদি অনুষ্ঠানত ইজনে সিজনৰ আনন্দৰ সমভাগী হ'ব পৰাৰ বাবেই হয়তো আমাৰ শৈশৱৰ আটাইতকৈ আকাংক্ষিত আৰু প্ৰিয় অনুষ্ঠানটো আছিল দুৰ্গা পূজা। হৰেক ৰকমৰ বেলুন উৰুৱা, ন ন কাপোৰ কিনা আদি প্ৰত্যাশাবোৰ পুহি ৰখা হৈছিল দুৰ্গা পূজালৈ। সেয়েহে বহু দিনলৈ আমি বুজি উঠা নাছিলোঁ দুৰ্গা পূজা হিন্দুৰ নে মুছলমানৰ? আমাৰ শৈশৱৰ মনবোৰৰ বাবে এনে প্ৰশ্নবোৰো আছিল অবান্তৰ। হাইস্কুলত থকা সময়ত সৰস্বতী পূজাৰ ছেক্ৰেটাৰী হোৱা মোৰ বাবাৰ কথা শুনি অথবা একেটা পুখুৰীতে হিন্দু-মুছলমানে পানী খোৱা পৰম্পৰা দেখি আমাৰ লগৰ কোনো বন্ধু-বান্ধৱৰ মাজতো ধৰ্মৰ প্ৰশ্নবোৰ উঠা নাছিল।

তেনেই সহজ আৰু নিষ্কলুষ জীৱন আছিল সেয়া। সেই অসূয়া-অপ্ৰীতিহীন সৰলতাই জীৱন ধৰি যেন আমাক প্ৰভাৱিত কৰি ৰাখিছিল। পৰৱৰ্তী সময়ত বাবাৰ পদাংক অনুসৰণ কৰি মই কেৱল হিন্দু-বন্ধুবোৰে লোৱাৰ বাবেই হাইস্কুলত সংস্কৃত পঢ়িছিলোঁ (আজিৰ পৰা পঞ্চাছ বছৰ আগতে বাবাই যেতিয়া লগৰকেইজনে সংস্কৃত পঢ়াৰ বাবে সংস্কৃত লৈছিল, তেতিয়া বড়িডতৰা গাঁৱৰ মুছলমান চুপাত কোনেও বাবাক আৰবী কিয় নল'লি বুলি প্ৰশ্ন তোলা নাছিল)। উল্লেখ্য, সেই একেখন বড়িডতৰা গাঁৱৰ পৰা ২০১০ চনত ইনামূল আব্দুলা নামৰ ছাত্ৰ এজনে উচ্চতৰ মাধ্যমিক পৰীক্ষাত সংস্কৃত বিষয়ত অসমৰ ভিতৰত সৰ্বোচ্চ নম্বৰ লাভ কৰিছিল। বিগত সময়ছোৱাত সৰস্বতী পূজা, শান্তিপুৰ শ্লুইচ গেট সাৰ্বজনীন দুৰ্গা পূজা আদিৰ সক্ৰিয় সদস্য হোৱাৰ লগতে দুবাৰমান গুৰু দায়িত্বও পালন কৰিছোঁ। এসময়ত দুৰ্গা পূজাৰ সময়ৰ বাবাৰ হাতত ধৰি পাণ্ডুৰ ৰেষ্ট কেম্পৰ দুৰ্গা পূজা খোজকাঢ়ি চোৱাৰ লেখীয়াকৈ এতিয়া নিজৰ ল'ৰা দুটাক পূজা মণ্ডপবোৰ দেখুৱাই ঘূৰাই ফুৰোঁ। হোলী বা দেৱালীৰ সময়ত সিহঁত দুটাই অধীৰ আগ্ৰহেৰে বাট চাই ৰয় মই সিহঁতলৈ কিনি নিয়া ফাকুৱা আৰু ফট্‌কাৰ বাবে। প্ৰতিবছৰে বিশ্বকৰ্মাৰ সময়ত সম্ভৱতঃ প্ৰথম উখল-মাখল লাগে মোৰ কালাপাহাৰস্থিত উদ্যোগ পামৰ কাৰখানাত। বিগত কেইবাবছৰে ছেপ্টেম্বৰ মাহ আহিলেই বন্ধুমহলৰ (মোৰ কিমানজন বন্ধু হিন্দু আৰু কিমানজন মুছলমান, তাক আজিলৈকে হিচাপ কৰা নহ'ল) পৰা তাগিদা আহে— এইবাৰ বিশ্বকৰ্মা পূজাত কি খুৱাবি?

কাৰোবাক দেখুৱাবলৈ অথবা কাৰোবাক সন্তুষ্ট কৰিবলৈ মোৰ ককাৰ পৰা আৰম্ভ কৰি মোৰ বাবা বা মই সম্ভৱতঃ এইবোৰ কৰা নাই। আমাৰ লগৰ অলেখ হিন্দু-মুছলমান লোকে জীৱন তথা সংস্কৃতিৰ এক অংশ বুলি মানিয়েই হয়তো ধৰ্মীয় পৰিচিতিক আওকাণ কৰি আত্মীয়কৰণ (Assimilation) প্ৰক্ৰিয়াৰে গঢ় লৈ উঠা 'অসমীয়া সংস্কৃতি'ত এনেদৰে জীণ গৈছে। এতিয়া আমাৰ মাজত কোনোবাই ধৰ্মীয় পৰিচিতিৰ প্ৰশ্নটো (গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰ একতা সভাৰ নিৰ্বাচনত সাধাৰণ সম্পাদকৰ পদত অৱতীৰ্ণ হওঁতে এজনে মোৰ বিৰুদ্ধে ইছলামিক সন্ত্ৰাসবাদী বুলি এক অভিযোগ আনি নিৰ্বাচনত জয়ী হৈছিল। সুখৰ কথা যে এনে এক অপপ্ৰচাৰৰ বিৰুদ্ধে মোৰ সমৰ্থনত থিয় হোৱা সৰহভাগ বন্ধুৱেই আছিল হিন্দু) তোলাটো সঁচাকৈয়ে দুৰ্ভাগ্যজনক। ধৰ্মক মনৰ গহন কোণতেই থাকিবলৈ দিয়ক, সমাজ অথবা আমাৰ সামগ্ৰিক জীৱনত তাক আধিপত্য স্থাপন কৰিবলৈ দিব নালাগে। তেতিয়া অন্ততঃ আমি সুখত থাকিব পাৰিম।

লেখক এগৰাকী নিবন্ধকাৰ, বিশিষ্ট ব্যৱসায়ী তথা গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চৰ শুভাকাংক্ষী

ৰঙালী বিহুত তুমি আহিবা। মনত পৰেনে ফাৰগুশ্বন কলেজৰ কেন্টিনত তুমি মই যে কিবা বিষাদত গাইছিলো, 'কুলি কেতেকীয়ে ইনালে বিনালে...'। তুমি এইবাৰ জৰুৰ আহিবা। আমাৰো কিছু গান আছে ইনাই বিনাই গাব লগা। তুমি কিন্তু ফ্লাইটত নাহিবা। এইবেলি ট্ৰেইনতে আহিবা, পাৰিলে শ্লিপাৰ শ্ৰেণীত...। অসম নৌপাওতেই কোচবিহাৰতেই তুমি তোমাৰ ডবাৰ দুৱাৰ খুলি দিবা, মোক নিশ্চয় তাতেই পাবা। দিগন্তলৈ জুমি চোৱা চোন...পথাৰবোৰ চোৱাচোন কেনেদৰে সেউজীয়াৰ পৰা নীলা হৈ পাহাৰলৈ পৰিবৰ্তিত হৈছে। চোৱা লেপটপৰ মনিটৰতকৈ কিমান বিশাল অসমীৰ আকাশ...!!

এইবাৰ কিন্তু তুমি আহিবা

✍ অৰূপজ্যোতি দাস

যৌৱন মানেই নেহেৰু পাৰ্কত হিয়া দিয়া নিয়া নিশ্চয় নহয়। যৌৱনৰ অন্য কিছু অৰ্থও থাকে। এগৰাকী গায়কে গাইছিল, "Don't fall in love with a dreamer" তৎসত্ত্বেও যৌৱন কিন্তু সপোনৰে জগত। পঢ়া-শুনা শেষ হোৱাই নাই, বাস্তৱৰ সৈতে মুখ ঠেকেছা খোৱাই নাই, সময়বোৰ কিমান ভাল লগা আছিল নহয় জানো?... কোনো প্ৰত্যন্ত গাঁও অথবা সৰু চহৰখনত বাস কৰা পিতৃ-মাতৃয়ে মাহৰ পইচা কেইটা কেনেদৰে যোগাৰ কৰি হোষ্টেল বা মেছলৈ পঠিয়াইছে সেইবোৰ লৈ চিন্তা কৰিবলগীয়া নাই... মাথোঁ সন্মুখত অলেখ জীয়া সপোন। যৌৱন যেনেদৰে প্ৰেমৰ সময় তেনেদৰে বিদ্ৰোহৰো, বিপ্লৱৰো। যৌৱনতে কোনোবাই কলম তুলি লৈছে ভাব প্ৰকাশৰ বাবে, কোনোবাই উৰুৱাইছে চিগাৰেটৰ ধোঁৱা আৰু কোনোবাই উৰাইছে বাৰুদৰ ধোঁৱা। কটন কলেজৰ কোনোবা এটি ছাত্ৰাবাসৰ বেৰত কোনো অখ্যাত শিল্পীয়ে লিখা দেখিছিলো, "প্ৰেম কামনাৰ ভদ্ৰ প্ৰকাশ"... এৰা এয়াই যৌৱন, সকলো কথাৰে নতুন ইন্টাৰপ্ৰিটেশ্বন।

সময়বোৰ ক'ব নোৱাৰাকৈয়ে পাৰ হৈ যায়। অৱশ্যে এয়াও তৰ্কৰ বিষয়। সময় হেনো পাৰ হৈ নাযায়, যি পাৰ হৈ যায়... যি আগুৱাই যায়... সেইবোৰ হ'লো আমি। সময় হেনো নিজৰ ঠাইতে ৰৈ আছে। যিকি নহ'ওক, এইবোৰ তাৰ্কিক-বুদ্ধিজীৱিৰ বিষয় বস্তু, আমাৰ দৰে ভাবুকৰ নহয়।

মনত পৰিছে, যেতিয়া আমাৰ মনবোৰ-অন্তৰবোৰ বাস্তৱে ধৰ্ষণ কৰিবলৈ সক্ষম হোৱা নাছিল, তেতিয়া আমি কেইজনমান মুষ্টিমেয় বন্ধুৱে, খুবেই মুষ্টিমেয় বন্ধু কেইজনমানে ভৱিষ্যৎ সম্পৰ্কে কিছুমান সংকল্প লৈছিলো অথবা অন্য অৰ্থত কিছুমান ডাঙৰ ডাঙৰ কথা কৈছিলো। কোনোবাই কৈছিল মই বনিয়াগিৰি নকৰো (অৰ্থটো এনেকুৱা আছিল যে অন্য দহজনৰ দৰে তেওঁ মেনেজমেন্টৰ পাঠ্যক্ৰম নপঢ়ে), কোনোবাই কৈছিল মই জুবিনৰ দৰে গান গাম আৰু কোনোবাই কৈছিল, 'মই চিনেমা বনাম...'। মুঠৰ ওপৰত বহু কথা, বহু সপোন। আমাৰ সপোনবোৰৰ কোনো মিল নাছিল, আমাৰ মাজত যিহৰ মিল আছিল সেয়া আছিল সপোনবোৰৰ প্ৰতি থকা আমাৰ সকলোৰে আনুগত্য। এইবোৰ বহুদিন আগৰ কথা...। সময় পাৰ হৈ গ'ল...। কিমান দিন বাৰু...? এবছৰ, দুবছৰ... সাত বছৰ! ক'ব নোৱাৰাকৈয়ে, আমাৰ কাৰো অনুমতিলৈ অপেক্ষা নকৰি সাতোটা বছৰে আমাৰ সকলোৰে জীৱনৰ পৰা বিদায় মাগিলে! কোনোবাই কৈছিল, মানুহে হেনো সদায় কঠিন শিলৰ দৰে হৈ থকাটো উচিত নহয়, কেতিয়াবা কেতিয়াবা মানুহ পানীৰ দৰে তৰল হৈ পৰা উচিত, কিয়নো তৰল পানীয়েহে সকলো বাধা বিঘিনি পাহাৰ-পৰ্বত অতিক্ৰমি আগুৱাই যাব পাৰে। যোৱাটো সাত বছৰে আমিও ক'ব নোৱাৰাকৈয়ে আমাৰ সপোনবোৰ অলপ অলপকৈ পিচুৱাই জীৱনৰ সংগ্ৰামত তৰল ৰূপত অৱতীৰ্ণ হৈ আজি যেন ক'ৰবাত আহি ৰৈ গৈছোহি।

সাত বছৰ নিশ্চয় কম সময় নহয়। আৰু সাত বছৰ হ'লে দেখোন বনবাসৰ সমপৰ্যায়ৰ হ'ব! সাত বছৰ

তৰল হৈ বৈ যোৱাৰ অন্তত, অনুভৱ কৰিছো অলপ বৈ যোৱাৰ,... বৈ দীঘলকৈ উশাহ লোৱাৰ আৰু উভতি চোৱাৰ। যোৱা কেইদিনমানৰ পৰা অন্তৰৰ ভিতৰত তাগিদা অনুভৱ কৰিছিলো, পুৰণি মানুহখিনিক বিচাৰি উলিওৱাৰ, বিশেষকৈ বিশেষ এজনক। ম'বাইলৰ সপক্ষে-বিপক্ষে বহু কথা কোৱা যায়, তথাপিও এই মোবাইলৰ জৰিয়তেই তিনিহাজাৰ (কমো হ'ব পাৰে বেচিও হ'ব পাৰে) কিল'মিটাৰ আতৰত থকা পুৰণি বন্ধু ৰোহনৰ সৈতে মুহূৰ্ততে কথা পাতিবলৈ সক্ষম হ'লো। মুহূৰ্তৰ ভিতৰতে ৰোহনে তিনিহাজাৰ কিল'মিটাৰ অতিক্ৰমি মোৰ কানৰ কাষত কৈ উঠিল, "অৰূপ দা, আজিৰ দিনটোত মোৰ আপোনাক মোৰ ওচৰতে পাবলৈ বৰ মন গৈছে... বহু কথা আছে ক'বলৈ, আপোনাৰ মনত আছেনে আমি যে আন্নাৰ দোকানত তিনিটকাৰ চিউৰা (এবিধ মাৰাঠী খাদ্য) খাইছিলো, কিমান আনন্দৰ দিন আছিল সেইবোৰ... মোৰ সেই দিনবোৰলৈ পুনৰ উভতি যাবলৈ মন গৈছে।" ৰোহনৰ কণ্ঠত সঁচাকৈয়ে সেই দিনবোৰলৈ উভতি যোৱাৰ এক কাতৰ ইচ্ছা প্ৰকাশ পাইছিল। মুহূৰ্তৰ ভিতৰতে আমাৰ মাজত থকা শ্ৰেণী বিভাজন-ভৌগোলিক দূৰত্ব তৰল হৈ বৈ গ'ল। শ্ৰেণীৰ কথা এই কাৰণেই কৈছো, ৰোহনে যিটো বহুজাতিক কোম্পানীত কাম কৰে সেই কোম্পানীটোৱে ৰোহনক দৰমহা দিয়ে আধালাখমান টকা, ৰোহনে যিখন হোটেলত সদস্তে সোমাব, সেইখনৰ পিনে মই হয়তো ঘূৰি চোৱাটোৱে উচিত নহ'ব। ৰোহনৰ কণ্ঠই মোক ক'ব নোৱাৰাকৈয়ে অতীতলৈ গতিয়াই দিলে। স্মৃতিৰ মনিটৰত পুৰণি ফাইলবোৰে ভুমুকি মাৰিবলৈ ককবকাই উঠিল।

আমাৰ দুয়োৰে মাজত পাৰ্থক্য বহুতো। ৰোহন মোতকৈ সৰু। মই নামনিৰ কামৰূপী কোচ ৰাজবংশী। ৰোহন উজনিৰ মান্য অসমীয়া কোৱা আহোম। ইতিহাসৰ পাতত আমি ঘোৰ শত্ৰু। তথাপিও আমাৰ ছাত্ৰ জীৱনত আমি দুয়ো কেনে মধুৰ দিন অতিবাহিত কৰিছিলো! যেতিয়া আমাৰ বন্ধুবৰ্গসকল সন্ধিয়া বিশেষ বিশেষ ঠাই কিছুমানত আড্ডাত ব্যস্ত আছিল, তেতিয়া আমি আমাৰ কেইজনমান উত্তৰ-পূবৰ বন্ধুৰ সৈতে উত্তৰ-পূবৰ কোনো বিশেষ এটি ছাত্ৰ সংগঠনৰ কাৰ্য্যালয়ত ব্যস্ত আছিলো দুই এদিনতে পাতিবলগীয়া নৱাগত আদৰণি সভাখনক লৈ অথবা তাৰ সৈতে সংগতি ৰাখি অনুষ্ঠিত কৰিবলগীয়া ৰক্তদান শিবিৰটোক লৈ। ৰোহন হয়তো ব্যস্ত হৈ পৰিছিল আমাৰ স্মৰণিকাখনৰ লে আউটক লৈ নাইবা নৱাগত আদৰণি সভাৰ সাংস্কৃতিক সন্ধিয়াত সি গাবলগীয়া গান কেইটাক লৈ। তাৰপিচত... হঠাৎ এদিন ৰোহনে ধেমালিতে কোনো প্ৰস্তুতি নোহোৱাকৈ এম বি এ-ৰ পৰীক্ষাত বহিল। বিধিৰ বিপাক, সি এটা বিশেষ কেন্দ্ৰৰ বাচনি পৰীক্ষাত শীৰ্ষস্থানো লাভ কৰিলে। এই আকস্মিক সাফল্য আৰু সুখক ৰোহনে বাধা দিব নোৱাৰিলে। ক'ব নোৱাৰাকৈয়ে ৰোহনে এদিন কিছুমান সপোনক অনিৰ্দিষ্ট কাললৈ পিচুৱাই দি আমাৰ মুঠিৰ পৰা ওলাই গ'ল। অন্ত পৰিল আমাৰ উজাগৰী ৰাতিৰ... বিনিদ্ৰ ৰজনীৰ। অন্ত পৰিল মাথোঁ এপেগ পান কৰিয়ে 'চন্দ্ৰ তৰা থাপ মাৰি আনি থেকেছি পেলোৱাৰ ইচ্ছাৰ...', গালিবৰ শ্বায়েৰি, ভূপেন হাজৰিকাৰ 'জীয়াই থাকি এখনি সমাজ গঢ়া'ৰ পণ, জুবিনৰ গান আৰু অসমৰ সাৰ্বভৌমত্বৰ যুক্তি-অযুক্তিৰ অপূৰ্ব ককটেইলৰ।...ৰোহন গুছি গ'ল।

আপাত দৃষ্টিত ৰোহন আজি সুখী। আৰু মই?...'দীল নে জো চাহা, হমনে ৰহী কিয়া, কভী ফুৰচত মে চোচেংগে অচ্ছা কিয়া য়া বুৰা কিয়া...' অন্তৰে যি বিচাৰিল সেয়াই কৰিলো, সময় পালে কেতিয়াবা ভাবিম ভাল কৰিলো নে বেয়া কৰিলো।

১৯৯৯-ৰ চেপ্তেম্বৰ মাহৰ কোনো এদিনাখন নৱাগত সভাৰ প্ৰস্তুতি চলায় আছো। অথচ তাৰেই পিচদিনাখন সেই ঠাই এৰি প্ৰায় চিৰদিনলৈ অসমলৈ উভতিম। ই আৰু কেনে বিদায় হাজাৰজনক আদৰি নিৰলে আঁতৰি যাব লাগিব! কাষত চিৰসংগী, কৰ্মী ৰোহন নাই...। ৰোহনে মেনেজমেন্টৰ পাঠ্যক্ৰমত প্ৰস্তুতি চালাইছে তাৰ সপোনবোৰক দূৰতে বিদূৰ কৰাৰ। নতুন কিছুসংখ্যক ল'ৰাছোৱালীৰ সৈতে কাম কৰিছো, চেষ্টা কৰিছো সপোনবোৰৰ উত্তৰাধিকাৰী বিচাৰি উলিওৱাৰ। ৰোহন আহিল, খুবেই ব্যস্ত... কোনোমতে অলপ সময় থাকি গুছি গ'ল। ৰোহন, তোমাৰ পৰা বিদায় যে লোৱা নহ'ল...! শেষ বিদায়ৰ পৰত ৰেল ষ্টেশ্বনত হেজাৰজনৰ মাজত তুমিতো নাছিলা... চোৱা অলপ অলপকৈ ট্ৰেইনখনে নিষ্ঠুৰভাৱে বিশাল ষ্টেশ্বনটোক তুচ্য কৰি মনিব নোৱাৰাকৈ এৰি থৈ আহিল, ক'তা তুমিটো ট্ৰেইনৰ কাষে কাষে হিয়া ভগা প্ৰেমিকৰ দৰে দৌৰি নাহিলা...।

নেটৱৰ্ক ব্যস্ত (busy)... অথবা তুমি ব্যস্ত। নহ'লে তোমাৰ মোবাইলটোৱে বৰ দুষ্ট। কথা পাতিম মোবাইলত। চিম কাৰ্ডেই হিয়াৰ দৰে থৌকি-বাথৌ লগাব। অথবা আমি অলপ সময় নীৰৱে থাকিম। তাৰপিচত একেলগে আকাশলৈ চাম। একেই জোনটো... আহা পুনৰাই তাক থাপ মাৰি অনাৰ প্ৰয়াস কৰো! তোমাৰ ফ্লেটৰ খিৰীকিৰে বাৰু জোনবাই কিমান দূৰ?

এইবাৰ অসমত বৰষুণ একেবাৰে হোৱা নাই। ভোগালী হেনো কঙালী হ'ব! তথাপিও কিন্তু ৰঙালী বিহুত তুমি আহিবা। মনত পৰেনে ফাৰগুশ্বন কলেজৰ কেন্টিনত তুমি মই যে কিবা বিষাদত গাইছিলো, 'কুলি কেতেকীয়ে ইনালে বিনালে...'। তুমি এইবাৰ জৰুৰ আহিবা। আমাৰো কিছু গান আছে ইনাই বিনাই গাব লগা। তুমি কিন্তু ফ্লাইটত নাহিবা। এইবেলি ট্ৰেইনতে আহিবা, পাৰিলে শ্লিপাৰ শ্ৰেণীত...। অসম নৌপাওতেই কোচবিহাৰতেই তুমি তোমাৰ ডবাৰ দুৱাৰ খুলি দিবা, মোক নিশ্চয় তাতেই পাবা। দিগন্তলৈ জুমি চোৱা চোন...পথাৰৰ চোৱাচোন কেনেদৰে সেউজীয়াৰ পৰা নীলা হৈ পৰিলৈ পৰিবৰ্তিত হৈছে। চোৱা লেপটপৰ মনিটৰতকৈ কিমান বিশাল অসমীৰ আকাশ...!! এইবাৰ কিন্তু তুমি আহিবা!!

(লেখক চেণ্টাৰ ফৰ কোচ ৰাজবংশী ষ্টাডিজ এণ্ড ডেভেলপমেণ্ট'ৰ সঞ্চালক তথা গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চ শুভাকাংক্ষী)

আজিৰ প্ৰতিযোগিতামূলক বিশ্বত নিজৰ মেৰুদণ্ড পোন কৰি থিয় হ'বলৈ আৰু এটা সু-সভ্য আৰু সু-শৃংখল জাতি হিচাপে গৰ্বেৰে জীয়াই থাকিবলৈ অন্য পাঠ্যক্ৰমৰ সৈতে শাৰীৰিক শিক্ষাক প্ৰাথমিক পৰ্যায়ৰ পৰাই বাধ্যতামূলক ভাৱে আগুৱাই নিয়াৰ কোনো বিকল্প নাই।

শাৰীৰিক শিক্ষা আৰু বিদ্যালয়

✍ ৰবীন্দ্ৰ চন্দ্ৰ শৰ্মা
শাৰীৰিক শিক্ষা নিৰ্দেশক, পশ্চিম বড়িগোগ ধীৰদত্ত উচ্চতৰ মাধ্যমিক বিদ্যালয়

গ্ৰীক ভাস্কৰ্যসমূহ চকুত পৰিলে সেইদেশৰ বীৰ যোদ্ধাসকলৰ শাৰীৰিক শৈলী, গঠন আৰু সৌন্দৰ্য সততে চকুত পৰে। গ্ৰীক যোদ্ধাসকলৰ এই শাৰীৰিক গঠন আৰু সৌন্দৰ্য গোটেই বিশ্বৰ বাবে এক কৌতুহলৰ বিষয়। সততে প্ৰশ্ন হয় কিয়? সেই কাৰণে গ্ৰীচ সভ্যতা আটাইতকৈ পুৰণি সভ্যতা। সুস্থ, সবল শৰীৰ এইদৰে জ্ঞানচৰ্চা কৰাতেই এই সাফল্যৰ মূল চাবি-কাঠি। সেই কাৰণেই গ্ৰীকসকল পৃথিৱীৰ এটা উন্নত আৰু সভ্য জাতি। সেই কাৰণেই গ্ৰীক বীৰ আলেকজেণ্ডাৰে খৃষ্টপূৰ্ব ২৭ তেই সাত সাগৰ তেৰ নদী পাৰ হৈ ভাৰতবৰ্ষ পাইছিলহি।

আমি যদি আজিও উন্নত দেশ, জাতি সমূহৰ কথা আলোচনা কৰোঁ তেতিয়াও গম পাম যে তেওঁলোকৰ দেশৰ ল'ৰা-ছোৱালীবোৰে বাধ্যতামূলক শাৰীৰিক শিক্ষাৰ মাজেৰে বিদ্যালয়ত জীৱন অতিবাহিত কৰি আহিছে। জাৰ্মাণ, জাপান, ইংলেণ্ড, ফ্ৰান্স, হলেণ্ড, ৰাছিয়া, চীন প্ৰত্যেকেই একোটা সুসভ্য আৰু উন্নতি জাতি যাৰ সফলতাৰ আঁৰত আছে সু-সংহত প্ৰাথমিক শিক্ষা ব্যৱস্থা আৰু এই প্ৰাথমিক শিক্ষা ব্যৱস্থাত শাৰীৰিক শিক্ষা বাধ্যতামূলক হৈ আছে। আমাৰ দেশৰ শিক্ষাৰ কাণ্ডাৰীসকলে বিভিন্ন দেশ ভ্ৰমণ কৰি সেই দেশৰ শিক্ষা ব্যৱস্থাৰ বুজ লৈ আহে যদিও শাৰীৰিক শিক্ষাৰ বিষয়টোক আওকাণ কৰি চলে।

বৈদিক যুগতো যিসকল ৰাজবংশীয় ল'ৰাই শিক্ষা প্ৰাঙ্গণৰ বাবে গুৰুৰ ওচৰলৈ গৈছিল গুৰুৱে প্ৰথমেই তেওঁলোকৰ স্বাস্থ্যৰ বুজ লৈহে শিক্ষাদান পৰ্ব আৰম্ভ কৰিছিল। গ্ৰন্থ চৰ্চাৰ লগে লগে শাৰীৰিক সক্ষমতাৰ শিক্ষাসমূহ দান কৰিছিল। বিশেষকৈ মল্লযুদ্ধ, দৌৰা, ঘোঁৰাদৌৰ, ৰথচালনা, ধনুৰ্বিদ্যা আদি চালনা এই শাৰীৰিক শিক্ষাসমূহ তেতিয়াৰ দিনৰ শিক্ষাৰ এটা অঙ্গ আছিল।

চক্ৰেটিচৰ দিনৰ পৰা মহাত্মা গান্ধীলৈ সকলোৱে বিদ্যালয়ত কঠোৰ শাৰীৰিক শিক্ষাৰ মাজেৰে আহিব লাগিব। প্ৰখ্যাত গ্ৰীক দাৰ্শনিকজনৰ বিদ্যালয়ৰ বিষয়সমূহত ভূগোল, বুৰঞ্জী, জ্যোতিষ শাস্ত্ৰ, গঠন, জিমনাষ্টিক গণিত সন্নিবিষ্ট আছিল আৰু এই মহান দাৰ্শনিকজনে দৰ্শনশাস্ত্ৰ আৰু জিমনাষ্টিক অধিক ভাল পাইছিল।

মহাত্মা গান্ধীৰ দিনতো অন্যান্য বিষয়ৰ লগতে বাধ্যতামূলক শাৰীৰিক শিক্ষা আছিল। আনকি দেউতাকৰ অসুখৰ বাবে এদিন জিমনাষ্টিক ক্লাচত উপস্থিত থাকিব নোৱাৰাৰ বাবে তেওঁ জৰিমনা ভৰিব লাগিছিল।

এই কথাবোৰৰ উল্লেখ এই কাৰণেই কৰা হ'ল যে সুদূৰ অতীতৰ বিদ্যালয়ৰ এই আৰ্হিবোৰ এতিয়া অন্তৰ্ধান হ'ল কিয়? এয়ে নেকি মানৱ সম্পদ গঢ়াৰ বুনিয়াদ? এইটো স্বীকাৰ্য যে দেশৰ শতকৰা ২০% ল'ৰা-ছোৱালীৰ চেগা-চোৰোকাকৈ শাৰীৰিক শিক্ষাৰ গোন্ধ নোপোৱাকৈয়ে বিদ্যালয় শিক্ষা সাং কৰিব লগা হৈছে।

স্বাধীনতাৰ পিছৰ পৰা দেশত কিছুসংখ্যক শাৰীৰিক শিক্ষাৰ অনুষ্ঠান গঢ় লৈ উঠিছে যদিও সি এপাচি শাকত এটা জালুকৰ লেখীয়া। এতিয়াও দেশত প্ৰাথমিক আৰু মাধ্যমিক বিদ্যালয়সমূহত ৮০%তেই শাৰীৰিক শিক্ষাৰ কোনো ব্যৱস্থা নাই। দেশৰ বৰ বৰ লোকসকলৰ ল'ৰা-ছোৱালী পঢ়া কিছু ব্যক্তিগত বিদ্যালয়ত কিছু

পৰিমাণে এই ব্যৱস্থাটো আছে যদিও ই আলংকাৰিক স্বৰূপ। অসমত মাধ্যমিক পৰ্যায়ৰ বিদ্যালয়সমূহত ১০% মানত একোজন শাৰীৰিক নিৰ্দেশক আছে যদিও নিৰ্দিষ্ট পাঠ্যক্ৰম নথকাৰ বাবে তেওঁলোকৰে সমস্যা হৈছে আৰু আঞ্চলিকভাৱে ক্ৰীড়া অনুষ্ঠানসমূহৰ লগত জড়িত হৈ কিছু পৰিমাণে হ'লেও বিষয়টোক আগুৱাই নিয়াৰ প্ৰয়াস কৰিছে।

চৰকাৰীভাৱে শাৰীৰিক শিক্ষাৰ প্ৰচাৰ ঘটোৱাৰ ঢাক ঢোল বজাই থাকিলেও চৰকাৰী বিদ্যালয়ৰ ৫০% বিদ্যালয়তে খেলপথাৰ নাই। থকাখিনিৰো অৱস্থা তথৈবচ। বেছিভাগ সময়ে বানপানীৰ তলত থাকে আৰু বাকীখিনি সময় বিভিন্ন ধৰ্মানুষ্ঠান, ভ্ৰাম্যমান নাট্যদল আৰু ৰাজনৈতিক সভা সমিতি আৰু অন্যান্য সভা সমিতিৰ দখলতে থাকে। তেনেস্থলত শাৰীৰিক শিক্ষাৰ মঞ্চখন কিমান সুৰক্ষিত ভাবি চাবৰ হ'ল।

দুখন টিনৰ চালি আৰু চাৰি-পাঁচটা তৰ্জাৰ বেৰ থকা কোঠা থাকিলেই কথিত প্ৰাইভেট স্কুল পাতিব পৰা হ'ল। লাগিলে ২ কঠা মাটিত ২০০-৩০০ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰে পাণ জপাদি ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ নামভৰ্তি কৰি সমগ্ৰ অসমতে হাজাৰ হাজাৰ ব্যক্তিগত খণ্ডৰ বিদ্যালয় চলি আছে। তাতে আকৌ খেলপথাৰৰ প্ৰয়োজন আহে ক'ৰ পৰা। এনেকৈয়ে শাৰীৰিক শিক্ষাৰ গোন্ধ নোপোৱাকৈ হাজাৰ হাজাৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰী দেশৰ ভৱিষ্যলৈ গৈ আছে।

বি.জে.পি. চৰকাৰে যোৱা দুটা বছৰত আন্তৰ্জাতিক যোগ দিৱস উদ্‌যাপন কৰি এটা চমকেই সৃষ্টি কৰিলে। গোটেই দেশত কোটি কোটি টকা খৰচ কৰি আৰম্বৰপূৰ্ণ যোগ শিবিৰ পাতিলে। লাভ হ'ল কিমান? সমগ্ৰ বিশ্বতে ৫০ খনৰো অধিক দেশে এই যোগ দিৱস অনুষ্ঠিত কৰিলে। কিন্তু ভাৰতৰ নিচিনা ১৩০ কোটি লোকৰ বাসস্থানত এই যোগ দিৱস কিমান যোগাত্মক প্ৰভাৱ পেলালে। আজিও দেশৰ লাখ লাখ বিদ্যালয়ত নিয়মিত শাৰীৰিক শিক্ষাৰ ক্লাচ নহয়। নতুবা ইয়াৰ বাবে থাকিবলগা প্ৰয়োজনীয় আন্তঃগাথনি আৰু মনোভাৱৰ অভাৱ। অথচ এই 'যোগ'ৰ আৱিষ্কাৰ ভাৰতীয় মহান ঋষিমুনিসকলৰ আৱিষ্কাৰ। তেওঁলোকে যোগৰ বলতেই অসম্ভৱকো সম্ভৱ কৰি তুলিছিল। 'যোগ'ৰ জন্ম স্থলীতেই আজি শাৰীৰিক শিক্ষা লাঞ্চিত।

ভাৰতীয় হিন্দু দৰ্শনৰ আটাইতকৈ বৰেণ্য ব্যক্তি স্বামী বিবেকানন্দ। তেওঁ অনুধাৱন কৰিছিল যে ভাৰতীয় মহাজাতি যদি বিশ্বৰ আগত মূৰ দাঙি থিয় হ'ব লাগে ভাৰতীয় যুৱক যুৱতী শাৰীৰিকভাৱেও তজবজীয়া আৰু সক্ষম হ'ব লাগিব। সেইবাবেই তেওঁ শাৰীৰিক শিক্ষাৰ ওপৰত অধিক গুৰুত্ব আৰোপ কৰিছিল। ভাৰতীয় মানুহৰ ঈশ্বৰ প্ৰাপ্তিৰ বাসনা লক্ষ্য কৰি তেওঁ আনকি এইটোও কৈছিল যে বেদ অধ্যয়নতকৈ ফুটবল খেলেৰে অধিক সোনকালে ভগৱানক পাব পাৰি। যোগ বা আন শৰীৰ চৰ্চাৰ দ্বাৰা যে শৰীৰটো সুস্থ ৰাখিব পাৰি কোনো বেমাৰ আজাৰ নোহোৱাকৈ তাৰ লৈ লক্ষ্য ৰাখি তেখেতে কৈছিল যে আমাক দহখন হাস্পতালৰ সলনি এখন খেলপথাৰ দিয়ক।

কথাই কথাই হিন্দু দৰ্শনৰ বাণী আওৰোৱাসকলে এই মহাগুৰুজনৰ বাণী সৰোগত কৰিলেনে? কিয় আজি ভাৰতীয় ফুটবল দলৰ অৱস্থা বিশ্বৰ শ্ৰেষ্ঠ দলবোৰৰ তুলনাত ১০০ৰো তলত। ৯২ চনৰ পৰা আৰম্ভ হোৱা ৰাম মন্দিৰ, বাবৰি মছজিদকলৈ দেশ তল ওপৰ লগোৱা দুয়ো পক্ষৰ ধৰ্মান্ধ নেতাসকলে কিয় স্বামী বিবেকানন্দৰ আদৰ্শ সাৰোগত কৰি ক'ব নোৱাৰিলে ভাৰতত উপাসনাগৃহ বহুত আছে আমি এই স্থানত এখন বিশ্বপ্ৰসিদ্ধ ষ্টেডিয়াম বনাও বা চিকিৎসাৰ অভাৱত দৈনিক হাজাৰ হাজাৰ মানুহৰ মৃত্যু হয় তাৰ বাবে এখন কিন্তু প্ৰসিদ্ধ হাস্পতাল এখন বনাওঁ। তেওঁলোকে এইবোৰ কথা এই কাৰণেই ক'ব নোৱাৰে যে এইবোৰ কৰিলে ইমান দিনে ধৰ্মৰ নামত ৰাজনীতি কৰি খোৱা তেওঁলোকৰ সান্দহ খোৱা বালি তল যাব।

এবাৰ ভাৰত চৰকাৰৰ এজন প্ৰতিনিধি ব্ৰাজিললৈ এখন বিশ্ব পৰ্যায়ৰ আলোচনাচক্ৰত অংশগ্ৰহণ কৰিবলৈ যাওতে ব্ৰাজিলৰ এজন উচ্চ পৰ্যায়ৰ প্ৰতিনিধিজনে ভাৰতীয় প্ৰতিনিধিজনক প্ৰশ্ন কৰিছিল, আপোনালোক গীতা, মহাভাৰত, ৰামায়ণৰ দেশৰ মানুহ, কিয় আপোনালোকে বিশ্বৰ দুৱাৰে দুৱাৰে সাহায্য বিচাৰি ফুৰিব লাগে। আমি পঢ়া গীতা, মহাভাৰত, ৰামায়ণৰ সততো আপোনালোক সম্পূৰ্ণ স্বাৱলম্বী হৈ আনক সহায়হে কৰিব লাগে। তেনেস্থলত আপোনালোকৰ ক্ষেত্ৰত ওলোটা কিয়?

সেই একেই সুৰত যদি আমি কও আমি মহাপৰাক্ৰমী ভীম, মহা ধনুৰ্ধৰ অৰ্জুন, অকলব্য, কৰ্ণৰ দেশৰ মানুহ তেনেহ'লে আমাৰ দেশত কিয় জাকে জাকে মল্লযোদ্ধা, ধনুৰ্বিদ, ভাৰউত্তোলকৰ সৃষ্টি নহ'ল কিয় আমাৰ দেখে বছৰৰ পিছত বছৰ জুৰি অলিম্পিকৰ এটা পদকৰ আশাত ৰৈ থাকিব লাগে। আমাৰ মানসিকতা, আমাৰ অসমৰ মানসিকতা আৰু আমাৰ জাতীয় পৰিচয় অক্ষুণ্ণ ৰখাত অপৰাগ। ওপৰোক্ত আদৰ্শবোৰ থকাৰ পিছতো আমি উন্নত প্ৰশিক্ষণৰ বাবে বিদেশলৈ দৌৰিব লাগে।

'Brain drain'লে অকল যে অকল বিজ্ঞানৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলৰ মাজতহে হৈছে তেনে নহয়। শাৰীৰিক শিক্ষা আৰু sports activitiesৰ ক্ষেত্ৰতো হোৱা দেখা গৈছে। শাৰীৰিক শিক্ষাৰ প্ৰতি জনসমাজ তথা চৰকাৰৰ আওকলীয়া মনোভাৱৰ বাবেই বিজ্ঞানৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলৰ দৰেই Athlit সকলো উচ্চ প্ৰশিক্ষণৰ বাবে বিদেশলৈ ঢাপলি মেলিব লাগে।

বিজ্ঞান মানসিকতা আৰু ধৰ্মীয় কাম-কাজ কেতিয়াও হাতত হাত ধৰি আগনাবাঢ়ে। আপুনি যদি টাইফয়েদ ৰোগীৰ বাবে হাস্পতাললৈ নগৈ কোনো ভণ্ড ওজাৰ পানী জ্বৰা খাবলৈ যায় বা সত্যনাৰায়ণ পূজা পাতে বেমাৰী ভাল নোহোৱাটো নিশ্চিত। আনহাতে বিজ্ঞান মানসিকতাৰে যদি আপুনি হাস্পতাললৈ গৈ উপযুক্ত ডাক্তৰৰ সহায় লয় বেমাৰ কমিব।

উন্নত দেশৰ মানুহে তেওঁলোকৰ নাতি-পুতিক লগত

লৈ কোনো টেনিছ একাডেমী, বেডমিণ্টন একাডেমী, মল্লযুদ্ধৰ একাডেমী বা ফুটবল খেলিবলৈ যায়। যি সময়ত আমাৰ দেশত নাতি পুতিক হাতত ধৰি মানুহে মন্দিৰলৈ যায়, নামঘৰলৈ যায়। তেনেহ'লে সেই দেশৰ ল'ৰা-ছোৱালী সুস্থ-সবল নহে, পাৰ্গত নহে আমাৰ দেশৰ ল'ৰা-ছোৱালী হ'ব নেকি? সেই দেশবোৰত প্ৰতি তিনি কিলোমিটাৰত যিকোনো শাৰীৰিক শিক্ষাৰ চেণ্টাৰ এটা পাব। টেনিচ্, বেডমিণ্টন, ফুলবল যিয়েই নহওক লাগে। কিন্তু আমাৰ দেশত খোজেপতি পাব বিভিন্ন ধৰ্মৰ উপাসনা গৃহ। নঙঠা ফকীৰ মহাত্মা গান্ধীয়ে এনেয়ে এইবোৰ কথা কৈ গ'ল বোলে ৰাইজ আপোনালোকে মন্দিৰ, মছজিদ পতাতকৈ ভাৰতৰ প্ৰতিঘৰ মানুহে একোটা পায়খানা সজাত গুৰুত্ব দিয়ক। এইবোৰ কথা কৈয়েই কোনো বিশেষ দলৰ আনুগত্যৰ গুলিত বেচেৰা গান্ধী এই পৃথিৱীৰ পৰা বিদায় মাগিলে।

মুঠৰ ওপৰত সুস্থ সুঠাম জাতি এটাৰ ভৱিষ্যৎ নিৰ্ভৰ কৰে সেই দেশৰ শিশু বিকাশত কোনবোৰ বিষয়ে গুৰুত্ব লাভ কৰে তাৰ ওপৰত। ভেটিটো মজবুত হ'লে ঘৰটো বহুদিনলৈ টিকি থাকিব। নহ'লে সামান্য বতাহত হাউলী পৰিব।

প্ৰতিযোগিতা ঃ মাতৃ গৰ্ভত থকাৰ পৰাই মানৱ শিশু এটাই শাৰীৰিক অনুশীলন আৰম্ভ কৰে। হাত ভৰি লৰচৰ কৰা কথাবোৰেই এইটো প্ৰমাণ কৰে। জন্মৰ পিছত সি পুনৰ শাৰীৰিক অনুশীলন আৰম্ভ কৰে হাত-ভৰি লৰচৰ কৰি আৰু ডাঙৰ হোৱাৰ লগে লগে আঠুকাঢ়ি খোজ কঢ়া, দৌৰা-দৌৰি কৰাৰ মাজেৰে সি নিজে নজনাকৈ শাৰীৰিক অনুশীলন আৰম্ভ কৰে।

শাৰীৰিক শিক্ষাৰ এই প্ৰতিযোগিতাবোৰ বাৰু কেনেকৈ সৃষ্টি হৈছে— এডাল গছৰ পৰা এটা ফল সৰি পৰিল, কিছু দূৰৈত খেলি থকা শিশুজাক দৌৰ দিলে ফলটো পাবলৈ। যিয়েই বেগাই দৌৰিলে সিয়েই ফলটো পালে। আদিম কালত মানুহে জন্তুৰ পিচে পিচে দৌৰি গৈ জন্তুটো চিকাৰ কৰিছিল। চিকাৰী জন্তুৱে কেতিয়াবা মানুহক খেদি খেদি হত্যা কৰিছিল। যিজনে জন্তুতকৈ বেগাই দৌৰিব পাৰিছিল সি ৰক্ষা পৰিছিল। দুটা অঘৰী মানুহৰ দলৰ মাজত কাজিয়া লাগিল। যুদ্ধত এটা দলৰ মানুহ বহুত মৰিল। আনটো দল বিজয়ী হওঁ হওঁ। পৰাজিত হ'ব লগা দলটোৰ বাকীথকা মানুহখিনি প্ৰাণৰ ভয়ত দৌৰি পলাবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। বিজয়ী হ'বলগা দলটোৰ মানুহখিনিয়ে সিহঁতক পিচে পিছে খেদি গ'ল। পলৰীয়া দলটোৰ মানুহখিনি যদি বেগাই দৌৰিব পাৰে সিহঁত বাচি যাব। আৰু খেদি যোৱা দলটোৰ মানুহে যদি বেগাই দৌৰিব পাৰে সিহঁতে পলৰীয়া দলটোক হত্যা কৰিব। আৰু এনেকৈয়ে হৈছিল দৌৰ প্ৰতিযোগিতাৰ আৰম্ভ। পৰৱৰ্তী দিনত সভ্যতাৰ পূন্যপীঠ গ্ৰীচ দেশত হৈছিল অলিম্পিক প্ৰতিযোগিতা।

Faster, longer, higher, এই তিনিটা ধৰ্মক সাৰোগত কৰি উক্ত প্ৰতিযোগিতাবোৰ আৰম্ভ হৈছিল।

শত্ৰুৰ হাতৰ পৰা ৰক্ষা পৰিবলৈ দৌৰি থাকোতে সন্মুখত এটা প্ৰকাণ্ড থিয় শিল পালে যিয়ে এইটো জঁপিয়াই পাৰ হ'ব পাৰে সি বাচি যায়। যি নোৱাৰে সি শত্ৰুৰ হাতত মৃত্যুবৰণ কৰিব লাগিব। এনেকৈয়ে আৰম্ভ হয় ওপৰলৈ আৰু দূৰলৈ জপিওৱা প্ৰতিযোগিতা।

লুকাই থকা জন্তু এটাক দূৰৈৰ পৰা ধনুকাঁড়েৰে শৰবিদ্ধ কৰি বা জন্তুটোৱে কৰা শব্দ অনুসৰণ কৰি কাঁড় মৰাৰ পৰাই আৰম্ভ হয় আৰ্চাৰী প্ৰতিযোগিতা। বহু দূৰতৈ থকা জন্তু এটাক বা শত্ৰু সৈন্যক এপাত জাঠিৰে আঘাত কৰিব পৰাটোৰ পৰাই আৰম্ভ হয় যাঠি দলিওৱা প্ৰতিযোগিতা।

হাতত একো অস্ত্ৰ নথকাকৈ দুটা শত্ৰু মুখামুখী হৈ সুদা হাতেৰে যুঁজ বাগৰ কৰি শত্ৰুক পৰাস্ত কৰা কৌশলৰ পৰাই আৰম্ভ হয় মল্লযুদ্ধ আৰু অন্যান্য mrtial artসমূহৰ প্ৰতিযোগিতা।

(বৰ্তমান সমাজত গোটেই বিশ্বত নাৰী নিৰ্যাতনৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত স্কুলীয়া ছাত্ৰীসমূহক আত্মৰক্ষাৰ বাবে বিভিন্ন কলা-কৌশলৰ মাধ্যমেৰে শাৰীৰিক শিক্ষা প্ৰদান কৰাত গুৰুত্ব দিব লগা হৈছে। আমাৰ দেশত কিছুমান স্বেচ্ছাসেৱী সংগঠনৰ জৰিয়তে এই কামটো আৰম্ভ কৰাটো শুভ লক্ষণ।)

আদিম কালৰ আত্মৰক্ষাৰ ব্যৱহাৰিক সঁজুলি বা যুদ্ধৰ অস্ত্ৰবোৰৰ ব্যৱহাৰৰ ফলতেই বৰ্তমানৰ তৰোৱাল চালনা, লাঠি চালনা, ঘোঁৰা দৌৰ প্ৰতিযোগিতাসমূহ আৰম্ভ হয়। নৌকা চালনা প্ৰতিযোগিতা আৰম্ভণি একেই।

ঘূৰণীয়া গছৰ টান ফল এটা বা যুদ্ধত মৃত্যু হোৱা সৈনিকৰ ঘূৰণীয়া লাওখোলাটো শিশুসকলে ভৰিৰে লঠিয়াই ইফালৰ পৰা সিফাললৈ মাৰি পঠিওৱা কাৰ্যৰ পৰাই আৰম্ভ হয় আধুনিক বিশ্বৰ আটাইতকৈ জনপ্ৰিয় ফুটবল খেল। এনেকৈয়ে অতীজৰ বুকুত অজানিতে বৰ্তমানৰ অতি জনপ্ৰিয় আৰু ৰোমাঞ্চকৰ প্ৰতিযোগিতাসমূহৰ গজালি মেলিছিল। কালক্ৰমত এই প্ৰতিযোগিতাসমূহে একোটা জাতিক একোখন যুদ্ধজয়ৰ সোৱাদ দি আহিছে।

আজিৰ প্ৰতিযোগিতামূলক বিশ্বত নিজৰ মেৰুদণ্ড পোন কৰি থিয় হ'বলৈ আৰু এটা সু-সভ্য আৰু সু-শৃংখল জাতি হিচাপে গৰ্বেৰে জীয়াই থাকিবলৈ অন্য পাঠ্যক্ৰমৰ সৈতে শাৰীৰিক শিক্ষাক প্ৰাথমিক পৰ্যায়ৰ পৰাই বাধ্যতামূলক ভাৱে আগুৱাই নিয়াৰ কোনো বিকল্প নাই।

যিখন দেশত প্ৰতিঘৰ মানুহৰ অনাময় ব্যৱস্থা নাই, বিজুলী পোহৰ নাই, অনাহাৰত, বিনা চিকিৎসাই হাজাৰ হাজাৰ মানুহ মৃত্যুমুখত পৰে, কৃষকে ফচলৰ প্ৰকৃত মূল্য নাপাই ঋণৰ বোজাত আত্মহত্যা কৰে, ১০ কি.মি. পথ অতিক্ৰমি এটুপি খোৱা পানী সংগ্ৰহ কৰিব লাগে, ডিজিটেল যুগত মুকলি গছৰ তলত পাঠ গ্ৰহণ কৰে, মালিকৰ গুলিত শ্ৰমিকৰ দেহ থকা সৰকা হয় প্ৰতিখন বিদ্যালয়ত আৰু প্ৰতিখন পঞ্চায়তত শাৰীৰিক শিক্ষাৰ বাবে একোখন খেলপথাৰ নাথাকে তেনে এখন দেশত মঙ্গল গ্ৰহলৈ যান পঠোৱা আৰু হাজাৰ কোটি টকাৰে বনোৱা এটমিক ব'মৰ কাৰ্যতঃ মূল্য কিমান ভাবি চাবৰ হ'ল।

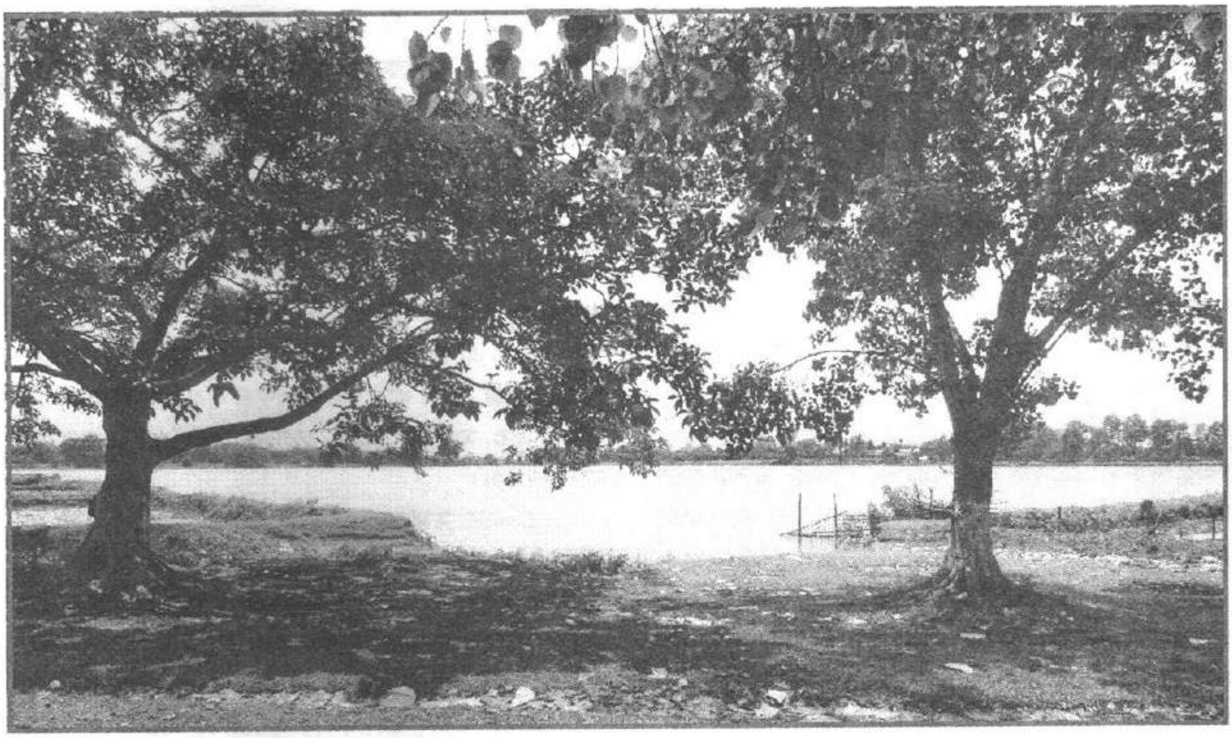

পুখুৰীত চূণ আৰু সাৰৰ প্ৰয়োগ

✍ প্ৰতুল ডেকা

অসম তথা অসমীয়াৰ মাছ প্ৰিয় খাদ্য। অসমৰ প্ৰায় শতকৰা ৯৫ ভাগ মানুহে মাছ খাই ভাল পায় যদিও চাহিদা অনুপাতে আমাৰ ৰাজ্যৰ উৎপাদন নহয়। আমাৰ স্বাস্থ্যৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় প্ৰ'টিন, ভিটামিন মিনাৰেল আদি মাছৰ দেহৰ পৰা আহৰণ কৰিব পাৰি। কিন্তু আমাৰ ৰাজ্যখনত প্ৰয়োজনীয় মাছ উৎপাদন নোহোৱা বাবে বাহিৰৰ পৰা আমদানি কৰিবলগা হৈছে। আমাৰ ৰাজ্যখন জলসম্পদত চহকী যদিও মাছ উৎপাদনৰ দিশত বৈজ্ঞানিক কলা-কৌশল সম্পৰ্কত অজ্ঞতাৰ বাবে আমি মাছ উৎপাদনত আজি পৰ্যন্ত স্বাৱলম্বী হ'ব পৰা নাই। ৰাজ্যখনৰ মাছৰ উৎপাদন যোৱা দহ বছৰত যথেষ্ট বৃদ্ধি পাইছে (তালিকা-১ত মাছৰ উৎপাদন দিয়া হ'ল) যদিও আমি স্বনিৰ্ভৰশীল হ'ব পৰা নাই। ৰাজ্যখনক বছৰি প্ৰায় ৩৫০ লাখ টন মাছৰ প্ৰয়োজন হয় যদিও উৎপাদন হয় ২৯৭ লাখ টন। অসমৰ ক্ষেত্ৰত মাছৰ উৎপাদন বৃদ্ধিৰ বাবে চৰকাৰৰ লগতে স্বেচ্ছাসেৱী সংগঠনসমূহেও আগবাঢ়ি আহিলে অদূৰ ভৱিষ্যতে আমাৰ জলৰাশিৰ প্ৰকৃত ব্যৱহাৰৰ দ্বাৰা আমাৰ ৰাজ্যখনৰ চাহিদা পূৰণৰ উপৰিও আমি ভাৰতবৰ্ষৰ বিভিন্ন ৰাজ্যলৈ মাছ ৰপ্তানি কৰিবলৈ সক্ষম হ'ম। ইয়াৰ উপৰিও নিবনুৱা সমস্যা সমাধানতো কিছু পৰিমাণে অৰিহণা যোগাব। অসমৰ প্ৰায়ভাগ মানুহৰ ঘৰত পুখুৰী আছে যদিও তাৰ প্ৰকৃত ব্যৱহাৰ নোহোৱা বাবে উৎপাদনৰ অন্তৰায় হৈ আছে। আমি এই নিবন্ধত পুখুৰীত চূণ আৰু সাৰ প্ৰয়োগ কৰি মৎস্য উৎপাদন বৃদ্ধিৰ কথা আলোচনা কৰিম।

তালিকা-১ ঃ অসমৰ মাছৰ উৎপাদন (২০০০-০১ৰ পৰা ২০১৫-১৬লৈ) দিয়া হ'ল (লাখ টন হিচাপত)

(সূত্ৰ ঃ ষ্টেটিছটিকেল হেণ্ডবুক অব্ ফিচাৰিচ)

২০০১-০১	১৫৮.৬২
২০০১-০২	১৬১.৪৫
২০০২-০৩	১৬৫.৫২
২০০৩-০৪	১৮১.১০০
২০০৪-০৫	১৮৬.৩১
২০০৫-০৬	১৮৮.০০
২০০৬-০৭	১৮১.৪৮
২০০৭-০৮	১৯০.৩২
২০০৮-০৯	২০৬.১৫
২০০৯-১০	২১৮.৮২
২০১০-১১	২২৭.২৪
২০১১-১২	২২৮.৬২
২০১২-১৩	২৫৪.২৭
২০১৩-১৪	২৬৬.৭০
২০১৪-১৫	২৮২.০০
২০১৫-১৬	২৯৭.০০

পুখুৰীত চূণ প্ৰয়োগৰ মূল উদ্দেশ্য

পুখুৰী প্ৰস্তুত কৰাৰ পিছত চূণ দিয়াটো অতি প্ৰয়োজনীয়। পানীৰ অম্লগুণ হ্ৰাস কৰা, পি এইচৰ উত্থান-পতন ৰোধ কৰাৰ উদ্দেশ্যে বাফাৰ প্ৰস্তুত কৰাৰ বাবে, পানীৰ কঠিনতা বৃদ্ধিৰ বাবে তথা পুখুৰীত বেছি পৰিমাণৰ গেদ থাকিলে অথবা পুখুৰীটো বহু বছৰ নিৰ্সিঁচিলে চূণ প্ৰয়োগ কৰা হয়। পানীত থকা বীজাণু আদি নষ্ট কৰাৰ বাবে চূণ ব্যৱহাৰ কৰা হয়।

এই চূণকেইবা প্ৰকাৰৰ আছে—

(১) কৃষিত ব্যৱহৃত চূণ ঃ কেলচাইট ($CaCo_2$) আৰু দ'লমাইট ($Ca(Co_3)^2$),

(২) সেমেকা চূণ ঃ শ্লেকড্ লাইম ($CaOH^2$),

(৩) পোৰা চূণ ঃ কুইক লাইম (CaO)

প্ৰত্যেক চূণৰে অম্লগুণ হ্ৰাস কৰাৰ প্ৰৱণতা বেলেগ বেলেগ। $CaCo^3$ (কেলচাইট)-এ ১০০ শতাংশ, দ'লমাইট-এ ১০৯ শতাংশ, শ্লেকড লাইম-এ ১৩৬ শতাংশ, কুইক-এ ১৭৯ শতাংশ অম্লতা হ্ৰাস কৰিব পাৰে। কুইক লাইমৰ অম্লতা হ্ৰাস কৰাৰ ক্ষমতা বেছি আৰু আমাৰ মীন পালকসকলে এইবিধ চূণ ব্যৱহাৰ কৰে। কুইক লাইমৰ প্ৰয়োগৰ পৰিমাণ ভুলবশতঃ বেছি হ'লেও খুব বেছি পৰিমাণে মাছৰ দেহত ক্ৰিয়া নকৰে। কিন্তু চূণ প্ৰয়োগৰ পৰিমাণ পানীৰ গুণাগুণ পৰীক্ষা কৰিহে থিৰ কৰি ল'ব লাগে। চূণৰ ভুল কিম্বা অতিৰিক্ত প্ৰয়োগে আন বিষয়তো ক্ৰিয়া কৰিব পাৰে। তালিকা-২অত মাটিৰ পি.এইচ. অনুসৰি চূণ প্ৰয়োগৰ পৰিমাণ দিয়া হ'ল।

প্ৰয়োগ পদ্ধতি ঃ

তলিত চূণ প্ৰয়োগ

পুখুৰীৰ তলিত চূণ প্ৰয়োগ কৰিবলৈ হ'লে তলিত বোকা থাকিব নালাগিব। পুখুৰীৰ তুলিখনৰ পৰা বোকা উঠাই দিয়াৰ পাছত সূৰ্যৰ পোহৰত সম্পূৰ্ণৰূপে শুকুৱাই লৈ শুকান চূণ ছটিয়াই দিব লাগে। তাৰ পিছত হালবাই চূণখিনি মাটিৰ লগত মিহলাই দিব লাগে। মাছৰ পোনা মেলাৰ এমাহ আগতে প্ৰথম কিস্তিৰ চূণ প্ৰয়োগ কৰিব লাগে।

তালিকা ঃ ২- কুইক লাইমৰ প্ৰয়োগ

পি এইচ	অম্লতা/ক্ষাৰকতা	চূণৰ পৰিমাণ (কিঃগ্ৰাঃ) প্ৰতি হেক্টৰত	প্ৰতি বিঘাত
৭.০-৬.৫	নিৰপেক্ষ	৪০০	৫৪
৬.৫-৬.০	অলপ আম্লিক	১০০০	১৩৪
৬.০-৫.০	আম্লিক	১২০০	১৬০
৫.০-৪.০	অতি আম্লিক	২০০০	২৬৭

চূণ প্ৰয়োগক পুখুৰীত সাৰ প্ৰয়োগৰ প্ৰথম পদক্ষেপ হিচাপে ধৰা হয়। পুখুৰীত চূণ দিয়াৰ ৭-১০ দিন পিছত সাৰ প্ৰয়োগ কৰা হয়। পুখুৰীত সাৰ প্ৰয়োগৰ মূল উদ্দেশ্য হ'ল প্ৰাকৃতিক খাদ্যৰ যোগান ধৰা। কাৰ্পজাতীয় মাছে প্ৰধানকৈ উদ্ভিদ প্লৱক (phytoplankton) নাইবা জীৱপ্লৱক (Zooplankton) আহাৰ হিচাপে গ্ৰহণ কৰি জীৱন ধাৰণ কৰে। মাছৰ শ্ৰীবৃদ্ধিৰ বাবে এই প্লৱকৰ নিয়মিত উৎপাদন প্ৰয়োজনীয়। পুখুৰীত সাৰ প্ৰয়োগ কৰিলে এই প্লৱকবোৰৰ বংশ বিস্তাৰ হয়। ফলত এই প্লৱকসমূহৰ যথেষ্ট উৎপাদন হয়। গতিকে সাৰে প্ৰত্যেক্ষভাৱে নহ'লেও পৰোক্ষভাৱে মাছৰ শ্ৰীবৃদ্ধিৰ সহায় কৰে। পুখুৰীত প্ৰয়োগ কৰা সাৰ দুই প্ৰকাৰৰ— জৈৱিক সাৰ আৰু অজৈৱিক সাৰ।

জৈৱ সাৰৰ প্ৰয়োগ ঃ চূণ দিয়াৰ সাতদিনৰ পিছত জৈৱ সাৰ, যেনে— কেঁচা গোবৰ পুখুৰীত দিব লাগে। এবিঘা মাটিৰ এটা পুখুৰীত প্ৰতিবছৰে মুঠ ১৫০০ কিলোগ্ৰাম পৰিমাণৰ জৈৱ সাৰ দিয়া প্ৰয়োজন। প্ৰথম কিস্তিত ৪০০ কিলোগ্ৰাম প্ৰয়োগ কৰি পিছত প্ৰতিমাহে ১০০ কিলোগ্ৰাম এই সাৰ দি থাকিব লাগে।

ৰাসায়নিক সাৰৰ প্ৰয়োগ ঃ জৈৱ সাৰ দিয়াৰ ৭-১০ দিনৰ পিছত ৰাসায়নিক সাৰ পুখুৰীত দিব লাগে। প্ৰয়োগৰ খুব কম দিনৰ ভিতৰতেই এইবিধ সাৰে উদ্ভিদ প্লাৱকৰ উৎপাদন বৃদ্ধি কৰি পুখুৰীত পোনা মেলাৰ উপযোগী কৰি তোলে। এক বিঘা পানী কালিৰ এই পুখুৰীত সাৰৰ নিৰিখ তলত দিয়া হ'ল—

(১) ইউৰিয়া ঃ প্ৰতিমাহে ২.০ কিলোগ্ৰাম

(২) ছিংগল ছুপাৰ ফচফেট ঃ প্ৰতিমাহে ৩.০ কিলোগ্ৰাম

(৩) মিউৰেট অব্ পটাছ ঃ প্ৰতিমাহে ১.০ কিলোগ্ৰাম।

পুখুৰীৰ পানীত সেউজীয়া ৰঙৰ শেলুৱৈ বেছিকৈ হোৱা যেন দেখিলে সাৰ প্ৰয়োগ সাময়িকভাৱে বন্ধ ৰখা উচিত। পুখুৰীত সাৰ প্ৰয়োগৰ ১৫ দিনৰ পিছত নিৰ্ধাৰিত নিৰিখ মতে মাছৰ পোনা মেলিব লাগে।

মানুহে যেনেকৈ ঘৰ এটা বনোৱাৰ পিছত তাত ৰং, তেল লগাই পৰিষ্কাৰ কৰি উপযোগী কৰি লও তেনেদৰে মাছৰ বাসস্থান পুখুৰীটোও মাছ পালনৰ বাবে উপযুক্ত কৰি ল'ব লাগে। উল্লিখিত নিয়মানুসাৰে চূণ তথা সাৰ প্ৰয়োগ কৰি মাছৰ উপযোগী কৰি ললে যথেষ্ট সুফল পোৱা যায়। বৰ্তমান অসমত পৰি থকা জলাশয়, পিটনিসমূহ যদি বৈজ্ঞানিক পদ্ধতি অৱলম্বন কৰি মীন পালন কৰা হয়, তেন্তে অসমত মাছৰ উৎপাদন বৃদ্ধি কৰিব পৰা যাব। আমাৰ উঠি অহা যুৱক-যুৱতিসকলে মীন পালনক পূৰ্ণ বৃত্তি হিচাপে গ্ৰহণ কৰিলেহে অসমত মাছৰ উৎপাদন বৃদ্ধি হ'ব। যাৰ ফলত নিজৰ লগতে দহৰ আৰু দেশৰো উপকাৰ কৰিবলৈ সক্ষম হ'ব? নিজৰ ঘৰৰ পাছফালে থকা পুখুৰীটো যদি পৰিষ্কাৰ কৰি চূণ-সাৰ প্ৰয়োগ কৰি মাছৰ পোনা মেলা হয়, তেনেহ'লে নিজেই প্ৰমাণ চাব পাৰিব মাছৰ উৎপাদন তথা শ্ৰীবৃদ্ধিত চূণ আৰু সাৰৰ ভূমিকা কিমান। আহক, আমি তাক পৰীক্ষা কৰো আমাৰ নিজৰ পুখুৰীটোত।

লেখক এগৰাকী মীন বিষয়া, অসম চৰকাৰ, পাম পৰিচালনা প্ৰশিক্ষণ কেন্দ্ৰ,
ৰাণী, গুৱাহাটী-৭৮১১৩১, কামৰূপ, দূৰভাষ নং-৯৭০৬১৬৮৫৬২, ৯৮৫৪০৭৯২১৮

মাধ্যমিক শিক্ষা ব্যৱস্থা আৰু অসম

✍ শৈলেন্দ্ৰ প্ৰসাদ শৰ্মা
সমন্বয়ক, শংকৰদেৱ একাডেমী, নলবাৰী

ভাৰতবৰ্ষৰ শিক্ষা ব্যৱস্থাটোক ৰাজহুৱা আৰু ব্যক্তিগত-এই দুটা প্ৰধান ভাগত ভগাব পাৰি আৰু এই ব্যৱস্থাটো মূলতঃ পৰিচালিত হয় কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰ, ৰাজ্য চৰকাৰ আৰু স্থানীয় পূঁজিৰ জৰিয়তে। ভাৰতবৰ্ষৰ সংবিধানে ছয় বছৰ বয়সৰ পৰা চৌধ্য বছৰ বয়স পৰ্যন্ত সকলোবোৰ লৰা-ছোৱালীক ৰেহাই আৰু বাধ্যতামূলক শিক্ষা প্ৰদানৰ ব্যৱস্থা কৰিছে আৰু ইয়াক মৌলিক অধিকাৰ বুলি ঘোষণা কৰিছে।

২০১১ চনৰ সমীক্ষা মতে ভাৰতবৰ্ষত প্ৰাথমিক শিক্ষা ব্যৱস্থাটোৰ যথেষ্ট উন্নতি ঘটিছে আৰু শৈক্ষিক হাৰ সাত বছৰ বয়সৰ পৰা দহ বছৰ বয়সৰ জনসংখ্যা ভিতৰত তিনি চতুৰ্থাংশ বৃদ্ধি পাইছে। ভাৰতবৰ্ষৰ অৰ্থনীতিৰ উন্নয়নৰ ক্ষেত্ৰত উন্নতশীল শিক্ষা ব্যৱস্থাই প্ৰভূত অৰিহণা যোগাইছে। উচ্চ শিক্ষা, গবেষণা আদিৰ উন্নয়নেও দেশৰ প্ৰগতিত সহায় আগবঢ়াইছে। ভাৰতবৰ্ষৰ উচ্চ শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত নামভৰ্ত্তিৰ সংখ্যা যোৱা দশকত স্থিৰ হৈ আছে যদিও ২০১৩ চনত মুঠ সংখ্যাৰ অনুপাতৰ ২৪ শতাংশ চুইছেগৈ তথাপি এতিয়াও ভাৰতবৰ্ষৰ বুনিয়াদী শিক্ষাৰ নামভৰ্ত্তিৰ অনুপাত উন্নত দেশ সমূহতকৈ নিৰ্দিষ্ট দূৰত্বত অৱস্থান কৰিছে আৰু ভাৰতবৰ্ষৰ বাবে প্ৰাথমিক শিক্ষা ব্যৱস্থাটো সাৰ্বজনীন কৰাৰ ক্ষেত্ৰত আজি এক chalange ৰূপে পৰিগণিত হৈ পৰিছে।

সাম্প্ৰতিক আমাৰ দেশত ব্যক্তিগত খণ্ডৰ বিদ্যালয়ে এক বিশেষ ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিছে, বিশেষকৈ প্ৰাথমিক আৰু মাধ্যমিক স্তৰত। ভাৰতবৰ্ষত চৰকাৰী বিদ্যালয়ৰ লগে লগে ব্যক্তিগত খণ্ডৰ বিদ্যালয়ে ২৯ শতাংশ ঠাই অধিকাৰ কৰিছে য'ত ছয় বছৰৰ পৰা চৌধ্য বছৰ বয়সৰ লৰা-ছোৱালীয়ে ব্যক্তিগত খণ্ডৰ বিদ্যালয়ত শিক্ষা গ্ৰহণ কৰি আছে।

ভাৰতবৰ্ষৰ শিক্ষা ব্যৱস্থাত এক বুজন সংখ্যক আসন বিভিন্ন জাতি-জনজাতি, অন্যান্য পিচপৰা শ্ৰেণী নতুবা অন্যান্য ক্ষেত্ৰত সংৰক্ষিত কৰি ৰখা হৈছে। মহাবিদ্যালয়, বিশ্ববিদ্যালয় আৰু অন্যান্য ৰাজ্য চৰকাৰ পৰিচালিত শিক্ষানুষ্ঠানতো এনে শ্ৰেণীৰ কাৰণে কম পক্ষেও ৫০ শতাংশ আসনৰ সংৰক্ষণৰ ব্যৱস্থা আছে আৰু কেতিয়াবা ৰাজ্য ভেদে এই সংখ্যা বা অনুপাতৰ তাৰতম্য হয়। ২০১৪ চনত মহাৰাষ্ট্ৰ চৰকাৰৰ এনে সংৰক্ষণ আছিল ৭৩ শতাংশ, যিটো সৰ্বভাৰতীয় প্ৰেক্ষাপটত সৰ্ববৃহৎ আছিল।

ভাৰত চৰকাৰে প্ৰাথমিক শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত বিশেষ গুৰুত্ব প্ৰদান কৰিছে। সকলো শিশুৰ বাবে শিক্ষা বাধ্যতামূলক এনে নীতিৰে শিশু শ্ৰমিক ব্যৱস্থাও নিষিদ্ধ কৰিছে চৰকাৰে। তথাপিতো সামাজিক আৰু অৰ্থনৈতিক অসমতাৰ কাৰণে ৰেহাইমূলক শিক্ষাব্যৱস্থা আৰু শিশু শ্ৰমিক নিষিদ্ধকৰণত সফল হব পৰা নাই। ভাৰতবৰ্ষৰ ৮০ শতাংশ প্ৰাথমিক বিদ্যালয়েই হৈছে চৰকাৰৰ দ্বাৰা প্ৰাদেশিকৃত যিটো দেশৰ সৰ্ববৃহৎ শৈক্ষিক ব্যৱস্থা হিচাবে পৰিগণিত হৈছে।

শিক্ষা ব্যৱস্থাটো উন্নয়নৰ নামত দেশৰ কৰ্তৃপক্ষই বিভিন্ন ব্যৱস্থা হাতত লৈছে। তথাপিতো ৰাজনৈতিক সদিচ্ছাৰ অভাব তথা প্ৰয়োজনীয় সা-সুবিধাৰ অভাৱত এই ব্যৱস্থাই আশানুৰূপ গতি লাভ কৰিব পৰা নাই। ছাত্ৰ-শিক্ষকৰ সমানুপাতৰ অভাব, বিদ্যালয়ৰ আন্তঃগাঠনিৰ অভাব আৰু শিক্ষক প্ৰশিক্ষণৰ উপযুক্ত ব্যৱস্থাৰ অভাৱে এই ব্যৱস্থাটোক বাৰুকৈয়ে মাধমাৰ সধোৱা দেখা গৈছে। চৰকাৰেও অৱশ্যে প্ৰাথমিক শিক্ষা ব্যৱস্থাটোক উন্নত মানৰ কৰি তোলাৰ কাৰণে বিভিন্ন আচনি, প্ৰচেষ্টা হাতত লৈছে। ১৯৯৪ চনত চৰকাৰে প্ৰাথমিক শিক্ষা ব্যৱস্থাটোক ভাৰতবৰ্ষত সাৰ্বজনীন প্ৰাথমিক শিক্ষা ব্যৱস্থাৰ পৰ্যায়লৈকে উন্নত কৰাৰ মানসেৰে "District Education Revitalisation Programme (DERP)" প্ৰৱৰ্ত্তন কৰিছিল, য'ত আঁচনিখনৰ বাবে ৮৫ শতাংশ ধন কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰে আৰু ১৫ শতাংশ ধন ৰাজ্য চৰকাৰ সমূহে ব্যয় কৰিব লগা হৈছে। DERP ব্যৱস্থাপনাৰ অধীনত দেশত প্ৰায় ১.৬ লাখ বিদ্যালয় স্থাপন কৰা হৈছে য'ত ৮৪০০০ খন বিকল্প শিক্ষাৰ বিদ্যালয়ো আছে আৰু ই দেশৰ ৩৫ লাখ শিশুক সামৰি লৈছে। এই ব্যৱস্থাটোক UNICEF আৰু অন্যান্য আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় বহুবোৰ আচনিয়েও সামৰি লৈছে। ইয়াৰ সুফল লাভ কৰি ২০১৬ চনত কেৰেলা ৰাজ্যই প্ৰাথমিক শিক্ষাৰ স্বাক্ষৰতাৰ ক্ষেত্ৰত এশ শতাংশ সফলতা লাভ কৰা ৰাজ্য হিচাবে চিহ্নিত হৈছিল।

প্ৰাথমিক শিক্ষাৰ এই আঁচনি সমূহৰ ফলতেই বিভিন্ন ৰাজ্যত নামভৰ্ত্তিৰ সংখ্যা ৯৩ ৰ পৰা ৯৫ শতাংশ পৰ্যন্ত বৃদ্ধি পায়। এই ব্যৱস্থাৰ অংশ বিশেষ হিচাপে কন্যা সন্তানৰ শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰতো বিশেষ পদক্ষেপ গ্ৰহণ কৰা হৈছে। বৰ্তমানৰ শিক্ষা ব্যৱস্থাটোক গোলকীকৰণ কৰাৰ ক্ষেত্ৰত সৰ্বশিক্ষা অভিযানৰ জৰিয়তে চৰকাৰে বিশেষ ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিছে আৰু যিটো ব্যৱস্থাই পৃথিৱীৰ শিক্ষাৰ বিকাশৰ ক্ষেত্ৰত গ্ৰহণ কৰা এনে ব্যৱস্থা সমূহৰ এটি সৰ্ববৃহৎ ব্যৱস্থাৰূপে পৰিচিতি লাভ কৰিছে। এই সমগ্ৰ নেটৱৰ্কটোত বিশাল সংখ্যক পূঁজিৰ ব্যৱহাৰ কৰা

হৈছে। নামভৰ্ত্তিৰ সংখ্যা যথেষ্ট বাঢ়িছে, কিন্তু শিক্ষাৰ গুণগত মানদণ্ডৰ ওপৰত এতিয়া সকলো সন্দিহান হৈছে।

মাধ্যমিক শিক্ষা ব্যৱস্থাই ১২ বছৰ বয়সৰ পৰা ১৪ বছৰ বয়সৰ শিশুক সামৰি লয়। ২০০১ চনৰ লোকপিয়ল অনুসৰি এই গ্ৰুপত আছে প্ৰায় ৮.৮৫ কৌটি শিশু। মাধ্যমিক পৰ্যায়ৰ শেষৰ দুটা বছৰক উচ্চতৰ মাধ্যমিক বুলি কোৱা হয় আৰু মাধ্যমিক পৰ্যায়ৰ দশম শ্ৰেণী আৰু দ্বাদশ শ্ৰেণীৰ পৰীক্ষা দুটা ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ কাৰণে অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ হৈ পৰে। কিয়নো যি কোনো ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ উচ্চ শিক্ষাৰ সঠিক পথ ইয়াৰ পিছতেই মুকলি হয়। বিশ্ববিদ্যালয় অনুদান আয়োগ, এন.চি.আৰ টি আৰু চি.বি.এচ.ই য়ে দেশৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ পৰীক্ষাৰ বয়স নিৰূপণ কৰি দিছে। সেই অনুসৰি বছৰটোৰ ৩০ মে তাৰিখত ১৫ বছৰ সম্পূৰ্ণ হোৱা ছাত্ৰ বা ছাত্ৰী এগৰাকীক মেট্ৰিক পৰীক্ষাত অৱতীৰ্ণ হোৱাৰ বাবে উপযুক্ত বুলি বিবেচনা কৰা হয়। এইটোও উল্লেখ কৰিব পাৰি যে উচ্চতৰ মাধ্যমিক পৰীক্ষা উত্তীৰ্ণ হোৱাৰ পাছত বিশ্ববিদ্যালয় অনুদান আয়োগৰ দ্বাৰা পৰিচালিত মেডিকেল, ইঞ্জিনিয়াৰিং নতুবা উচ্চ শিক্ষাৰ আন আন পাঠ্যক্ৰমত নামভৰ্ত্তি কৰাৰ সুবিধা গ্ৰহন কৰিব পাৰে। অৱশ্যে ছাত্ৰ অথবা ছাত্ৰীজনে নিৰ্দিষ্ট বাচনি পৰীক্ষাৰ মাধ্যমেৰে আগবাঢ়িব লাগিব। ভাৰতীয় মাধ্যমিক শিক্ষা ব্যৱস্থাৰ আন এক লেখত লবলগীয়া দিশ হৈছে বিভিন্ন বৃত্তিগত পাঠ্যক্ৰমৰ প্ৰবৰ্ত্তন। সৰ্বভাৰতীয় অভিযানৰ পিছত ভাৰতবৰ্ষত প্ৰসাৰণ ঘটোৱা ৰাষ্ট্ৰীয় মাধ্যমিক শিক্ষা অভিযান আচনিয়ে শিক্ষা প্ৰসাৰৰ ক্ষেত্ৰত কিছুমান চমকপ্ৰদ আচনি গ্ৰহণ কৰিছে। এই ক্ষেত্ৰত সকলো পক্ষৰ সৰল আৰু সক্ৰিয় সহযোগেহে মূল উদ্দেশ্য সফল হোৱাত সহায় কৰিব।

চৰকাৰে ১৯৭৪ চনত ভাৰতবৰ্ষত বিশেষভাবে সক্ষম লৰা-ছোৱালীসকলৰ (IEDC) কাৰণে এক যৌথ অভিযান আৰম্ভ কৰিছিল যিটো পৰৱৰ্ত্তী সময়ত Inclusive education ব্যৱস্থালৈ পৰিবৰ্ত্তন কৰা হৈছিল। কেন্দ্ৰীয় বিদ্যালয় সংগঠন, কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰৰ আন এক প্ৰচেষ্টা যিটো প্ৰথম অৱস্থাত কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰৰ দেশৰ বিভিন্ন ঠাইত সিচৰিত হৈ থকা কৰ্মচাৰীসকলৰ লৰা-ছোৱালী সকলৰ শৈক্ষিক উন্নয়নৰ অৰ্থে আৰম্ভ কৰা হৈছিল। ১৯৬৫ চনত আৰম্ভ কৰা এই ব্যৱস্থাৰ উদ্দেশ্য আছিল সমগ্ৰ দেশতে সমপাঠ্যক্ৰমৰ আধাৰত একক শিক্ষা ব্যৱস্থা প্ৰবৰ্তন কৰা। ১৯৮৬ চনৰ ৰাষ্ট্ৰীয় শিক্ষা-নীতিয়ে পৰিবেশ সচেতনতা, বিজ্ঞান আৰু প্ৰযুক্তিবিদ্যাৰ শিক্ষা আৰু পৰম্পৰাগত বিভিন্ন মূল যেনে যোগাভ্যাস আদিৰ সম্যক শিক্ষাও ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ মাজলৈ লৈ আহিছে। মুঠৰ ওপৰত সাম্প্ৰতিক শিক্ষা ব্যৱস্থাটো এক বিশ্বমূখী কৰাৰ বাবে সকলো প্ৰকাৰৰ ব্যৱস্থা অব্যাহত আছে। আকৌ চহৰ অঞ্চলত ৫০ শতাংশতকৈও অধিক ছাত্ৰ-ছাত্ৰী ব্যক্তিগত খণ্ডৰ বিদ্যালয়ত অধ্যয়ন কৰি আছে। গ্ৰাম্যাঞ্চলতো এই সংখ্যা কম নহয়। ২০০৪-২০০৫ চনৰ তথ্যানুসৰি প্ৰায় ২০ শতাংশ গ্ৰাম্যাঞ্চলৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে ব্যক্তিগত খণ্ডৰ বিদ্যালয়ত নামভৰ্ত্তি কৰিছিল। আজিৰ তাৰিখত সেই অনুপাত নিশ্চয় অধিক হ'ব। মধ্যবিত্ত শ্ৰেণীৰেই নহয় নিম্ন মধ্যবিত্ত শ্ৰেণীৰ পৰিয়ালৰ সন্তানকো এতিয়া মাক-দেউতাকে ব্যক্তিগত খণ্ডৰ বিদ্যালয়ত শিক্ষাদান কৰাৰ অধিক আগ্ৰহ প্ৰকাশ কৰিছে। এনেকুৱা বেছি সংখ্যক বিদ্যালয়ৰেই শিক্ষাৰ মাধ্যম ইংৰাজী হয়। তথাপিতো তাত হিন্দী আৰু সেইখন ৰাজ্যৰ মাতৃভাষাটো বাধ্যতামূলকভাবে শিকোৱাৰ ব্যৱস্থা কৰা হয়।

কিছুমান গৱেষণালব্ধ তথ্য অনুসৰি ব্যক্তিগত খণ্ডৰ বিদ্যালয়বোৰে প্ৰায়েই চৰকাৰী খণ্ডৰ বিদ্যালয়বোৰতকৈ বেছি ভাল ফলাফল প্ৰদৰ্শন কৰি আহিছে। ইয়াৰ এটা লক্ষ তাকে অনুষ্ঠান সমূহক উচ্চতৰ স্তৰলৈ লৈ যোৱাৰ। অৱশ্যে দেশৰ দুখীয়া শ্ৰেণীৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰী সকল এই সুবিধাৰ পৰা বঞ্চিত হৈ আহিছে। ব্যক্তিগত খণ্ডৰ বিদ্যালয়সমূহে নিৰ্দিষ্ট বিদ্যায়তনিক পাঠ্যক্ৰমৰ উপৰি আনুসংগিক কাৰ্যতো ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক ব্যস্ত ৰাখি পাৰদৰ্শি কৰি তোলাৰ প্ৰয়াস কৰা পৰিলক্ষিত হয়। ব্যক্তিগত খণ্ডৰ ছাত্ৰ-শিক্ষকৰ অনুপাতো বহুক্ষেত্ৰত উন্নত দেখা যায়। আনহাতে বিদ্যালয়ৰ প্ৰশাসনৰ তৰফৰ পৰা এনে বিদ্যালয়ত পৰিচালনাৰ ক্ষেত্ৰত কঠোৰ হোৱা দেখা যায়- যি কাৰ্যই অভিভাৱক সকলক আকৰ্ষিত কৰে।

ভাৰতবৰ্ষত পিতৃ-মাতৃয়ে লৰা-ছোৱালীক গৃহ শিক্ষাও প্ৰদান কৰিব পাৰে। তেওঁলোকে নিজ ইচ্ছা অনুসৰি নিজৰ সন্তানক ঘৰতে শিক্ষা দিয়াৰ ব্যৱস্থা কৰিব পাৰে, চৰকাৰে এনেক্ষেত্ৰত হস্তক্ষেপ নকৰে। চৰকাৰে আনহাতে ৰাষ্ট্ৰীয় মুক্ত শিক্ষা ব্যৱস্থাও National Institute of Open Schooling (NIOS)ৰ অধিনত প্ৰবৰ্ত্তন কৰিছে। য'ত শিক্ষা গ্ৰহণৰ পৰা বঞ্চিত শিশুৱে মুক্ত শিক্ষা ব্যৱস্থাত অংশগ্ৰহণ কৰিব পাৰে। শেহতীয়া তথ্য অনুসৰি দেশৰ প্ৰায় ১৪ লাখ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে দূৰ আৰু মুক্ত শিক্ষা ব্যৱস্থাৰ অধিনত নামভৰ্ত্তি কৰিছে উচ্চ আৰু উচ্চতৰ মাধ্যমিক পৰ্যায়ৰ শিক্ষা গ্ৰহণৰ অৰ্থে। উচ্চ শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত ভাৰতবৰ্ষত ইন্দিৰা গান্ধী ৰাষ্ট্ৰীয় মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়ে দূৰ শিক্ষা প্ৰদানৰ ক্ষেত্ৰত বিশেষ ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিছে। সাম্প্ৰতিক সময়ত দেশত বহুবোৰ মুক্ত আৰু দূৰ নিয়ন্ত্ৰণ বিশ্ববিদ্যালয় নতুবা উচ্চ শিক্ষাৰ অনুষ্ঠানে বিভিন্ন পাঠ্যক্ৰমৰ মাধ্যমেৰে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক উচ্চ শিক্ষিত কৰি তুলিছে।

আমাৰ শিক্ষা ব্যৱস্থাই আমাক বহুটো দিছে যদিও ভাৰতবৰ্ষৰ নিচিনা জনবহুল দেশ এখনত এই ব্যৱস্থাটো আজি এক বৃহৎ সংখ্যক নিয়োগহীন স্নাতক সৃষ্টিৰ ক্ষেত্ৰ হিচাবেহে পৰিগণিত হোৱা বুলি বহুক্ষেত্ৰত সমালোচিত হৈছে। যিয়েই নহওক ভাৰতবৰ্ষত এক শৈক্ষিক বিপ্লৱৰ প্ৰয়োজন আছে যিটোৱে দেশৰ সামগ্ৰিক পৰিবেশটো সলনি কৰি দিয়াত সহায় কৰিব। এই ক্ষেত্ৰত চৰকাৰখনৰ কৰণীয় বহু আছে য'ত দেশৰ জনসাধৰণে সহায় কৰিব লাগিব। আধুনিক অৰ্থনীতি নিৰ্ভৰ কৰে সম্পূৰ্ণকৈ গুণগত মান আৰু কুশলী কৰ্মৰ প্ৰসাৰণৰ ওপৰত আৰু এই প্ৰসাৰণ সম্ভৱ হব পাৰে কেৱল মাত্ৰ উপযুক্ত শিক্ষাৰ জৰিয়তেহে।

মহিলা সৱলীকৰণত গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চ

✍ পংকজ শৰ্মা
স্বেচ্ছাসেৱক, গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চ

সমাজত মহিলা সমতা তথা তেখেতসকলক নেতৃত্ব দিব পৰাকৈ সক্ষম কৰি সমাজৰ অবহেলিত তথা আৰ্থিকভাৱে পিছপৰা পৰিয়ালক সৱল লগতে সক্ষম কৰাৰ ক্ষেত্ৰত গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চই এক ইতিবাচক পদক্ষেপ গ্ৰহণ কৰি আহিছে। তাৰে এক পথ সন্ধানত National Rural Livelihood Mission (NRLM)ৰ পৰোক্ষ সহযোগত ৰাজ্যিক গ্ৰামীণ জীৱিকা অভিযানৰ জৰিয়তে ৰাজ্যৰ পাঁচটা স্বেচ্ছাসেৱী অনুষ্ঠানে সাতখন জিলাৰ চৈধ্যতা উন্নয়ন খণ্ডত 'মহিলা কৃষক সৱলীকৰণ প্ৰকল্প' ২০১৪ চনৰ এক মাৰ্চৰ পৰা ২০১৭ চনৰ ৩১ আগষ্টলৈ ৰূপায়ন কৰে। এই প্ৰকল্প ৰূপায়ণৰ ক্ষেত্ৰত সহায় আগবঢ়াইছে ভাৰত চৰকাৰৰ গ্ৰামীণ বিকাশ মন্ত্ৰণালয় আৰু ছাৰ ডোৰাবজী টাটা ট্ৰাষ্ট (মুম্বাই)।

প্ৰকল্পৰ মুল উদ্দেশ্য হৈছে— 'নিৰ্দিষ্ট গাঁৱৰ দুখীয়া পৰিয়ালসমূহৰ এক গোট কৰি মহিলা আত্মসহায়ক গোটৰ জৰিয়তে প্ৰয়োজনীয় প্ৰশিক্ষণ, কৃষিৰ ক্ষেত্ৰত আত্মনিয়োগ কৰি পৰিয়ালৰ আৰ্থিক অৱস্থা টনকিয়াল কৰাৰ লগতে একগাঁও ভিত্তিক মহিলা সংগঠন গঢ়ি তোলা; যি সংগঠনে মহিলাৰ ক্ষেত্ৰত এক দিক্ নিৰ্ণায়ক ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিব পাৰে।' সেই উদ্দেশ্যৰে নলবাৰী জিলাৰ বেচৰকাৰী অনুষ্ঠান গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চও (Gramya Vikash Mancha (GVM)) প্ৰায় চাৰিহাজাৰ একশ মহিলাক সামৰি নলবাৰী জিলাৰ পূব-নলবাৰী, বড়িগোগ বনভাগ উন্নয়ন খণ্ডৰ অন্তৰ্গত দহখনকৈ গাঁও আৰু বাগছা জিলাৰ— তামুলপুৰ, বাগছা (মছলপুৰ) উন্নয়নখণ্ডৰ অন্তৰ্গত দহখনকৈ গাঁৱক সামৰি ৰূপায়ণ কৰিছে।

প্ৰকল্পৰ জৰিয়তে প্ৰতিখন গাঁৱতে ৮-১২টা মহিলা আত্মসহায়ক গোটৰ সদস্যাক একত্ৰিত কৰি গাঁও ভিত্তিক এটাকৈ গ্ৰাম্য সংগঠন (Village organisation) চমুকৈ (vo) জন্ম দিয়ে। নিৰ্দিষ্ট সময়ত পৰ্যায়ক্ৰমে চল্লিশখন গাঁৱত এটাকৈ গাঁওভিত্তিক মহিলা সংগঠনৰ আত্মপ্ৰকাশ ঘটে। মহিলা সংগঠনসমূহৰ সমানসংখ্যক প্ৰতিনিধিৰে কাৰ্যকৰী সমিতি গঠন, সংবিধান প্ৰস্তুত, বেংক একাউণ্ট আদিৰ ব্যৱস্থা হাতত লোৱা হয়।

গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চই প্ৰকল্পৰ লগত জড়িত প্ৰতিটো আত্মসহায়কগোট আৰু গ্ৰাম্য সংগঠনৰ কাৰ্যনিৰ্বাহক আৰু সাধাৰণ সদস্যাক কাৰ্যবিৱৰণী, পঞ্চসুত্ৰ, নগদ (ৰোকৰ) বহী, খতিয়ান বহী,

ঋণবহী, ব্যক্তিগত জমা বহী, বেংক একাউণ্ট, ভাউচাৰ আদি কিদৰে লিখিব তথা তথ্য সংৰক্ষিত কৰিব পাৰি এই সম্পৰ্কে বিভিন্ন ধৰণে প্ৰশিক্ষণ দিয়াৰ ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰে। যাতে প্ৰতিটো গ্ৰাম্য সংগঠন, প্ৰতিটো আত্মসহায়ক গোটৰ লগতে ব্লক ফেডাৰেচনে নিয়মিতভাৱে কাম-কাজসমূহ আগবঢ়াই নিব পাৰে। ইয়াৰ উপৰিও গাঁওভিত্তিক নিয়োজিত মহিলা সমল ব্যক্তি (CRP)সকলক নেতৃত্ব দিব পৰাকৈ গুণৰ অধিকাৰী হোৱাৰ ক্ষেত্ৰত সহায় হোৱাকৈ মহিলাসকলৰ লগতে তেখেতসকলৰ পৰিয়ালৰ সদস্যক মাছপোহা, গাহৰি পালন, ছাগলীপালন, শ্ৰীপদ্ধতি অৱলম্বন কৰি ধান খেতি কৰা, কেচুসাপ উৎপাদন, উদ্যানশস্য, বিশেষ ধৰণৰ কৃষিৰ ক্ষেত্ৰ পৰিদৰ্শনৰ ব্যৱস্থা আদি জৰিয়তে প্ৰশিক্ষণ দিয়া হয়। যাতে মহিলাসকলে কৃষিক্ষেত্ৰত আকৰ্ষিত হ'ব পাৰে। ইয়াৰ উপৰিও আৰ্থিক দিশ টনকীয়াল কৰাৰ উদ্দেশ্য আগত ৰাখি প্ৰতিটো গ্ৰাম্য সংগঠনলৈ দুই লাখৰ পৰা চাৰি লাখ টকা পৰ্যায়ক্ৰমে আৰ্থিক অনুদান প্ৰদান কৰা হয়। উক্ত অনুদানৰ উপৰিও GVMৰ তৰফৰ পৰা প্ৰতিটো গ্ৰাম্য সংগঠনলৈ দহখনকৈ নিৰনি, এখনকৈ ঠেলা লগতে কিছুসংখ্যক সংগঠনলৈ প্ৰথম পৰ্যায়ত ৰবিশস্য কৰাৰ বাবে ৮০০০/- টকা অনুদানৰ লগতে বীজসংৰক্ষণ ভঁৰাল আৰু কাৰ্যালয় নিৰ্মাণৰ বাবে ১০,০০০/- টকাৰপৰা ৮০,০০০/- টকালৈ অনুদান প্ৰদান কৰা হয়।

আনহাতে গ্ৰাম্য সংগঠনৰ সংবিধান তথা নিয়ম অনুসৰি ক্ষুদ্ৰ বিনিয়োগ পৰিকল্পনাৰে চিনাক্তকৰা দুখীয়া মহিলাৰ জীৱিকা সুনিশ্চিত কৰিবলৈ নিৰ্ধাৰিত নীতি-নিয়ম অনুসৰি মীনপালনৰ বাবে ১২০০০.০০ টকা, পশুপালনৰ বাবে ৫,০০০/-, কেচুসাৰ উৎপাদনৰ বাবে ৩০০০.০০ টকা, উদ্যানশস্যৰ বাবে ১২,৫০০.০০ টকা, ৰবিশস্যৰ বাবে ১০,০০০/-, জলসিঞ্চনৰ আহিলাৰ বাবে ৩০০০.০০ৰ পৰা ৮,০০০.০০ টকা, সামুহিক মীন পালনৰ বাবে ১,০০,০০০.০০ (একলাখ) টকাকৈ অনুদান প্ৰদান কৰা হয়। উক্ত অনুদানসমূহ গ্ৰাম্য সংগঠনৰ নিয়মমতে কম সুতত বিত্তীয় লেন-দেনৰ জৰিয়তে ক্ষুদ্ৰ বেংক হিচাপে প্ৰতিষ্ঠা লাভ কৰিছে। যি অনুদানসমূহ ঘূৰ্ণীয়মান পুঁজিৰে প্ৰতিখন গাঁৱত মহিলাসকলে চলাই ৰখাত সক্ষম হ'ব পাৰিছে।

মহিলা সৱলীকৰণৰ সহযাত্ৰী ঃ

- কৃষি বিভাগৰ দ্বাৰা উৎপাদন বৃদ্ধিৰ বাবে গ্ৰাম্য সংগঠনক ৰবি শস্য বীজ, জৈৱিক সাপ, কেচুসাৰ উৎপাদন কক্ষ, কীটনাশক লগতে কৃষিৰ আহিলা বিনামূলীয়াকৈ প্ৰদান।
- পশু চিকিৎসা বিভাগৰ জৰিয়তে বিনামূলীয়া শিবিৰৰ ব্যৱস্থা।
- নলবাৰী জিলা গ্ৰামীণ বিকাশ অভিকৰণ আৰু ২নং খাতা গাঁও পঞ্চায়তৰ সহযোগিতাত 'মহাত্মা গান্ধী নিশ্চিত নিয়োগ ৰোজগাৰ'ৰ জৰিয়তে পঞ্চাশটা পৰিয়ালক পকীযুক্ত জৈৱিক সাৰ উৎপাদন কক্ষ স্থাপন।
- দুয়োখন জিলাৰ কিছুসংখ্যক মহিলাক কৃষিবিভাগৰ তৰফৰ পৰা সুলভ মূল্যত কৃষিত জলসিঞ্চনৰ ব্যৱস্থা আহিলা প্ৰদান।
- নলবাৰী জিলাৰ বড়িগোগ বনভাগ উন্নয়নখণ্ডৰ চত্ৰা আৰু সঠামৌ জনজাতি বসতিপূৰ্ণ গাঁৱৰ মহিলা আত্মসহায়ক গোটক বি.টি.চি. প্ৰধান মাননীয় শ্ৰীহাগ্ৰামা মহিলাৰীৰ আৰ্থিক সাহায্য প্ৰদান।
- কৃষি বিজ্ঞান কেন্দ্ৰ (নলবাৰী)ৰ তৰফৰ পৰা ছত্ৰা গাঁৱৰ দুখীয়া আত্মসহায়ক গোটৰ সদস্যাক বৰ্নসংকৰ জাতৰ ছাগলী, হাঁহ আৰু কুকুৰা প্ৰদান।
- নলবাৰী জিলাৰ উপায়ুক্ত ক্ৰমে মাননীয় ড° ওমপ্ৰকাশ, মাননীয় অনন্তলাল জ্ঞানী; DRDAৰ প্ৰকল্প বিষয়া, ৰাজহচক্ৰ বিষয়া, উন্নয়ন খণ্ড বিষয়া, জিলা কৃষি বিষয়া, মহকুমা কৃষি বিষয়া, পশু চিকিৎসা বিষয়া, কৃষি বিজ্ঞানী আৰু নলবাৰী সমষ্টিৰ মাননীয় বিধায়ক শ্ৰীঅশোক শৰ্মা ডাঙৰীয়াই উক্ত প্ৰকল্প বিভিন্ন কাৰ্যসূচীত অংশগ্ৰহণ।
- ৰাজ্য তথা দেশৰ বিভিন্ন স্বেচ্ছাসেৱী অনুষ্ঠানৰ কৰ্মীবৃন্দৰ দ্বাৰা দুয়োখন জিলাৰ কিছুসংখ্যক গ্ৰাম্য সংগঠনৰ কাম-কাজ পৰিদৰ্শন আৰু সদস্যাৰ লগত ভাব বিনিময় উদাহৰণ হিচাপে তিলানা, সঠামৌ, চত্ৰা, চতমা, চটাইবাৰী আদি।

আশাৰ এক ৰেঙণি

- গাঁওভিত্তিক এক সৱল সংগঠিত মহিলা সংগঠনৰ জন্ম। যি সংগঠনে প্ৰকল্পৰ জৰিয়তে লাভ কৰা অনুদান তেওঁলোকৰ মাজত ঋণ প্ৰদানৰ জৰিয়তে জীৱিকামূলক কাম-কাজেৰে পৰিয়ালসমূহৰ আৰ্থিক অৱস্থা টনকীয়াল কৰিবলৈ চেষ্টা কৰা।
- প্ৰতিখন গাঁৱৰ ব্ৰাহ্মণ, কলিতা, মুছলমান, বড়ো, বঙালী, হিন্দু আদি মহিলাসকলৰ মাজত মিলাপ্ৰীতিৰ সৃষ্টি লগতে উমৈহতীয়াভাৱে কৃষিকৰ্মত জড়িত হোৱা।
- গাঁওভিত্তিক দুখীয়া মহিলাসকলৰ মাজত গ্ৰাম্য সংগঠনসমূহ এক ক্ষুদ্ৰ গ্ৰাম্য বেংক।
- প্ৰতিটো উন্নয়ন খণ্ড সামৰি নিৰ্দিষ্ট সংখ্যক village organisationৰ উমৈহতীয়া মঞ্চ হিচাপে ব্লক ফেডাৰেচন গঠন।
- ৰাজহুৱা দান-বৰঙণিৰ জৰিয়তে প্ৰায় সংখ্যক গ্ৰাম্য সংগঠনে ৰাজহুৱা/ব্যক্তিগত স্থানত কাৰ্যালয় নিৰ্মাণ কৰি মাহিলী সভা বা বৈঠক অনুষ্ঠিত কৰা য'ত গ্ৰাম্য সংগঠনৰ হিচাপ-নিকাচ আৰু মহিলাৰ সামাজিক সমস্যা সমাধানৰ আলোচনা কৰা।
- কৃষিত ৰাসায়নিক সাৰৰ পৰিবৰ্তে কেচুসাৰ প্ৰয়োগ লগতে কেচুসাৰ ব্যৱসায়িকভিত্তিত উৎপাদনত মহিলাৰ আত্মনিয়োগ। এই ক্ষেত্ৰত চতমা, সঠামৌ, তিলানা, চটাইবাৰী, মুগকুছি, তিলানা বিশেষভাৱে উল্লেখযোগ্য।
- মহিলাসকলে বিভিন্ন চৰকাৰী, বেচৰকাৰী, বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠান, বেংক আদিৰ সৈতে সাহসিকতাৰে যোগসূত্ৰ স্থাপন কৰিবলৈ আগবাঢ়ি আহিছে।
- বড়িগোগ বনভাগ জীৱনজ্যোতি ব্লক ফেডাৰেচনৰ প্ৰায়

১১০০ মহিলাই একলগ হৈ ৮ মাৰ্চ ২০১৭ইং তাৰিখে 'ঘগ্ৰাপাৰ খেলপথাৰ'ত 'আন্তৰ্জাতিক নাৰী দিৱস' পালনৰ কাৰ্যসূচী ৰূপায়ণ।

- পূব নলবাৰী ব্লক ফেডাৰেচনৰ সাধাৰণ সভাত নলবাৰী জিলাৰ মাননীয় বিধায়ক শ্ৰীঅশোক শৰ্মাই ফেডাৰেচন কামকাজ সুকলমে পৰিচালনাৰ বাবে ২,০০,০০০.০০ টকা গৃহনিৰ্মাণৰ বাবে প্ৰদানৰ ঘোষণা (স্থান ঃ অময়াপুৰ, যজ্ঞভূমি), ৭/১০/২০১৭ ইং)
- নলবাৰী আৰু বাক্সা জিলাৰ প্ৰায় ৪১০০ মহিলাৰ মাজত সংগঠিত ৪০টা গ্ৰাম্য সংগঠন সদস্যাৰ মাজত ঋণ হিচাপে প্ৰায় এক কোটি সাতাইশ লাখ তিনিহাজাৰ টকা (৩১ আগষ্ট ২০১৭) মজুত আছে।

প্ৰকল্পৰ জৰিয়তে বিভিন্ন গ্ৰাম্য সংগঠনৰ অনুদানৰ সাধাৰণ তথ্য (৩১ আগষ্ট ২০১৭ ইং)

উন্নয়ন খণ্ড	ক্ৰমিক নং	গাঁও	গ্ৰাম্য সংগঠনৰ নাম	জিভিএমৰ (ঋণ) অনুদান	SHGৰ মাজত থকা মুঠ ঋণ	বেংক আৰু VOৰ নগদ মুলধন	গ্ৰাম্য সংগঠন মুঠ মূলধন
বড়িগোগ বনভাগ উন্নয়ন খণ্ড	১।	সঠামৌ	সমন্বয়	৩৩৯,৫০০	২৫৭৩০০	১০৩৭৮২	৩৬১০৮২
	২।	আখৰা	মহামিলন	১৯২৫০০	১৫১১০০	৪৫৭০০	১৯৬৮০০
	৩।	নিজমগতা	শান্তিময়	১৬৬০০০	৭৯১০০	৮২৮২১	১৬১৯২১
	৪।	বুৰবুৰী	অগ্ৰণী	২০৪০০০	১৬৯৭০০	২৬৯৭২	১৯৬৬৭২
	৫।	চতমা	সেউজ	১৮১৫০০	২১০৫০০	৪৭১২	২১৫২১২
	৬।	গুৱাকুছি	মিলনতীৰ্থ	২২৯০০০	১৬২৮০০	৭৬১০৩	২৩৮৯০৪
	৭।	থানচাতকুছি	বেলি	১০৭০০০	১০৫৯০০	২০৪৩০	১২৬৩৩০
	৮।	আকণা	সাধনা	১৮৫০০০	১৫৭৬০০	৩৫২২৬	১৯৩২২৬
	৯।	চত্ৰা	আকাশীতৰা	১৭২৫০০	১৩৪৩০০	৪৯০০০	১৮৩৩০০
	১০।	চটাইবাৰী	পুবালী	৩১৪০০০	২৩৯০০০	৯৭৩৩৪	৩০৬৩৩৪
পূব নলবাৰী উন্নয়ন খণ্ড	১১।	বৰআজাৰা	নয়নতৰা	২৩০০০০	২৪১৭৩০	৫১৫০	২৪৬৮৮০
	১২।	তিলানা	নাৰীজাগৰণ	১৯০০০০	১৭৫০০০	৪৭৫২৬	২২২৫২৬
	১৩।	জানিগোগ	জাগ্ৰত	২৩৪৫০০	২৬১৮৫০	৫০৬০৫	২৬৭৪৫৫
	১৪।	মুগকুছি	মুকুতি	১৮৭০০০	১৩৮০০০	৬৬২০০	২২২৯১৬
	১৫।	দেহৰকালাকুছি	শংকৰ-আজান	২০২০০০	২০৪০০০	৯৮৭৯	২১৩৮৯৭
	১৬।	কুমাৰীকাটা	অৰুণোদয়	২১৮০০০	২০০০০০	২২৯১৬	২২২৯১৬
	১৭।	নিজবাঁহজানী	দশমী	২৯৭০০০	৩১৫৪৫০	২১৮৮	৩১৭৬৩৮
	১৮।	প.খা. কালাকুছি	ৰামধেনু	২৫৩৫০০	২৩০০০০	২৩২৮৭	২৫৩২৮৭
	১৯।	নামদোঙা	আশীৰ্বাদ	২০২৫০০	১৭০০০০	৩৫৫৯২	২০৫৫৯২
	২০।	জাহা	ৰংমিলি	২১০৫০০	১৮৯৫০০	৪২০০১	২৩১৫০১
তামুলপুৰ	২১।	চাৰাংবাৰী	আশীৰ্বাদ	২৭৪০০০	৩০২০০০	১৪৮০৪	৩১৬৮০৪
	২২।	দলংপাৰ	সংঘমিত্ৰা	৩১৮৫০০	৩২৫১০০	৬৬৩৮৪	৩৩১৭৩৪
	২৩।	উলুবাৰী	ত্ৰিবেণী	৩০৭৫০০	২৭৫৮০০	৭১১৬	২৮২৯১৬
	২৪।	অময়াপুৰ	আভা	২২০৫০০	২১২৪০০	৩৫৩৩	২১৫৯৩৩
	২৫।	পুনিয়া	পূৰ্ণভকত	৩২০০০০	৩৬৭০০০	১৭৫৮৭	৩৮৪৫৮৭
	২৬।	কালাকুছি	ৰংগিলা	২৭৩০০০	২৭৮৫০০	৯৩৮৩	২৮৭৮৮৩
	২৭।	কুমাৰীকাটা	মিলিজুলি	২৫২০০০	২৫৭০০০	৭৭০	২৫৭৭৭০
	২৮।	আঙ্গাৰকাটা	মায়া	২৯৪০০০	২০০০০০	১০৫০০০	৩০৫০০০
	২৯।	হাতুডুৱা	সৃজনী	২৯৪০০০	৫৫৮৫০	১৬৪৬২৬	২২০৪৭৬
	৩০।	সাপকাটা	ৰাংঢালী	১৯৫৫০০	১৯৪১০০	১৭২৮২	২১১৩৮২

বাগছা (মুছলপুৰ)	৩১।	বনহোপা	প্ৰগতি	৩৪১০০০	১৯৮৪০০	১৭০৪৮০	৩৬৮৮৮০
	৩২।	দিহিৰা	হিমালয়	৩২৫০০০	২৬৯৭৭৫	৬৩০০৫	৩৩৩০০০
	৩৩।	লক্ষীমপুৰ	পূবালী	২৪২০০০	১৫৭২০০	৯৮০৪৪	২৫৫২৪৫
	৩৪।	অহোপা	মা-জনতা	৩২৭৫০০	২৯০৬০০	৭০৯৪৪	৩৬১৫৪৪
	৩৫।	ধনশ্ৰীপুৰ	মিলিজুলি	২৪৫০০০	২১৪৫০০	৩৮১৩৩	২৪৮৬৩৩
	৩৬।	অৰ্নিবিল	কৰম	২৬২০০০	২১৬০০০	৫৭০০০	২৭৩০০০
	৩৭।	সুৰনশ্ৰী	লটাচ	৩০৮০০০	১৭৪৩২৫	১৪৭১৪৯	৩২১৪৭৪
	৩৮।	ভুটানখুটি	খইনাপুখুৰী	২২৮০০০	১৪৯৭০০	৮১০০০	২৩০৭০০
	৩৯।	বনহোপা	সমন্বয়	২২৫৫০০	২৪৩৬৮৩	৫১৮০	২৪৮৮৬৩
	৪০।	পলাশগুৰি	সুৰুজ	২৪৮০০০	১৮৮৬৫০	৫৯৫০৫	২৪৮১৫৫

কাৰ্যক্ষম হৈ আছে। পৰৱৰ্তী দহ বছৰত এই মূলধন দুইকোটি ত্ৰিশ লাখ টকালৈ বৃদ্ধি হোৱাৰ আশা কৰা হৈছে।

শেষত প্ৰতিখন গাঁৱৰ মহিলা গ্ৰাম্য সংগঠনৰ সদস্যাসমূহ সমল ব্যক্তি, জিভিএম কাৰ্যনিৰ্বাহক সদস্য/সদস্যা লগতে প্ৰকল্পত জড়িত সমূহ কৰ্মীক ধন্যবাদ জ্ঞাপন কৰাৰ লগতে অনিচ্ছাকৃত ভুলৰ ক্ষমা বিচাৰিলোঁ।

গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চই নলবাৰী, বাক্সা জিলাৰ পূব নলবাৰী, বড়িগোগ বনভাগ, তামোলপুৰ আৰু বাগছা (মুছলপুৰ) উন্নয়ন খণ্ডৰ চল্লিশখন গাঁৱক সামৰি লৈ মহিলাসকলক জীৱিকাৰ ক্ষেত্ৰত বিভিন্ন কাৰ্যসূচী ৰূপায়ণ সফলভাৱে কৰিছে। এইক্ষেত্ৰত জিভিএময়ে চল্লিশটা গ্ৰাম্য সংগঠনৰ মাজত প্ৰদান কৰা এক কোটি তিয়াল্লিশ লাখ চাৰিহাজাৰ টকাৰ বিগত সময়ছোৱা প্ৰতিটো গ্ৰাম্য সংগঠনে বিভিন্ন শিতানত খৰচ কৰাৰ পিছত যোৱা ৩১ আগষ্ট, ২০১৭ ইংলৈকে এক কোটি সাতাইশ লাখ তিনিহাজাৰ টকা সঠিকভাৱে

বিনাকাৰণত নিজৰ স্বাৰ্থৰ হেতু হিংসা কৰাটো অধৰ্ম আখ্যাদি অহিংসাকে পৰম ধৰ্ম বুলি গীতাত ব্যাখ্যা কৰা হৈছে। সত্য, ক্ৰোধ নকৰা, ত্যাগ, মনৰ শান্তি, নিন্দা নকৰা, দয়া, সুখৰ প্ৰতি আকৰ্ষিত নোহোৱা, ক্ষমা, ধৈৰ্য, শৰীৰ শুদ্ধতা, ধৰ্ম পৰিহাৰ নকৰা, অহংকাৰ নকৰা ইত্যাদিবোৰ সত্বগুণী বা দৈবিক সম্পত্তি বুলি অভিহিত হৈছে গীতাত। এইবোৰ লগত লৈহে মানুহে পৰমাত্মাৰ ভক্তি কৰিব পাৰে, জীৱনৰ কৰ্তব্য পালন কৰিব পাৰে আৰু কৰ্মফলৰ আশাক ত্যাগি জীয়াই থাকিব পাৰে আৰু যিয়ে এইবোৰ কৰিব পাৰে তেওঁ সন্তোষ প্ৰাপ্ত কৰে।

গীতাৰ আধাৰত জ্ঞানৰ দ্বাৰা আত্মাৰ বিচাৰ

✍ দিপাঙ্কৰ চক্ৰবৰ্তী
স্বেচ্ছাসেৱক, গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চ

আমাৰ সমাজত বহুতে প্ৰকৃতি আৰু পুৰুষ এই দুয়োটাক ভুল বুজি আজিও প্ৰকৃতি বুলি নাৰী (Female) আৰু পুৰুষ (male)ৰ ধাৰণাটোকে প্ৰচাৰ চলাই আহিছে। আচলতে প্ৰকৃতি আৰু পুৰুষ কি? এই কথাবিলাকে গীতাৰ ব্ৰহ্মবিদ্যাত বহলভাৱে ব্যাখ্যা কৰিছে। মাটি, পানী, বায়ু, অগ্নি আৰু আকাশ এই পঞ্চমহাভুতেৰে নিৰ্মাণ হয় মানুহৰ শৰীৰ। মাটিৰে গঢ় লোৱা শৰীৰেৰে এজন মানুহৰ পৰিচয় দেহেৰে হয়, না গঢ় লয় সম্বন্ধই। জ্ঞানী, ধাৰ্মিক, বিদ্যান যিদৰে এই পঞ্চমহাভূতেৰে নিৰ্মাণ হয়, ঠিক একেদৰে অজ্ঞানী, অধৰ্ম, মুৰ্খও পঞ্চমহাভুতেৰে নিৰ্মাণ হয়। মানুহৰ স্বভাৱ, আচাৰ-ব্যৱহাৰ আৰু কৰ্ম একে পঞ্চমহাভূতৰে নিৰ্মিত শৰীৰ হৈও মানুহ ভেদে ভিন্ন ভিন্ন হয় সৃষ্টিৰ তিনিটা গুণৰ উপাদানৰ আয়ত্বৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি। সৃষ্টিৰ এই তিনিটা গুণ হৈছে— তমস (অন্ধকাৰ), ৰাজস (অহংকাৰ) সত্ব বা সত্য (জ্ঞান)। ভাল-বেয়া, উচিত-অনুচিতৰ বিচাৰ নকৰি মাত্ৰ জীৱন অতিবাহিত কৰাকে তামসিক ব্যৱহাৰ বোলে, যেনেকৈ পশু-পক্ষী জীয়াই থাকে কেৱল নিজৰ শাৰীৰিক ইচ্ছাক পূৰণ কৰিবলৈকে। আনহাতে যেতিয়া ব্যক্তিয়ে প্ৰত্যেক পৰিস্থিতিতে ধৰ্মৰ, সত্যৰ, পৰম্পৰাৰ বিচাৰ আৰু পৰ্যালোচনা কৰি জীৱন কটায়, তেতিয়া তেনে জীৱনক সাত্বিক জীৱন বোলে। এই দুই ধৰণৰ গুণৰ আয়ত্বৰে গঢ় লোৱা দুই শ্ৰেণী মানুহৰ মাজত আৰু এটা শ্ৰেণী আছে যাৰ ওচৰত জ্ঞানতো আছে, কিন্তু শৰীৰ আৰু মনৰ ইচ্ছা-আকাংক্ষাৰ আগত ভাল-বেয়া, উচিত-অনুচিতৰ বিচাৰ মিছা হৈ পৰে। এনেকুৱা মানুহ ৰাজস অৰ্থাৎ অহংকাৰেৰে পূৰ্ণ মনেৰে জীয়াই থাকে। এই তিনিটা গুণৰ সংমিশ্ৰণে মানুহৰ স্বভাৱ গঢ় দিয়ে। কিন্তু মানুহ কেৱল পাঁচ মহাভূত বা পাঁচ পদাৰ্থ নহয়, নহয় পাঁচ জ্ঞানেন্দ্ৰীয় বা পাঁচ কৰ্মেন্দ্ৰীয় আৰু নহয় তিনিগুণৰ সমাহাৰ মাত্ৰ। মানুহক চলন-ফুৰন আৰু কাৰ্য কৰিবলৈ প্ৰয়োজন হয় শক্তিৰ আৰু এই শক্তিকে চেতনা বুলি কোৱা হয়।

মানুহৰ চেতনাৰ লগত পাঁচ মহাভূত, পাঁচ জ্ঞানেন্দ্ৰীয় বা পাঁচ কৰ্মেন্দ্ৰীয় আৰু তিনি গুণৰ সমাহাৰে হৈছে প্ৰকৃতি (Nature)। এতিয়া মানুহ নামৰ যন্ত্ৰত বাস কৰে পুৰুষ। অৰ্থাৎ এই পুৰুষেই হ'ল পৰমাত্মাৰ অংশ যাক কোৱা হয় আত্মা। যেতিয়া পৰমাত্মাৰ অংশ আত্মাৰূপেৰে দেহত বাস কৰে অৰ্থাৎ

যেতিয়া প্ৰকৃতি আৰু পুৰুষৰ মিলন ঘটে তেতিয়া মানুহ জীৱিত হয়। আত্মাই শৰীৰৰ মাধ্যমেৰে শৰীৰৰ সুখ-দুখ অনুভৱ কৰে। শৰীৰক নাশ কৰিব পাৰি কিন্তু আত্মাক নাশ কৰিব নোৱাৰি। পুৰণি বস্ত্ৰ ত্যাগ কৰি যেনেকৈ মানুহে নতুন বস্ত্ৰ ধাৰণ কৰে তেনেকৈ আত্মাইও পুৰণি শৰীৰ ত্যাগ কৰি নতুন শৰীৰ ধাৰণ কৰে। অন্ধ মানুহেওঁ জীয়াই থাকে, বোবাইও জীয়াই থাকে, যাৰ হাত ভৰি নাই তেওঁ জীয়াই থাকে। অৰ্থাৎ এইটো স্পষ্ট যে শৰীৰেই মানুহ নহয়। অচেতন বা মূৰ্চ্ছা যোৱা অৱস্থাটো মানুহ জীয়াই থাকে, অৰ্থাৎ চেতন তত্ত্বও মানুহ নহয়। গীতাৰ অমৰ কলাৰ মতে যিয়ে ব্যক্তিয়ে এনেদৰে নিজৰ ভিতৰত চলাথ কৰে তেওঁ বুজি উঠে যে তেওঁ শৰীৰ নহয়, ইন্দ্ৰীয় নহয়, ভাবনা নহয়, বিচাৰ নহয়, জ্ঞানো নহয়। যেতিয়া পৰম ব্ৰহ্মৰ ভাগ হয়, তেতিয়া পুৰুষ আৰু প্ৰকৃতিৰ সৃষ্টি হয় আৰু পুৰুষ অৰ্থাৎ পৰমাত্মাৰ অংশই আত্মা নামেৰে প্ৰকৃতিৰ প্ৰত্যেকবস্তুতে বাস কৰিবলৈ লয়। লাহে লাহে এই আত্মাক মোহৰ অন্ধকাৰে ঘেৰি লয়। এই মোহ নিদ্ৰাৰ পৰা জাগ্ৰত হৈ স্বয়ং নিজক পৰমাত্মাৰ অংশ ৰূপে পুনৰ উপলব্ধি কৰিব পৰাটোৱে আত্মাৰ কৰ্তব্য, উদ্দেশ্য আৰু জীৱন কাৰ্য। অথচ অধিক সংখ্যক আত্মাই নিজৰ দেহকে সকলো বুলি জ্ঞান কৰে, দেহৰ পৰা যে তেওঁ ভিন্ন এই কথা গমকে নাপায়। শৰীৰে যি সোৱাদ, সুখ-দুখ, গোন্ধ আদিৰ অনুভৱ পায় সেইবোৰকে নিজৰ অনুভৱ বুলি মানি লয়। যেতিয়ালৈকে নিজকে শুদ্ধাত্মা কৰি ল'ব নোৱাৰিব, যেতিয়ালৈকে অধৰ্ম ত্যাগ কৰি ধৰ্মত দৃঢ় নহ'ব তেতিয়ালৈকে এনেকুৱা আত্মাই জন্ম লৈ থাকিব, তেওঁলোকৰ শৰীৰৰ মৃত্যু ঘটি থাকিব।

যি পথত চলি মানুহে নিজকে আত্মাৰ ৰূপত দেখা পায়, পৰমাত্মাৰ অংশৰূপে নিজকে বুজি পায়, পৰম কৰুণাৰে সমগ্ৰ জীৱজগত, সমগ্ৰ বিশ্বব্ৰহ্মাণ্ডক সাৱটি ল'ব খোজে সেই পথকে ধৰ্ম বোলে। যেতিয়া মানুহে নিজকে পৰমাত্মাৰ অংশৰূপে জানে তেতিয়া তেওঁৰ এইটো অনুভূতি আহি যায় যে এই সৃষ্টিখনেই পৰমাত্মা আৰু পৰমাত্মাই সৃষ্টি।

যি মানুহে সৃষ্টি আৰু পৰমাত্মাৰ মাজত কোনো পাৰ্থক্য নাই বুলি বুজি পায় তেওঁ কেতিয়াও অইন মানুহ, অন্য প্ৰাণীৰ প্ৰতি কঠোৰ আৰু নিৰ্দয় হ'ব নোৱাৰে যি কোনো প্ৰাণীকে দিয়া আঘাত সেই প্ৰাণীৰ লগতে সমগ্ৰ সংসাৰ, সমগ্ৰ সৃষ্টিকে আঘাতৰ কষ্ট দিয়ে সেই সূক্ষ্ম অনুভূতিক তেওঁ ধাৰণ কৰিব পৰা হয়।

সংসাৰত এজন মানুহ, এটা প্ৰাণী পীড়িত হৈ থকালৈকে বাস্তৱিকতে সম্পূৰ্ণ সংসাৰতে সম্পূৰ্ণ সুখ সম্ভৱ যে নহয় এইটো উপলব্ধিৰে মানুহৰ মন কৰুণাৰে ভৰি পৰাকে ধৰ্ম বোলে।

আনহাতে যেতিয়া কাৰোবাৰ ওপৰত তমসগুণৰ ছাঁ পৰে তেতিয়া তেওঁ আনৰ প্ৰতি কঠোৰ, নিৰ্দয় আৰু স্বাৰ্থপৰ হৈ পৰে। পৰমাত্মাৰ প্ৰতি ধাৱমান হ'ব নোৱৰা হৈ যায়। অৰ্থাৎ অধৰ্ম আত্মাক পৰমাত্মাৰ পৰা দূৰলৈ লৈ যোৱা উপায় বা পথৰ নাম। গতিকে ক'ব পাৰি যে অধৰ্ম অজ্ঞানতাৰ দ্বিতীয়তো নাম।

শৰীৰ ভোগ আৰু আননন্দ মাথোন মৃত্যুলৈকে। অৰ্থাৎ ই বাস্তৱিক নহয়, কেৱল মায়া, যিয়ে এই কথা বুজি পায় তেওঁৰ বাবে কৰ্মযোগী হোৱাটো সৰল হৈ পৰে। প্ৰত্যেক কৰ্ম কাৰ্য, কিন্তু প্ৰত্যেক কাৰ্যই কৰ্ম নহয়। কৰ্ম সেইবোৰ কাৰ্যক কয় যাৰ লগত ফলৰ আশা জড়িত হৈ থাকে। যেতিয়া কিবা কাৰ্যফলৰ আশাত কৰা যায় তেতিয়া তাক সকাম কাৰ্য বোলে আৰু যেতিয়া কিবা কাৰ্য কোনো ফলৰ আশা নকৰি কৰা যায় তেতিয়া তাক নিষ্কাম কাৰ্য বোলে। বাস্তৱিকতে মানুহক কোনো কাৰ্যই নাবান্ধে সেই কাৰ্যৰ লগত জড়িত আশাই তেওঁক বান্ধে।

ভক্তিৰ বাবে মানুহে সত্য-অসত্যৰ জ্ঞান লাভ কৰে। এই জ্ঞানৰ বাবেই তেওঁৰ পৰমাত্মাৰ দৰ্শন লাভ হয়। যাৰ পৰমাত্মাৰ দৰ্শন লাভ হয় তেওঁ প্ৰকৃতাৰ্থত কৰ্মযোগী হৈ যায়। এই কৰ্মযোগীয়ে জন্ম শৃংখলৰ পৰা মুক্তি পাই মোক্ষপ্ৰাপ্তি লাভ কৰে। যিয়ে নিজৰ আত্মাৰ দৰ্শন কৰিব পাৰে তেওঁ পৰমাত্মাৰ দৰ্শন কৰিব পাৰে।

পৰমাত্মাৰ জ্ঞান লাভ কৰি মানুহে জন্ম-মৃত্যুৰ চক্ৰাকাৰ পথৰ পৰা ঊৰ্দ্ধলৈ গৈ সচ্চিদানন্দ স্বৰূপ প্ৰাপ্ত কৰি পৰমাত্মাত লীন গৈ স্বয়ং পৰমাত্মা হৈ যায়, যেনেকৈ পানীৰ সৰু টোপাল এটি সাগৰত পৰি স্বয়ং সাগৰত পৰিণত হয়।

বিনাকাৰণত নিজৰ স্বাৰ্থৰ হেতু হিংসা কৰাটো অধৰ্ম আখ্যাদি অহিংসাকে পৰম ধৰ্ম বুলি গীতাত ব্যাখ্যা কৰা হৈছে। সত্য, ক্ৰোধ নকৰা, ত্যাগ, মনৰ শান্তি, নিন্দা নকৰা, দয়া, সুখৰ প্ৰতি আকৰ্ষিত নোহোৱা, ক্ষমা, ধৈৰ্য, শৰীৰ শুদ্ধতা, ধৰ্ম পৰিহাৰ নকৰা, অহংকাৰ নকৰা ইত্যাদিবোৰ সত্বগুণী বা দৈৱিক সম্পত্তি বুলি অভিহিত হৈছে গীতাত। এইবোৰ লগত লৈহে মানুহে পৰমাত্মাৰ ভক্তি কৰিব পাৰে, জীৱনৰ কৰ্তব্য পালন কৰিব পাৰে আৰু কৰ্মফলৰ আশাক ত্যাগি জীয়াই থাকিব পাৰে আৰু যিয়ে এইবোৰ কৰিব পাৰে তেওঁ সন্তোষ প্ৰাপ্ত কৰে। জ্ঞানযোগ ব্ৰহ্মবিদ্যাৰ অন্তিম চৰণ। পৰমাত্মাৰ দৰ্শন কৰিব পৰাটোৱে হৈছে বাস্তৱিক জ্ঞান। এইটোৱে একমাত্ৰ জ্ঞান যি বিশ্বৰ সকলোবোৰ জ্ঞান বা বিজ্ঞানৰ ভেটি বা আধাৰ। এই জ্ঞানেই মানুহক প্ৰকৃত মুক্তিৰ দুৱাৰ খুলি দিয়ে।

গতিকে প্ৰত্যেক ব্যক্তি জ্ঞানী, ধাৰ্মিক আৰু কৰ্মযোগী হৈ সমাজৰ পৰিবৰ্তনৰ গুৰুদায়িত্ব ল'ব লাগে। লগতে গীতাই এই দৰ্শন আদৰ্শ পালন কৰাৰ প্ৰয়াস কৰিব লাগে।

ধৰ্মৰ বিজ্ঞানসন্মত লক্ষ্য আৰু উদ্দেশ্য হ'ল পৰমব্ৰহ্ম (ডিভাইন পাৱাৰ) প্ৰাপ্তি। জীৱনৰ প্ৰতি থকা প্ৰীতিক অনুৰাগ বোলে, সেই অনুৰাগ মানুহৰ মাজত কৰ্মৰে আগবঢ়াব পাৰিলে মানৱ সেৱা বোলে। মানৱ সেৱাই পৰম ধৰ্ম। য'তে ধৰ্ম ততেই জয়।

ধৰ্ম আৰু বিজ্ঞান

জিতেন্দ্ৰ নাথ কলিতা (জিতু)
খণ্ড সমন্বয়ক, অসম ৰাজ্যিক গ্ৰামীণ জীৱিকা অভিযান
সদস্য, গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চ

বিশ্ব ব্ৰহ্মাণ্ডত এক অবিনাশী মহাজাগতিক শক্তি আছে যি শক্তিক পৰমব্ৰহ্ম বুলি কোৱা হয়। এই শক্তিকে বিভিন্নজনে বেলেগ বেলেগ নামেৰে আৰু বিভিন্ন পদ্ধতিৰে স্মৰণ কৰে। ধৰ্ম যিয়েই নহওক প্ৰত্যেক ধৰ্মৰে লক্ষ্য আৰু উদ্দেশ্য হ'ল মানৱৰ মাজত ঐক্য, শান্তি আৰু সম্প্ৰীতি অটুট ৰখা আৰু সৃষ্টিক ভাল পোৱা। ধৰ্ম হ'ল স্বচ্ছ, নিকা আৰু ই সত্য আৰু শান্তিৰ আধাৰত প্ৰতিষ্ঠিত। য'ত সৃষ্টি নাই তাত ধৰ্মও নাই। বিজ্ঞান আৰু যুক্তিৰ মাজেৰেহে ধৰ্মক বেছি ভালকৈ জানিব পাৰি। বিজ্ঞান অবিহনে ধৰ্ম অন্ধ আৰু ধৰ্ম অবিহনে বিজ্ঞান খোৰা বুলি কোৱা হয়। আত্মাৰ অনুভূতিৰ উপলব্ধিৰ দ্বাৰাহে সৎ বা মহৎ কাম সিদ্ধি হয়। আত্মসংযম, আত্ম নিয়ন্ত্ৰণ আৰু আত্মানুশাসনৰ অভ্যাসসমূহ গঢ়ি আত্মবন্দেৰে বিভিন্ন মাৰ্গৰে আমি আশ্বৰ প্ৰাপ্তিৰ চেষ্টা কৰাকে আধ্যাত্মিক বা পাৰমাৰ্তিক চিন্তা-চৰ্চা বুলি কোৱা হয়। ধ্যান, প্ৰাণায়াম আৰু যোগ সাধনাৰ দ্বাৰা আমি ধীৰ স্থিৰ হোৱাৰ লগতে আমাৰ একাগ্ৰতা আৰু আত্মবল বৃদ্ধি কৰিব পাৰো। আমাৰ মগজুৰ কোষবোৰৰ মাজত এনে কিছুমান কোষ আছে যিবোৰ কোষ গোটেই জীৱন কালেই সক্ৰিয় হ'বলৈ নাপায়। এই কোষবোৰ ধ্যান প্ৰাণায়ামৰ দ্বাৰা সক্ৰিয় বা জাগ্ৰত কৰিব পাৰি। ধ্যান প্ৰাণায়ামৰ দ্বাৰা সক্ৰিয় বা জাগ্ৰত কৰিব পাৰি। ধ্যান প্ৰাণায়ামৰ আৰু যোগ ব্যায়ামৰ আমাৰ দেহৰ শাৰীৰিক আৰু মানসিক দুয়োটা স্বাস্থ্যৰ উত্তৰণ ঘটাব পাৰি। আধ্যাত্মিক বা পাৰমাৰ্থিক চিন্তা-চৰ্চাই নৈতিক দিশত উন্নতি ঘটোৱাৰ লগতে আত্মজ্ঞান প্ৰদান কৰে। ধৰ্ম, ভাষা, সাহিত্য, কলা-সংস্কৃতি কোনো ব্যক্তি বা জনসমষ্টিৰ আত্মপ্ৰকাশ আৰু ই এটা জাতিৰ মেৰুদণ্ডস্বৰূপ। এই মেৰুদণ্ড পোনকৈ ৰাখিবলৈ যি শক্তিৰ প্ৰয়োজন সেয়াই হ'ল আত্মবোধ। আত্মবোধ থাকিলেহে ধৰ্ম, ভাষা, সাহিত্য কাগজৰ পাতত, সংস্কৃতি মঞ্চ আৰু কেছেট আদিত সীমাবদ্ধ হৈ নাথাকি হৃদয়লৈ আনিব পাৰি। স্বধৰ্ম পালনৰ বাবে কষ্ট কৰিব পৰাটো ভাল কিন্তু কেতিয়াও কোনো ধৰ্মকে নিন্দা কৰিব নালাগে। মনুষ্যত্ব ৰক্ষা কৰি বিভিন্ন জাতি আৰু সম্প্ৰদায়ৰ মাজত মানৱ সদভাৱনা ৰাখি সাম্য বিস্তাৰ কৰাই ধৰ্মৰ মূলমন্ত্ৰ। মানুহে বিশ্বৰ নিয়ন্ত্ৰণত ইন্ধন যোগাব নোৱাৰিব পাৰে কিন্তু নিজৰ নিয়ন্তা হিচাপে থাকিলে বিশ্বৰ ইন্ধন যোগোৱা হয়। ধৰ্মশাস্ত্ৰৰ বাণীসমূহ জানিলেই বা পঢ়িলেই নহ'ব তাক বিজ্ঞানসন্মতভাৱে হাতে কামে লগাবলৈ নিৰন্তৰ আত্মাৰে যত্ন কৰিব লাগিব। মানুহৰ অন্তৰাত্মাত যি বিশ্বাস আৰু শক্তি থাকে তাকে ব্যৱহাৰ কৰি মানুহ উচ্চ পৰ্যায় পায়গৈ। মস্তিষ্ক হ'ল এটা পেৰাচুতৰ দৰে আৰু ই তেতিয়াহে কাম কৰে যেতিয়া ই খোল খায়। মস্তিষ্কক সময়ৰ সতে সৎ প্ৰয়োগ কৰি কোনো

কাম কৰা আৰু শিকাৰ বাবে অহৰহ লগাই থাকিলে আমি জয়ী হ'ব পাৰো। মনৰ প্ৰফুল্লতা আৰু কামৰ মাজত এক নিবিড় সম্বন্ধ থাকে আৰু প্ৰফুল্ল মনেৰে কৰিলে উত্তৰোত্তৰ সফলৰ দিশেই আগবাঢ়ে। সুবিচাৰ বুদ্ধি আৰু আত্মবলেৰে আৰম্ভ কৰা কামটো সফলতাৰে সমাপ্ত হয় কিন্তু প্ৰকৃত সফলতা এক লক্ষ্যস্থান নহয় ই এক গতিহে। ধৰ্মৰ বিজ্ঞানসন্মত লক্ষ্য আৰু উদ্দেশ্য হ'ল পৰমব্ৰহ্ম (ডিভাইন পাৱাৰ) প্ৰাপ্তি। জীৱনৰ প্ৰতি থকা প্ৰীতিক অনুৰাগ বোলে, সেই অনুৰাগ মানুহৰ মাজত কৰ্মৰে আগবঢ়াব পাৰিলে মানৱ সেৱা বোলে। মানৱ সেৱাই পৰম ধৰ্ম। য'তে ধৰ্ম ততেই জয়।

সংবেদন

✍ কল্যাণ দাস
সহঃশিক্ষক পশ্চিম বড়িগোগ ধীৰদত্ত উঃমাঃ বিদ্যালয়

অন্তৰ্জ

সাংবাদিকতাক মূল বিষয় হিচাপে লৈ অধ্যয়ন কৰি থকা আমাৰ প্ৰাক্তন ছাত্ৰ এজনে মোক ক'লে যে তেওঁলোকৰ শিক্ষানুষ্ঠানত কাম কৰা এগৰাকী শিক্ষয়িত্ৰী তথা জ্যেষ্ঠ সাংবাদিকৰ মতে জীৱনত সফলতাৰ বাবে চুটি পথ লোৱাটো অনুচিত আৰু নতুন প্ৰজন্মই প্ৰতিটো ক্ষেত্ৰত সফলতাৰ চুটি পথ বিচৰাৰ তীব্ৰতা ক্ৰমাৎ বৃদ্ধি পোৱাটো পৰিলক্ষিত হৈছে। মই নিজেও মন কৰিছো কেৱল নতুন প্ৰজন্মই নহয় বহু জ্যেষ্ঠৰ মনতো এনে ধৰণৰ চিন্তাই বাহ লৈছে। যিকোনো এটা কামত হাত দিলেই তাৎক্ষণিক ফল এটা বিচাৰে। ল'ৰা বা ছোৱালী এজনীক সংগীত বিদ্যালয় এখন নামভৰ্তি কৰাই দিলে ল'ৰা বা ছোৱালীজনীয়ে গায়ক হিচাপে মঞ্চত উঠিব বিচাৰে বা মাক দেউতাকেও মঞ্চত উঠাব বিচাৰে। ক্ৰিকেট বেট এখন হাতত দিয়াৰ লগে লগে শচীনৰ লেখীয়া এজন দক্ষ ক্ৰিকেটাৰ হ'ব বিচাৰে। প্ৰকৃত সমাজ সেৱাৰ যোগেদি ৰাজনীতিক হোৱাৰ পৰিৱৰ্তে যিকোনো এটা আন্দোলনৰ নেতৃত্ব দি ৰাজনীতিক হ'ব বিচাৰে। শিশুবোৰক বিদ্যালয়ত নাম লগাই দি মাক-দেউতাকে জীৱনৰ প্ৰথম পৰীক্ষাটোতে এশ শতাংশ নম্বৰ পোৱাটো বিচাৰে। আমি শিক্ষকবোৰেও নম্বৰ কেন্দ্ৰিক অধ্যয়নৰ পোষকতা কৰিছো। ছাত্ৰজনৰ কথাখিনি শুনি মই ক'লো ৰাস্তাবোৰ বহল কৰিছে মানুহে সোনকালে লক্ষ্যস্থান পাবলৈ। যান বাহনবোৰ অত্যাধুনিক প্ৰযুক্তিৰে তৈয়াৰ কৰিছে তীব্ৰবেগত গন্তব্যস্থান পাবলৈ। হাজাৰ কিলোমিটাৰ দূৰৈৰ মানুহ এজনক পলকতে লগ পাবলৈ দূৰ সংযোগ ব্যৱস্থাৰ আৱিষ্কাৰ কৰিছে। সম্প্ৰতি মোবাইল ফোনৰ জৰিয়তে যিকোনো স্থানৰ পৰা মানুহ এজনে অইন এজনক লগ পোৱাৰ ব্যৱস্থা কৰিছে। গতিকে সফলতাৰ চুটি পথ বিচৰাত মানুহৰ দোষ ক'ত? গভীৰ অনুভৱ নথকা কিছুমান ৰাজনীতিকৰ দ্বাৰা দেশখন পৰিচালিত হৈছে। দেশৰ শাসন ব্যৱস্থাত অসুস্থ মানসিকতাৰ প্ৰভাৱ পৰিছে। মানুহৰ ভৱিষ্যৎ সম্বন্ধে অস্পষ্ট ধাৰণাৰ সৃষ্টি হৈছে। গতিকে সফলতাৰ চুটি পথ বিচৰাত মানুহৰ দোষ ক'ত? কোনোবা এজনে বিচাৰি আছে চৰকাৰৰ অনুমোদন পালে প্ৰায় বিশজন মানুহে নিযুক্তি পোৱা কাম এটা আৰম্ভ কৰিব পাৰিব। লগে লগে অইন এজনে প্ৰশ্ন কৰিছে বিধায়কৰ লগত চিনাকি আছেনে? সাংসদৰ কোনোবা ঘনিষ্ঠৰ লগত আত্মীয়তা আছেনে? আমি বিজ্ঞানত অগ্ৰগতি লাভ কৰিছো ঠিকেই কিন্তু সেই আৱিষ্কাৰৰ জৰিয়তে সমাজখনক আন্তৰিকতাৰে আগবঢ়াই নিয়াত বিফল হৈছো। গৰিষ্ঠসংখ্যক মানুহে আজি সমাজত সকলো দিশত অসুৰক্ষিত অনুভৱ কৰে। বাস্তৱত দেদিখছো তেনেকুৱা ব্যৱস্থাও নাই। পথাৰত হাল বোৱা সময়ত নাইবা শস্য চপোৱা সময়ত ভৰ দুপৰীয়া কিবা এটা অঘটন হ'লে খেতিয়কজনে সহায় পোৱাৰ কোনো ব্যৱস্থা নাই অথচ দেশৰ অৰ্থনীতিত প্ৰত্যক্ষ অৰিহণা যোগাই আছে খেতিয়কজনে। ইটা বনোৱা ইণ্ডাষ্ট্ৰীত শ্ৰমিক এজনৰ কিবা এটা শাৰীৰিক অসুবিধা হ'লে চিকিৎসাৰ বাবে কোনো ভাল ব্যৱস্থা নাই। এই দুই শ্ৰেণীৰ নাগৰিকে মানুহৰ মুখ্য উদ্দেশ্য পূৰণত অৰিহণা যোগাই আছে। এওঁলোকে সমাজত সকলো দিশত বেছিকৈ অসুৰক্ষিত অনুভৱ কৰে। শ্ৰমজীৱী, কৃষিজীৱী মানুহৰ অসুৰক্ষা দেশৰ বাবে বিপজ্জনক কথা। গতিকে সুবিধা পালেই সফলতাৰ চুটিপথ বিচাৰিবই। কিতাপৰ বিষয়বস্তুক বাদ দিলে মানুহৰ ধ্যান-ধাৰণা, জীৱনৰ মাজত শ্ৰদ্ধা, মৰম, ভালপোৱা ক্ৰমশঃ কমি আহিছে। ইয়াৰ ভিতৰত যিবোৰ মানুহ সংবেদনশীল, সহনশীল তেওঁলোক সমাজৰ পৰা কিছুপৰিমাণে বিচ্ছিন্ন হোৱা আৰম্ভ হৈছে। সমাজখন এখন ডাঙৰ বিদ্যালয়। পাঠ্যপুথিৰ পৰা পোৱা জ্ঞান-বিদ্যাক বাদ দি বাকী সকলোবোৰ কথা এই বিদ্যালয়খনতে মানুহে শিকে। গতিকে আমি বাস কৰা সমাজখন সুস্থ হোৱাটো বাঞ্ছণীয়।

সুবিধা পালেই সফলতাৰ চুটিপথ বিচাৰিবই। কিতাপৰ বিষয়বস্তুক বাদ দিলে মানুহৰ ধ্যান-ধাৰণা, জীৱনৰ মাজত শ্ৰদ্ধা, মৰম, ভালপোৱা ক্ৰমশঃ কমি আহিছে।

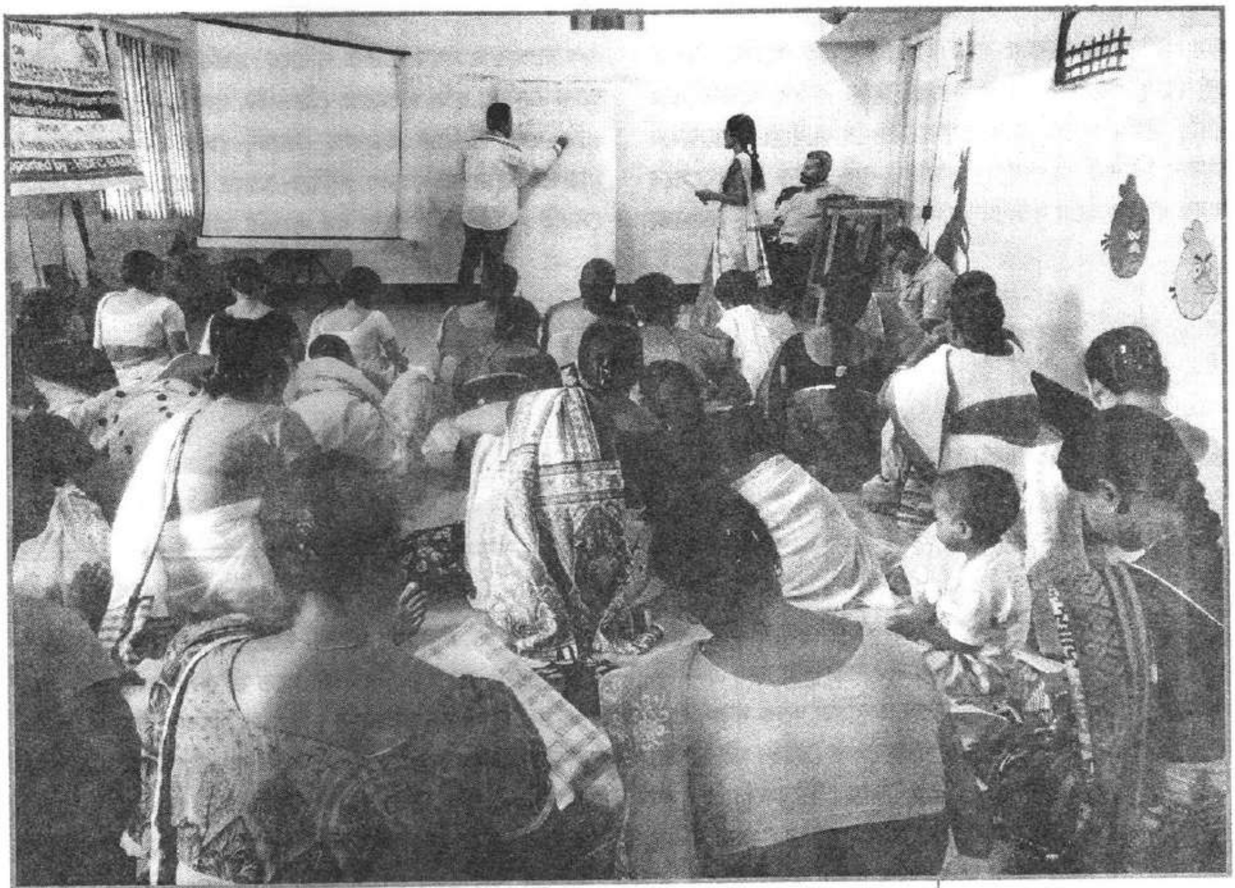

চিন্তা

দাসত্ব

✍ চৰিত বৰ্মন
স্বেচ্ছাসেৱক, গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চ

মানুহ জাতিটো পৰিবেশৰ দাস। পৰিবেশক বাদ দি কোনো মানুহে বৰ্তি থাকিব নোৱাৰে। পৰিবেশে সকলোকে বাধ্য কৰায়। পৰিবেশ বুলিলে সুশৃংখল আৰু উশৃংখল পৰিবেশকে বুজায়। এটা জাতিৰ জাতীয় সত্বাক বিশ্বৰ দৰবাৰত প্ৰতিষ্ঠিত কৰবিলৈ হ'লে জাতিটোৰ বৈশিষ্ট, অৰ্থাৎ চাফ চিকুণ, পিন্ধা, উৰা, খোৱা, বোৱা, কথা-বতৰা, চলন-ফুৰন, শিক্ষা-দীক্ষা, উৎসৱ-পাৰ্বণ, বসবাস, ঘৰ-দুৱাৰ, কাম-কাজ, আচাৰ ব্যৱহাৰ ইত্যাদি সকলোবোৰ পৰিবেশৰ দাসত্ব জীৱন। এই পৰিবেশৰ সকলোবোৰ দিশ একোটা জাতিৰ সংস্কৃতি আৰু এই সংস্কৃতিয়েই হ'ল জাতিৰ সত্বাৰ ৰাজহাড়ৰ অংশ। অসমীয়া জাতি কাহানিবাই বিশ্বৰ দৰবাৰত প্ৰতিষ্ঠিত হৈছে একমাত্ৰ জাতীয় সত্বাৰ বাবেহে। পৃথিৱীত এনে জাতি বহু আছে যিয়ে আজিও বিশ্ব দৰবাৰত স্থান পোৱাহি নাই। সেয়েহে আমি অসমীয়া জাতীয় সত্বাত জন্মগ্ৰহণ কৰাটো গৌৰৱান্বিত। কিন্তু এচাম অসমীয়াই জাতীয় সত্বাক পাহৰি উশৃংখল জীৱন যাপন কৰি জাতীয় সত্বাত কালিমা সানি পশ্চিমীয়া জাতিৰ জাতীয় সত্বাক আদৰিবলৈ নিজৰ মা-দেউতা, ভাই-ভনী, বন্ধু-বান্ধৱক পাহৰি অসমীয়া সমাজত শান্তি, সংহতি বিনষ্ট কৰি সমাজত উশৃংখল পৰিবেশৰ সৃষ্টি কৰি আহিছে আৰু তাকে দেখি লাহে লাহে অসমীয়া সমাজখন তেনে পৰিবেশৰ দাস হোৱা পৰিলক্ষিত হৈছে আৰু কিছুবছৰ যদি এনেদৰে চলি থাকে তেতিয়াহ'লে উশৃংখল পৰিবেশৰ দাসত্বই অসমীয়া জাতিৰ জাতীয় সত্বা বিশ্বৰ বুকুত হেৰাই পেলাব লাগিব।

অসমীয়া জাতি কাহানিবাই বিশ্বৰ দৰবাৰত প্ৰতিষ্ঠিত হৈছে একমাত্ৰ জাতীয় সত্বাৰ বাবেহে।

অসমত নাৰীৰ ৰাজনৈতিক আৰু সামাজিক অৱস্থান

✍ কিশোৰ কুমাৰ কলিতা

মহিলাৰ মৰ্যাদাৰ প্ৰসংগটো উত্থাপন কৰাৰ ক্ষেত্ৰত কোনো এক নিৰ্দিষ্ট সমাজৰ ক্ষেত্ৰত বহু ধাৰাৰ (multidimensional) প্ৰেক্ষাপটত ইয়াক বিচাৰ কৰা হয়। কোনো এক সমাজৰ সামাজিক, আৰ্থিক, সাংস্কৃতিক, প্ৰশাসনিক আদি সকলো প্ৰক্ৰিয়াত মহিলাক কিধৰণৰ স্থান প্ৰদান কৰা হয়, সমাজৰ স্তৰবদ্ধ অৱস্থাটোত মহিলাসকলে কোনটো স্তৰত থাকি সা-সুবিধা-বিশেষাধিকাৰ আদি লাভ কৰে তাৰ ভিত্তিতেই মহিলাৰ সামাজিক মৰ্যাদা কি ধৰণৰ তাক নিৰূপণ কৰিব পাৰি। তদুপৰি বিধিগত ব্যৱস্থাৰ জৰিয়তে বা আধুনিক গণতান্ত্ৰিক প্ৰতিষ্ঠানবোৰৰ জৰিয়তে সামাজিক স্তৰবদ্ধ (social hiearchy) ব্যৱস্থাটোত মহিলাৰ অৱস্থান কিদৰে সলনি হৈ আহিছে বা অৱনমিত হৈছে তাকো মহিলাৰ মৰ্যাদা বিশ্লেষণ কৰাত সামৰি লোৱা হয়।

পোনতে আহিছো ভাৰতবৰ্ষৰ প্ৰেক্ষাপটত নাৰীৰ ৰাজনৈতিক অৱস্থিতিৰ প্ৰসংগলৈ। প্ৰাচীন আৰু মধ্যযুগৰ ভাৰতবৰ্ষত নাৰীৰ সমগ্ৰ সক্ৰিয়তা মূলতঃ ঘৰুৱা তথা পাৰিবাৰিক বিভিন্ন কামৰ মাজতে সীমাবদ্ধ কৰি ৰখা হৈছিল। অধ্যাপক ইন্দ্ৰই প্ৰাচীন ভাৰতবৰ্ষৰ মহিলাসকলক যে ঘৰুৱা কাম কাজৰ বাদে যে আন কামৰ বাবে যোগ্য বুলি ভবা হোৱা নাছিল সেই প্ৰসংগত এনেদৰে কৈছে— 'In ancient India, women were never thought fit for any sphere other than the domestic life. The intricate question of administration and government were held to be beyond their comprehension'[১]। অথৰ্ব বেদত বিবাহ সম্বন্ধত আকৌ কোৱা হৈছে— 'ভগৱানে দম্পতীৰ মিলন ঘটায় যাতে

ঘৈনীয়েকজনীয়ে তেওঁৰ প্ৰভুৰ সতি-সন্ততিৰ জন্ম দিব পাৰে তথা ইয়াক বঢ়াব পাৰে আৰু সততে ঘৰৰ ভিতৰতে সোমাই থাকে।' অধ্যাপক ইন্দ্ৰৰ মতে প্ৰাচীন ভাৰতবৰ্ষত মহিলাক পুৰুষৰ সমানে মৰ্যাদা দিয়াৰ এক নীতিগত পৰম্পৰা আছিল যদিও বৈদিক আৰু বেদোত্তৰ সাহিত্যত মহিলাৰ মৰ্যাদা অৱনমিত হোৱাটো পৰিলক্ষিত হয়। তদুপৰি এই সাহিত্যতে মহিলাক কেৱল শাৰিৰীক সুখৰহে এক আহিলা বুলি অভিহিত কৰাৰ মানসিকতাও দেখা গৈছিল।[২] মনুৱে মহিলাক এক নিম্নস্তৰ জীৱ বুলি বিবেচনা কৰি এনেদৰে কৈছিল— 'এই পৃথিৱীত পুৰুষক মোহান্ধ কৰি ৰখাটোৱে মহিলাৰ চৰিত্ৰ, সেই কাৰণৰ বাবেই জ্ঞানী লোকে মহিলাৰ সংগত কেতিয়াও অসতৰ্ক হৈ নাথাকে... নাৰীয়ে এই পৃথিৱীত অবাটে নিব পাৰে আৰু আনকি এগৰাকী জ্ঞানী লোককো বাসনা আৰু খঙৰ দাস কৰি তুলিব পাৰে।'[৩]

গতিকে প্ৰাচীন ভাৰতীয় সমাজখনত মহিলাৰ অৱস্থিতি ঘৰৰ চাৰিসীমাৰ ভিতৰতে অবদ্ধ আছিল। কিছুসংখ্যক সাহিত্য, ধৰ্মীয় গ্ৰন্থত আলংকাৰিক অৰ্থত মহিলাক সমমৰ্যাদা দিয়া হোৱা বুলি দাবী কৰা হৈছে ঠিকেই, কিন্তু বাস্তৱত প্ৰত্নতাত্ত্বিক বা ঐতিহাসিক বিভিন্ন গৱেষণাত এই দাবীবোৰ এতিয়া পৰ্যন্ত সত্য বুলি প্ৰতিষ্ঠিত হোৱা নাই। সন্মিলিতভাৱে কৰা কামবোৰৰ সদায় পুৰুষৰ অধীনত কৰা হৈছিল আৰু সেইবোৰ কাৰ্য কৰিবলৈ মহিলাসকল অক্ষম বুলি ধৰা হৈছিল। দেশৰ ৰাজনৈতিক পৰিস্থিতি সন্দৰ্ভত নাৰী সদায় অজ্ঞ আছিল আৰু সামাজিক গাঁথনিটো এনেদৰে নিৰ্মাণ কৰা হৈছিল যাতে ৰাজনৈতিক ব্যৱস্থাৱলীত নাৰীয়ে কোনো অৱস্থান ল'ব নোৱাৰে। সেয়েহে বৈদিক কোনো সাহিত্যতে ৰজাৰ জীয়ৰীক সিংহাসনৰ উত্তৰাধিকাৰ কৰা দেখা নাযায়। পৰৱৰ্তী সময়ত ৰাজনৈতিক ক্ষেত্ৰখনত মহিলাৰ প্ৰৱেশ ঘটিল যদিও সেই প্ৰৱেশৰ জৰিয়তে ভাৰতীয় নাৰীক ৰাজনৈতিক বা সামৰিক প্ৰশাসনৰ মুৰব্বীৰ স্থানত অধিষ্ঠিত কৰাৰ নজিৰ দেখা পোৱা নগ'ল। মহাভাৰত আৰু ৰামায়ণৰ নিচিনা মহাকাব্যত যিবোৰ মহিলাক ৰাজনৈতিক ক্ষেত্ৰখনত সক্ৰিয় চৰিত্ৰ হিচাবে অংকন কৰা হ'ল সেইসকলকো ৰাজনৈতিক বিশেষ মৰ্যাদা দিয়াৰ সলনি পুৰুষৰ সহযোদ্ধা আৰু সহায়ক হিচাবেহে দেখুওৱা হ'ল। অৱশ্যে তাৰ মাজতো প্ৰাচীন ভাৰতবৰ্ষৰ ৰাজনৈতিক প্ৰক্ৰিয়াত এনে দুই এগৰাকী নাৰীৰ উল্লেখ পোৱা যায় যিসকলে সিংহাসনত অধীষ্ঠিত হৈ সম্পূৰ্ণ স্বতন্ত্ৰ শাসক হিচাপে শাসনকাৰ্য চলাইছিল। উদাহৰণ স্বৰূপে কাশ্মীৰৰ ৰাণী সুগন্ধা আৰু ৰাণী দিদাই সম্পূৰ্ণ স্বতন্ত্ৰভাৱে শাসনকাৰ্য চলাইছিল।[৪]

মধ্যযুগৰ ভাৰতবৰ্ষত ৰাজনৈতিক সিদ্ধান্ত গ্ৰহণৰ ক্ষেত্ৰত ভালেসংখ্যক নাৰীয়ে গুৰুত্বপূৰ্ণ অৱস্থান লোৱা দেখিবলৈ পোৱা গ'ল। বহুতো ৰাজপুত মহিলাই স্বামীৰ মৃত্যুৰ পিছত কেৱল ৰাজ্যৰ শাসনভাৰেই চম্ভালি লোৱা নহয়, লগতে নিজ ৰাজ্যৰ সাৰ্বভৌমত্ব ৰক্ষাৰ স্বাৰ্থত প্ৰাণাহুতিও দিয়া দেখা গ'ল। উদাহৰণস্বৰূপে মেৱাৰৰ ৰজা চমাৰাছিৰ বিধৱা পত্নী কুৰ্মদেৱীয়ে কেৱল ৰাজ্যৰ শাসন নিজৰ হাতত তুলি লোৱাৰ লগতে মোগল সম্ৰাট কুতুবুদ্দিনৰ বিৰুদ্ধে যুঁজ দিয়াৰ ক্ষেত্ৰত নিজ সৈন্যবাহিনীৰ নেতৃত্ব দিছিল।[৫] একেদৰে চিটোৰৰ ৰজা ৰাণা সংগৰ ৰাণী কৰ্ণাৱতী আৰু জৱাহৰবাইয়ে গুজৰাটৰ চুলতান বাহাদুৰ শ্বাহৰ বিৰুদ্ধে যুঁজ দি যুদ্ধক্ষেত্ৰত প্ৰাণত্যাগ কৰাৰ নিদৰ্শন পোৱা যায়। অনুৰূপভাৱে মাৰাঠা ইতিহাসৰ পৰা আমি কোলাহপুৰৰ তাৰাবাই, ইচালকাৰাঞ্জিৰ অনুবাই, ইণ্ডোৰৰ অহল্যাবাই আৰু ঝান্সিৰ লক্ষ্মীবাইৰ নিচিনা মহীয়সী যুঁজাৰু মহিলাৰ বিষয়ে জানিব পাৰো।

মোগল শাসনত মহিলাৰ সামাজিক আৰু ৰাজনৈতিক স্থিতি ঃ

ভাৰতবৰ্ষত মোগল সাম্ৰাজ্য বিস্তাৰৰ সমান্তৰালভাৱে মহিলাৰ সামাজিক, ৰাজনৈতিক আৰু আৰ্থিক অৱস্থাৰ ভালেমান পৰিৱৰ্তন সাধন হৈছিল। ভালেমান ইছলামধৰ্মীয় ৰীতি-বিধি আদিয়ে মহিলাক কিছু অধিকাৰ প্ৰদান কৰিছিল বাবেই এনে পৰিৱৰ্তনবোৰ সম্ভৱ হৈছিল বুলি ক'ব পাৰি। পৰ্দা প্ৰথাৰ জৰিয়তে মহিলাবোৰক এক সুৰক্ষিত আৰু সন্মানীয় মৰ্যাদা প্ৰদান কৰা হৈছিল বুলি ইছলামধৰ্মীয় বিশেষজ্ঞসকলে ক'ব বিচাৰে। প্ৰথাগত স্ত্ৰীধন (Dower), নাৰীৰ সম্পত্তিৰ অধিকাৰ, বিধৱা বিবাহ আদিৰ ব্যৱস্থাৰ জৰিয়তে ইছলামধৰ্মী সমাজখনত মহিলাৰ অৱস্থা উন্নীতকৰণ কৰাৰ প্ৰয়াস কৰা দেখা গৈছিল।

পৱিত্ৰ কোৰাণত পৰ্দা প্ৰথাৰ সমৰ্থনত কোৱা হৈছিল যে মহিলাসকলে ঘৰৰ বাহিৰলৈ ওলালেই পৰ্দা পিন্ধিব লাগে আৰু এনেদৰে সাজপাৰ পিন্ধিব লাগে যাতে কোনো পথৰুৱাই তেওঁৰ প্ৰতি আকৃষ্ট নহয়। তাৎপৰ্যপূৰ্ণ কথাটো হ'ল হিন্দু ধৰ্মত এনে এক ব্যৱস্থা মোগল অহাৰ বহু আগতেই প্ৰচলিত আছিল। ইছলামধৰ্মী অভিজাত শ্ৰেণীটোৱে পৰ্দা প্ৰথা খুব দৃঢ়ভাৱে পালন কৰিলেও ৰেজিয়া চুলতানা, নুৰজাহান আদিৰ দৰে সম্ৰাজ্ঞীয়ে এই পৰ্দাপ্ৰথা অৱজ্ঞা কৰি মুকলিভাৱে ৰাজহুৱা স্থানলৈ ওলাই আহিছিল। হিন্দু বিধৱাৰ তুলনাত মুছলমান মহিলাসকলৰ সামাজিক স্থান আছিল বহু ওপৰত। হিন্দু বিধৱাসকলে সকলোধৰণৰ যন্ত্ৰণা সহি এক বিচ্ছিন্ন পৰিৱেশত জীৱন অতিবাহিত কৰিব লগীয়া হোৱাৰ বিপৰীতে মোগল শাসনৰ সময়ছোৱাত জন্ম-মৃত্যু সম্পৰ্কীয় বিভিন্ন অনুষ্ঠান, উৎসৱ-পাৰ্বন আদিত মুকলিভাৱে মুছলমান বিধৱাসকলে অংশগ্ৰহণ কৰিব পাৰিছিল। তদুপৰি শিক্ষিত বিধৱা মহিলাসকলে অভিজাত তথা ৰাজকীয় পৰিয়ালৰ সদস্যসকলক শিক্ষা প্ৰদান কৰাৰ অধিকাৰো লাভ কৰিছিল। এনে বিধৱাসকলক শিক্ষাদান কৰাৰ বাবে যথাযথ মাননি দিয়াৰো ব্যৱস্থা কৰা হৈছিল।

তদুপৰি সম্পত্তিগত অধিকাৰৰ ক্ষেত্ৰত যিহেতু মুছলমান মহিলাসকলে হিন্দু মহিলাৰ তুলনাত কিছু পৰিমাণে অধিকাৰ লাভ কৰিছিল সেয়েহে কিছুমান সামাজিক অৱনমন মুছলমান সমাজখনত প্ৰচলিত নাছিল। উদাহৰণ স্বৰূপে উত্তৰ ভাৰত আৰু কাশ্মীৰৰ বেছিভাগ হিন্দু ৰাজ পৰিয়ালত ১৫০০-১৮০০

খ্ৰীষ্টাব্দৰ ভিতৰত সতী প্ৰথাৰ ব্যাপক প্ৰচলন আছিল। একে ব্যৱস্থা ৰাজপুত আৰু মাৰাঠীসকলৰ মাজতো ব্যাপক আছিল।[৬] ইয়াৰ বিপৰীতে বহুতো মুছলমান সম্ৰাটে 'সতী' প্ৰথাৰ বিৰোধিতা কৰি এই প্ৰথা ৰোধ কৰাৰ বাবে তৎপৰতা হাতত লৈছিল। হিন্দু ধৰ্মীয় ব্যৱস্থাত মহিলাসকলে নোপোৱা অধিকাৰসমূহৰ কিছু অংশ মুছলমান নাৰীয়ে লাভ কৰাৰ পিছতো কিন্তু মোগল শাসনকালত প্ৰশাসন আৰু ৰাজনৈতিক কৰ্মকাণ্ডত মুছলমান নাৰীৰ সক্ৰিয়তা আছিল তেনেই সামান্য। পৰ্দা প্ৰথাৰ কঠোৰ ৰূপায়ন, বহু বিবাহ, শিক্ষাৰ লাভৰ ক্ষেত্ৰত নাৰীক কৰা বঞ্চনা আদি অলেখ কাৰকৰ বাবে মুছলমান নাৰীৰ সামাজিক আৰু ৰাজনৈতিক অগ্ৰগতি অসম্ভৱ আছিল বুলি ক'ব পাৰি।

অসমৰ পটভূমি ঃ

ভাৰতবৰ্ষৰ সামাজিক প্ৰেক্ষাপটত মহিলাসকলে ঐতিহাসিকভাৱে যি এক সামাজিক বা ৰাজনৈতিক অৱদমন সহ্য কৰি আহিছে তাৰ তুলনাত অসম তথা উত্তৰ-পূব ভাৰতবৰ্ষৰ মহিলাসকলে ভালেখিনি স্বতন্ত্ৰ বুলি অভিহিত কৰিব পাৰি। বাল্য বিবাহ, সতীদাহ প্ৰথা আদিৰ দৰে এলাণ্ডুকলীয়া পৰম্পৰাৰ পৰা মুক্ত অসমৰ সমাজখনত মহিলাই তুলনাত্মকভাৱে বিশেষাধিকাৰ লাভ কৰাৰ মূল কাৰণটোৱেই হৈছে এই সমাজখনত নিহিত হৈ থকা মংগোলীয় উপাদান। ড° সুনীতি কুমাৰ চেটাৰ্জীয়ে এই প্ৰসংগত কৈছে— "Among the Mongoloid tribes, women had far greater freedom in marrige, divoice and other matters that we find in orthodox Hindu Society" ।[৭] অসমীয়া সমাজখনৰ বৰ্ণাঢ্য সাংস্কৃতিক সমাহাৰ, নৃ-গোষ্ঠীয়ভাৱে অষ্ট্ৰিক, অষ্ট্ৰো-এছিয়াটিক, আলপাইন, আৰ্য আৰু মংগোলীয় উপাদানৰ সংমিশ্ৰন ঘটাৰ বাবে অসমক আখ্যা দিয়া হৈছিল— 'Assam is a Country which at most periods of its history has remained outside the Indian Civilization' ।[৮] এনে এক সংমিশ্ৰণৰ ফলতে কোনো বিশেষ জনগোষ্ঠীৰ সামাজিক-সাংস্কৃতিক, বা ব্যৱহাৰিক ৰীতি-নীতিবোৰে অসমৰ সমাজখনত অধিপত্য বিস্তাৰ কৰাৰ সলনি একাত্মকৰণ (assimilation) প্ৰক্ৰিয়াৰ প্ৰভাৱহে ইয়াত প্ৰবলভাৱে অনুভূত হয়। সেয়েহে ভাৰতবৰ্ষৰ কেন্দ্ৰীয় অঞ্চলৰপৰা অসমলৈ প্ৰব্ৰজনকৰা ব্ৰাহ্মণ সম্প্ৰদায়ৰ লোকসকলেও এই অঞ্চলটোৰ আবহাৱাৰ সৈতে মিলিবলৈ কাপোৰ বোৱা, আমিষ ভোজন আদি ব্ৰাহ্মণ্য পৰম্পৰাবিৰোধী ৰীতিক আদৰি লৈছিল। মংগোলীয় সমাজখনত নাৰীয়ে লাভ কৰা সামাজিক-ৰাজনৈতিক অগ্ৰগামী স্থানৰ বাবেই হয়তো অসমৰ সমাজখনত কাহানিও বাল্য বিবাহ, সতীদাহ প্ৰথাৰদৰে ঘৃণ্য সামাজিক কু-সংস্কাৰৰ আৱিৰ্ভাৱ ঘটা নাছিল। গতিকে, এনে এক সামাজিক-সাংস্কৃতিক অৱস্থানৰ বাবে অসমৰ নাৰীসকলৰ সামাজিক, ধৰ্মীয় আৰু ৰাজনৈতিক ক্ষেত্ৰবোৰত স্থান আছিল গুৰুত্বপূৰ্ণ।

ভাৰতবৰ্ষৰ বৰ্ণাশ্ৰয়ী সামাজিক স্তৰবদ্ধ অৱস্থাটোৰ বাবে মহিলাসকলে কেতিয়াও পুৰুষৰ অৱদমনৰ বিৰুদ্ধাচৰণ কৰি মুকলি কৈ ওলাই আহিব নোৱাৰাৰ পৰিঘটনাটোৰ তুলনাত অসমৰ সমাজখনত বৰ্ণব্যৱস্থাৰ প্ৰভাৱ আছিল তেনেই সীমিত। বৃহত্তৰ সংগোলীয় সমাজখন হিন্দু ধৰ্মৰ পৰিবৃত্তৰ বাহিৰত ৰৈ গৈছিল বাবে বৰ্ণবাদে আক্ৰান্ত কৰিছিল সমাজৰ তেনেই এক ক্ষুদ্ৰ অংশক। তদুৰি মহাপুৰুষ শংকৰদেৱৰ দ্বাৰা প্ৰচলন ঘটা নৱ-বৈষ্ণৱ আন্দোলনে জাতি তথা বৰ্ণপ্ৰথাক মোটামুটিভাৱে দুৰ্বল কৰাৰ ফলত এনে সংস্কাৰৰ অৱশেষ ৰৈ গৈছিল হিন্দুধৰ্ম আশ্ৰিত আৰ্য সমাজখনত। অৱশ্যে পৰৱৰ্তী সময়ত সংস্কৃতিকৰণ (Sanscritization) প্ৰক্ৰিয়াৰ ফলত জনজাতীয় সমাজখনতো যে বৰ্ণবাদ বা জাতিভেদ প্ৰথাৰ আৰম্ভ হোৱা নাছিল এনে নহয়। তাৎপৰ্যপূৰ্ণ কথাটো হ'ল হিন্দু বৰ্ণাশ্ৰমধৰ্মৰ হুবহু অনুকৰণ অসম অঞ্চলত একেবাৰে হোৱা নাছিল বুলি ক'ব পাৰি। লিপি আদিত আমি যিটো বৰ্ণৰ কথা উল্লেখ পাওঁ সি কেৱল 'ব্ৰাহ্মণ'; এনে লিপিবোৰত বাকী দুই শক্তিশালী বৰ্ণ ক্ষত্ৰিয় আৰু বৈশ্যৰ বিষয়ে বিশেষ উল্লেখ পোৱা নাযায়। সেয়েহে ড° পি চি চৌধুৰীয়ে অসমীয়া হিন্দু সমাজখনক দুটা ভাগত বিভক্ত কৰিছে— ব্ৰাহ্মণ আৰু শূদ্ৰ।[৯] চৌধুৰীয়ে বৈশ্য বৰ্ণৰ বিষয়ে একো মত প্ৰকাশ কৰা নাই যদিও অসম মুলুকত এই বৰ্ণৰ অস্তিত্ব সম্পূৰ্ণ নাই বুলিও কোৱা নাই। অসমৰ মানুহে পালন কৰা বৃত্তি আৰু জাত সন্দৰ্ভত উইলিয়াম ৰবিনছনে স্পষ্টকৈ কৈছে— "In Assam there seems to have been little or no distinction of Castes from professions and each caste or tribe practiced all the arts which are known in the country. They were farmess, traders, blacksmiths, carpenters, extractors of oil, Potters, Weavers dyrs etc., but they had not the art of shaving-washing or bleaching-working in leather or of making of sweet-meats, butter and ghee."।[১০] অৰ্থাৎ অসমৰ লোকে জাতি-বৰ্ণ নিৰ্বিশেষে সকলো ধৰণৰ বৃত্তিত নিয়োজিত আছিল। অধ্যাপক বিৰিঞ্চি কুমাৰ বৰুৱাৰ মতে বৃত্তিগত দিশৰপৰা আৰম্ভ কৰি সামাজিক সকলো ক্ৰিয়া-কৰ্মতে এক সাম্যৰ ধাৰণা প্ৰতিষ্ঠা কৰাত শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱে প্ৰচাৰিত বৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ আছিল অসামান্য অৱদান।

অসম তথা উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলত মহিলাৰ সামাজিক মৰ্যাদাৰ বিষয়ে গভীৰভাৱে জনাৰ আগতে এই অঞ্চলত, বিশেষকে জনজাতীয় সমাজখনত প্ৰচলিত বৈবাহিক সম্পৰ্কৰ বিষয়ে এক সম্যক ধাৰণা লোৱাতো অতিকে প্ৰয়োজনীয়। ভাৰতবৰ্ষৰ বাকী প্ৰান্তত প্ৰচলিত যৌতুক প্ৰথাৰ বিপৰীতধৰ্মী এক প্ৰথা অসমৰ জনজাতীয় সমাজখনত বৰ্তি আছিল বাবে মহিলাৰ সন্মান বা মৰ্যাদাৰ প্ৰসংগটো এই অঞ্চলটোত আছিল সুকীয়া। জনজাতীয় সমাজবোৰত কইনাই দৰাক যৌতুক দিয়াৰ সলনি দৰাপক্ষৰপৰাহে যৌতুক দিয়াৰ নিয়ম প্ৰচলিত আছিল। জনজাতীয় সমাজখনে গ্ৰহণ কৰা এনেধৰণৰ প্ৰথাৰ প্ৰভাৱ

স্বাভাৱিকতে অ-জনজাতীয় সমাজখনৰ মাজতো শিপাইছিল।

এতিয়া আহিছো অসমীয়া মহিলাৰ সামাজিক আৰু ৰাজনৈতিক স্থিতিলৈ। এই বিষয়ত এক স্পষ্ট ধাৰণা ল'ব পৰা ঐতিহাসিক তথ্য, দলিল বা আন সমল পাব পৰা নাযায় যদিও সেই সময়ৰ সমাজখনৰ কিছুমান ৰীতি-নীতি, বিশ্বাস, পৰম্পৰা, ৰাজকীয় বিধি আদিৰ আঁত ধৰি আমি মহিলাৰ সামাজিক আৰু ৰাজনৈতিক স্থিতিৰ আভাস পাব পাৰো। পূৰ্ব আহোম যুগৰ মহিলাৰ সামাজিক-ৰাজনৈতিক স্থিতিৰ কথা জানিব পৰা সাক্ষ্য নাই যদিও সেই সময়ৰ খোদিত লিপিবোৰত ৰজাৰ নামৰ লগতে ৰাণীৰ নাম উল্লেখ থকাৰ পৰা আমি মহিলাৰ সন্মানজনক এক অৱস্থানৰ কথা ধাৰণা কৰি ল'ব পাৰো। ইন্দ্ৰপালৰ ৰাজত্বৰ সময়ত গুৱাহাটী তাম্ৰ ফলি, নগাঁৱৰ তাম্ৰ ফলি (তৃতীয় বলবৰ্মনৰ) বা খনামুখৰ ইন্দ্ৰপালৰ তাম্ৰ ফলিতত উল্লেখ কৰা ৰাজপত্নীসকলে ৰজাৰ সমানে যে মৰ্যাদা লাভ কৰিছিল তাৰ উমান পাব পাৰো।

আহোম ৰাজত্বৰ সময়ছোৱাত ৰজাৰ পত্নীৰ বা ৰাণীৰ ৰাজনৈতিক হস্তক্ষেপ বা প্ৰভাৱ আছিল চকুতপৰা ধৰণৰ। আহোম ৰজা ছুক্লেনমুঙ (১৫৩৯-১৫৫২)-ৰ পত্নী চাওচিঙৰ হস্তক্ষেপত ৰজাই 'বৰপাত্ৰ গোহাঁই' শীৰ্ষক তৃতীয় মন্ত্ৰীৰ পদটো সৃষ্টি কৰিছিল। আহোম ৰজা শিৱ সিংহই (১৭১৪-১৭৪৪) যেতিয়া তেওঁৰ ৰাজত্ব গ্ৰহদোষত অন্ত পৰিব বুলি ভয় খাইছিল তেতিয়া তেওঁ ৰাজ সিংহাসনৰ দায়িত্ব বৰৰাণী ফুলেশ্বৰীৰ হাতত অৰ্পন কৰিছিল। ফুলেশ্বৰীয়ে সিংহাসনৰ দায়িত্ব লৈ 'বৰৰজা'ৰ খিতাপ লৈছিল। ফুলেশ্বৰীৰ পিছত তেওঁৰ ভগ্নী অম্বিকা আৰু সৰ্বেশ্বৰীয়ে 'বৰৰজা'ৰ খিতাপ গ্ৰহণ কৰিছিল[১১]। গতিকে আহোম ৰাজ পৰিয়ালৰ ভিতৰত কিছুসংখ্যক নাৰীয়ে পুৰুষৰ সৈতে মোটামুটিভাৱে একেধৰণৰ এক ৰাজনৈতিক মৰ্যাদা লাভ কৰিছিল; অৱশ্যে কিছুমান বিশেষ পেক্ষাপটতহে আহোম ৰাণীসকলক ৰাজনৈতিক বিশেষাধিকাৰ বা মৰ্যাদাসমূহ দিয়া হৈছিল। আহোম ৰাজপৰিয়ালৰ কন্যাবোৰক স্বাভাৱিকভাৱে বা উত্তৰাধিকাৰ সূত্ৰে বিশেষ ৰাজনৈতিক পদবী বা মৰ্যাদা দিয়াৰ উদাহৰণ নাই বুলিয়েই ক'ব পাৰি।

এতিয়া প্ৰশ্ন হ'ল ৰাজপৰিয়ালৰ বাহিৰত সমাজৰ বাকী নাৰীসকলৰ সামাজিক বা ৰাজনৈতিক অৱস্থান কেনে আছিল! মধ্যযুগৰ কিছুসংখ্যক সাহিত্য কৰ্মত ইয়াৰ এক আভাস পাব পাৰি। কৃষ্ণগুৰু চৰিতৰ এঠাইত কোৱা হৈছে যেতিয়ালৈকে পত্নীক সকলোধৰণৰ সা-সুবিধা প্ৰদান কৰি থকা হয় তেতিয়ালৈকে তেওঁ কপটতাহীন আৰু সদাচাৰী হৈ থাকে। কিন্তু যেতিয়াই পত্নীয়ে নিজৰ ইচ্ছা পূৰণ কৰিব নোৱাৰা হয় তেতিয়াই তেওঁ নিজ স্বামীক অৱজ্ঞা কৰিবলৈ আৰম্ভ কৰে আৰু এনে ধৰণৰ কাৰ্য কৰিবলৈ আৰম্ভ কৰে যাৰ দ্বাৰা স্বামীৰ স্থিতি সংকটজনক হৈ পৰে[১২]। একেদৰে ৰাম চৰণ ঠাকুৰে তেওঁৰ গুৰু চৰিতত কৈছে যে নাৰীসকল হৈছে অধাৰ্মিক আৰু পাপী। মিছাৰ বাদে নাৰীয়ে আন একো নাজানে আৰু তেওঁলোকে সততে যৌনসম্ভোগৰ বাবেহে আসক্ত হয়।[১৩] আনকি মহাপুৰুষ শংকৰদেৱৰ নিচিনা তুলনাত্মকভাৱে প্ৰগতিশীল লোকজনেও নাৰীৰ ক্ষেত্ৰত ভালেমান ৰক্ষণশীল মনোভাৱ পোষণ কৰা দেখা গৈছিল।

অসমৰ গ্ৰাম্যজীৱনত সামাজিক বা ৰাজনৈতিক সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ প্ৰক্ৰিয়াবোৰতো মহিলাৰ অংশগ্ৰহণ আছিল তেনেই সামান্য। গাঁৱৰবোৰত যিবোৰ সভা হৈছিল সেইবোৰত, অথবা গাঁৱৰ বিচাৰ সভা, নামঘৰ-কীৰ্ত্তনঘৰ আদিত বহা সভাত মহিলাৰ প্ৰৱেশ আছিল নিষিদ্ধ। অসমীয়া যিবোৰ সাধুকথাৰ পৰা মহিলাৰ ৰাজনৈতিক অংশগ্ৰহণৰ বিষয়ে জানিব পাৰি সেইবোৰত মহিলাৰ বীৰত্ব আৰু দেশৰ বাবে প্ৰাণত্যাগৰ বিষয়ে উল্লেখ থাকে ঠিকেই, পিছে এনে বীৰঙ্গনাই কাহানিও নিজৰ প্ৰাপ্য ৰাজনৈতিক-সামাজিক অধিকাৰ পোৱাৰ কথা এনে সাধুকথাবোৰত উল্লেখ নাথাকে। এই ক্ষেত্ৰত আমি কমলা কুৱঁৰীৰ সাধুকথাটোৰ উল্লেখ কৰিব পাৰো। এই সাধুকথাটোত ৰজাই যেতিয়া দেশৰ খৰাং আঁতৰোৱাৰ বাবে সপোনত নিজৰ মৰমৰ কুৱঁৰীক ত্যাগ কৰা দিহা পালে, তেতিয়া কুৱঁৰীয়ে দেশৰ আহুকাল আঁতৰোৱাৰ বাবে নিজৰ প্ৰাণ ত্যাগৰ সিদ্ধান্ত ল'লে। ৰজাই কুৱঁৰীৰ এনে সিদ্ধান্তৰ প্ৰতি পোনতে সন্মতি দিয়া নাছিল যদিও শেহত কুৱঁৰীৰ ইচ্ছাক সাৱোগত কৰি এটা প্ৰকাণ্ড খাল খন্দা হ'ল আৰু তাতে কমলা কুৱঁৰীয়ে নিজকে ডুবাই নিবলৈ ধৰিলে। যিমানেই কুৱঁৰী পানীত বুৰ যাবলৈ ধৰিলে সিমানে বৰষুণ আহিবলৈ ধৰিলে। এনেদৰে কমলা কুৱঁৰীৰ আত্মত্যাগৰ বলত ৰাজ্যখনৰ খৰাংপীড়িত জনগণে সকাহ লাভ কৰিলে। এই সাধুকথাৰ জৰিয়তে অসমীয়া নাৰীয়ে নিজৰ দেশ তথা জনগণৰ বাবে নিজৰ জীৱন তুচ্ছ কৰাৰ এক দৃষ্টান্ত দাঙি ধৰা হৈছে, কিন্তু অসমীয়া লোক সাহিত্যৰ সমলত এনে উপাদান পোৱা নাযায় য'ত নাৰীক পুৰুষৰ সমানে ৰাজনৈতিক বা সামাজিক অধিকাৰ লাভৰ বাবে উদ্বুদ্ধ কৰাৰ নজিৰ আছে।

নাৰী শাসকসকল ঃ আমি ইতিমধ্যে মধ্যযুগৰ সময়ছোৱাত নাৰী প্ৰশাসক কেইগৰাকীমানৰ বিষয়ে ওপৰত চমুকৈ উল্লেখ কৰিথো। আহোম ৰাজত্বকালৰ ভিতৰত যিগৰাকী নাৰীয়ে সিংহাসনলৈয়ে আহোম ৰাজসৈন্য সহিত চুতীয়াসকলৰ বিৰুদ্ধে যুঁজত অৱতীৰ্ণ হৈছিল তেওঁ আছিল তাওখামতি (১৩৮০-৮৯)। আহোম ৰজা চুকাফাক (১৩৬৪-৭৬) চুতীয়াসকলে এক বন্ধুত্বপূৰ্ণ ভ্ৰমণৰ সময়ত ষড়যন্ত্ৰমূলকভাৱে হত্যা কৰাৰ প্ৰতিশোধকল্পে তাওখামতিয়ে সিংহাসনত অধিষ্ঠিত হৈয়ে চুতীয়াসকলৰ বিৰুদ্ধে যুজত অৱতীৰ্ণ হৈছিল। শিৱ সিংহৰ তিনি গৰাকী পত্নী ক্ৰমে ফুলেশ্বৰী, অম্বিকা আৰু সৰ্বেশ্বৰীয়ে সফলতাৰে ৰাজকাৰ্য পৰিচালনা কৰাৰ কথা আমি ইতিমধ্যে উল্লেখ কৰিছো। একেদৰে সামৰিক ক্ষেত্ৰখনত আমি কেবাগৰাকী মহিলা যেনে মূলাগাভৰু (আহোম সেনাপতি ফ্ৰাছেনমুঙ বৰগোহাঁইৰ পত্নী মূলাগাভৰুৱে তুৰ্বক খানৰ বিৰুদ্ধে যুদ্ধ কৰি স্বামীৰ মৃত্যুৰ হোৱাৰ পিছত নিজে মুছলমান সৈন্যৰ বিৰুদ্ধে অস্ত্ৰ হাতত তুলি লৈছিল আৰু এই যুঁজত প্ৰাণত্যাগ কৰিছিল) ভাতুকী আৰু ভাবুলি (মোৱামৰীয়া বিদ্ৰোহৰ নেতা

নাহৰ খোৱাৰ এই দুজনী পত্নীয়ে ৰাধা আৰু ৰুক্মিণী নাম গ্ৰহণ কৰিছিল। ১৭৬৯ চনৰ অক্টোবৰ মাহত মোৱামৰীয়াসকলে আহোম ৰাজত্বৰ অন্তৰ্গত লোকক মৰাণ এলেকাত কাঠ কটাত বাধা আৰোপ কৰে আৰু নিজৰ স্বাধীনতা ঘোষণা কৰে। এই বিদ্ৰোহ দমন কৰিবলৈ আহোম ৰজা লক্ষ্মী সিংহই টেকেলা বৰুৱাৰ অধীনত প্ৰায় দুহেজাৰ সৈন্যৰ এটি দল প্ৰেৰণ কৰে। এই আহোম সেনাৰ দলটোক ৰাধা-ৰুক্মিণীৰ অধীনত মোৱামৰীয়া সৈন্যই শোচনীয়ভাৱে পৰাস্ত কৰে। [১৪]) আদি কেবাগৰাকীও মহিলাই যুদ্ধত নিজৰ ৰাজ্যৰ বাবে যুঁজ দি অসীম বীৰত্ব প্ৰদৰ্শন কৰিছিল। মধ্যযুগৰ অসমত ৰাজকাৰ্য পৰিচালনাৰ কূট-কৌশল নিৰ্মাণ, সামৰিক কৌশলগত অভিযান আদিত মহিলাৰ সক্ৰিয় ভূমিকাৰ বাদেও ৰাজনৈতিক ক্ষেত্ৰখনত মহিলাৰ পৰোক্ষ হস্তক্ষেপৰ অলেখ উদাহৰণ আমি সেই সময়ৰ ইতিহাসৰপৰা উল্লেখ কৰিব পাৰো।

এইটো নহয় যে কেৱল আহোম ৰাজপৰিয়ালৰ নাৰীয়েহে ৰাজনৈতিক ক্ৰিয়া-কাণ্ডত অংশ লৈছিল। ১৬৩৬-৩৮ ৰ সময়ত আহোম-মোগল যুদ্ধত মোগলৰ বিৰুদ্ধে যুঁজিবলৈ সাধাৰণ মহিলাসকলেও ৰাজ সৈন্যদলত ভৰ্তি হোৱাৰ দৃষ্টান্ত পোৱা যায়। ১৬৩৮ চনৰ অক্টোবৰ মাহত মোমাই তামুলী বৰবৰুৱাৰ নেতৃত্বত যেতিয়া আহোম সৈন্যই মোগল সৈন্যক শোচনীয়ভাৱে পৰাজিত কৰিছিল তেতিয়া মোগল সেনাই গুৱাহাটীলৈ পিছুৱাই আহিছিল। মোগল সৈন্যই তেনেদৰে পিছুৱাই অহাৰ সময়তে অসমীয়া মহিলাই বাহৰ লাঠিৰে কোবাইছিল। সাধাৰণ অসমীয়া মহিলাৰ এনে ধৰণৰ সাহসী স্থিতিৰ কথা অসম বুৰঞ্জীত অলেখ পোৱা যায়।

ঊনবিংশ আৰু বিংশ শতিকাত অসমীয়া মহিলা ঃ

এক ৰাজতান্ত্ৰিক শাসন ব্যৱস্থাত অসমৰ মহিলাসকলে ৰাজনৈতিক আৰু সামাজিকভাৱে নিজৰ যি স্থিতি প্ৰদৰ্শন কৰিছিল তাত নাৰীৰ স্বতন্ত্ৰ ৰাজনৈতিক-সামাজিক স্বা-ভিমানৰ উন্মেষ ঘটাৰ সুযোগ নাছিল বুলিয়েই ক'ব পাৰি। তৎসত্ত্বেও ভাৰতবৰ্ষৰ বাকী প্ৰান্তৰ তুলনাত অসম তথা উত্তৰ-পূৱৰ সামগ্ৰিক নাৰী সমাজখন হিন্দুধৰ্মকেন্দ্ৰীক এলাহ্মকলীয়া অৱদমন, সতীদাহ প্ৰথা, পৰ্দা প্ৰথা আদিৰপৰা মুক্ত আছিল। হিন্দুধৰ্মীয় ৰীতি-পৰম্পৰাৰ পৰা মুক্ত উত্তৰ-পূৱৰ জনজাতীয় সমাজখনত মহিলাৰ সন্মানজনক স্থিতিও হয়তো ইয়াৰ এক উল্লেখনীয় কাৰণ হ'ব পাৰে।

সি যি কি নহওক, ভাৰতবৰ্ষৰ স্বাধীনতা আন্দোলনৰ সময়ৰে পৰা ভাৰতীয় মহিলাসকলে ৰাজনৈতিক বিষয়ত নিজস্ব স্থিতি জাহিৰ কৰাৰ এক অভূতপূৰ্ব সুযোগ লাভ কৰে। অৱশ্যে পাৰ্থ চেটাৰ্জীৰ মতে জাতীয় আন্দোলনটোৱে মহিলাৰ ৰাজনৈতিক-সামাজিক প্ৰশ্নবোৰ সামৰি ল'ব পৰা নাছিল আৰু ভাৰতীয় সমাজৰ পুৰুষতান্ত্ৰিক গাঁথনিটোক এই আন্দোলনটোৱে স্পৰ্শ কৰিব পৰা নাছিল। [১৫]

আনহাতে অসমীয়া জাতীয়তাবাদক সু-সংঘবদ্ধ কৰাৰ স্বাৰ্থত, ভাৰতীয় জাতীয়তাবাদ নিৰ্মাণৰ লেখিয়াকৈ কিছুমান ঐতিহাসিক আৰু পুৰা কাহিনীৰ চৰিত্ৰক নকৈ পুনৰজ্জীৱিত কৰাৰ প্ৰয়াস কৰা হৈছিল। অসমৰ যিটো শিক্ষিত মধ্যবিত্ত শ্ৰেণীয়ে ভাৰতৰ স্বাধীনতা আন্দোলন, অসমীয়া ভাষা উন্নতি সাধিনী সভা, অসম সাহিত্য সভা আদি অনুষ্ঠানৰ লগত ওতঃপ্ৰোতভাৱে জড়িত আছিল সেইসকলে অসমক ভাৰতীয় সোণালী বৈদিক যুগ (Golden Age)ৰ আৰ্হিটোত অন্তৰ্ভুক্ত কৰিব বিচাৰিছিল। যেনেদৰে বৃহত্তৰ ভাৰতীয় জাতীয়তাবাদ গঢ়াৰ স্বাৰ্থত 'ভাৰত মাতা'ৰ ধাৰণাটো বিকশিত হৈছিল একেদৰে বংগত ৰবীন্দ্ৰনাথ ঠাকুৰৰ সাহিত্যিক ক্ৰিয়া-কৰ্মৰ জৰিয়তে 'বংগ মাতৃ'ৰ ধাৰণাটোৰ বিকাশ সাধন কৰা হৈছিল। অসমত ঐতিহাসিক 'জয়মতী' চৰিত্ৰতোৰ পুনৰুজ্জীৱনৰ জৰিয়তে বিংশ শতিকাৰ প্ৰাৰম্ভণিতে 'আই অসম' বা 'অসমী আই' ৰ ধাৰণাটো গঢ়ি তোলা হৈছিল।

ভাৰতবৰ্ষৰ স্বাধীনতা আন্দোলনটোৱে ভাৰতীয় ৰক্ষণশীল সমাজখনৰ বহু আবুৰ আঁতৰাই ভাৰতীয় নাৰীক ৰাজনৈতিক আন্দোলনত সক্ৰিয় কৰি তুলিছিল ঠিকেই কিন্তু এই আন্দোলনটোৱে ভাৰতীয় ৰক্ষণশীল সমাজখনৰ পুৰুষতান্ত্ৰিক বিন্যাসটোক তচনচ কৰি দিব পৰা নাছিল। ফলত আন্দোলনকাৰী পুৰুষসকলৰ মাজতো প্ৰকট আছিল ভালেমান ৰক্ষণশীল মনোভাৱ। আনকি মহাত্মা গান্ধীৰ দৃষ্টিতো দেখা গৈছিল এক ৰক্ষণশীল মনোভাৱ। মহিলাৰ সমতাৰ প্ৰসংগত তেওঁ কৈছিল— 'Essentially equal to men and had a right of freedom, liberty and supreme place in their own sphere of activity, yet both the sexes should follow different vocations suitable to their different physical and emotional temperament.'

মহিলাৰ ৰাজনৈতিক-সামাজিক সমাধিকাৰৰ প্ৰসংগত পশ্চিমৰ নাৰীবাদী চিন্তাত যিবোৰ দৰ্শনৰ প্ৰতিফলন ঘটিছিল তাৰ প্ৰভাৱ ভাৰতবৰ্ষৰ স্বাধীনতা আন্দোলনত পৰিছিল সামান্য। আনকি চন্দ্ৰপ্ৰভা শইকীয়ানীৰ লেখিয়া অগ্ৰণী স্বাধীনতা যুঁজাৰুৱে পশ্চিমীয়া নাৰীবাদী চিন্তা হিংসাত্মক আৰু উশৃংখল বুলি মুকলিকৈ সমালোচনা কৰিছিল[১৬]। সি যি কি নহওক ভাৰতবৰ্ষৰ স্বাধীনতা আন্দোলনৰ জৰিয়তে প্ৰথমবাৰৰ বাবে ভাৰতীয় নাৰীয়ে মুকলিভাৱে আধুনিক গণতন্ত্ৰ আৰু সমতাৰ বিভিন্ন ধাৰাবোৰৰ সৈতে পৰিচিত হ'ল আৰু দেশখনৰ স্বাধীনতাৰ পিছত ৰাজনীতি, প্ৰশাসন, আমোলাতন্ত্ৰ আদি সকলোতে নাৰীৰ অংশগ্ৰহণ সীমিত পৰিসৰত হ'লেও সুনিশ্চিত হ'ল।

স্বাৰাজোত্তৰ অসমত ৰাজনৈতিক অধিকাৰৰ প্ৰসংগত, বিশেষকৈ নীতি-নিৰ্দ্ধাৰণ বিষয়ত মহিলাৰ প্ৰতি কৰা বৈষম্য চকুত পৰিবলগীয়া। উদাহৰণস্বৰূপে ১৯৭৯-১৯৮৫ চনলৈ সুদীৰ্ঘকালীন আন্দোলনৰ পিছত যিখন আঞ্চলিক চৰকাৰ অসমত গঠন হৈছিল তাত ১২৬ খন আসনৰ ভিতৰত অসম গণ পৰিষদ দলে মাথো দুখন আসন মহিলাৰ বাবে এৰি দিছিল।

১৯৫২ ৰ পৰা ২০১৬ চনলৈ অসম বিধান সভাত মহিলাৰ প্ৰতিনিধিত্ব

বৰ্ষ	সৰ্বমুঠ প্ৰতিদ্বন্দ্বী	পুৰুষ	মহিলা	নিৰ্বাচিত পুৰুষ	নিৰ্বাচিত মহিলা	শতকৰা হিচাপত মহিলা প্ৰতিনিধি
১৯৫২	৪৫৮	৪৪৯	৬	১০৫	২	১.৯০
১৯৫৭	৩১২	৩০৪	৬	১০২	৫	৪.৬৮
১৯৬২	৪০৯	৪০৫	৪	১০১	৪	৩.৮১
১৯৬৭	৪৯২	৪৮৬	৬	১২১	৪	৩.১৭
১৯৭২	৫২২	৫১০	১২	১১৪	০	০
১৯৭৮	৯৩৮	৯১৬	২২	১২৫	১	০.৭৯
১৯৮৫	১১৩৩	১১২৪	২৯	১২১	৫	৩.৯৬
১৯৯১	১৬৫৭	১৬০৭	৫০	১২১	৫	৩.৯৭
১৯৯৬	১২২৮	১১৮৩	৪৫	১১৬	৬	৪.৭৬
২০০১	৯১৬	৮৬১	৫৫	১১৬	১০	৭.৯৪
২০০৬	৯৯৭	৯২৯	৭০	১১৩	১৩	১০.৩১
২০১১	৯৮১	৮৯৬	৮৫	১১২	১৪	১১.১১
২০১৬	১০৬৪	৯৭৩	৯১	১১৮	৮	৬.৩৪

(উৎস ঃ Reports of Election Commission of India)

ওপৰৰ তালিকাখনৰপৰা অসমৰ ৰাজনৈতিক ক্ষেত্ৰখনত মহিলা প্ৰতিনিধিৰ ভূমিকা সংখ্যাগত দিশৰপৰা কেনে হ'ব পাৰে তাৰ এক সম্যক ধাৰণা পাব পাৰো। দুৰ্ভাগ্যৰ কথা যে ৰাজনৈতিক দলসমূহৰ পুৰুষতান্ত্ৰিক আধিপত্যবাদৰ কবলত পৰি অসমৰ মহিলা সমাজে আজি পৰ্যন্ত নীতি-নিৰ্দ্ধাৰণ, আঁচনি প্ৰস্তুতকৰণ, বিধি প্ৰস্তুত আদি বিষয়ত সবলভাৱে নিজৰ স্থিতি জাহিৰ কৰিব পৰা নাই। অসমৰ বাঁওপন্থী দলসমূহে দলৰ বাহিৰে-ভিতৰে মহিলাৰ ৰাজনৈতিক-সামাজিক স্থিতি সবলীকৰণ বিষয়ত আগভাগ নল'লে বাকী সোঁপন্থী দলবোৰে যে মহিলাক সঁচা অৰ্থত ৰাজনৈতিকভাৱে ক্ষমতাশালী কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিব সি স্বাভাৱিকতে সন্দেহনীয়।

টোকা ঃ

১। Indra, 1940, *The Status of Women in Ancient India*, Lahore

: The Minerva Bookshop, Anarkali, পৃষ্ঠা-১৫০

২। পূৰ্বোক্ত গ্ৰন্থ পৃষ্ঠা- ১৪

৩। পূৰ্বোক্ত গ্ৰন্থ পৃষ্ঠা- ১৪

৪। পূৰ্বোক্ত গ্ৰন্থ পৃষ্ঠা-১৪৬

৫। A.S Altekar, 2016, *The position of Women in Hindu Civilization*, পৃষ্ঠা- ১৮৬

৬। পূৰ্বোক্ত A.S Altekar ৰ গ্ৰন্থ, পৃষ্ঠা- ১৩০

৭। Dr. Suniti Kr Chatterjee, *The Cultural Heritage of India*, Vol. II পৃষ্ঠা-৯০

৮। E. J. Rapson (edt) *Cambridge History of India,* Vol. I পৃষ্ঠা-১১-১২

৯। P.C. Choudhury, 1959, *The History of Civilization of the people of Assam to the Twelth Century AD.* Guwahati: Govt. of Assam, Department of Historical and Antiquarian Studies, পৃষ্ঠা-৩১৬

১০। B.K. Barua, 1969. *A Cultural History of Assam*, Guwahati: Lawyers Book Stall, পৃষ্ঠা-৫৯

১১। E. Gait 1981. *A History of Assam,* Guwahati, পৃষ্ঠা-১৮৮

১২। উপেন্দ্ৰ চন্দ্ৰ লেখাৰু (সম্পাদিত), ১৯৫২, *কথাগুৰু চৰিত*, পৃষ্ঠা-১৮২

১২। ৰামচৰণ ঠাকুৰ, গুৰু *চৰিত*, V ৩৮৩৮

১৪। Swarna Lata Barua, 1985, *A Comprehensive History of Assam,* পৃষ্ঠা-৩০৯

১৫। Parth Chatterjee, *The Nation and its Fragments-colonial and postcolonial Histories,* Oxford University Press, New Delhi, 1999, পৃষ্ঠা-১১৭

১৬। ৰাধিকামোহন ভাহৰতী, ১৯৯৮, *অসমীয়াৰ পোহৰত অসমীয়াৰ চাৰি দশকৰ ইতিহাস*, নলবাৰী, পৃষ্ঠা- ৮৭

(লেখক বিশিষ্ট নিবন্ধকাৰ, গুৱাহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ অধিবক্তা তথা গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চৰ শুভাকাংক্ষী)

'গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চ'ৰ কাৰ্যনিৰ্বাহক সদস্য/সদস্যা আৰু বিষয়ববীয়াসকল (২০১৬-২০১৭ বৰ্ষ)

কমলেশ্বৰ ভূঞা
সভাপতি

পৃথ্বিভূষণ ডেকা
সঞ্চালক

প্ৰাঞ্জল চক্ৰৱৰ্তী
উপ-সভাপতি

দিবাকৰ ডেকা
সম্পাদক

ৰোহিত লহকৰ
কাৰ্যনিৰ্বাহক সদস্য

চন্দন চক্ৰৱৰ্তী
কাৰ্যনিৰ্বাহক সদস্য

হেমেন ডেকা
কোষাধ্যক্ষ

সুভাষ দাস
সহকাৰী সম্পাদক

পদ্মাৰতী বড়ো
কাৰ্যনিৰ্বাহক সদস্যা

ডাঃ ৰাজুমণি শৰ্মা
কাৰ্যনিৰ্বাহক সদস্য

বুলু মজুমদাৰ
কাৰ্যনিৰ্বাহক সদস্যা

গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চৰ সহযোগত কৃষকলৈ কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰৰ কৃষি বিজ্ঞান কেন্দ্ৰৰ জীৱিকা সাহাৰ্য,
ছবিত স্থানীয় বিধায়ক অশোক শৰ্মা আৰু অন্যান্য বিষয়াবৰ্গ।

'নেচনেল ফাউণ্ডেছন অৰ ইণ্ডিয়া ৰ সাহাৰ্যৰে গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চই ৰূপায়ণ কৰা কৃষিভিত্তিক প্ৰকল্পৰ উৎসাহজনক ফচল

পি ডি বি আই প্ৰকল্পৰ অধীনত নিৰ্মিত সেউজঘৰ

পি ডি বি আই প্ৰকল্পৰ অধীনত নিৰ্মিত কৃষি নলা

'উষা ইণ্টাৰনেচনেল'ৰ সহযোগত ৰাজ্যৰ কেইবাটাও স্থানত 'গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চ'ৰ দ্বাৰা ৰূপায়িত
উষা চিলাই স্কুলৰ প্ৰকল্পত জড়িত যুৱতীসকল

'গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চ'ৰ সঞ্চালক আৰু অন্যান্যসকলৰ সৈতে মঞ্চৰ এগৰাকী অন্যতম শুভাকাংক্ষী, টাটা ইনষ্টিটিউট অৱ ছ'ছিয়েল চায়েন্সেছৰ সঞ্চালক এছ. পৰশুৰাম

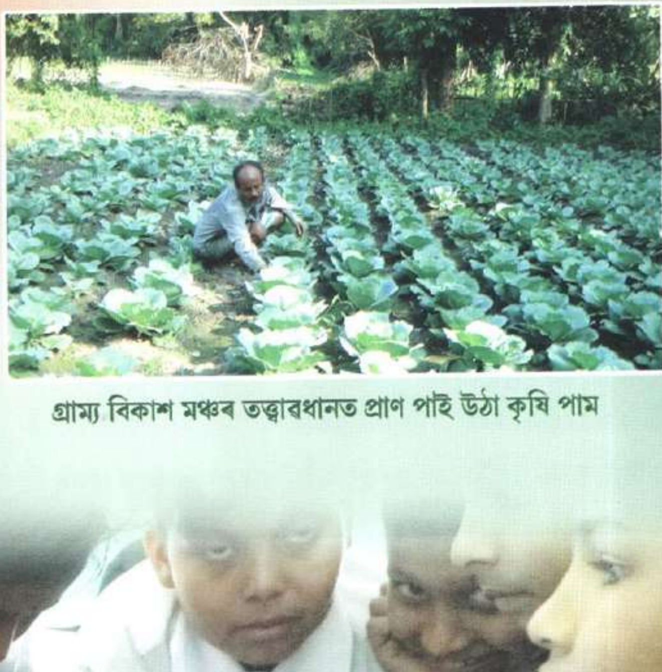

গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চৰ তত্ত্বাৱধানত প্ৰাণ পাই উঠা কৃষি পাম

আই টি ই প্ৰকল্পই তথ্য-প্ৰযুক্তিৰ প্ৰতি
উৎসাহিত কৰিছে অঞ্চলটোৰ নতুন প্ৰজন্মক

বিশুদ্ধ পানীৰ অন্বেষণ... বড়িগোগ গাঁৱত স্থাপন কৰা আইৰণমুক্ত জল প্ৰকল্পৰ পৰা পানী সংগ্ৰহ কৰিছে এজন গঞাই।

মহিলা কৃষক সবলীকৰণ প্ৰকল্পৰ অধীনত নলবাৰী আৰু বাগছা জিলাৰ উৎসাহী মহিলা কৃষকসকলে দেখুৱাইছে পোহৰৰ বাট...

মঞ্চৰ উদ্যোগত আয়োজিত বিশ্ব নাৰী দিৱসৰ কাৰ্যসূচীত
সমবেত হৈছে সহস্ৰাধিক গ্ৰাম্যবাসী মহিলা

বাধাগ্ৰস্ততা কেতিয়াও শিক্ষাৰ হেঙাৰ হ'ব নোৱাৰে। নিজৰ আত্ম-বিশ্বাস আৰু সাহস থাকিলে, লগতে সমাজৰ ব্যক্তিসকলে সুবিধা দিলে তেওঁলোকেও নিজৰ পাৰদৰ্শিতা প্ৰদৰ্শন কৰিব পাৰে। হেলেন কেলাৰে নিজৰ বাধাগ্ৰস্ততাক নেওচি (যিগৰাকী মনীষাই চকুৰে নেদেখিছিল, কাণেৰে নুশুনিছিল আৰু কথা ক'ব পৰা নাছিল) নিজৰ চেষ্টাত ইংৰাজী বিষয়ত স্নাতক হোৱাৰ উপৰিও কেবাখনো গ্ৰন্থ ৰচনা কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিল। লুই ব্ৰেইল, প্ৰসন্ন কুমাৰ পিন্চা, কিশোৰী মোহন ভট্টাচাৰ্যই নিজৰ দৃষ্টি শক্তি হেৰালেও সমাজৰ-দেশৰ দহৰ হকে কাম কৰি আছে। আমি বাধাগ্ৰস্ত ব্যক্তিসকলক সন্মান কৰিব লাগে, কিন্তু পুতৌ কৰিব নালাগে। সমাজৰ প্ৰতিগৰাকী ব্যক্তিয়ে বাধাগ্ৰস্ত ব্যক্তিসকলক সমাজৰ অংগ বুলি ভাবিলে তেওঁলোকেও নিজৰ সামৰ্থ প্ৰদৰ্শন কৰিবলৈ সমৰ্থ হ'ব।

বিশেষভাৱে সক্ষম লোক আৰু সামাজিক দায়বদ্ধতা

✍ গীতিকা দত্ত শৰ্মা
জিলা প্ৰলোচিকা, ৰাষ্ট্ৰীয় মাধ্যমিক শিক্ষা অভিযান

'যত্ন কৰিলে ৰত্ন মিলে'। সৰু থাকোঁতে ককা-আইতাৰ মুখত প্ৰায়েই শুনিবলৈ পাইছিলোঁ। অৰ্থাৎ আমি যত্ন কৰিলে যিকোনো কামতে কৃতকাৰ্য হ'ব পাৰোঁ। মাত্ৰ ইয়াৰ বাবে প্ৰয়োজন হয় প্ৰবল ইচ্ছাশক্তি, আন্তৰিকতা, কষ্টসহিষ্ণুতা, অধ্যৱসায় আৰু মনৰ একাগ্ৰতা।

ভগৱান সৃষ্টিকৰ্তাই পৃথিৱীত সকলো জীৱৰ সৃষ্টি কৰিছে। কিন্তু সকলো জীৱকে সমানভাৱে সৃষ্টি কৰা নাই। মানুহৰ ক্ষেত্ৰত আমি স্পষ্টভাৱে অনুধাৱন কৰিব পাৰোঁ। কিয়নো জীৱ শ্ৰেষ্ঠ মানুহৰ বিসংগতি তৎক্ষণাত লক্ষ্য কৰিব পাৰি। পৃথিৱীত এনেকুৱা কিছুমান বিশেষ লোক আছে যিসকলৰ শৰীৰটোৰ সমস্ত একেই, কিন্তু কাণেৰে নুশুনে, সমস্ত দেখিবলৈ একেই, কিন্তু মানসিক বুদ্ধিমত্তা একে বয়সৰ লোক বা ব্যক্তিৰ দৰে একে নহয়, সকলো অংগ প্ৰত্যংগ একে, কিন্তু ভাৰসাম্য ৰক্ষা কৰিব বা থিয় হ'ব নোৱাৰে। এই ব্যক্তিসকলক বিশেষভাৱে সক্ষম বা অন্য ধৰণে সক্ষম বুলি কোৱা হয়। সমাজত এই ব্যক্তিসকলৰ জন্মৰ কাৰণ বহুতে মাক-দেউতাকৰ পূৰ্বজন্মৰ ফল বুলি বিশ্বাস কৰিলেও ই সঁচা নহয়, ই এক ভ্ৰান্ত ধাৰণাহে। অধ্যয়নৰ পৰা গম পোৱা গৈছে যে বাধাগ্ৰস্ত শিশুসকলৰ বাধাগ্ৰস্ততাৰ কাৰণ কেবাটাও। তাৰ ভিতৰত—

১। জন্মৰ আগৰ কাৰণ।

২। জন্মৰ সময়ৰ কাৰণ।

৩। জন্মৰ পিছৰ কাৰণ।

মাতৃগৰ্ভত স্থিতি লোৱাৰ সময়ত যদি কোনো মাতৃৰ পৰিপুষ্টিৰ অভাৱ হয়, লগতে মাতৃগৰাকী যদি কোনো জটিল ৰোগত আক্ৰান্ত হয় বা পিতৃ-মাতৃৰ তেজৰ গ্ৰুপৰ যদি বিসংগতি থাকে, বা তেজৰ সম্পৰ্ক থকা ব্যক্তিৰ লগত বিবাহ পাশত আৱদ্ধ হয়, তেন্তে বাধাগ্ৰস্ত শিশুৰ জন্ম হ'ব পাৰে। লগতে মাতৃগৰাকী

যদি বেয়াকৈ দুখ পায় বা মানসিকভাৱে ভাগি পৰে বা অতি তীব্ৰ প্ৰাবল্যৰ শব্দ সৃষ্টি কৰা কোম্পানীত গৰ্ভাৱস্থাত কাম কৰিলে শ্ৰৱণ বাধাগ্ৰস্ত শিশুৰ জন্ম হ'ব পাৰে। ক্ৰম'জমৰ বিসংগতিৰ বাবেও মানসিক বাধাগ্ৰস্ত শিশুৰ জন্ম হ'ব পাৰে।

জন্মৰ সময়ৰ বিভিন্ন বিসংগতিৰ বাবেও বাধাগ্ৰস্ত শিশুৰ জন্ম হ'ব পাৰে। যেনে— বহুত সময় ধৰি মাতৃগৰাকীয়ে প্ৰসৱ বেদনাত ভূগি থাকিলে নাইবা ফ'ৰচেপ ব্যৱহাৰ কৰি শিশু প্ৰসৱ কৰালে শিশুটোৰে যদি মূৰত দুখ পায় লগতে জন্মৰ সময়ত অক্সিজেনৰ অভাৱ অনুভৱ হ'লে নীলা বৰণীয়া শিশুৰ জন্ম হয় আৰু এনেকুৱা শিশু বাধাগ্ৰস্ত হয়। জন্মৰ সময়ত মূৰত দুখ পালে বাধাগ্ৰস্ত হোৱাৰ লগতে যদি জণ্ডিচ বা কিবা জটিল ৰোগত ভোগে, তেন্তে বাধাগ্ৰস্ত হয়।

জন্মৰ পিছতো শিশু এটি বা ব্যক্তি এজন বাধাগ্ৰস্ত হ'ব পাৰে। শিশু এটি অপুষ্টিত ভূগিলে বা অতিমাত্ৰা পুষ্টিসম্পন্ন হ'লে, বা কিবা জটিল ৰোগত আক্ৰান্ত হ'লে বা কিবা দুৰ্ঘটনাত যদি পতিত হয়, তেন্তে বাধাগ্ৰস্ত হ'ব পাৰে। সময়মতে প্ৰতিষেধক চিটা বা বেজী নিদিলেও বাধাগ্ৰস্ত বিশেষভাৱে সক্ষম হ'ব পাৰে।

বাধাগ্ৰস্ত ব্যক্তিৰ (সমান সুযোগ, অধিকাৰৰ সুৰক্ষা আৰু সম্পূৰ্ণ অংশগ্ৰহণ) ১৯৯৫, আইন মতে ০-১৮ বছৰৰ সকলো শিশুৰে বিনামূলীয়া আৰু বাধ্যতামূলক শিক্ষা প্ৰদানৰ ব্যৱস্থা আছে। শিক্ষা প্ৰদানৰ ব্যৱস্থা চৰকাৰী স্কুলৰ জৰিয়তে ব্যক্তিগত বিদ্যালয় আৰু স্থানীয় নিকায়ৰ জৰিয়তে কৰাতো বাধ্যতামূলক বুলি এই আইনত সন্নিৱিষ্ট কৰা আছে। এই আইনৰ অধীনত মুঠ ৭টা বাধাগ্ৰস্ততাক সামৰি লোৱা হৈছে।

১. দৃষ্টি বাধাগ্ৰস্ততা
২. দৃষ্টিহীনতা
৩. শ্ৰৱণ বাধাগ্ৰস্ততা
৪. অঙ্গ সঞ্চালন বাধাগ্ৰস্ততা
৫. মানসিক ৰোগ
৬. মানসিক বাধাগ্ৰস্ততা
৭. কুষ্ঠ ৰোগৰ পৰা সুস্থ হোৱা লোক

এই আইনখনৰ জৰিয়তে অকল শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰতে নহয়, বাধাগ্ৰস্ত ব্যক্তিসকলৰ ভ্ৰমণ, চাকৰিৰ ক্ষেত্ৰতো এই আইনখনে সা-সুবিধা প্ৰদান কৰিছে।

ৰাষ্ট্ৰীয় ন্যাস আইন, ১৯৯৯ৰ জৰিয়তে চাৰি প্ৰকাৰৰ বাধাগ্ৰস্ত লোকক সামৰি লোৱা হয়। মানসিক বাধাগ্ৰস্ত অ'টিজিম, মগজুৰ পক্ষাঘাট আৰু একাধিক বাধাগ্ৰস্ত লোকৰ কল্যাণৰ বাবে এই আইনখন প্ৰৱৰ্তন কৰা হয়।

বাধাগ্ৰস্ত শিশুসকলক সমাজৰ সকলোৰে প্ৰথমতে এগৰাকী শিশু হিচাপে ভাবিব লাগে। বাধাগ্ৰস্ততাটো এটা অৱস্থাহে মাত্ৰ। তেওঁলোকক সমান সুযোগ, সুবিধা, অধিকাৰ আৰু সকলোতে অংশগ্ৰহণৰ সুবিধা দিব লাগে। প্ৰতিগৰাকী শিশুৰে যাতে মৌলিক অধিকাৰ হিচাপে শিক্ষা গ্ৰহণৰ সুবিধা পায় সেয়া নিশ্চিত কৰিব লাগিব। সকলোৰে তেওঁলোকৰ ওচৰতে থকা বিদ্যালয়ত নামভৰ্তি কৰাৰ সুবিধা কৰি দিব লাগে যাতে তেওঁলোকেও শিক্ষাৰ পৰা বঞ্চিত নহয়। সমন্বিত শিক্ষা ব্যৱস্থাৰ জৰিয়তে বাধাগ্ৰস্ত শিশুসকলক প্ৰাথমিক তথা উচ্চ প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ত নামভৰ্তি কৰাৰ ব্যৱস্থা আছে যদিও অভিভাৱকসকলে তেওঁলোকৰ ল'ৰা ছোৱালীবোৰ অন্যান্য বাধাগ্ৰস্ত শিশুৰ লগত একেখন বেঞ্চত বহাটো নিবিচাৰে। শিক্ষকসকলেও এতিয়াও বাধাগ্ৰস্ত শিশুৰ শিক্ষা ব্যৱস্থাৰ বাবে কৰণীয় যথেষ্ট আছে।

অসমত বাধাগ্ৰস্ত শিশুৰ (৬-১৪ বছৰৰ) সংখ্যা, বিদ্যালয়ত নামভৰ্তি আৰু গৃহভিত্তিক পাঠদানৰ ব্যৱস্থা তলত উল্লেখ কৰা হ'ল—

১. মুঠ বাধাগ্ৰস্ত শিশুৰ সংখ্যা- ৮১৭৮২, ল'ৰা-৪৫১৩১, ছোৱালী-৩৬৬৫১

ক. বিদ্যালয়ত নামভৰ্তি শিশুৰ সংখ্যা-৭৪১০০, ল'ৰা-৪১৮৮৭, ছোৱালী-৩২২১৩

খ. গৃহভিত্তিক শিক্ষাৰ ব্যৱস্থা-৭৬৮২, ল'ৰা- ৩২৪৪, ছোৱালী-৪৪৩৮

২. নলবাৰী জিলাত বাধাগ্ৰস্ত শিশুৰ সংখ্যা- ২০৯৪, ল'ৰা- ১১৪৫, ছোৱালী-৯০৯

ক. বিদ্যালয়ত নাম ভৰ্তি কৰা শিশুৰ সংখ্যা- ১৯০৭, ল'ৰা-১০৮৭, ছোৱালী-৮১৬

খ. গৃহভিত্তিক শিক্ষাৰ ব্যৱস্থাৰ মুঠ সংখ্যা-১৯১, ল'ৰা-৯৮, ছোৱালী-৯৩

(উৎস : U-DISC, 2017-18)

অসমত ১৪-১৮ বছৰ বয়সৰ বিদ্যালয়ত নামভৰ্তি কৰা শিশুৰ সংখ্যা ৩১৩৪ তাৰ ভিতৰত ল'ৰাৰ সংখ্যা ১৫১০ আৰু ছোৱালীৰ সংখ্যা ১৬২৪। নলবাৰী জিলাত এই শিশুৰ সংখ্যা ২৯৭ গৰাকী। বহুতো ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে নিজৰ বাধাগ্ৰস্ততাক নেওচি সুখ্যাতিৰে উত্তীৰ্ণ হৈ বিশ্ববিদ্যালয়ত অধ্যাপনা কৰি থকাৰ উপৰিও বিভিন্ন বিভাগত নিজকে সংস্থাপিত কৰাৰ সুবিধা লাভ কৰিছে।

বাধাগ্ৰস্ততা কেতিয়াও শিক্ষাৰ হেঙাৰ হ'ব নোৱাৰে। নিজৰ আত্ম-বিশ্বাস আৰু সাহস থাকিলে, লগতে সমাজৰ ব্যক্তিসকলে সুবিধা দিলে তেওঁলোকেও নিজৰ পাৰদৰ্শিতা প্ৰদৰ্শন কৰিব পাৰে। হেলেন কেলাৰে নিজৰ বাধাগ্ৰস্ততাক নেওচি (যিগৰাকী মনীষাই চকুৰে নেদেখিছিল, কাণেৰে নুশুনিছিল আৰু কথা ক'ব পৰা নাছিল) নিজৰ চেষ্টাত ইংৰাজী বিষয়ত স্নাতক হোৱাৰ উপৰিও কেবাখনো গ্ৰন্থ ৰচনা কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিল। লুই ব্ৰেইল, প্ৰসন্ন কুমাৰ পিন্চা, কিশোৰী মোহন ভট্টাচাৰ্যই নিজৰ দৃষ্টি শক্তি হেৰালেও সমাজৰ-দেশৰ দহৰ হকে কাম কৰি আছে। আমি বাধাগ্ৰস্ত ব্যক্তিসকলক সন্মান কৰিব লাগে, কিন্তু পুতৌ কৰিব নালাগে। সমাজৰ প্ৰতিগৰাকী ব্যক্তিয়ে বাধাগ্ৰস্ত ব্যক্তিসকলক সমাজৰ অংগ বুলি ভাবিলে তেওঁলোকেও নিজৰ সামৰ্থ প্ৰদৰ্শন কৰিবলৈ সমৰ্থ হ'ব।

মুঠতে আমি আমাৰ জীৱনত যি কামেই নকৰো তাক গুণগত মানেৰে সময়ৰ সৎ ব্যৱহাৰ কৰাটো অতি প্ৰয়োজন। যদিহে আমি নিজকে সময়ৰ ওচৰত জলাঞ্জলি দি বিসৰ্জন দিওঁ তেতিয়া হ'লে কোনো ধৰণৰ সুফল পাব নোৱাৰিম। গতিকে আহক, আমি আমাৰ জীৱন সুন্দৰ কৰিবলৈ সময়ৰ সু-ব্যৱহাৰ কৰি এগৰাকী দায়িত্বশীল নাগৰিক হিচাপে সমাজত প্ৰতিষ্ঠিত হওঁ।

সময় গতিশীল নে কেৱল প্ৰত্যাহ্বান

✍ **হীৰকজ্যোতি বৰ্মন**
স্বেচ্ছাসেৱক, গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চ

এক মূল্যবোধৰ প্ৰক্ৰিয়াৰে ভাৰতবৰ্ষক এখন উন্নত, সমৃদ্ধিশালী, সমতাপূৰ্ণ, শোষণমুক্ত আৰু স্বাস্থ্যৱান জাতিলৈ ৰূপান্তৰিত কৰিবলৈ হ'লে নিজৰ অৰিহণা সকলোতকৈ বেছি হোৱাটো অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ। সমাজ কল্যাণ বা সমাজৰ হকে কাম কৰাটো অত্যন্ত প্ৰয়োজন বুলি সকলোৱে স্বীকাৰ কৰে যদিও বা নিজৰ ফালৰ সময়ত বহু সংখ্যকে পিছ হুহুকা দেখা যায়।

পাৰ্থিৱ সকলো বস্তুৰে নিজ নিজ গুণৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি এই পৃথিৱীত বিৰাজমান। যদিহে ভাগৱত গীতাৰ কৰ্মযোগৰ কিছু বিশ্লেষণ কৰিব যাওঁ তেতিয়া হ'লে আমি পাম যে- পৃথিৱীৰ সকলো বস্তুৱে গতিশীল আৰু সকলোৰে নিজস্ব গতি আছে। প্ৰকৃতিৰ সকলো জীৱ তথা বস্তুৰে নিজৰ ধৰণে এই গতিশীল আৰু সকলোৰে নিজস্ব গতি আছে। প্ৰকৃতিৰ সকলো জীৱ তথা বস্তুৰে নিজৰ ধৰণে এই গতিশীল জগতক মাত্ৰা প্ৰদান কৰি আহিছে। যিহেতু এই জগতখনৰ প্ৰতিটো নিয়মেই হৈছে গতিশীল বা নিজৰ কৰ্মত একাগ্ৰ হোৱাৰ, সেয়েহে প্ৰকৃতিৰ সকলো বস্তুৱে গতি কৰি থাকে, সেয়েহে ই হৈছে চিৰ প্ৰৱাহমান, যদি আমি উদাহৰণ হিচাপে লওঁ যে— পৃথিৱীয়ে নিজৰ কক্ষপথত ঘূৰে, যদিহে ই নিজৰ কক্ষপথত এক পলৰ বাবেও ঘূৰা বন্ধ কৰে তেতিয়া হ'লে জীৱ-জগতত আহুকালৰ সৃষ্টি হ'ব। ঠিক সেইদৰে জীৱ জগতৰ প্ৰত্যেকটি উপাদানকেই সমভাৱে প্ৰকৃতিয়ে সময় দিছে, মাত্ৰ কথা হ'ল যে আমি মানৱ জাতিয়ে তাক কেনেদৰে ব্যৱহাৰ কৰিছোঁ। যিজনে নিজৰ সময় ঠিক মতে ব্যৱহাৰ কৰিছে তেওঁ সফলতাৰ শিখৰত প্ৰতিষ্ঠিত হ'ব পাৰিছে আৰু যিয়ে ইয়াৰ ব্যতিক্ৰম তেওঁ হয়তো বৃদ্ধ অৱস্থাত বলকিছে যে— 'জীৱনটোত একো কৰিবই নোৱাৰিলো।'

সময় হৈছে অপৰিসীম কিন্তু আমাৰ প্ৰত্যেকৰে বাবে ই সীমিত বা সসীম। মাত্ৰ কেইটামান বছৰৰ বাবে আমি মানৱ হিচাপে আমাৰ বাস্তৱ জগতৰ বাবে আহো আৰু অৰিহণা আগবঢ়াও। পৃথিৱীত মানুহ জন্ম হওঁতে 'নৰ' হিচাপে জন্ম লওঁ, কিন্তু অনাগত সময়ত থিৰাং হয় যে- নৰ অধম/নৰ পশু হৈ সমাজত প্ৰতিষ্ঠিত হ'ব, নে নৰ নাৰায়ণ হৈ...? চয়তান নে চুলতান হৈ...? ইত্যাদি। গতিকে সকলোবোৰ নিশ্চিত হয় ব্যৱহাৰ্য সময়ৰ ওপৰত।

কোনো গুণী লোকে কোৱা মনত পৰে যে— পৃথিৱীত সকলোতকৈ ভক্তি কৰা আৰু ভয় লগা বিষয়টোৱে হৈছে সময় কাৰণ আমি কেতিয়াওঁ অইনৰ সময় নষ্ট কৰাটো উচিত নহয় আৰু ই এক প্ৰকাৰৰ অপৰাধ। বহু ক্ষেত্ৰত দেখা যায় যে কিছু লোকে সময় দি নিজে সময়ত উপস্থিত নহয় আৰু গোটখোৱা মানুহবো সময়খিনি নষ্ট কৰে। ইফালে সেই গোটটিত ৫জন মানুহৰ এক ঘণ্টা কৈ সৰ্বমুঠ ৫ ঘণ্টা সময় নষ্ট হ'ল। গতিকে প্ৰত্যেক দিনাই ৰাতিপুৱা উঠি নিজৰ দিনটোৰ সময়খিনি কি ধৰণে ব্যৱহাৰ কৰিব তাৰ এক পৰিকল্পনা নিজৰ মন-মগজুত কৰি লোৱাটো অতিকৈ দৰকাৰ। কাৰণ আমাৰ দৈনন্দিন জীৱনত বহুখিনি সময় গম নোপোৱাকৈ অতিবাহিত হয় আৰু শেষত দৌৰা-দৌৰি লাগে। গতিকে সময় থাকোতে আমি আমাৰ সীমিত সময়খিনি কেনেদৰে ব্যৱহাৰ কৰিম তাৰ এক অনুশীলন কৰো আহক। আশা কৰো তলৰ তালিকাখনে পাঠকক নিশ্চিতভাৱে সহায় কৰিব।

পাঠকৰ অনুশীলন সহায়িকা			
বিষয়	দিনটোত কিমান সময় খৰছ কৰা হ'ব	সাতদিন	মুঠ
পুৱা ব্যায়ামৰ বাবে খৰছ কৰা সময়		× ৭	=
ব্ৰাছ/মুখ ধোৱাৰ বাবে খৰছ কৰা সময়		× ৭	=
দিনটোত চাহ খোৱাৰ বাবে খৰছ কৰা সময়		× ৭	=
শৌচ কৰাৰ বাবে খৰছ কৰা সময়		× ৭	=
গা-ধোৱাৰ বাবে খৰছ কৰা সময়		× ৭	=
ভাত খোৱাৰ বাবে খৰছ কৰা সময় (পুৱা + দুপৰীয়া + ৰাতি)		× ৭	=
যাতায়াতৰ বাবে খৰছ কৰা সময় (কৰ্মক্ষেত্ৰলৈ অহা-যোৱা)		× ৭	=
কৰ্মক্ষেত্ৰ বা স্কুলৰ বাবে খৰছ কৰা সময়		× ৭	=
দিনটোত চাহ খোৱাৰ বাবে খৰছ কৰা সময়		× ৭	=
বাতৰি পঢ়াৰ বাবে খৰছ কৰা সময়		× ৭	=
WhatsApp (হোৱাটচএপ)/facebook (ফেচবুক) কৰাৰ বাবে খৰছ কৰা সময়		× ৭	=
ফোনত কথা পতাৰ বাবে খৰছ কৰা সময়		× ৭	=
বন্ধুবৰ্গৰ সৈতে কথা পতাৰ বাবে খৰছ কৰা সময়		× ৭	=
লিখা-মেলাৰ বাবে খৰছ কৰা সময়		× ৭	=
টি.ভি. চোৱাৰ বাবে খৰছ কৰা সময়		× ৭	=
খেলা-ধুলা কৰাৰ বাবে খৰছ কৰা সময়		× ৭	=
পৰিয়ালৰ সৈতে কথা-বতৰা তথা পৰিয়ালৰ খা-খবৰ লোৱাৰ বাবে খৰছ কৰা সময়		× ৭	=
কিতাপ পঢ়া/অধ্যয়নৰ বাৰে খৰছ কৰা সময়		× ৭	=
জিৰণি লোৱাৰ বাবে খৰছ কৰা সময়		× ৭	=
নিজৰ চাফ-চিকুনতাৰ বাবে খৰছ কৰা সময়		× ৭	=
সামাজিক কাম কৰাৰ বাবে খৰছ কৰা সময়		× ৭	=
টোপনিৰ বাবে খৰছ কৰা সময়		× ৭	=
অন্যান্য			
দিনটোৰ সৰ্বমুঠ খৰছ কৰা সময়	২৪ ঘণ্টা বা ১৪৪০ মিনিট	১৬৮ ঘণ্টা বা ২৪১৯২০ মিনিট	১৬৮ ঘণ্টা বা ২৪১৯২০ মিনিট

* এই আৰ্হি তালিকাখন নিজৰ প্ৰয়োজন অনুসৰি সজাই ল'ব পাৰে আৰু সপ্তাহৰ শেষত হিচাপ কৰিব যে কিহত বেছি সময় দিয়া হ'ল, কি বিষয়ত দিয়া হোৱা নাই আৰু কিহত সময় বেছি দিব লাগিছিল ইত্যাদি কেতবোৰ বিষয়বস্তু সঠিক নিৰূপন কৰিব শিকিব।

সঠিক মতে ব্যৱহাৰৰ ক্ষেত্ৰত কি কি কৰিব ঃ

- নিজৰ সামৰ্থ্য অনুযায়ী কাম কৰক।
- উদ্দেশ্য বিহীন কামৰ পৰা বিৰত থাকক।
- প্ৰতিটো কামৰ বাবে বাস্তৱসন্মত তালিকা প্ৰস্তুত কৰক।
- প্ৰয়োজন অনুসৰি কামসমূহক অগ্ৰাধিকাৰ দিয়ক।
- কেনেদৰে আগবাঢ়িব তাৰ পৰিকল্পনা কৰক।

যদি সময় কম হোৱা বুলি ভাবে তেনেহ'লে সময় উলিয়াবলৈ কি কি কৰিব?

- পুৱা সোনকালে উঠক।
- টিভি কমকৈ চাওক।
- আপোনাৰ সময়ক বেলেগে যাতে নষ্ট কৰিবলৈ সুবিধা নাপায় তাৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখক।
- নিজৰ কামসমূহ যথাক্ৰমে ভগাই লওঁক।
- ফোনত অযথা সময় নষ্ট নকৰিব বা অপ্ৰয়োজনীয় কথা পাতি ফোনত ব্যস্ত নাথাকিব।
- প্ৰথমে ভাবক, পিছতহে কামটোত হাত দিয়ক।
- মানসিকভাৱে সক্ৰিয় হৈ থকাৰ সময়তহে কঠোৰ পৰিশ্ৰম কৰক।
- প্ৰত্যেকটো ডাঙৰ কাম কৰাৰ আগত নিজকে সোধক যে সঁচাকৈয়ে এই কামটোৰ প্ৰয়োজন আছেনে?
- কাম কৰি ভাগৰ লাগিলে বাহিৰলৈ ওলাই আহক আৰু সতীৰ্থসকলৰ সৈতে খুহুতিয়া আলাপ কৰক।
- শোৱাৰ বিষয়ে শিকক আৰু নিজকে সতেজ কৰি ৰখাৰ চেষ্টা কৰক।
- নিজৰ সীমাবদ্ধতাৰ বিষয়ে বুজক।

সময়ক ঠিকমতে ব্যৱহাৰ কৰাৰ ক্ষেত্ৰত আমি ষ্টিফেন কনভে (Stephen Convey)ৰ টেবুলখনৰ ব্যৱহাৰ কৰি আমাৰ জীৱনত সু-ফল পাব পাৰো...

	জৰুৰী	জৰুৰী নহয়
গুৰুত্বপূৰ্ণ	✓লগে লগে কৰক (গুৰুত্বপূৰ্ণ আৰু জৰুৰী) ১	২ ✓পৰিকল্পনা কৰক (গুৰুত্বপূৰ্ণ কিন্তু জৰুৰী নহয়)
গুৰুত্বপূৰ্ণ নহয়	✓বেলেগৰ সহায় লওঁক (গুৰুত্বপূৰ্ণ নহয় কিন্তু জৰুৰী) ৩	৪ ✓পেলায় থওঁক (গুৰুত্বপূৰ্ণ নহয় আৰু জৰুৰীও নহয়)

১. নং অংশ ঃ গুৰুত্বসহকাৰে আৰু জৰুৰীভাৱে যি কাম থাকে তাক সময় মতে সম্পূৰ্ণ কৰা।

২. নং অংশ ঃ কামটো যদিও গুৰুত্বপূৰ্ণ কিন্তু জৰুৰী নহয় তেতিয়াহ'লে আমি তাক হাতত নলৈ ভৱিষ্যতৰ বাবে পৰিকল্পনা কৰা উচিত।

৩.নং অংশ ঃ সকলো কাম কেতিয়াবা সিমান গুৰুত্বপূৰ্ণ নহয় কিন্তু জৰুৰী তেতিয়াহ'লে আমি অইনৰ সহায়তো কাম কৰা উচিত।

৪.নং অংশ ঃ যিবোৰ কাম গুৰুত্বপূৰ্ণ নহয় আৰু জৰুৰীও নহয়, তেনে কামত আমি সময় নষ্ট নকৰি তাক পেলায় থোৱাই মংগল।

মুঠতে আমি আমাৰ জীৱনত যি কামেই নকৰো তাক গুণগত মানেৰে সময়ৰ সৎ ব্যৱহাৰ কৰাটো অতি প্ৰয়োজন। যদিহে আমি নিজকে সময়ৰ ওচৰত জলাঞ্জলি দি বিসৰ্জন দিওঁ তেতিয়া হ'লে কোনো ধৰণৰ সুফল পাব নোৱাৰিম। গতিকে আহক, আমি আমাৰ জীৱন সুন্দৰ কৰিবলৈ সময়ৰ সু-ব্যৱহাৰ কৰি এগৰাকী দায়িত্বশীল নাগৰিক হিচাপে সমাজত প্ৰতিষ্ঠিত হওঁ।

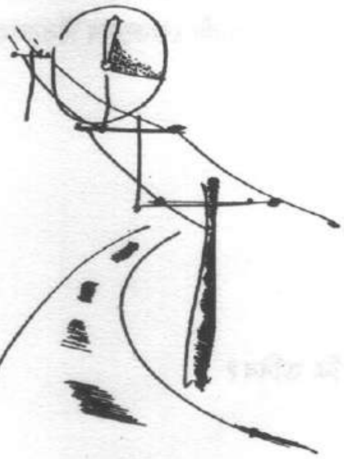

শৈশৱ

✍ জ্যোতিষ দাস
স্বেচ্ছাসেৱক, গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চ

শৈশৱ মানে এটি শব্দ নহয়, কিতাপত জিলিকি থকা
নহয় মাথোন এটি সপোন, মৰীচিকাৰ পিছে পিছে ঘূৰা,
অন্ধকাৰ ভেদি কুঁৱলীৰ মাজেৰে অতিক্ৰম কৰি
পূৱ আকাশত উদিত নতুন উৎস।। জীৱনৰ উৎস।।
বুজিবলৈ অসাধ্য মনৰ যে ক'ত কথা
দৌৰি দৌৰি ভাগৰি পৰে, মনৰ পৰ্দাত পখিলা উৰে
বাটৰ ধূলিবোৰেও মৰমত সাবটি ধৰে
ৰং-বিৰঙৰ পখিলাবোৰেও উৰি গৈ গৈ...
ফুলৰ পাহিবোৰত চুমা আঁকি দিয়ে।।
দুখ নাই বেজাৰ নাই... অবিৰত যাত্ৰা
হিংসা নাই, কপটতা নাই সকলোৰে যে সঁচা
ভোক নাই, পিয়াহ নাই, নাই কুটিলতা
মৰম চেনেহেৰে ভৰা এনেহেন ধৰা।।
বাৰে বাৰে ভাঙি যোৱা, বালিঘৰ সাজি...
কপালেৰে বৈ অহা ঘামৰ টোপালবোৰেও
দুগালত বোকাৰ ফাকুৱা সানে
তথাপিও নপৰে চকুত বিষাদৰ চিন।।
জোনাকী পৰুৱাবোৰেও সাধু কয় পৰীৰ দেশত
চোতালৰ আগৰ শেৱালিজুপীয়ে বা দিয়ে মৰমৰে
ৰাতিৰ আকাশৰ তলত পাটি ধাৰাত শুই
আইতাই কয় জোনবাইৰ দেশৰ কথা।।
পশ্চিম আকাশত উৰি ফুৰা, বগলীজাকেও বাতৰি আনে
ধূলিৰে লুতুৰি-পুতুৰি হৈ মাতৃৰ বুকুত উচুপি উঠে
দূৰত বাজি উঠা মন্দিৰৰ শংখধ্বনিয়ে যে...
পবিত্ৰ কৰে মন প্ৰাণ দুখ ভাগৰ।।
হে সময় ঘূৰাই দিয়া না শৈশৱৰ ক্ষণ
আকৌ এবাৰ খেলিবৰ মন
বালিঘৰ সাজি সাজি...
সৃষ্টি পাতনি মেলাৰ মন।।

সেইবোৰ হেনো বতাহৰ সাধুকথা আছিল

✍ চম্পক শৰ্মা
স্বেচ্ছাসেৱক, গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চ

এই যে ফুল এপাহ ফুলিছিল
তিকতিকিয়া ৰঙা
গমেই পোৱা নাছিলোঁ জানানে

আন্ধাৰ কাৰাগাৰত বন্দীৰ উছাহৰ কি দাম
আহোঁ বোলা ঋতু আহিবই, যাবই।
মইতো নাজানো
খিৰিকীৰ সিপাৰে কি আছে,
কেনেকৈ গাভৰু হৈ আছে পৃথিৱী
কিদৰে উৰিছে নীলবৰণীয়া পক্ষী।

সাৰে থকা নিশাবোৰতো কেতিয়াবা উচপ খাই উঠোঁ
শূন্যতাতো তোমাৰ খোজৰ শব্দ শুনোঁ
সূৰুয উঠা পুৱাবোৰ ক'ৰবাত হেৰাই থাকিল
নে কোনোবাই চুৰি কৰি নিলে!

আজিকালি জীয়াই জীয়াই মৰি থকাৰ আখৰা কৰোঁ
সকলোৰে কয়
কাৰাগাৰত মই হেনো অসুস্থ।

বিভীষিকা আছিলনে আমাৰ সংকল্পবোৰ
নৈপৰীয়া বাটবোৰে কিয় গাইছিল
বিপ্লৱৰ গান
মুক্তিৰ গান
যুক্তিৰ গান

পাৰ চৰাইবোৰ আকাশত উৰি নুফুৰে আজি
সকলো ভাগৰুৱা; তুমিও
মই অকলশৰে থকাৰ খবৰ কোনেও নলয় আজি
শিলৰ দেৱালত তোমাৰ নাম লিখি লিখিয়েই
বাট চাই আছোঁ
যদিও জানো এইবোৰ বতাহৰ সাধু কথা
বতাহতে উৰি গুচি গ'ল কোনোবা সন্ধিয়া।

চাতি মাতি বাই

✍ নৱজ্যোতি পাঠক

চাতি ঃ বাই এ বাই পিঠা খাবাৰ মন যাই
মাতি ঃ ধান নাই চাউল নাই কিহেদি খাবি
চাতি ঃ চুৰ কৰিম এ বাই
জিভাই কোলি পেটে মাইতলি চোৰ কৰিম
মাতি ঃ অলৌ তেনাহলি
পচ্‌ৰাখান মোনা কৰি বান্ধ
চাতি ঃ মই বাঘাৰ বাৰীত সুমাম
খৰি লুৰিম
মাতি ঃ হ'বো দে, মই ভাগ্রীত সিন্ধি দিম...

চাতি মাতি বাই
বাঘাৰ বাৰীত বাট পাহৰি নেযাবি হেৰাই
কেনেদৰে চলিছে দিন কুশলে নে বাই
ভোগালীৰ জুহালত জ্বলিছিলনে এইবেলি জুই
শুকান খৰি জ্বলাই সেকিছিলিনে মাটিৰ চৰু

মুদ্রা নাই বাই— বিমুদ্রা
খৰি নাই, নাই গবৰে তুঁহে পিহা সুঠা
বাই, ইটা চাইৰো সহয় গেছ্বৰ জুই
কলোত গেছ আমত গেছ সৈফ্রামত গেছ
গেছোত পুৰা কোইলজা
উগাৰ আহে ভাগাৰ চাৰে
বোৰে পুৰাৰ পাই পাচা ৰাতিক লেগি

তথাপি তহঁত বাই-ভনী হালক পহৰা নাই
দিনৰ ব্যস্ততাত গধূলিৰ বৈঠকত ৰাতিৰ সপোনত
তহঁত হালৰ সাক্ষাৎ বিচাৰি মই বিনীত প্ৰাৰ্থী
কেতিয়া আহিবি বাই একেলগে দুয়োজনী
মোৰ নিচুকাবলে' মোৰ পত্নীক নিচুকাবলে' মোৰ বজ্জাত ল'ৰাটোক নিচুকাবলে'

আমি আহি আহি সময়ৰ স্তৰ অতিক্ৰমী য'ত থিয় হৈছো
তহঁতৰ কথা ক'লে কোনেও বিশ্বাস নকৰে
সময় এতিয়া অসময়
স্তৰ এতিয়া ওজন স্তৰৰ ভংলা ফুটা
আলট্ৰা ভায়'লেট ৰশ্মিৰ প্ৰৱেশ চাটি ফুটি
ক'ত আৰু চাতি-মাতি
চৌদিশে এলাৰ্জী খজুৰতি দেহৰ চাল পুৰা বেমাৰ

তহঁত হাল আছনে ঠিকেই
অন্তত লঘোণত নমৰাকৈ
ঘৰে ঘৰে আবু-আতাৰ শেতেলীয়ে শেতেলীয়ে
গ্ৰীষ্মৰ তিলক তোলা মকাল বাঁহৰ বিচনিৰ বা লৈ
শীতত লৈ কানি-কাঠাৰ উম

ব'হাগ আহে বাই
আহে কঙালি আহে ভোগালী
খাব পৰাই খায় টকালি পাৰি
যাৰ নাই পেটত পেৰি পেৰি গামোছা গাঁথি

নাই মানে বাই বহু কথা নাই
দিনতে গেজেপনি মৰা এন্ধাৰ হাবি
ৰ'দ নপৰা বৰষুণ নসৰা
একোৱেই নাই বাই
খৰি ক'ত লুৰিবি
মাঘৰ চৰু উতলাবলৈ

বাঘা কিন্তু আছে বাই আজিও আছে বাঘা
তহঁতে খৰি লুৰা বাৰী কাটি দালান সাজি
চাৰিওফালে চিপাহী-চন্তৰী ক'লা চকু ৰঙা চকু
কেনেকে সাৰিবি বাই বাঘাৰ ডিজিটেল চন্দুক
ইয়াতে মাৰিবা টিপা গড়গাঁও পাবগৈ শিপা
নেটৱৰ্ক বাই নেটৱৰ্ক
সংখ্যাত প্ৰেম সংখ্যাত জীৱন সংখ্যাত মৃত্যু
ই-যুগ ডিজিটেল যুগ...

চুইছ বেংক ব্লেক মানি
পাৰাৰী লেন্সৰ চশমা পিন্ধি
বাৰে বাৰে নোটত বহে গান্ধী
ফুলৰ গান্ধী হাতৰ গান্ধী বাটৰ গান্ধী

বাই তহঁত সাধুকথাৰহে হে চুৰুণি
কেনেকৈ হেক কৰিবি বাঘাৰ পাছৱৰ্ড
দুখন পিঠাৰে পুৰাবলৈ ভোকাতুৰ পেট

বাঘাৰ জিভা কোচাবাক লেগি
ঢেঁকীৰ ফিচাত থ চুণ ইটা চুণশিল
এখান দেশোৰ পাই সেখাই দেশোক লেগি
মস্তো বেপাৰ— আন্তৰ্জাতিক বাণিজ্য
মাটি পানী অন্নজানৰ বিনিময়।

চাতি মাতি
কি বুলি কউ তুহনাক
বধ্‌দিছু এগ্লা পাকত নপইৰবি

বন্নি ধানৰ পিঠা খোৰা দিনবোৰ গ'ল বাই
ভোগালী-ভোগজৰা বহুজাতিক বিনাচ
বন্ধকীত গৈছে ধানৰ সীহ বোটলা পথাৰ
সুতৰ হাল সুতৰ ভুঁই সুতৰ নৰা
মুঠতে পিঠা খাবা নৰা

চাতি ঃ বাই এ মাতি বাই, বাঘাৰ বাৰী আছে না নাই?
মাতি ঃ নাই এ চাতি, ধানো নাই চাউলো নাই।
চাতি ঃ নেওতা আখৰ ভাজি দি তাৰে খাওঁ পিঠা
মাতি ঃ সদ নাই বদ নাই এ চাতি, সিঠা সিঠা
চাতি ঃ ও ৰাই পিঠা খাবাৰ আৰ মন নাই
সঁচা হৈছি আমাৰ সাধুকথা

টোকা ঃ কবিতাটি নামনি অসমৰ লোক জীৱনত প্ৰচলিত এটি ৰূপকথাক আধাৰ কৰি ৰচনা কৰা হৈছে। কবিতাটি কামৰূপ-নলবাৰীৰ থলুৱা শব্দও ব্যৱহাৰ কৰা হৈছে। যথা ঃ পচ্‌ৰা- গৰম কাপোৰ, সৈফ্ৰাম- মধুৰিআম, বোৰেৰ পুৰা- বোৰাৰী পুৰা, পাচাৰাতি- শেষ নিশা, কোইলজা- কলিজা, ভংলা- ডাঙৰ ফাট বা ফুটা, বধ্‌দিছু- শপত দিয়া, কউ- কোৰা, এগ্লা- এইবিলাক বা এইবোৰ, নাখং- নাখাও, সদবদ- সোৱাদ বা জুঁতি।

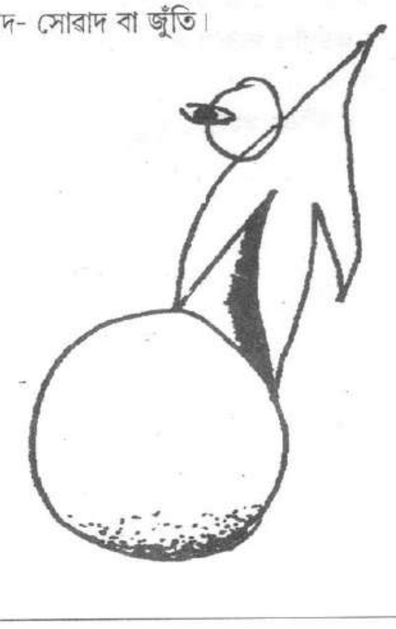

কবিতা

✍ শান্তনু শৰ্মা

মই কবিতা নিলিখিলে বাৰু কাৰ কি হ'ব পাৰে

খুব বেছি এজন মানুহে সপোন নেদেখিব
খুব বেছি এজন মানুহে চকুপানী নুটুকিব
খুব বেছি এজন মানুহ অমানুহ হৈ যাব

অপবাদ- ৰটনা হ'ব, খুব বেছি...

আৰু যদি এইবোৰ নহয়ো
খুব বেছি কি হ'ব পাৰে বাৰু
আপুনি প্ৰিয় পাঠক, সমঝদাৰ শ্ৰোতা, কওঁকচোন...

কবিতাৰ কি এনে শক্তি আছে যে বেলিৰ বাটত
আপোনাক পাম বুলি বিশ্বাস কৰিব পাৰো
কবিতাৰ কি এনে শক্তি আছে যাৰ বাবে
বনগাহৰিৰ যুঁজৰ সপোন দেখি মৃত্যুৰ
মুখামুখী হ'বলৈ ওলাই আহিব উন্নসিক কবি

কবিতাৰ কি এনে শক্তি আছে যে
অৰণ্যমুখৰ মানুহৰ বুকুত এদিন বাজি উঠিব আকাশৰ বিজুলী গান

কবিতাৰ কি এনে শক্তি আছে যে শব্দৰ যাদুৰে
পাৰ হ'ব পাৰি সকলো নিৰ্বাসন আৰু আত্মগোপনৰ সময়...

সমঝদাৰৰ দৰেই যদি আপুনি মোৰ এই আত্মহননক স্বীকাৰ কৰে
তেন্তে আপোনাক চিনি পোৱাটো দুৰুহ নহ'ব
আৰু যদি বিৰোধিতা কৰে তেন্তে কোনে কৰে পৃথিৱীৰ মৃত্যু ঘোষণা
কোনে কাঢ়ি নিব পাৰে কবিৰ আমৃত্যু স্বাধীনতা।

কবি নৱজ্যোতি পাঠক আৰু শান্তনু শৰ্মা দুয়োগৰাকী প্ৰতিষ্ঠিত কবি তথা গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চৰ শুভাকাংক্ষী

শ্ৰীদেৱী

✍ হিমাংশু প্ৰসাদ দাস (হিমু)

মানুহে ক'লে— 'তুমি ধুনীয়া'
বজাৰে ক'লে— 'তুমি ধুনীয়া হৈ থাকিব লাগিব সদায়'

এনেদৰেই দিনবোৰ গৈ আছিল
অটোগ্ৰাফ চিকাৰীৰ বিমুগ্ধ চাৱনি
সাংবাদিকৰ কেমেৰাৰ ফৰিংফুটা পোহৰ
ৰঙীণ আলোচনীৰ উমাল আলোচনা

এনেদৰেই দিনবোৰ গৈ আছিল
বজাৰত বিক্ৰী হয় শ্ৰীদেৱীৰ ৰাতিপুৱা
বজাৰত বিক্ৰী হয় শ্ৰীদেৱীৰ দুপৰীয়া
বজাৰত বিক্ৰী হয় শ্ৰীদেৱীৰ গধূলি
বজাৰত বিক্ৰী হয় শ্ৰীদেৱীৰ ৰাতি

কেৱল বিক্ৰী নহয়
শেষ নিশাৰ সংশয়ী বিষাদ

এনেদৰেই আহ্নিক নিয়মৰ বাবে
এদিন বজাৰো সলনি হয়
বজাৰৰ অস্তিত্বৰ বাবে

কিন্তু শ্ৰীদেৱীয়ে বিচাৰে শ্ৰীদেৱী হৈ থাকিবলৈ
আৰু এনেদৰেই আৰম্ভ হয়
সময়ৰ বিৰুদ্ধে- সময়ক হৰুৱাবলৈ
শ্ৰীদেৱীৰ নিৰ্বোধ অভিমানী যুঁজ

কিয়নো বজাৰেই তেওঁক বিশ্বাস দিছিল
তুমি ৰূপৰ ৰাণী
পূৰ্ণিমাৰ স্নিগ্ধ জোনালী

প্ৰিয় পাঠক
ভুল নকৰিব
হৃদক্ৰিয়া বন্ধ হৈ শ্ৰীদেৱীৰ মৃত্যু ঘটা নাই
অথবা বাথটাবত পিচলি

মই কওঁ শুনক
শ্ৰীদেৱীক হত্যা কৰা হৈছে
হত্যা কৰা হৈছে

ছিন্নমূল পৃথিৱীত মৰিচিকা খেদি খেদি ভাগৰি পৰা শ্ৰীদেৱীক
বজাৰে হত্যা কৰিছে নিৰ্মমতাৰে
বজাৰৰ চক্ৰবেহুত বজাৰে হত্যা কৰিছে তাইক

যিটো কথা
কোনো পোষ্টমৰ্টেমৰ ৰিপোৰ্টত লিখা নাথাকিব।

কবি এগৰাকী প্ৰতিশ্ৰুতিসম্পন্ন নাট্যকাৰ, পৰিচালক আৰু চলচ্চিত্ৰ নিৰ্মাতা তথা গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চৰ শুভাকাংক্ষী

ENGLISH SECTION

Though the above itself should have been reason enough to highlight the achievement and strength of the SSNs , however it has been in the news for last three or four years for some very curious reasons. Very strangely after the Loksabha elections in 2014, and more so after the Assembly election in the state in 2016, people started talking about Rastriya Swayam Sevak Sangha (RSS) and its sister organizations playing a major role in political mobilization in leading to major political shift both in the centre and the state.

The story of the schools that learn- and those that fail to do so

✍ **Mukut Lochan Kalita**

Behind everything there is a story. You will have to be sensitive enough to listen to that story, then document it and articulate it for a different audience....

And every story has a Moral...

The Moral of this story is that learning and living goes together. In fact the one cannot happen without the other. There can be no life without learning and no learning in absence of life! Though they are tautological often we forget them while looking at actual learning whether be in schools or in the case of organizations. The questions of living and livelihood impact learning, or rather lack of it, both in schools as well as the agencies responsible for delivering education for the masses.

Here are some stories of schools, organizations that learn and of those who fail to do so...

Broadly speaking these are stories of mostly government schools, their history, present plight and future hopes and worries. How they evolved, what challenges they faced and still do face, how they could overcome them- if indeed they could do so. Technically speaking it's a SWOT analysis of these government schools and role of a few key agencies in practically capitalizing upon the strengths, reducing the weaknesses, seizing upon opportunities and flagging the threats for the system or those who are responsible for or capable of facing them.

Yes, stories of a few private schools too appear. But, they are there basically to provide a contrast or to be more exact, a background.

Focus group discussion

The major device used for this study was focus group discussion with teachers and SMC members as well as the management and teachers of the private school visited. We also tried to gain insights from similar interactions with those involved in the Legacy project Community based Initiatives for reviving government schools designed and implemented by Actionaid in the districts of Kamrup (Rural), Nalbari and Morigaon.

It proved to be fulcrum of the study as it provided us with important patterns helping us to understand both the strength and weaknesses not only of the government schools but of the whole government system. On the basis of it we will try to do a kind of SWOT analysis of the public education delivery mechanism here.

Summary of findings

Strengths of the Government Schools

Strengths of the Government sector is often unnoticed hence remain underemphasized. We tend to forget that though not always playing the big brother's role, government is ever present in our lives influencing every aspect of it. It's the most powerful network in a country. Though, in modern times, governments don't try to bulldoze individual citizen's lives, theoretically it's always capable to do so. We shouldn't forget, whether we like it or not, the government of the day has the backing of highest numbers who care about governance. In our FGDs all, including those involved with private schools, acknowledged the major role of government in education. What government can do, once determined to do so, none else can dream of doing. Government has massive machinery to implement policies that it frames time to time. The other advantage is the kind of compliance it can get from people, no other agency is capable of.

Now coming to government schools, they have the advantage of infrastructure. Almost every government school has its own land. One can realize what a strength it is when one looks at from the perspective of private schools. A large number of private schools run from rented premises. Those crossing the breakeven point too have to bother a lot to procure a piece of land of adequate size or in a convenient location. Having such relatively big plot of land gives such schools much long term maneuverability.

Even the school buildings are better for the government sector. Even if they are not, they can always be built well with government funding within a very short time. Government is a major spender/ construction agent with much public fund at its disposal. This is also something the private sector can't compete with except for the big corporates or industrial houses having school networks. They too find it difficult raising money for school construction. Smaller schools can't dream of raising that kind of fund merely from fee collection. Even Shankardev Shishu Niketans, allegedly run by Rashtriya Swayamsevak Sangha, found it very difficult to arrange for construction of good school buildings. They admitted that the decision of local MLAs to school construction grants to them has been a major relief for them.

Next, again thanks to its huge mechanism and the kind of fund it has access to, government can always recruit well qualified and well paid (sufficiently) teachers whenever required. It becomes only a matter of policy decisions. Just through appointment of required number of qualified teachers government education system can do wonders. This, too, is something private schools can't usually do. Private school teachers are mostly underpaid. So whenever opportunity comes private school teachers migrate to government school causing damage to the former.

Similarly these days the government schools have access to much more facilities than the private ones can provide. Once again it's not possible to provide such costly facilities just from fee collection. On the other hand the government sector, especially since launching of SSA, is trying to provide almost every facility required for good education free.

Last but not the least is the access to further training and academic support and the benefit of monitoring that the government school teachers have is huge. Again this can

not be done in the private sector unless the schools are part of bigger networks.

Weaknesses

Unfortunately the list of weaknesses of the govt school is equally long. Taste of the pudding lies in its eating. Finally one looks at the efficiency of the school- whether it be government or private. One has to judge the schools on the basis of its results in some form or other. Whatever input is made in terms of funding or teaching it will have no meaning if it does not lead to desired level of output. In fact it will be a huge wastage of public money and trust. This invariably leads to a decline in the school enrolment. That this is something which is happening in many government schools is an undeniable fact. The government is forced to take unpopular steps like closure or merger of the government school in many cases. We will have to go deeper into this in order to understand the real weaknesses of the governmentt sector as to why the output is not proportionate to the input.

The biggest weakness of the government schools is that often the aggregate of its parts never adds up to its optimum level. It may have good infrastructure, fairly good teachers, good deal of teaching aids, gadgets and facilities; yet it doesn't become an impressive or 'good' school. We know (from our earlier studies) that a good school is acknowledged as a good one on the basis of its overall environment. And this overall environment consists of four environments :

- Physical
- Academic
- Social &
- Institutional

It's also accepted mostly that quality of education depends mostly upon the institutional and social environment than academic and, last in importance, physical. Institutional environment is broadly defined as tradition of the institution that it inherits and the nature of relationships between its stakeholders. This is a domain in which private schools are at a certain advantage. Most private institutions benefit from one or more pioneers or edu-entrepreneurs whose vision and dedication play a significant role in both its establishment and gaining ground. This is something which can't always be expected in government schools. One can't expect that from the teachers or the head teacher or even the SMC members. Even if in some rare case one finds such vision, ownership and pioneership in government schools either there will not be any coordination amongst them or they won't be given the free hand to run the institution as they would like to by the higher authorities. On the contrary, in many instances, the teachers, HTs or SMC members having good vision or creative ideas find hurdles from different sections in the government mechanism while trying to do innovations in their schools. Rarely that synergy is reached where the teachers, the HT, the SMC and the authorities work in close coordination for overall development of the school.

Opportunities

In fact, this gives us some insight about the opportunity the government schools provide us for strengthening the public education delivery system. All one lacks is one or one group of mentors or edu-entrepreneurs. If such individuals are identified and given the task of mentoring the school through its School Development Plan or journey one can see unbelievable results. This is exactly what Legacy Project tried to do - to mentor the project government schools through this journey towards efficiency. As it came out in one of our FGDs with SMC members, maintenance is a major challenge in terms of resource mobilization. It's as true in case of public institutions as in our private life. Even when we manage money/ resources for some new ventures, we find difficult to mobilize it for continuous maintenance work. And lack of this, and on time, leads to much decay. Actionaid and its partners tried basically, through Legacy Project, exactly this. They helped the schools in conducting regular SMC meetings and eventually come up with their customized School Development Plans. Afterwards, what needed to be done was something for teacher empowering, something for involving the community and something for motivating students. Establishment of Teacher Clubs,

training and exposure visits for teachers, tree plantation, talent search examination, scholarships for needy students, support visits by the volunteers of GVM/ SSTEP were some the key activities in that direction. They bore their results- in most of the cases. We could see that during our school visits (ref. to school visit reports). But the question is what will be the permanent solution; who will bear the maintenance cost? Obviously Action Aid can't do it indefinitely. Somebody will have to bear that maintenance expenditure in the future. Who will be that? Will it be the government or the local community?

The Threat

And that brings us finally to the threat that the government sector faces. From our study we felt that the threat that the government sector faces is not, unlike popularly believed, from the private schools. The threat comes from somewhere else. Its major failure is in identifying talents and pioneers within itself and failing to give them due recognition and space. We found it a pleasant surprise that still there are people in the government system (in this particular case as teachers or HTs) who are not only talented but also flexible and imaginative doing their part of the job well.

Unfortunately most of them not only fail to get recognition or positive incentive from those above them in the govt. mechanism but in many instances get actually demotivated through apathy at best or sheer mala fide reactions from some or other from the top. This really is the biggest threat the government sector faces today. Till now for whatever ideological reasons or compulsions, such talented people within have not decided to leave the system or tried their luck with private schools. But if a considerable number of them takes this crucial decision either to join some bigger private network or even more alarmingly decide to start something on their own becoming the full edu-entrepreneur, the system may incur heavy losses. It may even collapse like a pack of cards. God forbid.

APPENDIX:

A Case study on Sankardev Sishu Niketan

Shankardev Shishu Niketan, School -1

The school was established in 1996 and has classes from Ankur up to class ten. There are 16 teachers including the Acharya or Principal. As a member of the Vidya Bharati network it follows the curriculum of Sishu Siksha Samitee . The emphasis is on value based education . According to the principal their motto all over the country is " come to learn, go to serve". In fact teachers work here with a mentality to serve the community and serve the nation. They are not paid what can be termed as salary- but given some token amount as honorarium. Different Sishu Niketans pay different amount as honorarium. In this particular school it starts from Rs 2700 upto Rs 5000 per month. This is paid from the fees received from students. Though Vidya Bharati gives flexibility to the member schools to have its own fee structure this particular school does not take much as fees as parents of the locality are not very well to do .The school does not even have very good infrastructure. According to the principal this is going to change soon as they have received a building grant from the local MLA fund last year. The Principal like all other Principals of the

As the government schools suffered a steady decline of quality for various reasons and "good" quality private schools were either unavailable or too expensive, many low middle class and middle class conscious parents started seeing Sankardev Sishu Niketans (SSN) as a good affordable alternative. Education provided was normal and good and fees were not prohibitive . Soon many parents followed and as demand increased the SSNs too came up in various places of the state. The results too were more or less good.

network had undergone a one month training conducted by Sishu Siksha Samitee.

Sankardev Shishu Niketan, School- 2

The school was established in the year 2000. According to the principal it started from a rented house and has now grown to the extent of having 400 students. There are classes from Ankur up to class 10. There are seventeen teachers. The school has good infrastructure and more rooms are being constructed as the enrolment is increasing. The results, according to the Principal, are quite good.

These small and innocuous looking case studies however might provide us with much interesting facts, patterns, insights as well as directions for way forward. We are intentionally not using the names and other details of these schools. The identities of our sources need to be protected for reasons which will become clear below.

Sankardev Sishu Niketan- Background

The Sankardev Sishu Niketans have been there in Assam for quite some time. It's a network of vernacular medium private schools. As the government schools suffered a steady decline of quality for various reasons and "good" quality private schools were either unavailable or too expensive, many low middle class and middle class conscious parents started seeing Sankardev Sishu Niketans (SSN) as a good affordable alternative. Education provided was normal and good and fees were not prohibitive . Soon many parents followed and as demand increased the SSNs too came up in various places of the state. The results too were more or less good. SS they as a network started having fame of its own.

In the headlines

Though the above itself should have been reason enough to highlight the achievement and strength of the SSNs , however it has been in the news for last three or four years for some very curious reasons. Very strangely after the Loksabha elections in 2014, and more so after the Assembly election in the state in 2016, people started talking about Rastriya Swayam Sevak Sangha (RSS) and its sister organizations playing a major role in political mobilization in leading to major political shift both in the centre and the state. Only then one started hearing rumours that SSNs too are a major component of the RSS network for spreading their ideological agenda. Many respectable intellectuals and political narrators felt that SSNs were set up carefully in that direction strategically. The response of the SSNs and those associated with it are even more curious. On one extreme is categorical denials formally while in the other extreme is open acceptance of the fact and efforts to portray their closeness to the new power centres, wherever possible.

- Governor PB Acharya visited SSNs and assured support even while the state was under the rule of Congress.
- One student of Muslim community secured first rank in HSLC examination from an SSN in the city.
- Immediately after that , Education Minister declared to provide some grants to all SSNs, which was also opposed by those not politically aligned to BJP

Writer is the Convenor of
Right to Education Forum, Assam and a well wisher of GVM

Science behind Electricity Power Generation and Present Power Scenario in Assam

✍ Nabajyoti Haloi
Volunteer, GVM,

The world is growing faster day by day and we are growing more dependent on technology. To use technology the backbone is electricity. From morning to evening, from sleeping to cooking, classroom to the office we all need electricity to perform our daily work. Everyone is experiencing the facility of electricity irrespective of knowing the science behind its generation. Electricity can be produced in many ways like hydro-generation, thermal-generation, solar generation, windmill etc. Hydro generation is the easiest and convenient way of generating electricity. Here we will look out the science behind hydroelectricity generation and how it is transmitted to us from the power station.

Hydro energy is available in several forms, potential energy from high heads of water maintained in dams, mechanical energy from current flow in rivers and tidal barrages, and mechanical energy additionally from the movement of waves on comparatively static water lots. Several ingenious ways in which are developed for harnessing this energy however most involve guiding the water flow through a turbine to get electricity. Those who do not typically involve exploitation the movement of the water to drive another sort of hydraulic or gas mechanism to perform an identical task.

If we talk about Assam there is a high opportunity of hydroelectricity through conventional ways as Assam is a land of rivers. We will discuss the generation system through conventional system.

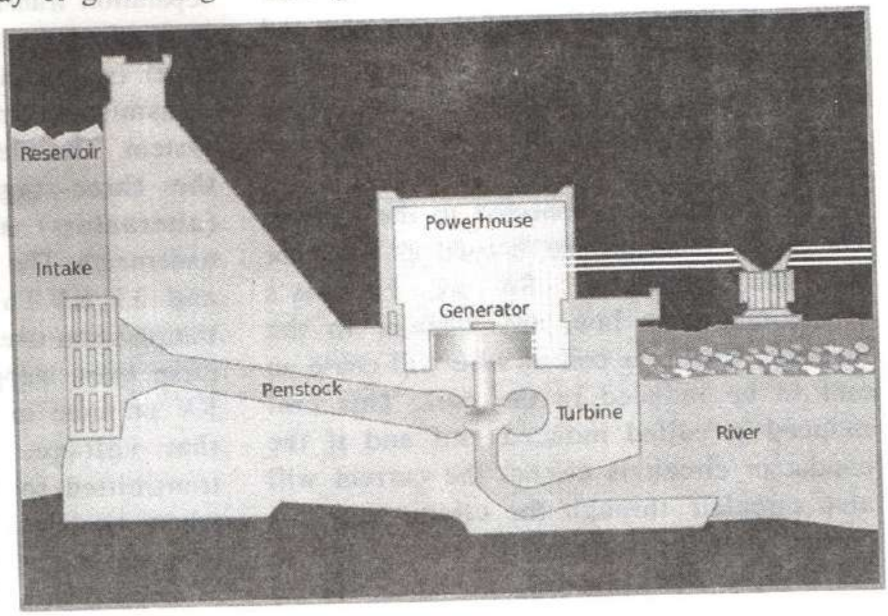

Most hydroelectric power originates from the potential vitality of dammed water driving a water turbine and generator. The power removed from the water relies upon the volume and on the distinction in stature between the source and the water's outpouring. This stature contrast is known as the head. An expansive pipe (the "penstock") conveys water from the supply to the turbine.

The use of the elements stated in the diagram is stated below

Reservoir - It is a kind of water tank which is created by constructing a dam in a flowing river. In the reservoir water is stocked from the river in specific volume for the generation station.

Penstock - A penstock is a floodgate or entryway or admission structure that controls water stream, or an encased pipe that conveys water to hydro turbines and sewerage frameworks.

Intake - An intake is gate to control the flow of water from the reservoir through the penstock.

Turbine- A water turbine is a rotary machine that converts kinetic energy and potential energy of water into mechanical work.Streaming water is coordinated on to the cutting edges of a turbine sprinter, making a power on the sharp edges. Since the sprinter is turning, the power demonstrations through a separation (drive acting through a separation is the meaning of work). Along these lines, vitality is exchanged from the water stream to the turbine Water turbines are partitioned into two gatherings; response turbines and drive turbines. The exact state of water turbine cutting edges is an element of the supply weight of water, and the sort of impeller chose.

A generator is connected to the turbine. The shaft of the turbine is used as the rotor for the generator. So as Faraday's electromagnetic law, any change in the magnetic field of a coil of wire will cause an emf to be induced in the coil. This emf induced is called induced emf and if the conductor circuit is closed, the current will also circulate through the circuit and this current is called induced the current. So as the turbine starts moving, the shaft rotates which creates an electromagnetic induction for which generator produces electricity and it is sent to the powerhouse for distribution.

(Generator is a device which converts mechanical energy into electrical energy and used in generating electricity. Transformer is a device which step up or step down the voltage and used in transition of electricity)

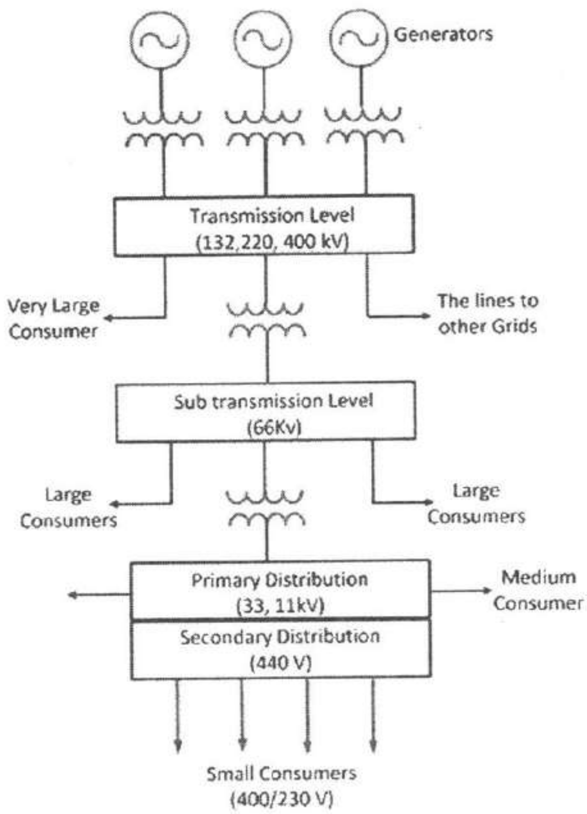

Power Supply System

The high voltage is required for long separation transmission and, the low voltage is required for utility purposes. The voltage level is continuing diminishing from the transmission framework to the dispersion system. The electrical vitality is created by the three-stage synchronous generator (alternators) as appeared in the figure underneath. The age voltage is typically 11kV and 33 KV.This voltage is too low for transmission over long separation. It is, along these lines, stepped up to 132, 220 and 400 KV or more in advance up transformers. At that voltage, the electrical vitality is transmitted to the mass power substation where vitality is provided from a few power substations.The voltage at these substations is stepped down to 66KV and nourished to

the sub-transmission framework for ahead transmission to the appropriation sub-stations. These substations are situated in the area of the load centres.The voltage is additionally stepped down to 33KV and 11KV. The huge modern purchasers are provided at the essential appropriation level of 33KV while the littler mechanical buyer is provided at 11KV.The voltage is stepped down further by a circulation transformer situated in the private and business zone, where it is provided to these shoppers at the auxiliary appropriation level of 400V three stage and 230V single stage.

This is how electricity is generated and distributed to us.

Present power scenario of Assam

Assam is a land of rivers and full of natural resources. The Brahmaputra and The Barak River mainly flows through Assam which holds two civilisation valleys. Besides these two main rivers, about 48 rivers are flowing through Assam. Assam carries a much influenced geographical structure. It's a land of natural resources, where lots of crude oil, fossils, coals or natural gases are available. If we consider these we can say Assam is a land of opportunity where more power can be generated using its own natural resources. Let's have a take a look at present power scenario of Assam.

The whole electricity generation or distribution system was looked after by Assam State Electricity Board(ASEB), but in December 2004 under the provision of electricity act 2003 state power sector reformed the program and unbuilt ASEB. Assam Power Generation Corporation Ltd. (APGCL) was constituted after that reform to look after the generation system. The organization is essentially responsible for most extreme energy generation to take care of the energy demand in the state.The Total Installed Capacity of APGCL is 379.7 MW and APGCL Peak Generation is around 250 MW.

Assam is basically reliant on hydro ages. This is around 60% of the aggregate existing accessibility. The majority of these hydro generators are sourced through Run of the River (RoR) which are exclusively subject to the precipitation in the separate catchments zones. It was normal that these hydro generators would get to 100% of its ability amid this rainstorm. Additionally, the gas-based warm power stations are creating far underneath their full limit because of lacking a supply of gas and so on.

APGCL is looking after four numbers of power stations, where two are hydroelectric power plant and other two are thermal power plant. i.e.

1. KarbiLangpi Hydro Electric Project (KLHEP: This plant is located at the Lengry, Amtereng on the west side of KarbiAnglong district. This plant runs on one hydro turbine and generate 100 MW power.
2. Myntriang Hydro Electric Project (MSHEP) St-II: This is another very small plant located at Lengry, Amtereng on the west side of KarbiAnglong district. This plant is consist of two small power hydro turbines which generate only 3 MW power.
3. Namrup Thermal Power Station (NTPS): This thermal power generation plant is located at Namrup of Dibrugarh district. This plant runs on four gas turbines and generates 119.5 MW power.
4. Lakwa Thermal Power Station (LTPS): This is the largest power plant having eight gas turbines located at Lakwa, Maibela of Sivsagar district. It produces 157.2 MW power which is relatively highest than any other plants in Assam.

Assam is growing fast to consume electricity. As a survey says, until a couple of years back only 16% rural households were electrified, whereas it is now enhanced to 50%. As per the National Electricity Policy, all households of Assam will be electrified within the year 2019 and steps have been undertaken for that. Along with the increased development and better economic activities, Assam is demanding peak power of 1400 MW whereas it's increased to about two times than five years ago. Assam is producing 379.7 MW power on its own and delivering a peak

supply of about 260 MW after transmission. To overcome this power fall APGCL is exploring different sources of power to supply in Assam. OTPC installed a 726 MW power plant at Tripura and Assam is getting the share of about 200 MW power. To avoid the load shading of esteemed customers APGCL is procuring power from DVC and NTPC. The much anticipated NTPC, Bongaigaon has begun its business operation from second April 2016. The offer of Assam from this station is around 56%. With the synchronization of the initial 250MW unit at Bongaigaon, the accessibility of energy for APDCL has expanded by around 130 MW. Including own generation, Assam has 1200 MW availability of power at present. APDCL is trying to procure the deficit power from the open market to minimize the load shading.

APGCL is working on another three projects and six projects are in pipeline to minimize the deficiency of power.

Ongoing projects are,

1. Namrup Replacement Power Project (NRPP)- 100 MW
2. Lakwa Replacement Power Project (LRPP)- 70 MW
3. Myntriang Small Hydro Electric Project (MSHEP)- 10.5 MW

Pipeline projects are

1. Silchar Power Project (SPP) - 30 MW
2. Margherita Thermal Power Project - 660 MW

3. Hydro Electric Project in Borpani River Basin- 46.5 MW

4. Lungnit (Longnit) Small Hydro Electric Project - 6 MW

5. Lower Kopili Hydro Electric Project - 120 MW

6. Solar PV Power Project- (at LTPS- 2 MW and at NTPS- 2 MW)

We expect this would signify some degree to limit the request accessibility hole of energy in Assam and 100% of Assam will be electrified without commencing load shading.

In a hope of electrified and empowered future of Assam!!!

GVM is also linking the local people to MGNREGA, formal financial institutions, livelihood promotion institutes, marketing networks etc. which have empowered people to earn their livelihood thereby reducing human trafficking. Such initiatives must also be taken by other organistions in their working areas which would help not only in preventing human trafficking but also in resolving other issues prevalent.

End the Episode

✍ **Bipul Dewry,** Volunteer, GVM

Human trafficking is not a new phenomenon which existed even in the days of yore. The complexities of this phenomenon have increased since past two or three decades. Today it has become a serious problem and that needs to be dealt with. From the past experiences it has been found that there are various reasons for this problem. Nironjon Islary in 2012 stated that "ethnic conflict, displacement, insurgency, unemployment, poverty, improper information and weak communication between parents children, influences of external environment and curiosity & desires about city life are some of the determining factors that makes one fall prey into this problem". According to different studies on this issue it is found that women and children are more vulnerable and victims of human trafficking. They mostly belong to minor and economically backward communities. It exists in 127 countries including USA and has become a lucrative business for some kind of people. It has come up to that extend that actions should be taken to bring it to an end.

Despite enacting several laws and legislations by different countries and within states to mitigate this issue, still it is a complex task to deal with. Many government organisations, non-government organisations, institutions, civil society and voluntary organisations are also giving their highest efforts to end this episode.

Elizabeth Pathy Salett suggested that a social worker can help in this tragedy in three ways as follows:

1. Identify victims of slavery and trafficking and assist them to get help,

2. Serve in the organizations that specialize in assisting trafficking victims and improving upon the current „promising practices. of rehabilitation and reintegration, and

3. Educate vulnerable populations about the dangers of human trafficking as a form of prevention. All of these roles need to be filled in every community where human trafficking exists in order to locate victims,

Other than her suggestions to end this episode the ongoing strong campaign on human trafficking by the different organisations, institutions, voluntary organisations must continue. As the factors leading to this problem have been identified very clearly, every factors have to be looked in an in-depth manner and kill it in the grassroots itself. As mentioned by Elizabeth Pathy Salett the organisations and local administrative authority must take the initiative to educate the vulnerable populations on human trafficking. Conflict, insurgency, displacement, unemployment and poverty are interlinked to each other which compel the people to migrate to other places in search of conducive environment and employment. On this process they fall prey under the agents that trafficks them for forced labourers. In such cases the local authorities and organization working in the grassroots collaboratively must create a platform for these people, disseminate proper information and guide the people who migrate to other palaces for work. Conflict, displacement and insurgency are the issues which might take a long time to settle. As an immediate step employment opportunity might be created in the local areas to engage those people locally which will improve their financial status and reduce poverty. This will stop most of the people from migration to other places and reduce in falling prey of trafficking. The organisations like GVM, The ANT, NERSWN and NEDAN Foundation etc. are some of the organisations which are taking such initiatives of creating local employment to the people in rural areas of Nalbari, Baksa, Kamrup (Rural), Chirang and Kokrajhar districts of Assam. GVM is also linking the local people to MGNREGA, formal financial institutions, livelihood promotion institutes, marketing networks etc. which have empowered people to earn their livelihood thereby reducing human trafficking. Such initiatives must also be taken by other organistions in their working areas which would help not only in preventing human trafficking but also in resolving other issues prevalent.

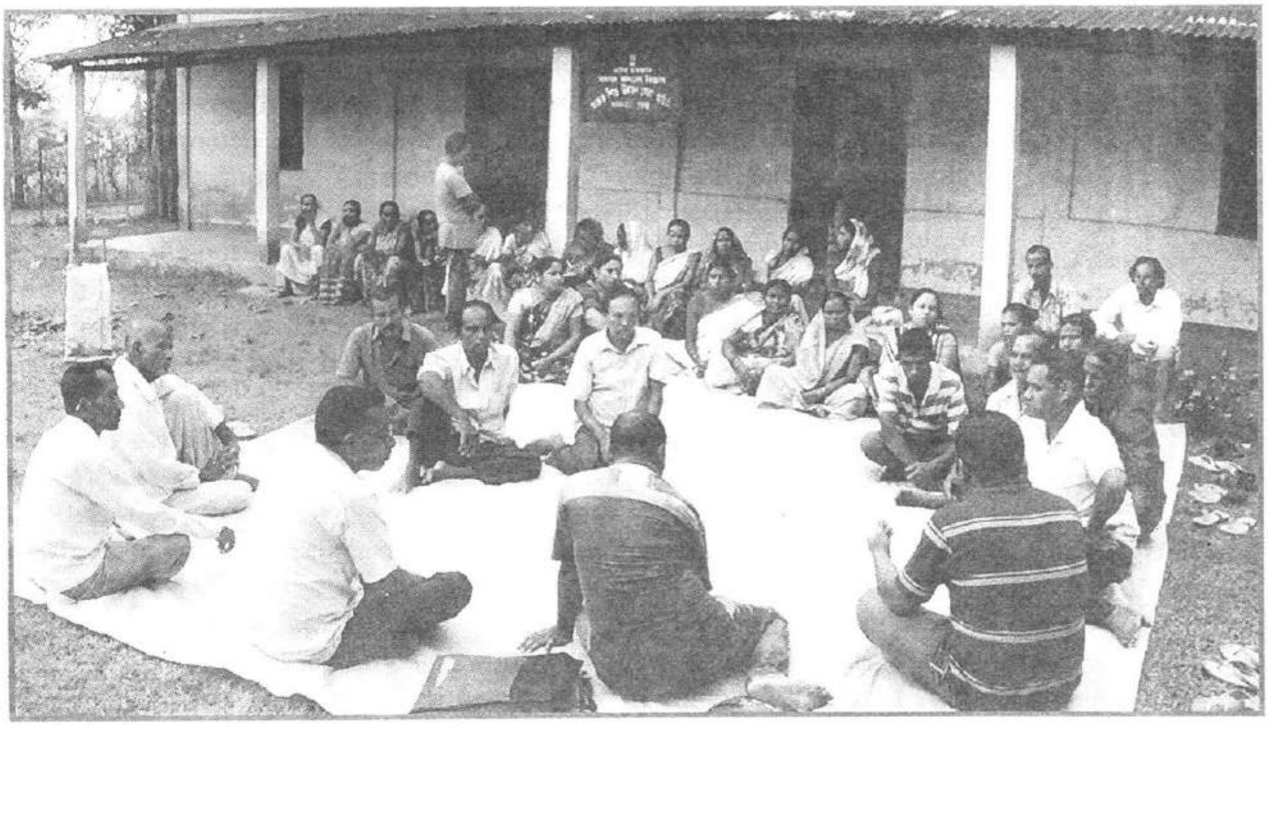

we can talk about the investigationsof the July 1, 2006 serial train blasts in Mumbai and the subsequent blasts in Malegaon and Hyderabad were successful only because of the revelations made by individuals during narco-analysis. It goes further to state that narco-analysis has also taken the place of preventive forensics, because it has helped the administration to take steps to prevent further planned blasts in Malegaon and Karnataka.

Use of DDT under legal frame work

✍ **Arunjyoti Das,** Volunteer, GVM

Introduction:

The deception detection tests (DDT) such as polygraph, narco-analysis and brain-mapping have important clinical, scientific and legal implications . The DDTs are useful to know the concealed information related to crime. Information, which is known only to self, is sometimes crucial for criminal investigation. The DDTs have been used widely by the investigating agencies across the world. However, investigating agencies know that the extracted information cannot be used as evidence during the trial stage. They have challenged that it is safer than 'third degree methods' used by some investigators. Here, they claim that, by using these so called, "scientific procedures" in information finding, it will directly help the investigating agencies to gather evidences, and thereby increase the rate of prosecution of the guilty and the rate of discharge of the innocent. Recently, these methods are being promoted as more accurate and best, without credible evidence. Let's discuss about the three specific processes of DDT tests.

Narco-analysis:

This test involves the intravenous administration of a drug (such as sodium pentothal, scopolamine and sodium amytal) that causes the subject to enter into various stages of anaesthesia. In the hypnotic stage, the subject becomes less self-conscious and is more likely to divulge information, which would usually not be revealed in the conscious state.

Polygraph:

This is also called a lie detector test, but this term is a misnomer. The premise behind polygraph tests is that a guilty subject is more likely to be concerned with lying about the relevant facts about the crime,

which in turn produces a hyper-arousal state which is picked up by a person trained in reading polygraph results. Measurement of hyper-arousal state is based on a number of parameters such as heart rate, blood pressure, respiratory rate, skin conductance and electromyography.

Brain mapping:

It measures the changes in which the electrical field potentials produced by the sum of the neuronal activity in the brain by means of electrodes placed on the surface of the skin covering the head and face. The changes directly related to specific perceptual or cognitive events are called event-related potentials. In simple words, it is based on the finding that the brain generates a unique brain-wave pattern when a person encounters a familiar stimulus. Commonly used method in western countries and in India it is called as Brain Electrical Activation Profile test.It is also known as the 'P300 Waves test'.

Issues regarding DDT

The core dispute arising out of the DDT is its legality of using inhuman degrading methods to confess the crime. The interrogation of the accused plays a vital role in collecting evidence for a particular case. Here a question arises to what extent the investigating agencies can coerce or force the accused to reveal information if the accused remains silent and does not answer any questions of the investigating agencies. In a civilized world torture of police is undesirable to extract information about the crime. Even in the court of law, confession made to a police officer is not valid until it is not confessed in a court. Now, the question is,"Can police use DDT to extract information from the accused"? There are many judicial activists who support the view that in this age of ever increasing crime rate, such tests often help the investigating agencies, but others rejecting it as a clear violation of constitutional provisions. To justify this viewpoint we have to look into the earlier court's view, recent Supreme Court judgment and scientific basis of applying DDTs.

Laws and Judgements:

On the application of DDT test various fundamental questions arise pertaining to judicial matters and also violation of human rights throughout the process. The point of using this technique as an investigative aid raises genuine issues like encroachment of an individual's rights, Liberties and freedom in various judgements.

The judgment of an eleven-judge bench in the case of State of Bombay versusKathiKaluOghad where it was observed that, "It is well established that clause (3) of Article 20 is directed against self-incrimination by the accused person. Self-incrimination must mean conveying information based upon personal knowledge of the person giving the information and cannot include merely the mechanical process of producing documents in court which may throw a light on any of the points in the controversy, but which do not contain any statement of the accused based on his personal knowledge." There is no compulsion when a police officer, in investigating a crime against, a certain individual, asks him to do a certain thing. The fact that a person was in police custody when he made the statement is not a foundation for an inference that he was compelled to make the statement. The mere questioning of an accused by a police officer, resulting in a voluntary statement, which may ultimately turn out to be incriminatory, is not compulsion.

The judicial opinion relating to self-incrimination, can best be summarized by the decision of the Bombay High Court in Ramchandra Reddy versus State of Maharashtra case, wherein the Court considered whether a statement can be forcibly taken from the accused by requiring him to undergo a Narco test against his will. A strict reading of Article 20(3) suggested to the Court that it shall apply if the statement is inculpating or incriminating the person making it, which can only be ascertained after the test, is administered. Thus, the Court held that there was no reason to prevent administration of this test because there were enough protections available under the Indian Evidence Act, Code of Criminal Procedure and under the Constitution to prevent inclusion of any incriminating statement made in the course of the administration of the test.

The privilege of the person against right to self-incrimination thus enables the maintenance of human privacy and observance of civilized principles in the enforcement of criminal justice. In Code of Criminal Procedure the legislature has protected a person's right against selfincrimination under section 161(2). The right against forced self-incrimination, widely known as the Right to Silence is which states that every person is bound to answer truthfully all questions, put to him by a police officer, other than questions the answers to which would have a tendency to expose that person to a criminal charge, penalty or forfeiture. Certain urgings have been made that Narco analysis comprises of mental torture and hence violates the Right to Life as mentioned in Article 21 as it deals with right to privacy. Again, law against interruption in privacy of individual would not allow brain striking evidence to be given in the court.

With the pronouncement of the case NandiniSathpathyvsP.L.Dani , it is very well established that Right to Silence has been granted to the accused. It stated that, no one can forcibly extract statements from the accused, who has the right to keep silent during the course of interrogation. By the administration of these tests, forcible intrusion into one's mind is being restored to, thereby nullifying the validity and legitimacy of the Right to Silence. NandiniSathpathy claimed that she had a right of silence by virtue of Article 20(3) of the Constitution and Section 161 (2) of Criminal Procedure Codethe Court upheld her pleas.

Though various issues are rise for the application of DDT test, in India it has witnessed a mixed response from the judiciary, ranging from absolute disapproval to reluctant and latent encouragement. For instance, during 2004-2011, various High Courts have been apathetic in commenting on the civil liberties aspects of Narco-analysis while some have decreed it a permissible practice, in conformity with Part III of the Constitution. However, in M.C. Sekharan v. State of Kerala case, 1980 the Kerala High Court took a sharp approach towards the process, declaring unambiguously that it is against the fundamental human rights of an accused. Thus, the judicial tryst with Narco-analysis in the previous decade had been one of ambivalence or approval. The judiciary possibly viewed this practice to be a solution to match the threat to internal security faced by India during the aforementioned period.

Recent Supreme Court verdict:

In the recent judgement of the case of Smt. Selvi&Ors. V. State of Karnataka it was observed that the right against self incrimination is now viewed as an essential safeguard in criminal procedure In this case a major blow to investigating agenciesis given by the Supreme Court held the use of narco analysis, brain-mapping and polygraph tests on accused, suspects and witnesses without their consent as unconstitutional and violation of the 'right to privacy'. A three-Judge Bench including former Chief Justice K.G. Balakrishnan and Justices R.V. Raveendran and J.M. Panchal, in a 251-page judgment, said:

"We hold that no individual should be forcibly subjected to any of the techniques in question, whether in the context of investigation in criminal cases or otherwise. Doing so would amount to an unwarranted intrusion into personal liberty."

The judges said: "The compulsory administration of the impugned techniques violates the right against self-incrimination. The test results cannot be admitted in evidence if they have been obtained through the use of compulsion. Article 20 (3) of the Constitution (No person accused of any offence shall be compelled to be a witness against himself) protects an individual's choice between speaking and remaining silent, irrespective of whether the subsequent testimony proves to be inculpatory or exculpatory."

The Bench said: "Article 20 (3) aims to prevent the forcible conveyance of personal knowledge that is relevant to the facts in issue. The results obtained from each of the impugned tests bear a testimonial character and they cannot be categorised as material evidence."

The Bench also said: "It is our considered opinion that subjecting a person to the impugned techniques in an involuntary man-

ner violates the prescribed boundaries of privacy."The Bench held that if these techniques were used compulsorily if would violate Article 20 (3).

The Bench made it clear that even when the subject had given consent to undergo any of these tests, the test results by themselves could not be admitted as evidence because "the subject does not exercise conscious control over the responses during the administration of the test. However, any information or material that is subsequently discovered with the help of voluntary administered test results can be admitted, in accordance with Section 27 of the Evidence Act."

The Supreme Court judgment on May 5, 2010 related to the involuntary administration of DDT for the purpose of improving investigation efforts in criminal cases was questioned on the account of violation of fundamental rights such as:

1. 'Right against self-incrimination' specified in Article 20(3) of the Constitution, which states that no person accused of an offence shall be compelled to be a witness against himself or herself, and

2. Article 21 (Right to life and personal liberty) has been judicially expanded to include a 'right against cruel, inhuman or degrading treatment' .

DDT also raises serious concerns related to the professional ethics of medical personnel involved in the administration of these techniques and violation of human rights of an individual. Concerns regarding human rights violations in conducting DDTs were raised long back and the National Human Rights Commission had published Guidelines in 2000 for the Administration of Polygraph tests. However, only a few of the investigating agencies have been seen to follow those guidelines.

Analysis:

From the above discussion we can say that the Indian judiciary has finally recognized and condemned the abusive nature of narco-analysis, brain-mapping and polygraph tests. The Supreme Court of India prohibited all involuntary administration of such tests, holding them to be "cruel, inhuman and degrading treatment"The Supreme Court's decision is in line with Constitutional requirements and international human rights law. In sharp contrast, the Supreme Court raised serious concerns about the validity, reliability, and indeed usefulness of narco-analysis, brain mapping, and polygraph tests. The Court emphasized how each of the tests could lead to the discovery of false and even misleading information.In questioning the scientific reliability of narco-analysis, the Court for example stated: "Some studies have shown that most of the drug-induced revelations are not related to the relevant facts and they are more likely to be in the nature of inconsequential information about the subject's personal lives."The Court also noted that some subjects of narco-analysis "can become extremely suggestible to questioning" while others might "concoct fanciful stories."Similarly, for different forms of brain mapping, which rely on a subject's familiarity with certain stimuli to assess potential involvement in crime, the tests can falsely implicate a subject because of the subject's prior exposure to test stimuli such as through media reports, revelation of facts to the subject by investigators, or the subject's relation to the crime as a bystander witness.For polygraph tests, the Court noted that distorted physiological responses could result from "nervousness, anxiety, fear, confusion or other emotions also.

During the past decade, High Courts across the country continued to uphold the use of such tests. The Supreme Court's analysis aptly demonstrates how those decisions strained legal reasoning and logic by relying on the purported scientific nature of narco-analysis tests despite the fact that scientific evidence had long discredited the tests purported scientific validity.

The Supreme Court's decision disagreed with the reasoning of the various High Court judgments in three main areas:

a) The reliability or unreliability of the tests;

b) Self-incrimination protections;

c) Substantive due process rights.

While the High Court addressing this issue gave negligible attention to potential rights violations under Article 21 of the Constitution, the Supreme Court found that narco-

analysis violated individual's right to privacy and amounted to cruel, inhuman or degrading treatment. Article 21 protects the right to life and personal liberty, which has been broadly interpreted to include various substantive due process protections, including the right to privacy and the right to be free from torture and cruel, inhuman, or degrading treatment. The majority of High Courts did not even address the issue of the right to privacy, and those that did only made blanket assertions that the right is not absolute or that narco-analysis and othertests did not infringe on the right. Similarly, the High Court did not address the issue of whether narco-analysis amounted to torture or cruel, inhuman or degrading treatment, despite the fact that at least some of the petitioners raised this issue.

Finally, the Supreme Court departed sharply from the standpoint of the lower courts. First, the Court found all three tests to amount to an invasion of privacy by intruding into a "subject's mental privacy," denying an opportunity to choose whether to speak or remain silent, and physically restraining a subject to the location of the tests. Second, the Court declared all three tests to amount to cruel, inhuman or degrading treatment because of the mental harm likely suffered and the potential physical abuse by police or prison officials that could result from the responses given. As the Court stated, "forcible intrusion into a person's mental processes is acrime to human dignity and liberty, often with grave and long-lasting consequences."

Conclusion

Thoughthe statements or evidences made during interrogation by using the DDT test are not directly used, but investigation does receive a tremendous impetus on many occasions. For example, we can talk about the investigationsof the July 1, 2006 serial train blasts in Mumbai and the subsequent blasts in Malegaon and Hyderabad were successful only because of the revelations made by individuals during narco-analysis. It goes further to state that narco-analysis has also taken the place of preventive forensics, because it has helped the administration to take steps to prevent further planned blasts in Malegaon and Karnataka. The mistiness around the Aarushi murder case finally got clearer after conducting the narco-analysis test on certain suspects. The test can have repercussions on the subject's health, in which case it is essential to devise a scheme of redressal, which may take effect only if the side-effects are actually observed, for the subject. While it may not unequivocally violate a person's right to privacy if administered correctly, strict procedural safeguards need to be added to prevent its abuse. But, any information or material that is subsequently discovered with the help of voluntary administered test results can be admitted, in accordance with Section 27 of the Evidence Act.The Criminal Procedure Code also allows conducting such an examination of the accused as is rationally necessary in order to make certain facts which may afford evidence about the commission of an offence, and to use reasonable force for the same.

Footnotes:

1. Indian J Med Res 134, July 2011, pp 4
2. Indian J Med Res 134, July 2011, pp 6
3. State of Bombay V. KathiKaluOghad AIR 1961 SC 1808
4. RamchandraReddy versus State of Maharashtra2004 All MR (Cri) 1704
5. NandiniSathapathi V. P.L Dani AIR 1978 SC 1025
6. M.C. Sekharan v. State of Kerala 1980 CriLJ 31
7. Smt. selvi&ors. v. state of Karnataka, criminal appeal no. 1267 of 2004, Supreme Court of India, Selvi & Orsvs State Of Karnataka & Anr on 5 May, 2010

References:

1. Jain Vivek. SMT. SELVI AND ORS. VERSUS STATE OF KARNATAKA: CASE NOTE
2. Agarwal Abhyudaya, Gangopadhyay Prithwijit. USE OF MODERN SCIENTIFIC TESTS IN INVESTIGATION AND EVIDENCE: MERE DESPERATION OR JUSTIFIABLE IN PUBLIC INTEREST?
3. International Journal of Applied Research and Studies (iJARS) ISSN: 2278-9480 Volume 2, Issue 11 (Nov - 2013)
4. http://www.indiankanoon.org/doc/338008/

This is the universal human tendency, that the parents and guardians are very much conscious of the career and studies of their children from the early stage of their lives. But in this respect, they often forget about the intellectual urge and need of their children which can be fulfilled only through some productive elements like books and magazines.

Assamese Children Magazine: it's Past, Present and Future

✍ Girin Deka

Introduction:

The child is the citizen of tomorrow. To make the children of our state healthier physically and intellectually, they must have to give education with proper way from the beginning of their life. Proper care and guidance with proper cognitive development can only transform them as responsible citizen in forthcoming days. So, it is the duty of the elders to show them the right way of life. As we know that children's mind is like a white paper; they are free as they have no burden of critical human life in this stage. They have keen desire to learn something new which may be adventurous, funny or extraordinary in nature. And this desire can be fulfilled with some informal medium of education like books, magazine, storytelling etc. The idea of the children magazine was started at this point of intellectuality which would be converted to the proper way of giving knowledge with some extra taste than their regular form of formal education.

Looking back to the past-

The world's first children's magazine, namely, Children's Magazine, was published in 1789 A.D. in the USA. It was a milestone in the world of literary field which started a new era in the whole scenario. In the nineteenth century, that is, about twenty five years after the introduction

of the children's magazine in the world's literary realm, the very first thoughts of starting a children's magazine rose in Assam. Of course, the foundation was laid in the pages of "Orunudoi" in the initial phase of the beginning of the print media in Assam. In the first year's ninth issue of "Orunudoi", Miles Bronson addressed the children in an essay entitled "First Letter to the Little Readers of Orunudoi", and urged them to come forward and read "Orunudoi". In addition, stories of the Bible and other moral stories and also stories and folklores from all over the world were published in "Orunudoi" in a way appropriate for the children to read and comprehend. And this was the introduction of the children related writings in Assam which later converted with various kinds of children magazines. The journey started in 1888 with the publication of Lorabandhu from Nagaon under the editorship of Karunabhiram Barua. It was closed after the publication of two-three issues. In 1916, another magazine, Akon, published from Guwahati under the editorship of Hemchandra Goswami. It had been closed after two years. After these, Maina(1923, Editor-Raghunath Choudhary), Arun(1926, Editor-Mahadev Sharma), Pakhila(1933, Harendranath Sharma), Akon(1935, Birinchi Kr. Barua), Parijat(1940, Dinanath Sharma), Rang ghar(1948, Birinchi Barua), Kachi Jon(Ibrahim Ali) etc. had been come to exist for one or two years. Deepak and Jonbali lived for the late 70's i.e. approximately twelve and eight years respectively (Deepak: 1954-66, Jonbai: 1961-70). In 1966, Deepak had changed its colour of children magazine and converted into a general magazine for all. The other children's magazines published in the 80's are "KOKADEUTA" (edited by Dulal Chandra Borthakur, 1984), Ranju Hazarika's "KONKON" (1986), Shantanu Kaushik Baruah's "OIKYOTAAN" (1987), Bhagyalaxmi Mahanta's "MOINA" (1987), Dinesh Baishya's "GYAN-BIGYAN" (1990), etc. At this point, it should be remembered that though these magazines were unable to gain permanency due to their short life span, they contributed significantly in maintaining the tradition of children's magazines in Assam.

Present Scenario-

In the context of children magazines in Assam, it can be said that, though there were several magazines published in different times, very few left with their limited editions. And among them, only some limited magazines, like Sofura, Mouchaq etc. are involved with the growth of the scientific development among children with the entertainment brought by information about various fields like science, quiz, puzzles, and word stocks through jokes, stories and funny pictures.

In the beginning of the late 20th century, there was a trend of reading child related magazines in Assam. The education system of Assam, which was totally based on the study materials and bookish knowledge, can only help the children to have formal education. But the children magazines brought a new trend, which includes the informal education among children with the help of various kinds of knowledge and information. Children magazines like, Natun Awiskar, Rongmon, Mukuta, Okonir Agrdoot have been disseminating different fields of information which can be able to satisfy the urge and query of children in intellectual and general aspects. According to well known children litterateur Haren Borthakur, "children magazines are the way of teaching the child about every aspect of human life through various ways, and among them the children magazines are the medium of gathering information about the world and about their society".

Another important role played by these children magazines in Assam is the medium of learning the Assamese language clearly and in correct way. Children are the citizens of the future, and the children magazines are the proper way of educating the children about their language and culture, so that they can prepare themselves for the future life. With that they will also be familiar with the Assamese society and culture.

With this, we can also mention about the role played by the children magazines in developing their creative mind with the habit of writing various kind of poems, stories, short stories etc. Many child litterateurs emerged

with the help of children magazines and their efforts. These creativeness and involvement of the children also helped the publications to grow their circulation. The magazines specifically, Sofura and Mouchaq have their much circulation among urban and rural both areas. According to Rupam Baruah, Editor of popular children magazine Sofura, there have been near about 20,000 circulation of the magazine among the readers. Interestingly there are more readers in rural areas than the urban locations. To increase the circulation and awareness among the readers, the publication house also use tremendous steps, including organizing fellowship exams. In this respect, we can mention about the 'Sofura fellowship' and 'Mouchaq Britti', which help in creating a competitive environment among the children.

But simultaneously, there are also some threats and challenges in the market of children magazine, which can reduce the popularity of the children magazines among children. One of that is the availability of the magazines and comic books of other language like Tinkle series, Chandamama, Champak and comic series. This availability attracts the child readers more because of their colourful pages and qualities and varieties of taste.

Another challenge facing by the children magazines in Assam is the reduction of Assamese language readers. Now a days, all the parents use to send their children to the English medium schools which make the children unaware of their own language and hence also less interested about the Assamese magazines. Some of the parents and guardians are also use to neglect the Assamese children magazines because of their love (weakness??) for English medium books. A new trend of neglecting Assamese language has also been uprising day by day. Some parents feel proud when their children tell, 'I don't speak Assamese well'. A kind of rootless tendency has been grown and it influence the new generation to stand far away from Assamese language; hence the Assamese magazine too.

Again, lack of communication and reach ability of the children magazines in all the rural areas affects the circulation of the magazine. The magazines which are totally depend upon the children reader have less 'reach' in the rural areas and lack of agencies to circulate among the needy reader brings a challenge in the publicity of the same.

Mention-worthy challenge against the circulation of children magazines in Assam is the excessive accessibility of electronic and new media. Presently, children are more familiar with the cartoon shows like, Chota Bheem, Doraemon, Oggy and the Cockroaches, Tom And Jerry etc. than the printed magazines. The children who read in English and Hindi medium schools are very much interested about those shows which brought more entertainment among them. The other children are also interested to use the new media to fulfil their urge of entertainment and adventure which included the video games, online playing etc. And these various kinds of sources of adventure and entertainment follow a great challenge for the magazines.

Ray of hope-

To conclude, it can be said that parents should encourage their children to learn Assamese from their childhood instead of ignoring it. Otherwise readers of Assamese magazines will be decreased in future. Books and magazine "buying and reading culture" should be grown among the kids.

To continue the golden literary history, the publisher must work on contents & design of Assamese children magazine so that they can attract the attention of the target group in first sight. Marketing should also be done properly.

This is the universal human tendency, that the parents and guardians are very much conscious of the career and studies of their children from the early stage of their lives. But in this respect, they often forget about the intellectual urge and need of their children which can be fulfilled only through some productive elements like books and magazines. In this situation, the only solution is the growth of a new mentality of adapting modern view on the children magazines once more to revive and upgrade the habit of reading and also to create something more new, more exciting and more adventurous themes than before.

Is Technology a Threat to Privacy?

✍ **Jeni Baruah**
Volunteer, GVM

Is privacy a serious matter?

Are we aware about privacy issue?

I was also not aware about privacy before.

We are progressively dependent on technology and the greater part of our community is on the web. So in the 21st century with the headway in technology and the global reach of the internet, we should concern about privacy.

But what privacy is and what are the privacy issues!

There is no universally accepted definition of privacy. The definition of privacy has been the topic of debate for a very long time. The Oxford dictionary defines privacy as a "state in which one is not observed or disturbed by other people". The privacy is closely related to information.

But the concept of privacy is changing over the time. The concept of privacy 50 years ago was different than today. And the value of privacy has become as the most controversial subject in this digital era. Due to the evolution of technology, the world has become more open in the sense of communication. This paradigm brings new ethical and juridical problems related to the right of access to information, the right to privacy and the protection of the economic interest of the owners of intellectual property. Most of the democratic countries have been recognized the privacy as a human right. It is also a necessary condition for other rights such as freedom and personal autonomy.

The influence of technology on the

privacy of people is visible in the different area. Electronic monitoring of employees is done by companies at their workplace to monitor their productivity. According to Stair peoples' privacy in the workplace are threatened by using technology. The interception and reading of E-mail messages pose an ethical problem related to the private communication of an individual. Data banking i.e. merging of databases into a central database that contains personal information. Integration of the information is not the problem here. The main problems include the fact that the individual is not aware of personal information being integrated into a central database and its purpose. For example after completing 12th when students apply for different competitive exams, the online database stored the specific information of the student. Then after some days spam calls or messages start to receive to advertise many courses or colleges. So they are using the confidential database of a student to communicate him without his concern. That also can be called matter of privacy. Device and applications give away so much of personal information. For example, GPS, cellular phones, Facebook locator are all devices and applications that tell others where we are. Our control over the privacy is decreasing day by day with the rapid advancement of technology. In the century of big data, privacy has become a worldwide concern.

We are very much comfortable with the technology and cannot survive without it. Therefore, some ethical norms are formulated to address the ethical issues regarding privacy. Those applicable ethical norms are Truth, Freedom and Human rights. Truth is related to the accuracy and factual correctness of the information which guides to be open, honest and trustworthy in handling information. As per the freedom norms, every person has the freedom to make decisions for the freedom of privacy and avoid it from intrusion. Human rights are closely related to freedom. This norm is about juridical acceptance and protection of person's right to their privacy. It halts the unlawful interference in the private life of a person from the society.

In the conclusion, we can see the use of technology in the processing of information arise various questions regarding the right to privacy which is directly linked to the right to freedom and human autonomy. These problems relate mainly to the accessibility and manipulation of information. Practical guidelines can be formulated for handling this problem as per the norms of freedom, truth and human rights.

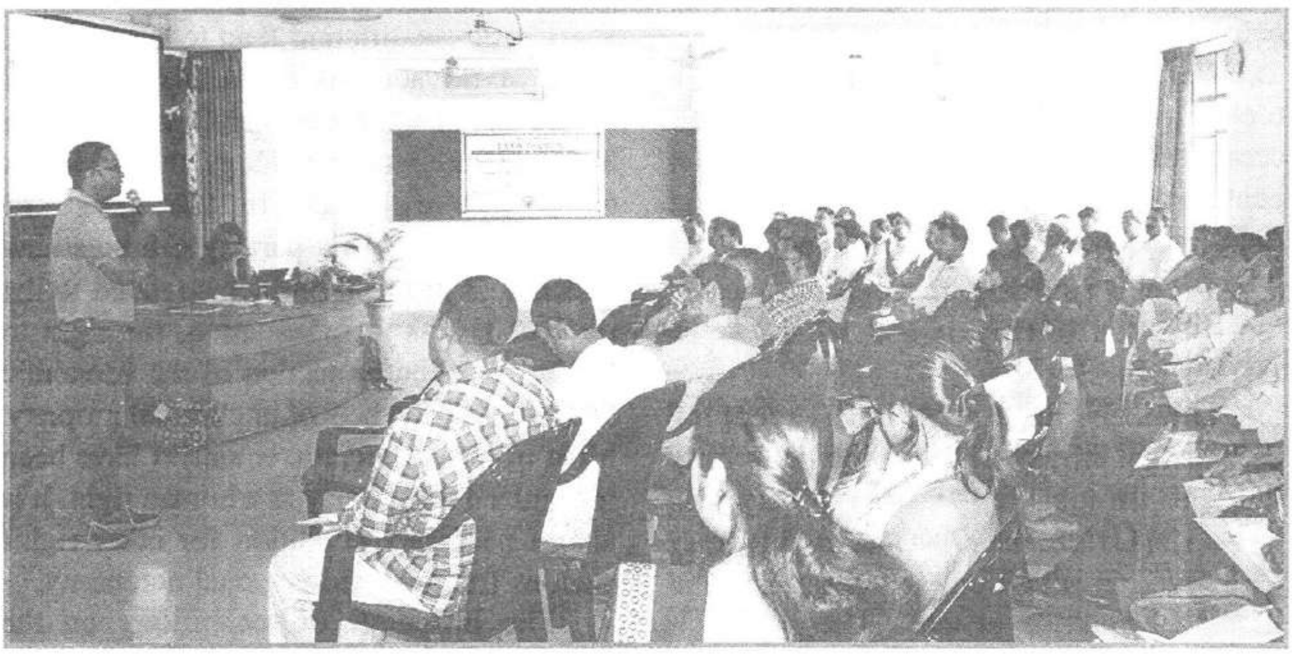

জীৱিকাৰ তাড়ণা আৰু পৰম্পৰাত ভাবুকি

✍ কামিনী মোহন বৰপাত্ৰ গোঁহাই
স্বেচ্ছাসেৱক, গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চ

বিংশ শতিকাৰ শেষৰ ভাগত আৰম্ভ হোৱা বিশ্বায়নে বিশ্বৰ বিভিন্ন প্ৰান্তত ন-ন দুৱাৰ মুকলি কৰি দিলে। প্ৰযুক্তি বিদ্যাৰ দোপত দোপে উন্নতিয়ে যোগাযোগ, কাৰিকৰী বিদ্যা ইত্যাদিৰ ক্ষেত্ৰত অভিনৱ পৰিবৰ্তনৰ জোৱাৰ আনে। শিক্ষা, স্বাস্থ্য আদি অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ তথা দেশৰ বিকাশৰ মাপকাঠি নিৰূপন কৰা বিষয়সমূহতো নানান সুবিধা আহি পৰে। হাজাৰ বিজাৰ উদ্যোগে দেশৰ দুৱাৰদলিও ভুমুকি মাৰিলেহি।

কৃষিপ্ৰধান ৰাজ্য অসম বিভিন্ন জাতি-জনজাতিৰ মিলনভূমি। ইয়াত বসবাস কৰা বিভিন্ন জনগোষ্ঠীয়ে নিজস্ব ৰীতি-নীতি অনুসৰি পৰম্পৰাগতভাৱে কৃষি কাৰ্য্য কৰি স্বকীয় বৈশিষ্টৰে সমিল মিলৰে বসবাস কৰি আহিছে। বৈজ্ঞানিক বিশ্লেষণ নাথাকিলেও অতীজৰে পৰা চলি অহা গছ-পাত শিপাৰ পৰা প্ৰস্তুত কৰা বনৌষধিৰে সৰু বৰ বেমাৰৰ চিকিৎসা কৰা পদ্ধতি প্ৰচলন আছিল। জীৱিকা নিৰ্বাহৰ বাবে খেতি-বাতিয়েই আছিল প্ৰধান কাৰ্য্য। বিহু, আলি-আয়ে-লিংগা, চৌমাংকাণ আদি পৰম্পৰাগত উৎসৱত নিজা বৈশিষ্টৰে খাদ্য প্ৰস্তুত কৰাটো চহা ৰাইজৰ আছিল সুকীয়া পৰিচয়।

পৰম্পৰাৰ মাজত সমৃদ্ধিৰে জীয়াই থকা ৰাইজৰ মাজত প্ৰযুক্তি বিদ্যাৰ অভিনৱ উত্থানে বিকাশত নতুন সোৱাদ কঢ়িয়াই আনিলে। গাঁৱলীয়া ৰাইজ সহজেই দিল্লী, মুম্বাই, কলিকতালৈ যাব পৰা সুবিধাই বিভিন্ন ক্ষেত্ৰত চাকৰিৰ বাট মুকলি কৰিলে, ফলস্বৰূপে অসমৰ বিভিন্ন গাঁৱৰ পৰা এক বিশাল প্ৰব্ৰজন দেশৰ চোক-কোণলৈ ঠন ধৰি উঠিল। বিহুত হুঁচৰি জুৰিবলৈ গাঁৱত ডেকা-ল'ৰাৰ অভাৱ দেখা গ'ল। অসমীয়াৰ গৌৰৱ তিলদিয়া পিঠাৰ ৰং সৌন্দৰ্য্য যেন গাঁৱৰ জুহালতকৈ ৰেষ্টুৰেণ্টৰ স্ব'কেচত অধিক শোভা পোৱা গ'ল। খেতি কৰা মাটিত চন পৰি অহাটো কৃষি কাৰ্য্যৰ লগত জড়িত ৰাইজৰ দুৰ্ভাগ্যৰ ইংগীত পোৱা গ'ল। বাপতিসাহোন বিহুটি গাঁৱত পালন কৰাতকৈ চহৰলৈ লৈ যাব পাৰিলেই যেন অসমীয়াত্বৰ গুণৰ অধিকাৰী, তাক প্ৰমান কৰিবলৈ আমিবোৰ উঠিপৰি লাগিছো।

এনেহেন সন্ধিক্ষণত অসমীয়াৰ সংজ্ঞা বিচাৰি অভিধানৰ পাতত হাবাথুৰি খোৱাটোও আচৰিত হ'বলগীয়া একো নহয়। সামাজিক, ৰাজনৈতিক আৰু অৰ্থনৈতিক দ্ৰুত পৰিবৰ্তনৰ লগত নিজৰ শিপাডাল বচাই শান্তিপূৰ্ণভাৱে, সুখেৰে জীয়াই থকাৰ সমীকৰণ এটি নিজেই উদ্ভৱ কৰিব লাগিব।

বৰ্তমান সমাজত দেখা পোৱা বিভিন্ন সমস্যা সমূহৰ ভিতৰত এটা জ্বলন্ত সমস্যা হৈছে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ মাজত বৃদ্ধি পোৱা অপৰাধ প্ৰৱণতা বা উশৃংখলতা। সাম্প্ৰতিক সময়ত পৃথিৱীৰ দেশ সমূহে এপালে যেনেকৈ বিজ্ঞান, কাৰিকৰী আৰু প্ৰযুক্তিবিজ্ঞানত ব্যাপক অগ্ৰগতি লাভ কৰিছে তাৰ বিপৰীতে ছাত্ৰ উশৃংখলতাৰ দৰে সামাজিক ব্যধিৰ সৈতেও প্ৰত্যাহ্বানৰ সন্মুখীন হ'ব লগা হৈছে আৰু যাৰ বাবে দেশ, সমাজ আৰু জাতিৰ ভৱিষ্যতৰ ভাবুকিস্বৰূপ হৈ পৰিছে।

অনুশাসনহীনতা আৰু ছাত্ৰ সমাজ

✍ হিমানী ৰাজবংশী
স্বেচ্ছাসেৱিকা, গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চ

অনুশাসনৰ বিপৰীত ধৰ্মী দিশটোৱে হৈছে অনুশাসনহীনতা বা উশৃংখলতা (Indiscipline)। অনুশাসনহীনতা বা উশৃংখলতাৰ কথা ক'বলৈ যোৱাৰ আগতে আমি ক'ব লাগিব অনুশাসন (discipline) কি? অনুশাসন শব্দটোৰ ইংৰাজী প্ৰতিশব্দ হ'ল 'Discipline'। ইংৰাজী Disciplone শব্দটো লেটিন শব্দ 'Discipline'-ৰপৰা আহিছে। Disciplinaৰ অৰ্থ হ'ল Disciple অৰ্থাৎ শিষ্য। শিষ্যত্ব গ্ৰহণ কৰিবলৈ হ'লে শিক্ষাৰ্থীসকলে নানা ধৰণৰ কঠোৰ নীতি নিয়মৰ মাধ্যমত আয়ত্ব কৰিবলগীয়া হয়। সেই নীতি-নিয়মসমূহ শিষ্যসকলে মানি লৈ কঠোৰ অনুশাসনত ব্ৰতী হৈ পৰে। এই শিষ্য শব্দটোৰ লগত অনুশাসন শব্দটো বিশেষভাৱে জড়িত। শিষ্যত্ব গ্ৰহণ কৰিলেহে অনুশাসন মনলৈ আহিব।

আমি আমাৰ দৈনন্দিন কৰ্মৰাজি বিভিন্ন নীতি-নিয়মৰ মাজেৰে সম্পাদন কৰো। যেনে— খেলপথাৰ,

ৰাস্তাঘাত, যুদ্ধক্ষেত্ৰ, বিদ্যালয়গৃহ, সমাজ আদি সকলোতে আমি নিয়মৰ বশবৰ্তী হৈ পৰো। সেই নিয়ম-কানুনসমূহৰ অন্তৰ্নিহিত অৰ্থই হ'ল অনুশাসন। খেলপথাৰৰ নীতি-নিয়মবোৰ মনাবৰ বাবে থাকে খেল পৰিচালক। যুদ্ধক্ষেত্ৰত যুদ্ধৰ নায়ক অথবা সেনাপতি, ৰাস্তা ঘাটত শান্তিৰক্ষক, বিদ্যালয়ত শিক্ষক, ঘৰত অভিভাৱক আৰু সমাজত থাকে আমাৰ বয়স্ক লোকসকল। এই ক্ষেত্ৰসমূহৰ মাধ্যমেৰে শিশুসকলে নানা ধৰণেৰে নীতি নিয়মৰ বিৰুদ্ধাচৰণ কৰে তেতিয়া সমাজত বিভ্ৰান্তিকৰ তথা উশৃংখল পৰিবেশৰ সৃষ্টি হয় আৰু এই শৃংখলাহীন সমাজত বিকাশ লাভ কৰাটো সম্ভৱ নহয় বাবেই মানুহে নীতি-নিয়ম মানি চলিবলৈ বাধ্য হৈ পৰে আৰু তেতিয়াই সমাজত অনুশাসনৰ সৃষ্টি হয়।

এতিয়া আহো অনুশাসনহীনতা (indiscipline) অথবা উশৃংখলতা কি? টি, পি নান নামৰ শিক্ষাবিদজনে উশৃংখলতাৰ অৰ্থ এনেদৰে আগবঢ়াইছে— 'উশৃংখলতা হৈছে নিজৰ অৰ্হতা আৰু দক্ষতা বৃদ্ধিৰ বাবে গ্ৰহণ কৰা নীতি-নিয়মৰ বিপৰীতে নিজৰ আৱেগ আৰু শক্তিক ব্যৱহাৰ কৰা কাৰ্য। যাৰ ফলত শক্তি আৰু সামৰ্থ্যৰ অপচয় হোৱাৰ সম্ভাৱনা বেছি।' শিক্ষানুষ্ঠানত অনুশাসনহীনতাৰ অৰ্থ হ'ল বিদ্যালয়ৰ কৰ্তৃপক্ষৰ দ্বাৰা নিৰ্ধাৰণ কৰি দিয়া নীতি-নিয়মসমূহৰ প্ৰতি অনীহা প্ৰকাশ কৰা।

সামাজিক ৰীতি-নীতিৰ লগত খাপ নোখোৱা, সামাজিকভাৱে অগ্ৰহণীয় আৰু আইনমতে অগ্ৰহণীয় কাৰ্যকলাপসমূহকেই উশৃংখলতা বুলি কোৱা হয়। অৰ্থাৎ সমাজত প্ৰচলিত নীতি-নিয়ম ভংগ কৰি ব্যক্তিয়ে কৰা যিবোৰ আচাৰ-ব্যৱহাৰ, কাৰ্য-কলাপে সমাজলৈ অশান্তিৰ পৰিৱেশ কঢ়িয়াই আনে সেইবোৰেই হ'ল উশৃংখলতা।

ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে যেতিয়া নিজৰ ইচ্ছা মতে সমাজত প্ৰচলিত নীতি-নিয়ম অথবা আদৰ্শ আদি অৱমাননা কৰি নিজৰ বাঞ্চিত বস্তু পোৱাৰ ইচ্ছা কৰে, আকাংক্ষিত লক্ষ্যত উপনীত হোৱাৰ প্ৰচেষ্টা চলায়, নতুবা নিজৰ আচৰণ প্ৰকাশ কৰিব বিচাৰে তেতিয়া তেনে পৰিৱেশ বা অৱস্থাকে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ শৃংখলাহীনতা হিচাপে বৰ্ণনা কৰিব পাৰি।

ছাত্ৰ উশৃংখলতা বুলি ক'লে ছাত্ৰ-সমাজে সমাজত প্ৰচলিত ৰীতি-নীতিৰ বিৰুদ্ধে আগবাঢ়ি গৈ প্ৰদৰ্শন কৰা অমানৱীয় তথা অশালীন আচৰণ সমূহকেই বুজা যায়। যেনে— শিক্ষকসকলৰ প্ৰতি অবাধ্য হোৱা স্কুলৰ আইন-কানুন অমান্য কৰা, চুৰি-ডকাইতি, মাৰপিট কৰা, জুৱা খেলা, শ্ৰেণীকোঠাত পাঠদান চলি থকা সময়ত শ্ৰেণীকোঠাৰ পৰা ওলাই যোৱা, স্কুল কৰ্তৃপক্ষই বাধ্যতামূলক কৰি দিয়া একমান বিশিষ্ট কাপোৰ (uniform) নিপিন্ধি নিজৰ ইচ্ছামতে স্কুললৈ আন কাপোৰ পিন্ধি অহা, তলৰ শ্ৰেণীৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ প্ৰতি বেয়া আচৰণ প্ৰদৰ্শন কৰা, মদ্যপান কৰি শিক্ষানুষ্ঠানলৈ অহা, নিষিদ্ধ দ্ৰব্য সেৱন কৰা কাৰ্য, পৰীক্ষাত নকল আদি কৰা কাৰ্য, শ্ৰেণী কোঠাত ৰাগিয়াল দ্ৰব্য সেৱন, ছাত্ৰীৰ সৈতে কোনো ছাত্ৰৰ অনৈতিক কাৰ্যত লিপ্ত হোৱা, হত্যা, ধৰ্ষণ, দেহ ব্যৱসায়ত জড়িত ইত্যাদি কাৰ্য আমি সততে দেখিবলৈ পাওঁ আৰু এনে উশৃংখলতাৰ পম খেদি গ'লে দেখিম যে বৰ্তমান উশৃংখলতাকাৰীসকলৰ ভিতৰত অধিক সংখ্যকেই হ'ল শিভিত যুৱক-যুৱতী বা ছাত্ৰ-সমাজ।

বৰ্তমান ছাত্ৰ সমাজে তেওঁলোকৰ মহান দায়িত্বক আওকাণ কৰি সমাজৰ কিছুমান ঘৃণনীয় কাৰ্যত লিপ্ত হ'বলৈ ধৰিছে। ৰাস্তাই-ঘাটে মান্যজনক অমান্য কৰি চিগাৰেট হুপা, ভাং খোৱা আদি লজ্জাজনক কাৰ্যত লিপ্ত হোৱা সততে দেখা পাওঁ।

আনহাতে একাংশ ছাত্ৰই পৰীক্ষাগৃহত অসৎ উপায় কৰি শৈক্ষিক পৰিৱেশ বিনষ্ট কৰাৰ ফলত যেতিয়া শিক্ষকে পৰীক্ষাগৃহৰ পৰা বহিষ্কৃত কৰে তেতিয়া সেই শিক্ষকজনক বাটেপথে অপমান কৰাৰ উদাহৰণ আমাৰ সমাজত বিৰল নহয়।

ছাত্ৰ শক্তি এক মহান শক্তি, পৃথিৱীত এনে কোনো শক্তি নাই যিয়ে ছাত্ৰশক্তিক পৰাভূত কৰিব পাৰে। অম্বিকাগিৰি ৰায়চৌধুৰীয়ে কৈছিল— 'যি ছাত্ৰই দেশ আৰু জন্মভূমিৰ সাৰ্বভৌমত্ব আৰু জাতীয় স্বাধীনতা ৰক্ষা কৰাৰ দায়িত্ব আৰু কৰ্তব্য পালন কৰা বিষয়ত জীৱন উচৰ্গা কৰা, নিৰ্ভীকতা, সাহসিকতা আৰু শৌৰ্য-বীৰ্য বীৰত্বৰে নিজক অলংকৃত কৰি তোলাৰ দুৰ্দমনীয় মানসেৰে শিক্ষা লাভ নকৰে, সেই ছাত্ৰই বিশ্ববিদ্যালয়ৰ গতানুগতিক সৰ্বোচ্চ উপাধি লাভ কৰিলেও দেশ আৰু জাতিৰ সম্পদ হৈ উঠাৰ পৰিবৰ্তে জোকৰ সৰ্বগ্ৰাসী শোষক হৈ দুৰ্নীতিৰে নিজক, সমাজক, দেশক আৰু জাতিক ধ্বংস কৰে।'

গতিকে, বৰ্তমান সমাজত দেখা পোৱা বিভিন্ন সমস্যা সমূহৰ ভিতৰত এটা জ্বলন্ত সমস্যা হৈছে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ মাজত বৃদ্ধি পোৱা অপৰাধ প্ৰৱণতা বা উশৃংখলতা। সাম্প্ৰতিক সময়ত পৃথিৱীৰ দেশ সমূহে এপালে যেনেকৈ বিজ্ঞান, কাৰিকৰী আৰু প্ৰযুক্তিবিজ্ঞানত ব্যাপক অগ্ৰগতি লাভ কৰিছে তাৰ বিপৰীতে ছাত্ৰ উশৃংখলতাৰ দৰে সামাজিক ব্যধিৰ সৈতেও প্ৰত্যাহ্বানৰ সন্মুখীন হ'ব লগা হৈছে আৰু যাৰ বাবে দেশ, সমাজ আৰু জাতিৰ ভৱিষ্যতৰ ভাবুকিস্বৰূপ হৈ পৰিছে।

সহায়ক গ্ৰন্থ ঃ

Deka B. : Emerging Issue and Education

Deka B. : Sikshatatta, Banalata, Guwahati-1

Nahanly J. : Indian Education in the Emerging Society.

Murty S.K. : Contemporary problems and current Trends in Education.

শিশুৰ বাবে মৰম

✍ ববিতা দাস
স্বেচ্ছাসেৱক, গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চ

শিশু বুলি ক'লে আমি সেই ফুলকুমলীয়া, ঠুনুক-ঠানাক মাত দিয়া, এখোজ-দুখোজকৈ আগুৱাই যোৱা সেই প্ৰতিচ্ছবিখন প্ৰথমে মনত ঠাই লয়। হয়, প্ৰতিজন ব্যক্তি আৰু প্ৰতিখন দেশ তথা সমাজেই ভৱিষ্যতক আশা কৰি জীয়াই থাকে, বিকাশৰ ক্ৰিয়া আঁচনি ৰচনা আৰু পৰিকল্পনা কৰে। সেয়েহে আমাৰ ভৱিষ্যৎ মানেই হৈছে শিশুহঁতৰ সুস্থ সুন্দৰ জীৱন ৰচনাৰ পৰিকল্পনা। (০-১৮ বছৰলৈ শিশু বুলি ধৰা হয়।)

প্ৰতিগৰাকী দায়িত্বশীল পিতৃ-মাতৃ তথা সচেতন নাগৰিকে এটি শিশুক কিদৰে আগবঢ়ায় নিলে এখন আমি সুন্দৰ পৃথিৱী পাম সেইখিনিৰ বাবে আমি অপেক্ষাৰত।

এই সুন্দৰ পৃথিৱীখন পাবলৈ হ'লে 'মৰম' নামৰ এই শব্দৰ কিমানখিনি প্ৰয়োজন আছে আমি নিশ্চয় বুজিব লাগিব।

শিশু স্বাভাৱিকতেই মৰম আকলুৱা। আনক নিজৰ মৰম ভালপোৱ দিয়াতকৈ আনৰ পৰা তাক হেঁপাহ পলুৱাই পাবলৈহে সি বিচাৰে। আনৰ মৰম চেনেহে শিশুৰ দেহ মানসিক প্ৰয়োজনবোৰ পূৰণ কৰাৰ উপৰিও পৰিৱেশত এক সুস্থ সমাযোজনা আৰু বিকাশৰ বাবে অনুকূল অৱস্থাৰ সৃষ্টি কৰে। এনে অৱস্থাই শিশুৰ ওফৰত সামুহিকভাৱে এক শক্তিশালী প্ৰভাৱ পেলাব পাৰে। সেয়েহে কেৱল মাক-দেউতাকৰ ব্যক্তিগত মৰম চেনেহৰ কথাকে মাত্ৰ নধৰি শিশুৰ সমগ্ৰ পৰিৱেশটোৰ সকলো ব্যক্তি আৰু বিষয়কেই বিবেচনা কৰা উচিত। ব্যক্তিগত মৰম-চেনেহতকৈও শিশুৰ বাবে এটি মৰম মধুৰ সহানুভূতিশীল পৰিৱেশৰহে অধিক প্ৰয়োজন। এই পৰিৱেশৰ মুখ্য প্ৰভাৱশালী ব্যক্তি হৈছে মাক-দেউতাক। শিশুৰ সুখে-দুখে, অভাৱে-অভিযোগে সততেই সহায় আৰু আদৰ-যত্ন কৰা লোকৰ মৰম যে সবাতোকৈ মূল্যৱান তাক দুনাই নক'লে হ'ব।

মাতৃহাৰা আৰু পিতৃহাৰা শিশুৰ বিকাশৰ সমস্যাই ইয়াৰ প্ৰয়োজনীয়তা ভালদৰে উপলব্ধি কৰাত আমাক সহায় কৰে।

মনোবিজ্ঞানৰ ফালৰপৰা চাবলৈ গ'লে মানুহৰ দৈহিক বিকাশৰ বাবে ভিটামিন বা খাদ্যপ্ৰাণৰ প্ৰয়োজন হোৱাৰ দৰেই শিশুৰ মানসিক বিকাশৰ বাবে মৰমৰো প্ৰয়োজন হয়। খাদ্যপ্ৰাণে মাত্ৰ দেহৰ উৎকৰ্ষহে সাধন কৰে, কিন্তু মৰম-চেনেহে শিশুৰ দেহ আৰু মন উভয়ৰ ওপৰতেই সুস্থ সবল প্ৰভাৱ পেলায়। মৰমৰ সকলোতকৈ মূল্যৱান প্ৰভাৱ এয়ে যে ই শিশুৰ ব্যক্তিত্ব আকৰ্ষণীয় আৰু প্ৰভাৱশালী কৰি তোলে। মাক-দেউতাকৰ মৰমৰ আশ্বাস আৰু স্বীকৃতিয়ে শিশুক দিয়ে সাহস, নিৰাপত্তা, আত্মবিশ্বাস আৰু আত্ম প্ৰত্যয়ৰ ভাব। নিজৰ অপৈনত ক্ৰিয়া আৰু আচৰণৰ আদিত মাক-দেউতাকৰ মৰমৰ অনুমোদন লাভ কৰা শিশুৱে নিজ ব্যক্তিত্বৰ প্ৰতি আশা আৰু আত্ম-প্ৰত্যয়ৰ সুদৃঢ়ঞ মানসিক ভেটি স্থাপন কৰিব পাৰে। সাহস আৰু আত্মবিশ্বাসৰ মানসিক অৱস্থাই শিশুক আনি দিয়ে মুক্ত গতিৰ প্ৰৱণতা। তাৰ অংগ সঞ্চালন, দেহ সঞ্চালন তথা নানাবিধ দৈহিক চাল-চলন আৰু আচৰণ আদিত যি অনুভৱ কৰে, আত্মপ্ৰকাশ আৰু বিকাশৰ এক স্বতঃস্ফূৰ্ততা। সকলো ব্যক্তি, বস্তু আৰু বিষয়ৰ প্ৰতিয়ে নিৰ্ভয় নিঃসংকোচভাৱে সান্নিধ্য তথা সন্মুখীন হোৱা আৰু তাৰ লগত ঘনিষ্ঠতা লাভ কৰা সহজ হৈ উঠে। যিকোনো কাম আত্ম-বিশ্বাসেৰে হাতত ল'বলৈ আৰু মুক্ত গতিৰে পৰিচালনা কৰিবলৈ মানসিক প্ৰস্তুতি লাভ কৰা বাবে নিজৰ অন্তৰ্নিহিত সৃষ্টি প্ৰতিভাৰ উপযুক্ত শিক্ষক আৰু বিকাশৰো সুযোগ পায়। এনে শিশুৱে বহু সময়ত পৰিৱেশৰ ওপৰত নিজৰ নিয়ন্ত্ৰণ ক্ষমতাও লাভ কৰে। ফলত পৰাজয় বা অকৃতকাৰ্যতাৰ পৰিস্থিতিও সহজভাৱে ল'ব পাৰে আৰু প্ৰকৃত অভিজ্ঞতা লাভৰ বাবে আস্থা আৰু নিষ্ঠাৰে নিজ প্ৰচেষ্টা চলাব পাৰে।

মাক-দেউতাকৰ মৰমৰ পৰা বঞ্চিত হৈ সৰুৰে পৰা কোনো শিশু নিকেতনত ডাঙৰ দীঘল হোৱা শিশুগৃহ পৰিৱেশত মৰমৰ মাজত গঢ়ি উঠা শিশুতকৈ আৱেগিকভাৱে অনুন্নত হৈ ৰয়। তেনে শিশুৱে আনৰ লগত মিলা-মিচা আৰু বন্ধুত্ব স্থাপন কৰাৰ বেলিকা স্বাভাৱিক শিশুতকৈ অধিক অস্বস্তি আৰু সংকোচবোধ কৰে। মাতৃ স্নেহৰ পৰা বঞ্চিত হোৱা শিশুৱে ভাষা বিকাশৰ বেলিকাও অসুবিধাৰ সন্মুখীন হ'ব লগা হয়। ইয়াৰ উপৰিও এনে শিশুৱে ক্ৰমে ডাঙৰ হৈ অহাৰ লগে লগে নিজকে পৰিত্যক্ত আৰু আনৰ অপ্ৰত্যাশিত বুলি ভাবিবলৈ আৰম্ভ কৰে। অনাদৰ, মৰমহীনতা আৰু পৰিৱেশৰ নিষ্ঠুৰতাই এনে শিশুৰ অন্তৰ নিৰস, ব্যৰ্থতাময়, বিদ্ৰোহী আৰু প্ৰতিশোধ পৰায়ণ কৰিও তোলে। ফলত ক্ৰমে অপৰাধ প্ৰৱণতাৰ ভাব প্ৰবল হৈ উঠি সময়ত সকলো অনুশাসনৰেই প্ৰতিবাদ কৰি উঠে। শিশুৰ মনোভাব হয় ধ্বংসমুখী আৰু আচৰণ হয় অসামাজিক। ঘৰুৱা পৰিৱেশৰ মৰমহীনতা সেয়েহে অপৰাধ প্ৰৱণতাৰ এক প্ৰধান কাৰণ।

অৱশ্যে সকলো শিশুৱেই মৰমহীনতাৰ বাবে অপৰাধ প্ৰবণ শিশুত (delingcent child) পৰিণত নহয়।

শেষত শিশুৰ গৃহ আৰু শিক্ষক পৰিবেশ উন্নত কৰাত সহায় কৰে 'মৰম' নামৰ শব্দটোৱে।

ভয়

✍ গৌৰৱজ্যোতি কলিতা
স্বেচ্ছাসেৱক, গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চ

হে'ৰা ৰাজুক গাখীৰ গিলাচ আনি দিয়াচোন। এই বুলি কৈ দেউতাক ৰাকেশ স্কুটাৰখন লৈ অফিচলৈ ওলাই গ'ল। কিছু সময়ৰ পিছত ৰাজু বাথৰুমত সোমাই গুণগুণাবলৈ ধৰিলে। এনেদৰে কিছুসময় যোৱাৰ পিছত ভায়েক ৰাহুলে, ঐ ওলা বাথৰুমৰ পৰা মোৰ গা ধোৱা সময় হৈছে ৰাজুৱে একো নেমাতিলে। তেনেতে মাক ৰতনীয়ে, নাছাৰ কিয় তেতিয়াৰ পৰা তাৰ গাটোকে ধোৱা হোৱা নাই। সৰু এটা মাতেৰে, এ হৈছেহি মা।

ৰাজু তেওঁ বছৰীয়া অষ্টম শ্ৰেণীত পঢ়া এজন ছাত্ৰ আৰু ৰাহুল ষষ্ঠ শ্ৰেণীত পঢ়া। ৰাকেশ আৰু ৰতনীৰ পুত্ৰ। ৰাজুৰ মাক সি ছমহীয়া কেঁচুৱা হৈ থাকোতেই ঢুকাইছিল তেতিয়াৰে পৰা ৰাজুৰ সকলো দায়িত্ব মাহীমাক ৰতনীয়ে ল'ব লগাত পৰিল।

'ঐ ৰাজু এইখিনি ল জলপান খা আৰু গৰু কিটা এৰাল দি থৈ আহ্‌গৈ।' ৰাজুৱে নেযাও বুলি ক'ব নোৱাৰিলে কাৰণ যোৱাকালি নাযাও বুলি কোৱাত যিকেটাহে প্ৰচণ্ড কোব পিঠিত পৰিল, নাই নাই নাযাও বুলিব নোৱাৰি। ঐ তোৰ মুখৰ মাত নোহোৱা হ'ল যে নাই নাই অ' হ'ব ঠিক আছে মা। অলপ দূৰলৈ লৈ যাবি নহ'লে গৰুকেইটাৰ পেটেই নভৰিব অ' আৰু শুন তোৰ স্কুললৈ লৈ যোৱা বেগটো আজি ৰাহুলে লৈ গৈছে, তই হাততে নিব পাৰিবি নহয়? অ' হ'ব দিয়া মা পাৰিম বুলি কৈ গৰুকেইটা লৈ ৰাজু ওলাই গ'ল। বাটত বন্ধু ৰমেনে লগ পাই ঐ ৰাজু কি হ'ল— তই আজি স্কুল নাযাব নেকি? তই যা। মোৰ অলপ দেৰি হ'ব। অ' হ'ব দে। চেষ্টা কৰিবি সোনকালে আহিবলৈ। অ' হ'ব দে। ঐ ৰাঙী ব'ল ব'ল ৰখি থাকিলে ক'ত ঘাঁহ খাবলে পাবি? এৰাল দি সি পোনে পোনে ঘৰলৈ ঢাপলি মেলিলে ঘৰ পাই ঘড়ীটোলৈ চাই দেখে ন বাজি পঞ্চাশ মিনিট হৈছে তাৰ ভাত ভৰি ধোৱাৰ আৰু সময় নহ'ল ইফালে স্কুললৈ বাটকুৰি বাই দেখে ন বাজি পঞ্চাশ মিনিট হৈছে তাৰ হাত ভৰি ধোৱাৰ আৰু সময় নহ'ল ইফালে স্কুললৈ বাটকুৰি বাই যাওঁতেও প্ৰায় বিশ মিনিট সময়ৰ প্ৰয়োজন। এহ্ আজি যাও নে নেযাও, গ'লেও দেৰি হোৱাৰ বাবে গালি পাৰিব নগ'লেও আকৌ উমাকান্ত ছাৰে জ্যামিতি আৰম্ভ কৰাৰ কথা, সেয়া নাপাম। এনেদৰে চিন্তা কৰি সি যাবলৈ ওলাল। কিছু সময়ৰ পিছত সি স্কুল পাই ভয়ে ভয়ে শ্ৰেণীকোঠা পালেগৈ। ৰাজুক দেখিয়েই চকু ৰঙা কৰি, 'কি হ'ল আজি ইমান দেৰি হ'ল যে কিয়?' সি একোৱেই নামাতিলে বৰঞ্চ তলমূৰহে কৰিলে। 'আৰু বেগটোও দেখোন নানিলা, খোকোজা মাতেৰে, মানে পাহৰি গ'লো ছাৰ। যোৱা নিজৰ ঠাইত বহাগৈ বুলি তেওঁ পঢ়াব ধৰিলে। ঠিক ২:৩০ মান বজাত স্কুল ছুটী হ'ল সকলো ঘৰলৈ আহিবলৈ ধৰিলে ৰাজু আৰু বন্ধু ৰমেনে আহিবলৈ ওলাল ৰাজু ৰমেনৰ চাইকেলখনত উঠি আহি ঘৰ পালেহি। ঐ ৰমেন যাওঁ দেই তই যাবি। অ' ঠিক আছে, অলপ দেৰিকৈ ফিল্ডলৈ আহি যাবি— অ' হ'ব বাৰু বুলি কৈ ৰাজু ঘৰলৈ গ'ল। ঘৰ সোমায়েই সি চোতালত কেইখনমান বাইক ৰখাই থোৱা দেখা পালে, সি প্ৰায়ে এনেকৈ দেউতাক নথকা সময়ত কোনোবা মানুহ অহা দেখে কিন্তু কিয় আহে বা কোন আহে সেইটো নাজানে। হয়তো জানিবও নিবিচাৰে। কিছু সময় পিছত মানুহ কেইজন গ'ল। মানুহ কেইজন যোৱাৰ পাছত সিও খেলিবলৈ ওলাই গ'ল কিন্তু খেলিবলৈ গৈও সি কিবা এটা মন মাৰি বহি থাকিল। তেনেকৈ মন মাৰি থকাৰ বাবে ৰমেনে ৰাজুক উদ্দেশ্যি আজি কাৰোবাক আকৌ ভাত খাবলৈ নিদিলে যেন পাও, ৰাজুৱে যেন কথাষাৰ গুৰুত্ব নিদিলে। কি হ'ল, তই একো নকলি যে কিয় মন মাৰি আছ? নাই অ' মন মাৰি থকা নাই। কিন্তু...। কি কিন্তু ক' নক'ৰ কিয়? আজি মই স্কুলৰ পৰা অহাৰ পিছত মায়ে অচিনাকি মানুহকেইজনমানৰ লগত এইখিনি কৈয়ে যেন তাৰ মুখৰ মাত নোলোৱা হ'ল। অ' কি ক আকৌ নকৰ কিয়? মাৰে অচিনাকি মানুহ কেইজনৰ লগত। মায়ে অচিনাকি মানুহকেইজনৰ লগত মোক অপহৰণ কৰাৰ কথা পাতিছে। কি? সি অবাক্ হৈ 'তই এটা কাম কৰ দেউতাৰক এই কতাটো আজিয়েই কৈ দে।' নাই নকও। কিছু সময় চিন্তা কৰি নিজেই কিবা এটা কৰিব লাগিব। নিজেই মানে— কি কৰিবি তই? সকলো সময়ত গম পাবি বুলি কৈ ৰাজু ঘৰলৈ গুচি আহিল। সেইদিনাই ৰাতি প্ৰায় এঘাৰ (১১) মান বাজিছে, সকলো মানুহ টোপনিত লালকাল। সাৰে আছে কেৱল ৰাজু। বহু চিন্তা কৰি সি একো উপায় উলিয়াব নোৱাৰি চুৰিখনকে হাতত লৈ মাক শোৱা কোঠালিটোৰ ফালে আগবাঢ়িলে। কোঠাটোৰ দুৱাৰখন লাহেকৈ খুলি ভিতৰলৈ সোমাই গ'ল। সি আৰু সময় নষ্ট নকৰি হাতত লৈ থকা চুৰি খনেৰে শুই থকা মাকৰ পেটত প্ৰচণ্ড জোৰেৰে এটা হেঁচা মাৰিলে। লগে লগে মাকে চিঞৰি উঠিল। আই... ঐ।

তেনেতে যেন এটা কোমল মাত— 'অ' ৰাজু' সি মাকৰ মাত শুনি বিছনাতে উচ্‌প খাই উঠিল। উঠা আকৌ ৬টা বাজিল, আজিৰ পৰা তোমালোকৰ স্কুলত বোলে স্কুল সপ্তাহ প্ৰথম দিনাৰেনো দেৰিকৈ যাবা নে? চাও উঠা উঠা। মই চাহ বনাওগৈ দেই। অ মা উঠিছো উঠিছো। এই সপোনবোৰো যে আৰু, সঁচাকৈয়ে বৰ আচৰিত সপোন দেখিলো আজি।

নাৰী এক অনন্য সত্বা

✍ ক্ষিতীশ কুমাৰ কাকতি

দেশ-জাতি তথা পাৰিবাৰিক সুখ, শান্তি স্থাপনৰ ক্ষেত্ৰত নাৰী জাতিৰ ভূমিকা বিশেষ মন কৰিবলগীয়া। নাৰীয়ে যিভাৱে নিজকে গঢ়ি তুলিব তাৰ সন্তানো সেইভাৱে গঢ় লৈ উঠিব। যিগৰাকী নাৰীয়ে অশেষ কষ্টৰ মাজেৰে সু-সন্তান জন্ম দিব পাৰে তেওঁকেই মাতৃ বুলি কোৱা হয়। প্ৰকৃততে সু-সন্তান জন্ম দিয়াতেই এগৰাকী মাতৃৰ কৰ্তব্য শেষ বুলি ভবা উচিত নহয়। এনে বহু মাতৃ সমাজত আছে যি সকলে প্ৰসৱ বেদনাৰ অভিজ্ঞতা নোপোৱাকৈও মাতৃৰ উচ্চ আসন লাভ কৰিব পাৰিছে। উদাহৰণস্বৰূপে মাদাৰ-টেৰেছা ফ্লোৰেঞ্চ নাইটএঙ্গল ইত্যাদি।

ফ্ৰেডৰিক হেৰিসনে কৈছে— 'The true function of woman is to educate not children only but men, to trains to a higher civilization, not the resing generation but the actual society and to do this by diffusing the spirit of affection of self restraunt, self sacrifice fedelity and purity and this is to be affected not by writing books nor by preacheng surmons, but by menifasting them hour by hour is each home by the magic of the voice, look word and all the incommunicable graces of women tenderners'

নাৰীৰ সৎচিন্তা, অহিংসা, দয়া, প্ৰেম, ক্ষমা, পৰোপকাৰিতা, ন্যায়পৰায়ণতা, পৰিশীলিত জীৱন শৈলীৰ প্ৰভাৱ জন্মগতভাৱে সন্তানে পায়। বিবাহ সংস্কাৰৰ মাজেৰে অহা সন্তানে জন্মসূত্ৰে পোৱা বৈশিষ্ট্যসমূহৰ প্ৰভাৱ তাৰ চৌপাশে থকা পৰিৱেশ তথা সমাজৰ ওপৰত পৰে। গতিকে নাৰীৰ বোধ, বাক্য, আচাৰ-ব্যৱহাৰ চলন চৰিত্ৰ যিমানেই সুন্দৰ হ'ব সন্তানো তেনেভাৱেই গঢ় লৈ উঠিব। এগৰাকী নাৰীয়েই হৈছে শিশু তথা জাতিৰ শ্ৰেষ্ঠ জনয়িত্ৰী।

অৰ্থাৎ নাৰীয়ে কেৱল সন্তান জন্ম দিলেই নহ'ব। পুৰুষ আৰু সমাজকো শিক্ষিত কৰি উচ্চতম সভ্যতাৰ ফালে লৈ যাব পৰাটোৱেই নাৰীৰ ধৰ্ম আৰু সাৰ্থকতা। ইয়াৰ বাবে প্ৰয়োজন স্নেহ, সংযম, আত্মত্যাগ, পবিত্ৰতা আৰু মহানুভৱতা। কেৱল পুথি বঢ়ি লিখি বক্তৃতা দিলে নহ'ব, প্ৰতিগৰাকী গৃহিণীকেই নাৰীৰ আদৰ্শবোৰ বাস্তৱত নিজেই কৰি দেখুৱাব লাগিব। শুদ্ধ দৃষ্টি, মধুৰ কথা আৰু অন্তস্পৰ্শী বাক্যৰে ইন্দ্ৰজাল তৈয়াৰ কৰি পুৰুষক জাগ্ৰত কৰিব লাগিব।

নাৰীৰ সেৱা-শুশ্ৰুষা প্ৰেৰণা, মৰম-স্নেহ, নিষ্ঠাই এখন ঘৰ সুন্দৰ কৰি তুলিব পাৰে। এলাহ, অৱসাদ, ভয় আদি নেতিবাচক বৃত্তি প্ৰবৃত্তিবোৰক দূৰলৈ ঠেলি জীৱন যুঁজ জয়ী হ'বলৈ পুৰুষক নিৰ্ভয় দান কৰিব লাগিব নাৰীয়ে। নাৰীয়ে স্বামী ভক্তিৰ লগতে শসুৰ শাসু আদি পূজ্য গুৰুজনক যথোচিত সেৱা পৰিচৰ্যাৰে প্ৰীত কৰাটোৱেই নাৰীৰ কৰ্তব্য। স্বামী বা বৰ শব্দৰ অৰ্থ শ্ৰেষ্ঠ, বৰণীয়। শ্ৰেষ্ঠবোধ মনত ৰাখিয়েই নাৰীয়ে পুৰুষক বৰণ কৰে। তেনে ক্ষেত্ৰত স্ত্ৰীয়ে স্বামীকে শ্ৰদ্ধা ভক্তি কৰাটো নাৰীৰ প্ৰধান কৰ্তব্য।

স্বামীয়েই হৈছে নাৰীৰ সুখ-দুখৰ সমভাগী। নাৰীৰ সেৱা প্ৰধানকৈ-স্বামীক কেন্দ্ৰ কৰি। নাৰীৰ স্বামীৰ প্ৰতি অশ্ৰদ্ধা, ঘৃণা, অসৎ মনোভাৱ থাকিলে সু-সন্তানৰ জন্ম নহয়। তাৰ উদাহৰণ ধৃতৰাষ্ট্ৰই গান্ধাৰ ৰাজ্য আক্ৰমণ কৰি গান্ধাৰীক পিতা-মাতা, ভাই-ভনী সকলোকে মাৰি গান্ধাৰ ৰাজ্য ধ্বংস কৰি গান্ধাৰী আৰু শকুনিক লৈ আহি ৰাজ্যত ৰাখি গান্ধাৰীক বিয়া কৰালে। নিষ্ঠুৰ হৃদয়হীন ধৃতৰাষ্ট্ৰৰ প্ৰতি ঘৃণা অপমান, অৱহেলাই জন্ম দিলে দুৰ্যোধন আৰু তাৰ ভাতৃসকলক। শতপুত্ৰৰ পিতৃ হ'লেও গান্ধাৰীৰ ধৃতৰাষ্ট্ৰৰ প্ৰতি আছিল অশ্ৰদ্ধা, বিৰূপ মনোভাব তাৰ বাবেই ধৃতৰাষ্ট্ৰই এজনো ভাল সন্তান জন্ম দিব নোৱাৰিলে। সকলোবোৰ পুত্ৰই হ'ল নিৰ্দয়, নিষ্ঠুৰ, হিংসুক, দাম্ভীক, অহংকাৰী তথা চৰিত্ৰহীন। সেইবাবেই স্বামী ভক্তিৰ ইমান প্ৰয়োজন। স্বামীৰ প্ৰতি স্ত্ৰীৰ সেৱা সাহায্য আৰু প্ৰেম প্ৰীতি যিমান তাৰ মানসিক প্ৰস্তুতিও ঠিক তেনেভাৱে গঢ়ি লৈ উঠে।

এনে বহু নাৰী আছে যিয়ে স্বামীৰ সুখ-দুখৰ ওপৰত গুৰুত্ব নিদি অন্যান্য দিশতহে বেছি গুৰুত্ব দিয়ে যেনে—সন্তানৰ প্ৰয়োজনীয় বস্তুৰ ওপৰত গুৰুত্ব, ঘৰখনৰ আচবাব কিনাৰ ওপৰত গুৰুত্ব, নিজৰ সাজ সজ্জা কিনাৰ ওপৰত গুৰুত্ব দি স্বামীক নানা ধৰণে বিৰক্ত কৰে, অশান্তি দিয়ে। তাৰ প্ৰভাৱ কিন্তু সন্তান সন্ততিৰ ওপৰত পৰিচালনাৰ পথ বিধ্বস্ত কৰি তোলে।

এগৰাকী বোৱাৰীয়ে সন্তান জন্ম দিয়াৰ আগতে শহুৰ শাহুৰ প্ৰতি শ্ৰদ্ধাভক্তি ৰখা সেৱাৰ মাজেৰে ঘৰখনৰ পৰিবেশ সুস্থ আৰু সুন্দৰ কৰি তুলিব লাগিব। নিজ পৰিয়ালৰ প্ৰত্যেকৰে গুণৰ চৰ্চা কৰি গুণগ্ৰাহী হৈ সকলোকে আপোন কৰি ল'ব লাগিব। স্ত্ৰীয়ে কৰিব স্বামীৰ বাবে স্বামীয়ে কৰিব স্ত্ৰীৰ বাবে। ইজনে সিজনক দিয়াৰ বাবে মন উচ্ছল হৈ উঠিব। ইয়াকে বোলে ভালপোৱা, প্ৰেম। প্ৰেমৰ প্ৰথম স্বৰ্তই হৈছে নিস্বাৰ্থ হোৱা। এগৰাকী বোৱাৰীয়ে যদি শহুৰ-শাহুদেওৰ ননন্দ তথা স্বামীৰ পৰা মৰম চেনেহ পায়। সময়বোৰ আনন্দৰ মাজেৰে কটাব পাৰে— তেনেহ'লে সেইগৰাকী বোৱাৰীয়ে দেৱ সন্তান জন্ম দিব পাৰে। আনহাতে শাৰীৰিক-মানসিকভাৱে অত্যাচাৰ পোৱা বোৱাৰী এগৰাকীয়ে কেতিয়াও সু-সন্তান জন্ম দিব নোৱাৰে। কিয়নো পৰিয়ালৰ হিংসাৰ নেতিবাচক প্ৰভাৱ গৰ্ভস্থ সন্তানৰ ওপৰত পৰে। গৰ্ভস্থ সন্তানে মাতৃগৰ্ভৰ পৰাই ভাল বেয়া গুণ আহৰণ কৰে। মহাভাৰতত অভিমান্যৰ কাহিনী তাৰেই উদাহৰণ।

গতিকে সন্তান মাতৃগৰ্ভত স্থিতি লোৱাৰ আগতে প্ৰতিক্ষেত্ৰতে মাক গৰাকী সাৱধান হ'ব লাগিব। ভাগৱতত আমি দিতি আৰু অদিতিৰ কথা পাই আহিছো। দিতি আৰু অদিতি দুয়োগৰাকী বাই-ভনী। দিতি আছিল অসৎ আচৰণৰ আৰু অসংযমী। সেয়ে দিতিৰ গৰ্ভত জন্ম হৈছিল অসুৰৰ আনহাতে অদিতি আছিল সৎ আচৰণযুক্ত, স্বামীভক্ত, অতি সংযমী, আদৰ্শৱতী সুস্থ মানসিকতা থকা এগৰাকী নাৰী। সেয়ে অদিতিৰ গৰ্ভত জন্ম হৈছিল দেৱতাৰ। সন্তানৰ দক্ষতা, কৃতিত্ব স্বভাৱ চৰিত্ৰ আচাৰ, ব্যৱহাৰ ইত্যাদি সকলোবোৰেই জন্মগত জৈৱী সংস্থিতি আৰু বিন্যাসৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰে আৰু ই সম্পূৰ্ণভাৱে নিৰ্ধাৰিত হয় নাৰীৰ গৰ্ভধাৰণৰ মাধ্যমেৰে। যিগৰাকী নাৰীয়ে পৰিয়ালক সুন্দৰ তথা সাৰ্থক কৰি গঢ়ি তুলিব পাৰে সেইগৰাকী নাৰীয়ে জীৱন সাধনাত সিদ্ধি লাভ কৰিব পাৰে।

অকল শিক্ষাৰ দ্বাৰা একো নহ'ব। যদি শিশুৰ জন্ম ঠিক নহয়। ভাল সংস্কাৰ থকা শিশু জন্ম হ'ব লাগিব।

নাৰী মাতৃ অবিহনে মানুহৰ সৃষ্টি অসম্ভৱ। সেয়েহে ভাৰতীয় সমাজ ব্যৱস্থাত বৈদিক যুগৰ পৰাই নাৰীক সন্মান দি অহা হৈছে। বেদ সৃষ্টিৰ লগত কেইবাগৰাকীও নাৰীৰ নাম জড়িত হৈ আছে। গাৰ্গী, মৈত্ৰী, কাত্যায়নী আদি নাৰীসকলৰ নাম বেদমন্ত্ৰৰ লগত জড়িত হৈ আছে। নাৰীয়ে বহু প্ৰতিকুলতা, প্ৰত্যাহ্বান, অত্যাচাৰ নেওচিও নিজৰ স্থিতি-প্ৰতিকুলতা, প্ৰত্যাহ্বান, অত্যাচাৰ নেওচিও নিজৰ স্থিতি প্ৰতিপন্ন কৰাৰ লগতে মানৱ জাতিলৈ বহু অনবদ্য অৱদান আগবঢ়াই আহিছে। নাৰী পৰিশ্ৰমী, কৰ্মদক্ষ, সহনশীল, নাৰীৰ প্ৰেম আছে, স্নেহ আছে, আছে সংসাৰৰ প্ৰতি গভীৰ দায়িত্ববোধ। নাৰী সৃষ্টিৰ উৎস, নাৰী ধাত্ৰী, ধৈৰ্য আৰু সহ্যৰ প্ৰতীক নাৰী।

নাৰীৰ সৎচিন্তা, অহিংসা, দয়া, প্ৰেম, ক্ষমা, পৰোপকাৰিতা, ন্যায়পৰায়ণতা, পৰিশীলিত জীৱন শৈলীৰ প্ৰভাৱ জন্মগতভাৱে সন্তানে পায়। বিবাহ সংস্কাৰৰ মাজেৰে অহা সন্তানে জন্মসূত্ৰে পোৱা বৈশিষ্ট্যসমূহৰ প্ৰভাৱ তাৰ চৌপাশে থকা পৰিৱেশ তথা সমাজৰ ওপৰত পৰে। গতিকে নাৰীৰ বোধ, বাক্য, আচাৰ-ব্যৱহাৰ চলন চৰিত্ৰ যিমানেই সুন্দৰ হ'ব সন্তানো তেনেভাৱেই গঢ় লৈ উঠিব। এগৰাকী নাৰীয়েই হৈছে শিশু তথা জাতিৰ শ্ৰেষ্ঠ জনয়িত্ৰী।

Significant Projects and Programmes of Gramya Vikash Mancha (GVM) in last 17 Years .....

Activity / Project	*Funding Agency / Donner*	*Area / District*
1999 - 2000		
Plantation Programme	*Members Contribution*	*Puberun Jatiya Vidyalaya, Baridatora, Nalbari*
2000-01		
District level Work Camp	*Nehru Yuva Kendra, Nalbari*	*Sonkani, Jugurkuchi, Nanai Village, Barbhag, Nalbari*
Entrepreneurship Development Programme on Radio, Tap and TV repairing	*Nehru Yuva Kendra, Nalbari*	*Pajipar LP School, Barbhag, Nalbari*
Hepatitis Vaccination programme	*Members Contribution*	*Barbhag, Pub-Nalbari and Barigog Banbhag Dev. Block, Nalbari*
Self Employment Training on Jute and Cloth Fabrics Painting	*Nagen Sarma Memorial Trust*	*Gopuja LP School, Pub-Nalbari, Nalbari*
2001-02		
World AIDS Day celebration	*AssamState AIDS Control Society, khanapara*	*Barkhetri Dev. Block*
Awareness programme on Iodizes Salt	*Field Publicity Office, Nalbari*	*Kothora Village, Nalbari*
2002-03		
Self Employment Training	*State Institute of Rural Development (SIRD)*	*Kamarkuchi, Barbhag, Nalbari*
World AIDS Celebration	*District Joint Director Health, Nalbari*	*Barbhag Dev. Block*
National Science Day	*Science Communication Forum and GVM*	*Arangamou Girls ME School, Barbhag, Nalbari*
2003-04		
Targeted Intervention Project (TI Project) for migrant labour in Char and reverie areas	*Assam State AIDS Control Society, Assam.*	*Barkhetri Dev. Block of Nalbari District*
Rural Entrepreneurship Development Programme on Agro machineries and Fabric painting	*NABARD, Regional Office Guwahati*	*Barbhag Collage, Barbhag, Nalbari*
Free Health Camp	*Joint Director health, Nalbari*	*Bhangnamari Char, Barkhetri Dev. Block, Nalbari*
2004-05		
Total Sanitation Campign (TSC) Programme	*District water and Sanitation Committee (DWSC) public Health Engineering Department, Nalbari*	*Barbhag Dev. Block.*

Emergency Relief and Rehabilitation	Action Aid India, Guwahati	Barbhag Dev. Block
Rural Entrepreneurship Development Programme on Bee Keeping	NABARD, Regional Office, Guwahati	Barbhag & Pub-Nalbari Dev. Block
2005-06		
Rural Entrepreneurship Development Programme on Bee Keeping	NABARD, Regional Ofice, Guwahati	Barbhag & Pub-Nalbari Dev. Block
World AIDS Day Celebration	District Administration	Socio Light, Barbhag, Nalbari
2006-07		
Construction of Fuel Efficient Crematorium (FEC)	CAPART, New Delhi	Barbhag & Barkhetri Dev. Block, Nalbari
Reproductive Child Health	Rural Women Upliftment Association of Assam (RWUAA), Japorigog, Guwahati	Barkhetri Dev. Block
SHG Formation & Promotion Programme	NABARD, Regional Ofice, Guwahati	Pub-Nalbari, Barbhag and Barigog Dev.Block
DRR though School Project	Action Aid International, New Delhi	80nos. Govt. School in Nalbari district of Assam
Pottery Cluster Development Project	NABARD, Regional Office, Guwahati	Chanmaguri and Purnakhundum Village of Kamrup District of Assam
Construction of Community Building under MPLAD Fund	MP Indramoni Bora	Kardaitola,Barbari,Nalbari
2007-08		
DRR though School Project	Action Aid International, New Delhi	80nos. Govt. School in Nalbari district of Assam
Awareness Building of Natural Wetlands of Nalbari District	Environmental Equity Justice Partnership (EEJP)	Barigog Banbhag and Barbhag Dev. Block of Nalbari
Empowerment of Elected women representative in Nalbari District	The Hunger Project (THP), New Delhi	Nalbari District
National Youth Dev. Programme	Nehru Yuva Kendra, Nalbari	Nalbari
Village Development Programme (Village Adoption Programme)	NABARD, Regional Office	Barsimalua Village, Nalbari district
Strengthening SHGs in Nalbari, Assam	Sir Dorabji Tata Trust,Mumbai	Barbhag Dev. Block,Nalbari
2008-09		
DRR though School Project	Action Aid International, New Delhi	80nos. Govt. School in Nalbari district of Assam
Flood Relief and Rehabilitation Project	Action Aid International, New Delhi	Barbhag Dev. Block,Nalbari
Centre for practical Livelihood Training on	NEDFi, Guwahati	Chatra and Thanpatkuchi of

Tailoring & Weaving		Nalbari District
SHG Formation and Promotion Program	NABARD Regional Office, Guwahati	Pub-Nalbari, Barbhag and Barigog Banbhag Dev. Block
Bamboo Cluster Development Project (Japi Cluster)	NABARD Regional Office, Guwahati	Pub-Nalbari, Nalbari District
Skill Development Training	State Institute of Rural Development (SIRD)	Nalbari
Awareness Programme on Right to Information	North East Network (NEN)	Nalbari District
2009-10		
People Empowerment for Accessing Rights to Livelihood (PEARL) Project	Indo Global Social Service Society (IGSSS)	Tamulpur & Nagrijuli Dev.Block, Baksa District
Promoting & Strengthening Disaster Risk Reduction in Assam	DFID & Action Aid International, New Delhi	Nalbari District
Promotion of Diversion Base Irrigation (PDBI)	Jamsetji Tata Trust, Mumbai	Nalbari District
Mobilizing communities on MGNREGS	Action Aid India, Regional Office, Guwahati	Pub- Nalbari, Barigog Banbhag and Barbhag Dev. Block of Nalbari District
Skill Development Programme on Water Hyacinth craft	NEDFi, Guwahati	Barbhag & Barigog Banbhag Dev. Block of Nalbari District
Community Based Disaster Risk Reduction (CBDRR)	UNICEF, Regional Office, Guwahati	Hajo, Rangia and Kamalpur Dev. Block of Kamrup(R) District
Disaster Risk Management Programme (DRMP)	District Disaster Management Authority (DDMA), Nalbari	Barbhag and Pub- Nalbari Dev. Block,Nalbari
Promotion of Peace and Social Harmony	National Council of Rural Institute (NCRI, Hyderabad)	Pub- Nalbari, Barbhag and Barigog Banbhag Dev. Block of Nalbari district
2010-11		
Extension of SRI (System of Rote Intensification)	Professional Assistance for Development Action (PRADAN)	Nalbari & Baksa District of Assam
Mother Group Members Training Programme on RTE	Assam Mahila Samata Society, Guwahati	Nalbari & Baksa District
District Youth Convention and Youth Club Exchange Programme	Nehru Yuva Kendra, Nalbari	Nalbari District
2011-12		
Study on Children engagement in Brick Kilns	Aid Et Action, Guwahati	Kamrup Rural District
Empower Community for ensuring Child Rights in Nalbari District of Assam	Child Rights and You (CRY)	Nalbari District
Adolescent Education in Assam	Sir Dorabji Tata Trust (SDTT), Mumbai	Nalbari, Baksa and Kamrup(R)
Child Friendly School System	UNICEF	Rani Rampur, Kamrup(R)

(CFSS)		
Celebration of International Women's Day	District Administration, Nalbari	Nalbari District
Awareness of MGNREGA	NYK, Nalbari	Nalbari District
Exhibition at Rakh Mela	NABARD & NEDFi	Nalbari District
2012-13		
Flood Response in Kamrup, 2012	Save the Children	Kamrup(R) District
Humanitarian Assistance to Vulnerable Population Affected by Flood in Assam (ECHO)	ECHO/Action Aid International	Kamrup(R) District
ECHO supported Flood Response in Nalbari district of Assam	Save the Children	Nalbari District
IKEA supported Flood response in Nalbari District of Assam	Save the Children	Nalbari District
Flood Response in Tinsukia and Kamrup(R) district of Assam	Sir Dorabji Tata Trust, Mumbai	Kamrup(R) & Sadia (Tinsukia) district
Flood Response in Nalbari and Kamrup district of Assam	Help Age India, New Delhi	Kamrup(R) & Nalbari District
Flood Response in Assam	Franklin Templeton India Pvt. Ltd.	Nalbari District
Promotion of Diversion Based Irrigation (PDBI)	Jamsetji Tata Trust, Mumbai	Nalbari, Baksa and Kamrup(R)
Adolescent Education in Assam	SDTT, Mumbai	Nalbari, Baksa and Kamrup(R)
Empower Community for ensuring Child Rights in Nalbari District of Assam	Child Rights and You (CRY)	Nalbari District
Extension of SRI	Professional Assistance for Development Action (PRADAN)	Nalbari & Baksa District of Assam
2013-14		
Promotion of Diversion Based Irrigation (PDBI)	Jamsetji Tata Trust, Mumbai	Nalbari, Baksa and Kamrup(R)
Adolescent Education in Assam	Tata Education Trust, Mumbai	Nalbari, Baksa and Kamrup(R)
Empower Community for ensuring Child Rights in Nalbari District of Assam	Child Rights and You (CRY)	Nalbari District
Mahila Kishan Sasaktikaran Parijojana (MKSP)	Ministry of Rural Development (MoRD), Govt. of India	Barigog Banbhag, Pub- Nalbari, Tamulpur and Baksa dev. Block of Nalbari and Baksa District.

Adolescent Empowerment Project	National Foundation of India (NFI), New Delhi	Nalbari & Kamrup (R) District
Strengthening Capacity Building and Sustainable farming	Action Aid Associtation, Regional Office, Guwahati	Assam
2014-15		
Promotion of Diversion Based Irrigation(PDBI)	Jamsetji Tata Trust, Mumbai	Nalbari, Baksa & Kamrup (R)
Adolescent Education in Assam	Tata Education Trust, Mumbai	Nalbari, Baksa & Kamrup (R)
Empower Community for ensuring Child Rights in Nalbari district of Assam	Child Rights and You (CRY)	Nalbari District
Mahila Kishan Sasaktikaran Parijojana (MKSP)	Ministry of Rural Development (MoRD), GOI	Barigog Banbhag, Pub-Nalbari, Tamulpur and Baksa Dev. Block of Nalbari & Baksa dist.
Adolescent Empowerment Project	National Foundation of India (NFI), New Delhi	Nalbari & Kamrup (R) District
Strengthening Capacity Building and Sustainable farming	Action Aid Associtation, Regional Office, Guwahati	Assam
Empowering Access to Education for Marginalized Children in Kamrup & Nalbari	Action Aid Associtation, Guwahati	Nalbari & Kamrup (R) District
Sustainable Option for Upliftment Livelihood (SOUL)	Indo Global Social Service Society (IGSSS)	Baksa District of Assam
Community Led Child Centered Disaster Risk Reduction	Fondazione L'Abro della Vita (FADV), Italy	Bako & Goalpara of Assam
2015-16		
Empower Community for ensuring Child Rights in Nalbari district of Assam	Child Rights and You (CRY)	Nalbari District
Child Rights project in Kamrup (rural) focusing on education	Child Rights and You (CRY)	Kamrup (Rural) District
Scaling up ITE in Govt. Schools in Assam	Jamsetji Tata Trust, Mumbai	Nalbari, Baksa, Kamrup(R), Nagaon, Marigaon, Hailakandi, Karbi Anglong, Barpeta, Sivsagar, Karimgong & Goalpara
Enhance food and nutritional security along with income enhancement of 6000 household in Assam through SRI, SMI and Value Chain interventions	Jamsetji Tata Trust, Mumbai	Nalbari, Baksa & Kamrup(R)
Adolescent Education in Assam	Tata Education Trust, Mumbai	Nalbari, Baksa & Kamrup (R)
Empowering Access to Education for Marginalized Children in Kamrup & Nalbari	Action Aid Associtation, Guwahati	Nalbari & Kamrup (R) District
Community Led Child Centered Disaster Risk Reduction	Fondazione L'Abro della Vita (FADV), Italy	Kmarup(R) district
Adolescent Empowerment Project	National Foundation of India (NFI), New Delhi	Nalbari District
Improving Smallholders livelihoods through agriculture and allied intervention in 10 villages of	The Hans Foundation (THF) and National Foundation of India (NFI)	Nalbari district

Nalbari district of Assam		
Farm base income through creation and renovation of diversion base irrigation structure and promotion of agricultural extension activities	Tata Trusts, Mumbai	Nalbari, Baksa and Kamrup (Rural) district
Internet Saathi	Tata Trusts, Google India Pvt. Ltd.	Nalabri, Baksa, Kamrup (Rural) and Barpeta district
Mahila Kishan Sasaktikaran Parijojana (MKSP)	Ministry of Rural Development (MoRD), GOI and Tata Trusts Mumbai	Barigog Banbhag, Pub-Nalbari, Tamulpur and Baksa Dev. Block of Nalbari & Baksa dist.
CHILDLINE 1098 Services	CHILDLINE INDIA FOUNDATION, Ministry of Women and Child Development, GOI	Nalbari and Rangia Sub Division of Kamrup (Rural) district
USHA Silai School	Usha International Pvt. Ltd.	Nalbari and Baksa District
2016-17		
Farm base income through creation and renovation of diversion base irrigation structure and promotion of agricultural extension activities	Tata Trusts, Mumbai	Nalbari, Baksa and Kamrup (Rural) district
Mahila Kishan Sasaktikaran Parijojana (MKSP)	Ministry of Rural Development (MoRD), GOI and Tata Trust	Barigog Banbhag, Pub-Nalbari, Tamulpur and Baksa Dev. Block of Nalbari & Baksa dist.
Improving Smallholders livelihoods through agriculture and allied intervention in 10 villages of Nalbari district of Assam	The Hans Foundation (THF) and National Foundation of India (NFI)	Nalbari district
Enhance food and nutritional security along with income enhancement of 6000 household in Assam through SRI, SMI and Value Chain interventions	Tata Trusts, Mumbai	Nalbari, Baksa & Kamrup(R)
Comprehensive village development initiative	HDFC Bank CSR	Barajol, Dotara, Karia, Raitkuchi, Khuluwa, Barmutikona and No.3 Balitara
Empower Community for ensuring Child Rights in Nalbari district of Assam	Child Rights and You (CRY)	Nalbari District
Child Rights project in Kamrup (rural) focusing on education	Child Rights and You (CRY)	Kamrup (Rural) District
Scaling up ITE in Govt. Schools in Assam	Tata Trusts, Mumbai	Nalbari, Baksa, Kamrup(R), Nagaon, Marigaon, Hailakandi, Karbi Anglong, Barpeta, Sivsagar, Karimgong & Goalpara
USHA Silai School	USHA International Pvt. Ltd.	Nalbari, Kamrup and Baksa District of Assam and Rivoy district of Meghalaya and Dimapur of Nagaland.
Installation of Community Based Arsenic Removal System	Tata Water Mission	Barigog, Kathora and Baridatara village under

		Nalbari district.
Internet Saathi Project	Google and Tata Trusts	Nalbari, Kamrup and Barpeta district of Assam
Improving access to education for marginalized children in Nalbari and Kamrup district of Assam	Action Aid Association.	Kamrup district of Assam
CHILDLINE 1098 Services	CHILDLINE INDIA FOUNDATION, Ministry of Women and Child Development, GOI	Nalbari and Rangia Sub Division of Kamrup (Rural) district

Published by: Dibakar Deka Secretary, GVM

থলুৱা শিপিনীৰ হাতৰ যাদুৰে প্ৰাণ পাই উঠিছে

বাগৰুম্বা

প্ৰাকৃতিক উপাদানেৰে ৰং চৰোৱা হাতে
বোৱা কাপোৰৰ নিৰ্ভৰযোগ্য প্ৰতিষ্ঠান

গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চৰ ভগ্নী সংস্থা বাগৰুম্বা উইভাৰচ্ ডেভেলপমেণ্ট ট্ৰাষ্ট, চত্ৰাৰ দ্বাৰা প্ৰকাশিত

GRAMYA VIKASH MANCHA

VILLAGE: KARDAITOLA, P.O: BARBARI, DIST: NALBARI, ASSAM, PIN: 781351

AUDITED STATEMENT OF ACCOUNTS FOR THE YEAR ENDED 31ST MARCH, 2017.

MAHIPAL PATNI

CHARTERED ACCOUNTANT

ROOM NO.13, FIRST FLOOR,

SIKARIA BUILDING,

A.T. ROAD, GUWAHATI – 781001

PHONE: 0361-2513373, (M) 94351-13802

MAHIPAL PATNI
CHARTERED ACCOUNTANT

ROOM NO.13, FIRST FLOOR,
SIKARIA BUILDING,
A.T. ROAD, GUWAHATI – 781001
PHONE: 0361-2513373, (M) 94351-13802

To,
The Members of
Gramya Vikash Mancha
Village: Kardaitola (Barbari Chowk)
P.O. Barbari,
Dist. Nalbari,
Pin – 781351 (Assam)

AUDITORS REPORT

We have audited the attached Balance Sheet of Gramya Vikash Mancha as at 31st March, 2017 and the annexed Income & Expenditure Account and Receipts & Payments Account for the year ended on that date. These financial statements are the responsibility of the Society. Our responsibility is to express an opinion of these financial statements based on our audit.

We have conducted our audit in accordance with auditing standards generally accepted in India. Those standards require that we plan and perform the audit to obtain reasonable assurance about whether the financial statements are free of material misstatements. An audit includes examining, on a test basis, evidence supporting the amounts and disclosures in the financial statements. An audit also includes assessing the accounting principles used and significant estimates made by the management as well as evaluating the overall financial statement presentation. We believe that our audit provides a reasonable basis for our opinion.

We have obtained all the information and explanation which, to the best of our knowledge and belief, were necessary for the purpose of the audit.

The Balance Sheet, the Income and Expenditure Account and the Receipt and Payments account dealt with by this report are in agreement with the books of account as produced to us.

In our opinion and to the best of our information and according to the information and explanation given to us, the said statements of accounts read along with the notes on accounts annexed thereto give a true and fair view:

(i) In the case of Balance Sheet of the state of affair of the Society as at 31st March, 2017.
(ii) In the case of Income and Expenditure Account of Society, of the **deficit** of the Society for the year ended on that date; and
(iii) In the case of the Receipts and Payments Account of Society, of the Receipts and Payments of the Society for the year ended on that date.

(Mahipal Patni)
Chartered Accountant
Membership No. 017453

Guwahati,
Dated: 25th September, 2017

GRAMYA VIKASH MANCHA
Village: Kardaitola, P.O: Barbari, Dist: Nalbari, Assam, PIN: 781351
BALANCE SHEET AS AT 31ST MARCH, 2017

Particulars	Note No.	As at 31st March, 2017 ₹	As at 31st March, 2016 ₹
I. CORPUS FUND AND LIABILITIES			
1. Corpus Fund			
Corpus Fund	1	3336381.65	2273881.65
Reserve and Surplus	2	-633745.72	-590421.55
2.Capital Grant			
Fixed Assets (Foreign Grants)	3	474540.00	443864.00
Fixed Assets (National Grants)	4	2091955.00	1308017.00
3. Current Liabilities			
Unspent Grant in aid Fund	5	13170280.73	35456962.48
Grants Fund MKSP (MAIN)	6	82192408.52	76606565.52
Other Payable	7	1371353.00	146582.00
TOTAL		**102003173.18**	**115645451.10**
II. ASSETS			
1. Non- Current Assets			
Fixed Assets (Tangible)			
Own	8	1240119.00	1344333.00
Foreign Grants	9	474540.00	443864.00
National Grants	10	2091955.00	1308017.00
2. Current Assets			
Grants on Account ASRLMS (MKSP, MAIN)	11	78400393.52	50974929.52
Other Current Assets	12	2076582.00	522742.00
Cash and Cash Equevalents	13	17719583.66	61051565.58
TOTAL		**102003173.18**	**115645451.10**

Notes on Accounts: Note -38

Signed in terms of our separate report of even date attached

President
Gramya Vikash Mancha
President
Gramya Vikash Mancha

Secretary
Gramya Vikash Mancha
Secretary
Gramya Vikash Mancha

MAHIPAL PATNI
A.T. Road
Guwahati
Chartered Accountants

(Mahipal Patni)
Chartered Accountant
Membership No.: 017453

Guwahati,
Dated : 25th September, 2017

GRAMYA VIKASH MANCHA

Village: Kardaitola, P.O: Barbari, Dist: Nalbari, Assam, PIN: 781351

INCOME AND EXPENDITURE FOR THE YEAR ENDED 31ST MARCH, 2017

	Particulars	Note No.	As on 31st March 2017	As on 31st March 2016
			₹	₹
	SOURCES OF FUND			
I.	**REVENUE FROM GRANTS IN AID**			
	Grants in aid Foreign Fund	14	6548068.75	5078584.00
	Grants in aid National Fund	15	50886674.00	32365019.34
	Donation	16	331423.00	932780.00
II.	Other Income	17	334045.33	518931.00
	TOTAL		**58100211.08**	**38895314.34**
III.	**APPLICATION OF FUND**			
	Grants in aid Foreign Fund Utilized	18	6548068.75	5078584.00
	Grant in aid National Fund Utilized	19	50890384.00	32682064.34
	Own Programme Utilized	20	166978.00	18883.00
	Other Utilized	21	433890.50	1098204.55
	Depreciation	8	104214.00	118097.00
	TOTAL		**58143535.25**	**38995832.89**
IV.	**Deficit (-)**		**-43324.17**	**-100518.55**

Notes on Accounts: Note -38

Signed in terms of our separate report of even date attached

President
Gramya Vikash Mancha
President
Gramya Vikash Mancha

Secretary
Gramya Vikash Mancha
Secretary
Gramya Vikash Mancha

25/9/17
(Mahipal Patni)
Chartered Accountant
Membership No.: 017453

MAHIPAL PATNI A.T. Road Guwahati Chartered Accountant

Guwahati,
Dated : 25th September, 2017

GRAMYA VIKASH MANCHA

Village: Kardaitola, P.O: Barbari, Dist: Nalbari, Assam, PIN: 781351

RECEIPTS AND PAYMENTS FOR THE YEAR ENDED 31ST MARCH, 2017

	Particulars	Note No.	As on 31st March 2017 ₹	As on 31st March 2016 ₹
	RECEIPTS			
I.	**CASH AND CASH EQUIVALENT AT THE BEGINNING OF THE YEAR**			
	Cash in hand (as certified by Secretary)	22	121431.00	98845.00
	Balance with Savings Bank Account	23	60930134.58	24439526.60
	Programme Advance	24	0.00	20000.00
II	**GRANT IN AID RECEIPTS**			
	Grant in Aid Foreign Fund	25	6281423.00	5449603.34
	Grant in Aid National Fund	26	32658180.00	102399875.00
III	**DONATION**			
	Contribution received from donation	27	1393923.00	932780.00
IV	**SAVINGS BANK ACCRUED INTEREST**	28	2235235.33	938859.00
V	**OTHER RECEIPTS**	29	328456.00	923368.00
	TOTAL		**103948782.91**	**135202856.94**
	PAYMENTS			
VI	**GRANT IN AID EXPENSES**			
	Grant in Aid Foreign Fund Expenses	30	6779931.75	5122884.00
	Grant in Aid National Fund Expenses	31	49601170.00	25342133.86
VII	**OWN PROGRAMME EXPENSES**	32	193278.00	18883.00
VIII	**CAPITAL ASSETS PURCHASE**	33	1578033.00	0.00
IX	**OTHER EXPENSES**	34	651322.50	2446005.50
X	**GRANT ADVANCES MKSP**	35	27425464.00	41221385.00
XI	**CASH AND CASH EQUIVALENT AT THE END OF THE YEAR**			
	Cash in hand (as certified by Secretary)	36	82457.00	121431.00
	Balance with Savings Bank Account	37	17637126.66	60930134.58
	TOTAL		**103948782.91**	**135202856.94**

Notes on Accounts: Note -38

Signed in terms of our separate report of even date attached

President
Gramya Vikash Mancha
President
Gramya Vikash Mancha

Secretary
Gramya Vikash Mancha
Secretary
Gramya Vikash Mancha

MAHIPAL PATNI
A.T. Road
Guwahati
Chartered Accountant

25/9/17

(Mahipal Patni)
Chartered Accountant
Membership No.: 017453

Guwahati,
Dated : 25th September, 2017

১০৫

স্বাক্ষর

Notes	Particulars	As at 31-03-2017	As at 31-03-2016
		₹	₹
	h) Jamsetji Tata Trust, System of Root Intensification(SRI) Project	4211324.00	3506146.00
	i) Tata Education and Development Trust, Installation and piloting of community based Arsenic removal system at Kathora	145928.00	
		10532230.64	33235979.14
	Unspent Saving Bank Interest		
	Foreign		
	a) Unspent SB Bank Interest NFI (Adolescent Empowerment Project)	41853.00	28843.00
	b) Unspent SB Bank Interest FADV (CLCCDRR Project)	15076.59	59189.00
	c) Unspent Bank Interest NFI THF Livelihood	15344.00	102.00
		72273.59	88134.00
	National		
	a) Unspent SB Bank Interest JTT PDBI	19370.00	15579.00
	b) Unspent SB Bank Interest TET Adolescent Education	16506.50	418487.00
	c) Unspent SB Bank Interest ASRLMS (MoRD) MKSP Project account	277812.00	82729.00
	d) Unspent Bank Interest JTT ITE	557675.00	232731.00
	e) Unspent Bank Interest MKSP SDTT	53618.00	9184.00
	f) Unspent Bank Interest SRI JTT	156365.00	15586.00
	g) Unspent Bank Interest CInl, Internet Saathi	3163.00	0.00
	h) Unspent Bank Interest CMF, Internet Saathi	381.00	0.00
	i) Unspent Bank Interest Child Line Kamrup	521.00	0.00
	j) Unspent Bank Interest Child Line Nalbari	1182.00	0.00
	k) Unspent Bank Interest SDTT PDBI	440359.00	0.00
		1526952.50	774296.00
		13170280.73	35456962.48
6	2. Grants Fund MKSP (MAIN)		
	a) Assam State Rural Livelihood Mission Society (ASRLMS)	68922387.64	74773859.64
	b) Sir Dorabji Tata Trust (SDTT)	12077436.88	1532876.88
	Unspent Saving Bank Interest		
	a) Unspent SB Bank Interest MKSP MAIN	1192584.00	299829.00
		82192408.52	76606565.52
7	3. Other Payable		
	a) Audit Fees Payable	92000.00	81000.00
	b) Professional Fees Payable	7000.00	20000.00
	c) Child Line Project Expenses Payable	1272353.00	45582.00
		1371353.00	146582.00
11	Current Assets		
	Grants on account ASRLMS (MKSP, MAIN Assam)		
	a) Centre for Microfinance and Livelihood, Beltola, Guwahati, Assam	16757522.00	14157910.00
	b) Grameen Sahara, Chaygaon, Kamrup, Assam	13021270.00	8528878.00
	c) Rastriya Gramin Vikash Nidhi, Kamrup, Guwahati, Assam	16358801.00	11979121.00
	d) Seven Sisters Development Assistance, Bangaigaon, Assam	20185503.64	14776143.64
	Grants on account SDTT (MKSP, MAIN Assam)		
	a) Centre for Microfinance and Livelihood, Beltola, Guwahati, Assam	4194400.00	1418960.00
	b) Grameen Sahara, Chaygaon, Kamrup, Assam	2441910.00	7560.00
	c) Rastriya Gramin Vikash Nidhi, Kamrup, Guwahati, Assam	2439213.00	60423.00
	d) Seven Sisters Development Assistance, Bangaigaon, Assam	3001773.88	45933.88
		78400393.52	50974929.52

President
Gramya Vikash Mancha

Secretary
Gramya Vikash Mancha

MAHIPAL PATNI
A.T. Road
Guwahati
Chartered Accountant

25/9/17

১০৬

Notes	Particulars	As at 31-03-2017 ₹	As at 31-03- 2016 ₹
	h) Jamsetji Tata Trust, System of Root Intensification(SRI) Project	4211324.00	3506146.00
	i) Tata Education and Development Trust, Installation and piloting of community based Arsenic removal system at Kathora	145928.00	
		10532230.64	33235979.14
	Unspent Saving Bank Interest		
	Foreign		
	a) Unspent SB Bank Interest NFI (Adolescent Empowerment Project)	41853.00	28843.00
	b) Unspent SB Bank Interest FADV (CLCCDRR Project)	15076.59	59189.00
	c) Unspent Bank Interest NFI THF Livelihood	15344.00	102.00
		72273.59	88134.00
	National		
	a) Unspent SB Bank Interest JTT PDBI	19370.00	15579.00
	b) Unspent SB Bank Interest TET Adolescent Education	16506.50	418487.00
	c) Unspent SB Bank Interest ASRLMS (MoRD) MKSP Project account	277812.00	82729.00
	d) Unspent Bank Interest JTT ITE	557675.00	232731.00
	e) Unspent Bank Interest MKSP SDTT	53618.00	9184.00
	f) Unspent Bank Interest SRI JTT	156365.00	15586.00
	g) Unspent Bank Interest CInI, Internet Saathi	3163.00	0.00
	h) Unspent Bank Interest CMF, Internet Saathi	381.00	0.00
	i) Unspent Bank Interest Child Line Kamrup	521.00	0.00
	j) Unspent Bank Interest Child Line Nalbari	1182.00	0.00
	k) Unspent Bank Interest SDTT PDBI	440359.00	0.00
		1526952.50	774296.00
		13170280.73	35456962.48
6	**2. Grants Fund MKSP (MAIN)**		
	a) Assam State Rural Livelihood Mission Society (ASRLMS)	68922387.64	74773859.64
	b) Sir Dorabji Tata Trust (SDTT)	12077436.88	1532876.88
	Unspent Saving Bank Interest		
	a) Unspent SB Bank Interest MKSP MAIN	1192584.00	299829.00
		82192408.52	76606565.52
7	3. Other Payable		
	a) Audit Fees Payable	92000.00	81000.00
	b) Professional Fees Payable	7000.00	20000.00
	c) Child Line Project Expenses Payable	1272353.00	45582.00
		1371353.00	146582.00
11	Current Assets		
	Grants on account ASRLMS (MKSP, MAIN Assam)		
	a) Centre for Microfinance and Livelihood, Beltola, Guwahati, Assam	16757522.00	14157910.00
	b) Grameen Sahara, Chaygaon, Kamrup, Assam	13021270.00	8528878.00
	c) Rastriya Gramin Vikash Nidhi, Kamrup, Guwahati, Assam	16358801.00	11979121.00
	d) Seven Sisters Development Assistance, Bangaigaon, Assam	20185503.64	14776143.64
	Grants on account SDTT (MKSP, MAIN Assam)		
	a) Centre for Microfinance and Livelihood, Beltola, Guwahati, Assam	4194400.00	1418960.00
	b) Grameen Sahara, Chaygaon, Kamrup, Assam	2441910.00	7560.00
	c) Rastriya Gramin Vikash Nidhi, Kamrup, Guwahati, Assam	2439213.00	60423.00
	d) Seven Sisters Development Assistance, Bangaigaon, Assam	3001773.88	45933.88
		78400393.52	50974929.52

President
Gramya Vikash Mancha

Secretary
Gramya Vikash Mancha

MAHIPAL PATNI
A.T. Road
Guwahati
Chartered Accountant

Notes	Particulars	As at 31-03-2017 ₹	As at 31-03-2016 ₹
12	**Other Current Assets**		
	a) Project in Progress NFI (Adolescent Empowerment Project)	36483.00	142662.00
	b) Project in Progress NEDFi (CPLT)	23586.00	23586.00
	c) Grant in aid Receivable USHA International Ltd. (Silai School Project)	0.00	197250.00
	d) Grant in aid TDS (2014-15)	0.00	23440.00
	e) Grant in aid TDS (2015-16)	0.00	27779.00
	f) Grant in aid TDS (2016-17)	44644.00	0.00
	g) Project in Progress Internet Sathi CMF	0.00	62443.00
	h) Grant In Aid Receivable Child Line India Foundation	1607622.00	45582.00
	i) Project in Progress Action Aid Association	77701.00	0.00
	j) Project in Progress PMG Integrated Communication Private Ltd.	260341.00	0.00
	k) FDR Accrued Interest Receivable FCRA	26205.00	0.00
		2076582.00	522742.00
13	**Cash and Cash Equivalents**		
	A. Balance with Saving Bank Account (As per Pass Book)		
	State Bank of India, Account No- 11866397001 (GVM)	262286.37	287521.87
	State Bank of India, Account No- 11004632683(FCRA)	294474.90	1404628.90
	State Bank of India, Account No- 11866399439 (MFW)	0.00	1326.67
	State Bank of India, Account No-30800007128 (UNICEF)	0.00	29273.00
	State Bank of India, Account No-30779250441 (NCRI)	0.00	4107.00
	State Bank of India, Account No- 30722503954(PDBI JTT)	0.00	36224.00
	State Bank of India, Account No- 31760956425 (EDU SDTT)	0.00	10226.00
	State Bank of India, Account No- 32626170179 (JTT Emergency)	0.00	6342.00
	State Bank of India, Account No-32828785479 (TET AEA)	17006.50	1963559.00
	State Bank of India, Account No-33336235744 (MKSP MoRD GVM)	824011.64	8096184.14
	State Bank of India, Account No-33336243392 (MKSP Main)	3792189.00	25632040.00
	State Bank of India, Account No- 34054041271 (FADV, FCRA)	17445.25	655338.00
	State Bank of India, Account No-35413933803 (Child Line ,Kamrup)	112072.00	500.00
	State Bank of India, Account No-35643619588 (Child Line ,Nalbari)	94874.00	
	State Bank of India, Account No- 35402100114 (NFI-THF, FCRA)	298873.00	160929.00
	State Bank of India, Account No--35422082146 (DBI-SDTT)	2424472.00	12005204.00
	State Bank of India, Account No-35008618022 (ITE JTT)	2348579.00	10295834.00
	State Bank of India, Account No-35339390382 (SRI JTT)	1513138.00	3611495.00
	State Bank of India, Account No-35008612610 (MKSP SDTT)	582382.00	16073.00
	Axis Bank, Account No-916010059223581 (Internet Saathi, CInI)	294411.00	0.00
	State Bank of India, Account No-35720240296 (Internet Saathi, CMF)	101327.00	0.00
		12977541.66	64216805.58
	B.Bank Reconciliation Account		
	Less:		
	State Bank of India, Account No-32828785479 (TET AEA)	0.00	742669.00
	State Bank of India, Account No- 30722503954 (PDBI JTT)	0.00	0.00
	State Bank of India, Account No- 11866397001 (GVM)	0.00	271256.00
	State Bank of India, Account No- 34054041271 (FADV, FCRA)	0.00	233846.00
	State Bank of India, Account No- 11004632683 (FCRA)	288658.00	238001.00
	State Bank of India, Account No-33336235744 (MKSP- MoRD ,GVM)	518489.00	629715.00
	State Bank of India, Account No- 35402100114 (NFI-THF, FCRA)	178802.00	101664.00
	State Bank of India, Account No--35422082146 (DBI-SDTT)	602710.00	398764.00
	State Bank of India, Account No-35008618022 (ITE JTT)	624307.00	558542.00
	State Bank of India, Account No-35339390382 (SRI JTT)	145873.00	112214.00
	State Bank of India, Account No-35008612610 (MKSP SDTT)	410424.00	0.00
	State Bank of India, Account No-35643619588 (Child Line ,Nalbari)	85000.00	0.00

President
Gramya Vikash Mancha

Secretary
Gramya Vikash Mancha

MAHIPAL PATNI
A.T. Road
Guwahati
Chartered Accountant

25/9/17

১০৮

Notes	Particulars	As at 31-03-2017 ₹	As at 31-03-2016 ₹
	State Bank of India, Account No-35413933803 (Child Line ,Kamrup)	108555.00	0.00
	Axis Bank, Account No-916010059223581 (Internet Saathi, CInI)	293921.00	0.00
	State Bank of India, Account No-35720240296 (Internet Saathi, CMF)	101022.00	0.00
		3357761.00	3286671.00
	Add:		
	State Bank of India, Account No- 11866397001 (GVM)	110346.00	0.00
		110346.00	0.00
	A. Balance as per books	9730126.66	60930134.58
	C. Investment		
	Fixed Deposit with State Bank of India		
	Foreign Fund		
	STDR A/c No: 36234407912	150000.00	0.00
	STDR A/c No: 36234408177	300000.00	0.00
	STDR A/c No: 36234408382	257000.00	0.00
	STDR A/c No: 36234408906	300000.00	0.00
		1007000.00	0.00
	National Fund		
	SDTR A/c No-36693780696 (ITE Project)	3000000.00	0.00
	SDTR A/c No-36693737287 (SRI Project)	1000000.00	0.00
	SDTR A/c No-36693755922 (SRI Project)	2000000.00	0.00
	SDTR A/c No-36706462957	100000.00	0.00
	STDR A/c No:36414524407	200000.00	0.00
	STDR A/c No-36268394684	200000.00	0.00
	STDR A/C No 36598601287	200000.00	0.00
		6700000.00	0.00
	Mutual Fund		
	UTI Mutual Fund (Folio No-560306945924)	200000.00	0.00
		200000.00	0.00
	D) Cash in hand (as certified by the Secretary)	82457.00	121431.00
		17719583.66	61051565.58

President
Gramya Vikash Mancha
President
Gramya Vikash Mancha

Secretary
Gramya Vikash Mancha
Secretary
Gramya Vikash Mancha

MAHIPAL PATNI A.T. Road Guwahati Chartered Accountant

(Mahipal Patni)
Chartered Accountant
Membership No.: 017453

Guwahati,
Dated : 25th September, 2017

সাবলম্ব

GRAMYA VIKASH MANCHA

Village: Kardaitola, P.O: Barbari, Dist: Nalbari, Assam, PIN: 781351

FIXED ASSETS AND DEPRECIATION (OWN)

FINANCIAL YEAR - 2016-17

NOTE - 8

PARTICLULARS	GROSS BLOCK					DEPRECIATION			NET BLOCK	
		Addition during the Year		Adjustment						
	As at 01-04-2016	180 days or more	Less than 180 days	As on 31-03-2017	As on 31st March, 2017	Provided upto 31-03-2016	Depreciation	Provided upto 31-03-2017	As at 31-03-2016	As on 31-03-2016
Block - A : (0%)										
.Land	373674.00	0.00	0.00	0.00	373674.00	0.00	0.00	0.00	373674.00	373674.00
Building (MPLAD) (See Note -33)	1165.00	0.00	0.00	0.00	1165.00	0.00	0.00	0.00	1165.00	1165.00
Sub Total : A	374839.00	0.00	0.00	0.00	374839.00	0.00	0.00	0.00	374839.00	374839.00
Block - B : (10%)										
Furniture & Fixtures	269569.00	0.00	0.00	0.00	269569.00	147669.00	12190.00	159859.00	121900.00	109710.00
Furniture & Fixtures(MF)	3191.00	0.00	0.00	0.00	3191.00	1495.00	170.00	1665.00	1696.00	1526.00
Building (own)	1253374.00	0.00	0.00	0.00	1253374.00	566215.00	68716.00	634931.00	687159.00	618443.00
Safe Locker	22840.00	0.00	0.00	0.00	22840.00	9354.00	1349.00	10703.00	13486.00	12137.00
Sub Total : B	1548974.00	0.00	0.00	0.00	1548974.00	724733.00	82425.00	807158.00	824241.00	741816.00
Block - C : (15%)										
Electric Installation	88630.00	0.00	0.00	0.00	88630.00	63162.00	3820.00	66982.00	25468.00	21648.00
Utensils	33792.00	0.00	0.00	0.00	33792.00	23100.00	1604.00	24704.00	10692.00	9088.00
Audio Visual Apparatus	44850.00	0.00	0.00	0.00	44850.00	30431.00	2163.00	32594.00	14419.00	12256.00
Machinery & Equipments	90916.00	0.00	0.00	0.00	90916.00	65844.00	3761.00	69605.00	25072.00	21311.00
Digital Camera	29750.00	0.00	0.00	0.00	29750.00	18891.00	1629.00	20520.00	10859.00	9230.00
Vehicle (Tata Sumo)	195000.00	0.00	0.00	0.00	195000.00	152242.00	6414.00	158656.00	42758.00	36344.00
Power Backup Machinery	21200.00	0.00	0.00	0.00	21200.00	5883.00	2298.00	8181.00	15317.00	13019.00
Sub Total : C	504138.00	0.00	0.00	0.00	504138.00	359553.00	21689.00	381242.00	144585.00	122896.00
Block - D : (60%)										
Computer	129105.00	0.00	0.00	0.00	129105.00	129040.00	10.00	129050.00	65.00	55.00
Library Books	112107.00	0.00	0.00	0.00	112107.00	111504.00	90.00	111594.00	603.00	513.00
Sub Total : D	241212.00	0.00	0.00	0.00	241212.00	240544.00	100.00	240644.00	668.00	568.00
Grand Total (A+B+C+D) Rs.	2669163.00	0.00	0.00	0.00	2669163.00	1324830.00	104214.00	1429044.00	1344333.00	1240119.00

President
Gramya Vikash Mancha

Secretary
Gramya Vikash Mancha

25/9/17

PAL PA... A.T. Road Guwahati Chartered Accountant

GRAMYA VIKASH MANCHA (FOREIGN FUND)
Village: Kardaitola, P.O: Barbari, Dist: Nalbari, Assam, PIN: 781351
FIXED ASSETS (FOREIGN GRANTS)
FINANCIAL YEAR - 2016-17

NOTE - 9

PARTICLULARS		GROSS BLOCK				DEPRECIATION			NET BLOCK	
		Addition during the Year		Adjustment						
	As at 01-04-2016	180 days or more	Less than 180 days	As on 31-03-2017	As on 31st March, 2017	Provided upto 31-03-2016	Depreciation	Provided upto 31-03-2017	As at 31-03-2016	As on 31-03-2017
Block - A : (10%)										
Furniture & Fixtures	214900.00	0.00	0.00	0.00	214900.00	90246.00	12465.00	102711.00	124654.00	112189.00
Building	374886.00	0.00	0.00	0.00	374886.00	195579.00	17931.00	213510.00	179307.00	161376.00
Sub Total : A	589786.00	0.00	0.00	0.00	589786.00	285825.00	30396.00	316221.00	303961.00	273565.00
Block - B : (15%)										
Electric Installation	72000.00	0.00	24324.00	0.00	96324.00	51679.00	4872.00	56551.00	20321.00	39773.00
Digital Camera	5300.00	0.00	14400.00	0.00	19700.00	398.00	1815.00	2213.00	4902.00	17487.00
Vehicle (Two wheeler)	165000.00	0.00	66351.00	0.00	231351.00	83956.00	17134.00	101090.00	81044.00	130261.00
Sub Total : B	242300.00	0.00	105075.00	0.00	347375.00	136033.00	23821.00	159854.00	106267.00	187521.00
Block - C : (60%)										
Computer & Accessories	339200.00	0.00	0.00	0.00	339200.00	305564.00	20182.00	325746.00	33636.00	13454.00
Library Books	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Sub Total : C	339200.00	0.00	0.00	0.00	339200.00	305564.00	20182.00	325746.00	33636.00	13454.00
Grand Total (A+B+C) Rs.	1171286.00	0.00	105075.00	0.00	1276361.00	727422.00	74399.00	801821.00	443864.00	474540.00

President
Gramya Vikash Mancha

Secretary
Gramya Vikash Mancha

MAHIPAL PATNI
A.T. Road
Guwahati
Chartered Accountants

GRAMYA VIKASH MANCHA

Village: Kardaitola, P.O: Barbari, Dist: Nalbari, Assam, PIN: 781351

FIXED ASSETS (NATIONAL GRANTS)

FINANCIAL YEAR - 2016-17

NOTE - 10

PARTICLULARS		GROSS BLOCK					DEPRECIATION			NET BLOCK	
			Addition during the Year		Adjustment						
		As at 01-04-2016	180 days or more	Less than 180 days	As on 31-03-2017	As on 31st March, 2017	Provided upto 31-03-2016	Depreciation	Provided upto 31-03-2017	As at 31-03-2016	As on 31-03-2017
Block - A : (10%)											
Furniture & Fixtures		268020.00	125800.00	52000.00	0.00	445820.00	54447.00	36557.00	91004.00	213573.00	354816.00
Building		753980.00	637519.00	0.00	0.00	1391499.00	37699.00	135380.00	173079.00	716281.00	1218420.00
Sub Total : A	Rs.	1022000.00	763319.00	52000.00	0.00	1837319.00	92146.00	171937.00	264083.00	929854.00	1573236.00
Block - B : (15%)											
Electric Installation		12420.00	0.00	0.00	0.00	12420.00	3641.00	1320.00	4961.00	8779.00	7459.00
Machinery & Equipments		0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Digital Camera		66400.00	115372.00	0.00	0.00	181772.00	4980.00	26521.00	31501.00	61420.00	150271.00
Audio Visual Aparatus		0.00	14400.00	0.00	0.00	14400.00	0.00	2160.00	2160.00	0.00	12240.00
Sub Total : B	Rs.	78820.00	129772.00	0.00	0.00	208592.00	8621.00	30001.00	38622.00	70199.00	169970.00
Block - C : (60%)											
Computer & Accessories		889387.00	479827.00	48040.00	0.00	1417254.00	581423.00	487082.00	1068505.00	307964.00	348749.00
Library Books		0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Sub Total : C	Rs.	889387.00	479827.00	48040.00	0.00	1417254.00	581423.00	487082.00	1068505.00	307964.00	348749.00
Grand Total (A+B+C)	Rs.	1990207.00	1372918.00	100040.00	0.00	3463165.00	682190.00	689020.00	1371210.00	1308017.00	2091955.00

President
Gramya Vikash Mancha

Secretary
Gramya Vikash Mancha

MAHIPAL PATNI
A.T. Road
Guwahati
Chartered Accountant

GRAMYA VIKASH MANCHA

Village: Kardaitola, P.O: Barbari, Dist: Nalbari, Assam, PIN: 781351

NOTES TO INCOME AND EXPENDITURE AS ON 31ST MARCH,2017

Notes	Particulars	As on 31-03-2017 ₹	As on 31-03- 2016 ₹
	REVENUE FROM GRANT IN AID		
14	**Grants in aid Foreign Fund**		
	Action Aid Association		
	Improving access to education for marginalised children in Nalbari and Kamrup district of Assam.	636951.00	637902.00
	National Foundation for India (NFI)		
	Adolescent Empowerment Project	1835867.00	1414473.00
	Improving Small Holders' Livelihood Through Agriculture and allied intervention in 10 villages of Nalbari District of Assam	2335055.00	1578907.00
	Livelihood Khariff Planning Training	27204.00	0.00
	Workshop for Emotional Intelligence	24911.00	0.00
	Fondazone L'Albero Della Vita		
	Community Led Child Centered Disaster Risk Reduction Project in Assam	430893.75	1416827.00
	Emergency Flood Response in Goalpara and Kamrup (Rural) district of Assam	0.00	30475.00
	Child Rights and You		
	Child Rights Project Nalbari/Kamrup	943381.00	0.00
	PMG Integrated Communication Private Ltd.		
	Internet Saathi Internet Connectivity Cost	313806.00	0.00
		6548068.75	5078584.00
15	**Grants in aid National Fund**		
	Jamsetji Tata Trust		
	Promotion of Diversion Based Irrigation Project (PDBI) -Phase-II	0.00	3354510.00
	Scaling Up ITE in Government Schools of Assam	11801115.00	3847195.00
	System of Root Intensification (SRI)	3809822.00	840854.00
	Tata Education Trust		
	Adolescent Education in Assam Project	1234307.50	6555291.00
	Tata Education and Development Trust		
	Installation and piloting of community based Arsenic Removal system at Barigog-Kathora, Nalbari Assam	54072.00	0.00
	Assam State Rural Livelihood Mission Society (ASRLMS)		
	Mahila Kisan Sasaktikaran Parijojana (MKSP) GVM	13207535.50	4533457.86
	Mahila Kisan Sasaktikaran Parijojana (MKSP) Partners	0.00	4129632.36
	Sir Doorabji Tata Trust		
	Mahila Kisan Sasaktikaran Parijojana (MKSP) Partners	0.00	4576323.12
	Mahila Kisan Sasaktikaran Parijojana (MKSP) GVM	3107085.00	1459115.00
	Promotion of Diversion Based Irrigation Project (PDBI) -Phase III	10209014.00	1141510.00
	Child Rights and You		
	Child Rights Project	1018061.00	1491208.00
	USHA International PVT. Ltd.		
	USHA Silai School project	230926.00	149638.00
	Hand Loom Equipment of Bagurumba	0.00	168180.00
	Center For Microfinance (Rajasthan)		
	Internet Sathi Project	2930165.00	62443.00

President
Gramya Vikash Mancha

Secretary
Gramya Vikash Mancha

MANDAL PAT... A.T. Road Guwahati Chartered Accountants

Notes	Particulars	As on 31-03-2017 ₹	As on 31-03-2016 ₹
	Collectives for Integrated Livelihood Initiatives		
	Internet Sathi Project	1545654.00	0.00
	DDMA Nalbari		
	Street Play on Disaster Management	0.00	20000.00
	Child Line India Foundation		
	Child Line for Rangia	687628.00	35662.00
	Child Line for Nalbari	1051289.00	0.00
		50886674.00	32365019.34
16	**Donation**		
	Donation- Voluntary Contribution	331423.00	932780.00
		331423.00	932780.00
17	**Other Income**		
	SB Bank Interest (FCRA)	60972.00	55693.00
	STDR Accrued Interest (FCRA)	29119.00	0.00
	Refund of NEFT Bank Commission of 2015 (FCRA)	5.00	1.00
	SB Bank Interest (Other)	24640.33	82601.00
	Membership Fee	6888.00	0.00
	Miscellaneous Income	28700.00	4400.00
	Interest on TDS	4651.00	0.00
	Reimbursement Received		
	Reimbursement for ITE Meet Programme	0.00	317045.00
	Reimbursement from NFI for Capacity Building Programme	0.00	5443.00
	Reimbursement from Wipro Ltd. for Training Programme	0.00	53748.00
	Reimbursement from Tata Sons for Intern Student Expenses	52673.00	0.00
	Reimbursement from Tata Trust for Water Testing	35413.00	0.00
	Reimbursement from RGNIYD for DRR Programme Expenses	80000.00	0.00
	Reimbursement from TATA Trust for Lodging and Travelling of TATA Trust Official	10984.00	0.00
		334045.33	518931.00
	EXPENSES		
18	**Grants in aid Foreign Fund Expenses**		
	Actionaid Association		
	Improving access to education for marginalised children in Nalbari and Kamrup (₹418940.00 + ₹218011.00)	636951.00	637902.00
	National Foundation for India (NFI)		
	Adolescent Empowerment Project Expenses (₹1401570.00 + ₹434297.00)	1835867.00	1414473.00
	Improving Small Holders' Livelihood Through Agriculture and Allied intervention in 10 villages of Nalbari District of Assam (₹1595550.00 + ₹739505.00)	2335055.00	1578907.00
	Livelihood Khariff Planning Training	27204.00	0.00
	Workshop for Emotional Intelligence	24911.00	0.00
	Fondazone L'Albero Della Vita		
	Community Led Child Centered Disaster Risk Reduction Project in Assam (₹349456.00 + ₹81437.75)	430893.75	1416827.00
	Emergency Flood Response in Goalpara and Kamrup (Rural) district of Assam	0.00	30475.00
	Child Rights and You		
	Child Rights Project Nalbari/Kamrup (₹472989.00 + ₹470392.00)	943381.00	0.00

President
Gramya Vikash Mancha

Secretary
Gramya Vikash Mancha

MAHIPAL PATNI
A.T. Road
Guwahati
Chartered Accountant

Notes	Particulars	As on 31-03-2017 ₹	As on 31-03-2016 ₹
	PMG Integrated Communication Private Ltd.		
	Internet Saathi Internet Connectivity Cost	313806.00	0.00
		6548068.75	5078584.00
19	**Grant in aid National Fund Expenses**		
	Jamsetji Tata Trust		
	Promotion of Diversion Based Irrigation Project Expenses (PDBI)-Phase-II	0.00	3354510.00
	Scaling Up ITE in Government Schools of Assam	11799465.00	3847195.00
	System of Root Intensification (SRI)	3809822.00	840854.00
	ITE Meet Expenses	0.00	317045.00
	Tata Education Trust		
	Adolescent Education Project Expenses	1234307.50	6555291.00
	Tata Education and Development Trust		
	Installation and piloting of community based Arsenic Removal system at Barigog-Kathora, Nalbari Assam	54072.00	0.00
	Assam State Rural Livelihood Mission Society (ASRLMS)		
	Mahila Kisan Sasaktikaran Parijojana (MKSP) GVM	13207535.50	4533457.86
	Mahila Kisan Sasaktikaran Parijojana (MKSP) Partners	0.00	4129632.36
	Sir Doorabji Tata Trust		
	Mahila Kisan Sasaktikaran Parijojana (MKSP) Partners	0.00	4576323.12
	Mahila Kisan Sasaktikaran Parijojana (MKSP) GVM	3107085.00	1459115.00
	Promotion of Diversion Based Irrigation Project (PDBI)-Phase III	10209014.00	1141510.00
	Child Rights and You- CRY		
	Child Rights Project Expenses (National Fund)	1018061.00	1491208.00
	USHA Internation PVT. Ltd.		
	USHA Silai School project	236286.00	149638.00
	North Eastern Development Financial Institution (NEDFi)		
	Looms and Equipment of Bagurumba	0.00	168180.00
	Center For Microfinance (Rajasthan)		
	Internet Sathi Project	2930165.00	62443.00
	Collectives for Integrated Livelihood Initiatives		
	Internet Sathi Project	1545654.00	0.00
	DDMA Nalbari		
	Street Play on Disaster Management	0.00	20000.00
	Child Line India Foundation		
	Child Line for Rangia	687628.00	35662.00
	Child Line for Nalbari	1051289.00	0.00
		50890384.00	32682064.34
20	**Own Programme Expenses**		
	Staff Training Expenses	1786.00	0.00
	Staff Welfare Expenses	9123.00	0.00
	Day Celebration Expenses	8966.00	6990.00
	Meeting Expenses	0.00	6450.00
	Capacity Building Programme Expenses	0.00	5443.00
	Exhibition on Disaster Management Expenses	5330.00	0.00
	Internet Saathi Project Expenses	2554.00	0.00
	My Vote Campaign Programme Expenses	17590.00	0.00
	Disaster Risk Reduction Programme Expenses (RGNIYD)	84317.00	0.00
	Water Testing Cost (Tata Trust)	37312.00	0.00
		166978.00	18883.00

১১৫

President
Gramya Vikash Mancha

Secretary
Gramya Vikash Mancha

A.T. Road
Guwahati
Chartered Accountants

Notes	Particulars	As on 31-03-2017 ₹	As on 31-03-2016 ₹
21	**Other Expenses**		
	Bank Commission (FCRA)	1379.00	428.00
	Bank Commission (Other)	2760.50	1574.00
	Travelling expenses	2958.00	9957.00
	Repairing & Maintenance	0.00	1908.00
	Office Expenses	40398.00	10894.00
	Insurance	11701.00	16502.00
	Printing & Stationery	900.00	10850.00
	Perdiem and Accommodation	3390.00	6220.00
	Postage & communication	6981.00	12065.00
	Staff Honorarium Expenses	165100.00	888152.00
	Stamp Paper , revenue expenses	4982.00	540.00
	Newspaper & Journal	7114.00	5263.00
	Miscellaneous Expenses	0.00	880.00
	Audit Fees	38000.00	27000.00
	Professional Fees	21000.00	5000.00
	Computer expenses	0.00	3813.00
	Fuel Expenses	0.00	3193.00
	Internal Audit Cost	2000.00	5953.00
	Internship Student Expenditure	40032.00	12641.00
	Monitoring Visit expenses	0.00	3417.00
	Registration Fees Expenses	918.00	1705.00
	Telephone Bill Expenses	0.00	1712.00
	KB Pump Stock Damage	0.00	16600.00
	Loan to Members write off	0.00	51937.55
	Award and Incentives	26300.00	0.00
	DG Set Maintenance Expenses	10000.00	0.00
	Emergency Medical Expenses	2494.00	0.00
	Executive Meeting Expenses	15967.00	0.00
	Office Rent	11000.00	0.00
	Travel and Lodging Cost of Tata Trust Professional	10984.00	0.00
	Web Designing cost of Organisation	7532.00	0.00
		433890.50	1098204.55

President
Gramya Vikash Mancha
President
Gramya Vikash Mancha

Secretary
Gramya Vikash Mancha
Secretary
Gramya Vikash Mancha

25/9/17
(Mahipal Patni)
Chartered Accountant
Membership No.: 017453

MAHIPAL PATNI ★ A.T. Road Guwahati ★ Chartered Accountant

Guwahati,
Dated : 25th September, 2017

GRAMYA VIKASH MANCHA

Village: Kardaitola, P.O: Barbari, Dist: Nalbari, Assam, PIN: 781351

NOTES TO RECEIPTS AND PAYMENTS AS ON 31ST MARCH,2017

Notes	Particulars	As at 31-03-2017 ₹	As at 31-03-2016 ₹
	RECEIPTS		
	CASH AND CASH EQUIVALENT AT THE BEGINNING OF THE YEAR		
22	Cash in hand (as certified by Secretary)	121431.00	98845.00
		121431.00	98845.00
23	**Balance with Savings Bank Account**		
	State Bank of India, Account No- 11004632683(FCRA)	1166627.90	1221324.56
	State Bank of India, Account No- 34054041271 (FADV, FCRA)	421492.00	144297.00
	State Bank of India, Account No- 35402100114 (NFI-THF, FCRA)	59265.00	0.00
	State Bank of India, Account No- 11866397001 (GVM)	16265.87	33359.87
	State Bank of India, Account No- 32626170179 (JTT Emergency)	6342.00	6342.00
	State Bank of India, Account No- 11866399439 (MFW)	1326.67	1326.67
	State Bank of India, Account No-30779250441 (NCRI)	4107.00	4107.00
	State Bank of India, Account No-30800007128 (UNICEF)	29273.00	29273.00
	State Bank of India, Account No- 30722503954(PDBI JTT)	36224.00	4064516.50
	State Bank of India, Account No- 31760956425 (EDU SDTT)	10226.00	10226.00
	State Bank of India, Account No-32828785479 (TET AEA)	1220890.00	2164711.00
	State Bank of India, Account No-33336235744 (MKSP -MoRD, GVM)	7466469.14	1045165.00
	State Bank of India, Account No-33336243392 (MKSP Main)	25632040.00	15714878.00
	State Bank of India, Account No-35413933803 (Child Line ,Kamrup)	500.00	0.00
	State Bank of India, Account No--35422082146 (DBI-SDTT)	11606440.00	0.00
	State Bank of India, Account No-35008618022 (ITE JTT)	9737292.00	0.00
	State Bank of India, Account No-35339390382 (SRI JTT)	3499281.00	0.00
	State Bank of India, Account No-35008612610 (MKSP SDTT)	16073.00	0.00
		60930134.58	24439526.60
24	**Programme Advance**		
	Pranjal Chakraborty	0.00	20000.00
		0.00	20000.00
25	**GRANT IN AID FOREIGN FUND RECEIPTS**		
	ActionAid Association		
	Improving access to education for marginalised children in Nalbari and Kamrup	616840.00	659843.00
	National Foundation for India (NFI)		
	Adolescent Empowerment Project	1835867.00	1356616.00
	Improving Small Holders' Livelihood Through Agriculture and Allied intervention in 10 Villages of Nalbari District of Assam	2475099.00	1731016.00
	Livelihood Khariff Planning Training	32750.00	0.00
	Workshop on Emotional Intelligence	24911.00	0.00
	Fondazone L'Albero Della Vita		
	Community Led Child Centred Risk Reduction Project in Assam	0.00	1702128.34
	Child Rights and You		
	Child Rights project Kamrup and Nalbari	982150.00	0.00

President
Gramya Vikash Mancha

Secretary
Gramya Vikash Mancha

MAHIPAL PATNI
A.T. Road
Guwahati
Chartered Accountant

Notes	Particulars	As at 31-03-2017 ₹	As at 31-03- 2016 ₹
	PMG Integrated Communication Private Ltd.		
	Internet Saathi Internet Connectivity Cost	313806.00	0.00
		6281423.00	5449603.34
26	**GRANT IN AID NATIONAL FUND RECEIPTS**		
	Jamsetji Tata Trust		
	Scaling Up ITE in Government Schools of Assam	7752000.00	14647000.00
	System of Root Intensification- SRI	4515000.00	4347000.00
	Sir Dorabji Tata Trust		
	Mahila Kisan Sasaktikaran Parijojana (MKSP SDTT)	13810000.00	0.00
	Promotion of Diversion Based Irrigation (PDBI), Phase - III	0.00	12765000.00
	Tata Education Trust		
	Adolescent Education Project	0.00	5507000.00
	Assam State Rural Livelihood Mission Society (ASRLMS)		
	Mahilà Kisan Sasaktikaran Parijojana (MKSP)	0.00	63330000.00
	Child Rights and You- CRY (National)		
	Child Rights Project	1097475.00	1587475.00
	USHA International Pvt. Ltd.		
	USHA Silai School project	591788.00	58600.00
	NEDFi, Ghy		
	Hand Loom Equipment of Bagrumba	0.00	157800.00
	Tata Education and Development Trust		
	Installation and piloting of community based Arsenic Removal system at Barigog-Kathora, Nalbari Assam	200000.00	0.00
	Child Line India Foundation		
	Child Line for Rangia	60250.00	0.00
	Child Line for Nalbari	189667.00	0.00
	Center For Microfinance (Rajasthan)		
	Internet Sathi Project	2900000.00	0.00
	Collectives for Integrated Livelihood Initiatives		
	Internet Sathi Project	1542000.00	0.00
		32658180.00	102399875.00
27	**DONATION**		
	Contribution received from Donation	331423.00	932780.00
	Contribution received from Corpus Donation	1062500.00	0.00
		1393923.00	932780.00
28	**SAVINGS BANK ACCRUED INTEREST**		
	Bank Interest GVM SBI SB Account, A/c No. 11004632683(FCRA)	73982.00	71478.00
	Bank Interest GVM FADV SBI SB Account, A/c No. 34054041271 (FCRA)	13425.00	27105.00
	Bank Interest GVM THF NFI Livelihood SBI SB Account, A/c No. 35402100114 (FCRA)	15242.00	102.00
	Bank Interest (other) SBI SB Account, A/c No. 11866397001 (GVM)	24640.33	82601.00
	Bank Interest JTT GVM SBI SB Account, A/c No. 30722503954 (PDBI)	3791.00	124763.00
	Bank Interest GVM TET SBI SB Account, A/c No. 32828785479	26735.00	90941.00
	Bank Interest GVM MKSP SBI SB Account, A/c No. 33336235744 (MoRD)	195083.00	27513.00
	Bank Interest GVM JTT ITE SBI SB Account, A/c No. 35008618022	324944.00	232731.00

President
Gramya Vikash Mancha

Secretary
Gramya Vikash Mancha

MAHIPAL PATNI
A.T. Road
Guwahati
Chartered Accountant

১১৮

গ্ৰামৰ

Notes	Particulars	As at 31-03-2017 ₹	As at 31-03-2016 ₹
	Bank Interest GVM MKSP MAIN SBI SB Account, A/c No. 33336243392	892755.00	256855.00
	Bank Interest GVM MKSP SDTT SBI SB Account, A/c No. 35008612610	44434.00	9184.00
	Bank Interest GVM SRI JTT SBI SB Account, A/c No. 35339390382	140779.00	15586.00
	Bank Interest GVM Internet Saathi, Clnl Axis Bank, Account No-916010059223581	6817.00	0.00
	Bank Interest GVM Child line Kamrup, SBI Bank, Account No-35413933803	521.00	0.00
	Bank Interest GVM Child line Nalbari, SBI Bank, Account No-35643619588	1182.00	0.00
	Bank Interest GVM DBI Project, Nalbari SBI Bank, Account No--35422082146	440359.00	0.00
	Bank Interest GVM Internet Saathi, CMF SBI Bank, Account No-35720240296	30546.00	0.00
		2235235.33	938859.00
29	**OTHER RECEIPTS**		
	Refund of NEFT Bank commission of 2015	5.00	0.00
	Membership fee	6888.00	0.00
	Reimbursement from Wipro Ltd. For Training Programme	0.00	53748.00
	Reimbursement for ITE Meet Expenses	0.00	317045.00
	Employees Provident Fund Deduction	0.00	99232.00
	Canteen Bill Deduction	0.00	214242.00
	Health Insurance Premium Deduction	0.00	80250.00
	TDS Deduction	0.00	64218.00
	TDS Refund Received	51219.00	0.00
	Receivable Grant for USHA Silai School Project	0.00	52740.00
	Reimbursement of Travel Expenditure from CML	0.00	32050.00
	Reimbursement from NFI for Capacity Building Programme	0.00	5443.00
	Reimbursement from Tata Sons for Intern Student Expenses	52673.00	0.00
	Reimbursement from Tata Trust for Water Testing	35413.00	0.00
	Reimbursement from RGNIYD for DRR Programme Expenses	80000.00	0.00
	Reimbursement from TATA Trust for Lodging and Travelling of TATA Trust Official	10984.00	0.00
	Received from AIRCEL	7943.00	0.00
	Reimbursement from CML for Exposure Visit	18000.00	0.00
	Reimbursement from TATA AIG Life Insurance	22937.00	0.00
	Water Testing Cost reimbursement from Wrist Water Solution Private Ltd	9043.00	0.00
	Interest on TDS Received	4651.00	0.00
	Miscellaneous Receipts	28700.00	4400.00
		328456.00	923368.00
	PAYMENTS		
30	**GRANT IN AID FOREIGN FUND PAYMENTS**		
	Action Aid Association		
	Improving access to education for marginalised children in Nalbari and Kamrup district of Assam. (₹496641.00 + ₹218011.00)	714652.00	637902.00
	National Foundation for India (NFI)		
	Adolescent Empowerment Project Expenses (₹1295391.00 + 434297.00)	1729688.00	1414473.00
	Improving Small Holders' Livelihood Through Agriculture and Allied intervention in 10 Villages of Nalbari District of Assam (₹1595550.00 + ₹739505.00)	2335055.00	1623207.00

President
Gramya Vikash Mancha

Secretary
Gramya Vikash Mancha

MAHIPAL PATNI
A.T. Road
Guwahati
Chartered Accountants

Notes	Particulars	As at 31-03-2017 ₹	As at 31-03-2016 ₹
	Livelihood khariff Planning Training	27204.00	0.00
	Workshop on Emotional Intelligence	24911.00	0.00
	Fondazone L'Albero Della Vita		
	Community Led Child Centered Disaster Risk Reduction Project in Assam (₹349456.00 + ₹81437.75)	430893.75	1416827.00
	Emergency Flood Response in Goalpara and Kamrup (rural) district of Assam project	0.00	30475.00
	Child Rights and You		
	Child Rights project Kamrup and Nalbari (₹472989.00 + ₹470392.00)	943381.00	0.00
	PMG Integrated Communication Private Ltd.		
	Internet Saathi Internet Connectivity Cost	574147.00	0.00
		6779931.75	5122884.00
31	**GRANT IN AID NATIONAL FUND PAYMENTS**		
	Jamsetji Tata Trust		
	Promotion of Diversion Based Irrigation Project Expenses (PDBI)- Phase II	0.00	3354510.00
	Scaling Up ITE in Government Schools of Assam Project Expenses	11799465.00	5074362.00
	System of Root Intensification (SRI) Project Expenses	3809822.00	840854.00
	ITE Meet Expenses	0.00	317045.00
	Sir Doorabji Tata Trust		
	Promotion of Diversion Based Irrigation Project Expenses (PDBI)- Phase III	10209014.00	1151010.00
	Mahila Kisan Sasaktikaran Parijojana (MKSP) Project Expenses	3107085.00	1556515.00
	Tata Education Trust		
	Adolescent Education Project Expenses	1234307.50	6555291.00
	Assam State Rural Livelihood Mission Society (ASRLMS)		
	Mahila Kisan Sasaktikaran Parijojana (MKSP) Project Expenses	13207535.50	4533457.86
	Child Rights and You- CRY		
	Child Rights Project Expenses (National Fund)	1018061.00	1558828.00
	USHA International PVT. Ltd.		
	USHA Silai School project Expenses	236286.00	149638.00
	North Eastern Development Financial Institution (NEDFi)		
	Looms and Equipment of Bagurumba	0.00	168180.00
	District Disaster Management Authority, Nalbari		
	Street Play on Disaster Management	0.00	20000.00
	Center For Microfinance (Rajasthan)		
	Internet Sathi Project	2867722.00	62443.00
	Collectives for Integrated Livelihood Initiatives		
	Internet Sathi Project	1545654.00	0.00
	Tata Education and Development Trust		
	Installation and piloting of community based Arsenic Removal system at Barigog-Kathora, Nalbari Assam	54072.00	0.00
	Child Line India Foundation		
	Child Line for Rangia	321754.00	0.00
	Child Line for Nalbari	190392.00	0.00
		49601170.00	25342133.86

President
Gramya Vikash Mancha

Secretary
Gramya Vikash Mancha

MAHIPAL PATNI, A.T. Road, Guwahati, Chartered Accountants

Notes	Particulars	As at 31-03-2017 ₹	As at 31-03- 2016 ₹
32	**OWN PROGRAMME PAYMENTS**		
	Staff Training Expenses	1786.00	0.00
	Staff Welfare Expenses	9123.00	0.00
	Day Celebration Expenses	8966.00	6990.00
	Meeting Expenses	0.00	6450.00
	Award and Incentives	26300.00	0.00
	Capacity building Programme Expenses	0.00	5443.00
	Exhibition on Disaster Management	5330.00	0.00
	Internet Saathi Programme Cost (OWN)	2554.00	0.00
	My Vote Campaign Expenses	17590.00	0.00
	Disaster Risk Reduction Programme Expenses (RGNIYD)	84317.00	0.00
	Water Testing Cost (Tata Trust)	37312.00	0.00
		193278.00	18883.00
33	**Capital Assets Purchase**		
	Improving Small Holder's Livelihood Through Agriculture and Allied intervention in 10 villages of Nalbari District of Assam	105075.00	0.00
	Child Line for Nalbari	73040.00	0.00
	Promotion of Diversion Based Irrigation Project Expenses (PDBI)- Phase III	20200.00	0.00
	Mahila Kisan Sasaktikaran Parijojana (MKSP SDTT) Project Expenses	27000.00	0.00
	Scaling Up ITE in Government Schools of Assam Project Expenses	1352718.00	0.00
		1578033.00	0.00
34	**OTHER PAYMENTS**		
	Grant Return to NFI for Khariff Planning Training	5546.00	0.00
	Travelling expenses	2958.00	9957.00
	Repairing & Maintenance	0.00	1908.00
	Office Expenses	40398.00	10894.00
	Insurance	11701.00	16502.00
	Printing & Stationery	900.00	10850.00
	Perdiem and Accommodation	3390.00	6220.00
	Postage & communication	6981.00	12065.00
	Fuel Expenses	0.00	3193.00
	Staff Honorarium Expenses	165100.00	888152.00
	Stamp Paper , revenue expenses	4982.00	540.00
	Newspaper & Journal	7114.00	5263.00
	Bank Commission (Other)	2530.50	1574.00
	Bank Commission (FCRA)	1379.00	428.00
	Bank Commission MKSP Main	230.00	0.00
	Miscellaneous Expenses	0.00	880.00
	Computer expenses	0.00	3813.00
	Employees Provident Fund Paid	0.00	99232.00
	Health Insurance Premium Paid	0.00	80250.00
	Canteen Bill deduction	0.00	214242.00
	Travel Expenditure CML programme	0.00	32050.00

President
Gramya Vikash Mancha

Secretary
Gramya Vikash Mancha

MAHIPAL PATNI A.T. Road Guwahati Chartered Accountants

Notes	Particulars	As at 31-03-2017 ₹	As at 31-03-2016 ₹
	Grant Refund to Actionaid India (NEP Project)	0.00	104343.00
	Grant Refund to IGSSS (SOUL Project)	0.00	43990.00
	Grant returned to JTT (PDBI Project)	0.00	1653.50
	Grant Refund to CRY (Child Rights Project)	136533.00	124.00
	Interest on Grant Refund to IGSSS (SOUL Project)	0.00	3263.00
	Interest on Grant Refund to JTT (PDBI Project)	0.00	799113.00
	TDS Paid	0.00	64218.00
	TDS deduction	41730.00	5860.00
	Professional Fees Paid	14000.00	0.00
	Audit Fees Payable Paid	27000.00	0.00
	Professional Fees Payable Paid	20000.00	0.00
	Telephone Bill Expenses	0.00	1712.00
	Registration Fees Expenses	918.00	1705.00
	Monitoring Visit Expenses	0.00	3417.00
	Intern Student Expenditure	0.00	12641.00
	Internal Audit Cost	2000.00	5953.00
	DG Set Maintenance Expenses	10000.00	0.00
	Emergency Medical Expenses	2494.00	0.00
	Executive Meeting Expenses	15967.00	0.00
	Internship Student Cost	40032.00	0.00
	Office Rent	11000.00	0.00
	Travel and Lodging Cost of Tata Trust Professional	10984.00	0.00
	Web Designing cost of Organisation	7532.00	0.00
	Received from AIRCEL	7943.00	0.00
	Reimbursement from CML for Exposure Visit	18000.00	0.00
	Reimbursement from TATA AIG Life Insurance	22937.00	0.00
	Water Testing Cost reimbursement from Wrist Water Solution Private Ltd	9043.00	0.00
		651322.50	2446005.50

১২২

35	GRANT ADVANCES MKSP		
	MoRD Fund		
	Centre for Micro Finance and Livelihood (CML)	2599612.00	8638337.00
	Grameen Sahara (GS)	4492392.00	8383987.00
	Rashtriya Grameen Vikash Nidhi (RGVN)	4379680.00	8144621.00
	Seven Sisters Development Assistance (SeSTA)	5409360.00	9945240.00
		16881044.00	35112185.00
	SDTT Fund		
	Centre for Micro Finance and Livelihood (CML)	2775440.00	2437200.00
	Grameen Sahara (GS)	2434350.00	1130400.00
	Rashtriya Grameen Vikash Nidhi (RGVN)	2378790.00	1152600.00
	Seven Sisters Development Assistance (SeSTA)	2955840.00	1389000.00
		10544420.00	6109200.00
		27425464.00	41221385.00

President
Gramya Vikash Mancha

Secretary
Gramya Vikash Mancha

MAHIPAL PATNI
Chartered Accountants

Notes	Particulars	As at 31-03-2017 ₹	As at 31-03- 2016 ₹
	CASH AND CASH EQUIVALENT AT THE END OF THE YEAR		
36	Cash in hand (As certified by Secretary)	82457.00	121431.00
		82457.00	121431.00
37	**Balance with Saving Bank Account**		
	State Bank of India Savings Bank Accounts FCRA	143333.15	1647384.90
	State Bank of India Savings Bank Accounts	9586303.51	59282749.68
	Axis Bank Ltd. Savings Bank Account	490.00	0.00
	State Bank of India STDR Accounts FCRA	1007000.00	0.00
	State Bank of India STDR Accounts	6700000.00	0.00
	Investment in Mutual Fund	200000.00	0.00
		17637126.66	60930134.58

President
Gramya Vikash Mancha
President
Gramya Vikash Mancha

Secretary
Gramya Vikash Mancha
Secretary
Gramya Vikash Mancha

MAHIPAL PATNI
A.T. Road
Guwahati
Chartered Accountant

25/9/17
(Mahipal Patni)
Chartered Accountant
Membership No.: 017453

Guwahati,
Dated : 25th September, 2017

GRAMYA VIKASH MANCHA
Vill- Kardaitola, P.O. - Barbari
Dist. - Nalbari, Pin. - 781351 (Assam)

NOTE- 38 : NOTES ON ACCOUNTS:

A. Significant Accounting Policies:

1. The accounts are drawn up on historical cost basis and have been prepared in accordance with the applicable Accounting Standards.
2. Income and Expenditure are accounted on cash basis
3. Fixed Assets and Depreciation: Fixed Assets are stated at cost less accumulated depreciation: Depreciations on Assets are provided on Written Down Value (WDV) at Rates as per Income Tax Rules, 1962.
4. Grants in Aid (GIA) are accounted in Statement of Income & Expenditure as Revenue to the extent of revenue expenditure incurred against it and Grants in Aid (GIA) incurred for Capital Assets are taken as Capital Grant against Fixed Assets (Tangible) in Balance Sheet. Thus, Grants in Aid were utilized for the purpose for which it was sanctioned.

B. Notes on Account:

1. Capital Grant for Building Rs.4,97,500.00 (Rupees Four Lakhs Ninety seven Thousand Five Hundred Only) which was received under the Scheme of Member of Parliament Local Area Development (MPLAD) has been shown under Block 'A' of Fixed Assets (Note-6) by deduction from cost of Building (MPLAD) Rs.4,98,665.00 (Rupees Four Lakhs Ninety Eight Thousand Six Hundred Sixty Five Only). Nominal value of the concerned assets now appeared at Rs.1,165.00 (Rupees One Thousand One Hundred Sixty Five Only) for compliance of Accounting Standard -12 issued by ICAI for accounting for Government Grants. Depreciation is not charged considering the value of assets at nominal value.
2. During the year there has occurred Excess of expenditure over Income Rs.43,324.17 which includes Depreciation (non cash expenditure) of Rs. 1, 04,214.00.
3. Previous year's figures have been regrouped / reclassified / rearranged wherever necessary to correspond with current year's figure.
4. Gramya Vikash Mancha has been appointed as Lead Partner for Mahila Kisan Sasaktikaran Parijojana (MKSP) by the North Eastern Development Consortium (NDC). Thus Unspent Fund against the project received from Assam State Rural Livelihood Mission Society- ASRLMS (MoRD), Sir Dorabji Tata Trust (SDTT) and SB Bank Interest have been shown as "Grants Fund MKSP (MAIN)" under the head Current Liabilities in the Balance Sheet. On the other hand fund transferred to other four partners from the MKSP MAIN account has been shown as "Grants on Account ASRLMS (MKSP, MAIN)" under the head Current Assets in the Balance Sheet.
5. Net Value of Fixed Assets (Foreign Grants and National Grants) under head Capital Grants and Fixed Assets (Tangible) under head Non Current Assets are shown in the Balance Sheet by providing depreciation for the purpose to arrive at fair value of the Fixed Assets.

১২৪

Secretary	President	(Mahipal Patni)
Gramya Vikash Mancha	Gramya Vikash Mancha	Chartered Accountant
Secretary Gramya Vikash Mancha	President Gramya Vikash Mancha	Membership No. 017453

MAHIPAL PATNI Chartered Accountant A.T. Road Guwahati

Guwahati,
Dated: 25th September, 2017

দেশ বিদেশৰ সংবাদ মাধ্যমত প্ৰকাশিত গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চৰ সফল যাত্ৰাৰ শেহতীয়া বাতৰিৰ কিছু অংশ...

2017-5-18 Empowering rural women in Assam through mobile internet - The Financial Express

FINANCIAL EXPRESS

Labour laws have to be calibrated away from job protection towards job creation | Supreme Court's formula One ru

Home / India news

Empowering rural women in Assam through mobile internet

100 SHARES

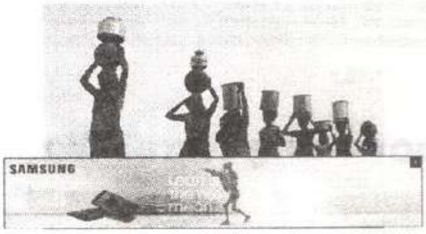

However, the women of some remote villages are now getting to see the world in a different way(Representative image reuters)

Sarala Baishya, now in her late 50s, had always been dependent on her husband or sons and daughters for any kind of information. Be it the patriarchal nature of the society, ignorance or lack of education, the activities of Sarala and many others like her in rural Assam had always been restricted to kitchen and the backyard. However, the women of some remote villages are now getting to see the world in a different way.

Now they know what is happening around the world and even can manage to order the dress ... using mobile internet. Thanks to "Internet Sathi", a novel initiative supported by Google and Tata Trust, under which some young women and girls are popularising internet among women in these remote villages.

You may also like to watch:

VillageSquare

Home Features Perspectives Numbers Themes

Internet Saathi

Empowering rural women in Assam through the Internet

Women trained in the use of the Internet are fanning across four districts of Assam to bring its benefits to rural women, which in turn is boosting their household earnings and changing everyday lives for the better

Featured Series

Cost of women bathing in the open

Featured Series

Women leaders come to the fore in Jharkhand

Featured Article

Login Now [Here]

The Telegraph

Today's Edition

800 off on Flights

Get best flight deals on MakeMyTrip

Art of weaving gains online designer boost

Internet Sathis help 1 lakh women in 557 villages of Assam become Net-savvy

Guwahati, March 16: Rumu Das, like most Assamese women, inherited the art of weaving from her mother. But the limited number of designs available at her disposal became a constraint for the resident of Kusumpur village in Kamrup district when she wanted to sell her handloom products in the market.

That was until March last year when Rumi Sarma, an Internet Sathi, taught Rumu how to search for new designs on the Internet. The new and trendy designs she found online helped her earn at least Rs 300 more from a pair of traditional Assamese mekhela sadors.

"Earlier, she could sell a pair of mekhela sadors at Rs 800 to Rs 1,000 as the designs were commonplace. When she sketched the designs from the internet and used them in her products, they earned preference from shopkeepers." Rumi, an MA first-semester student who was engaged as an Internet Sathi by Gramya Vikash Mancha (GVM), an NGO, told The Telegraph.

We Speak For Our Region

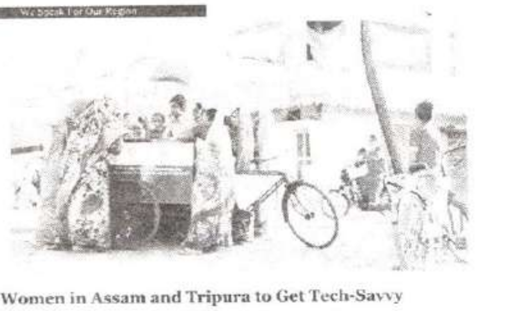

Rural Women in Assam and Tripura to Get Tech-Savvy

To make the rural women aware about the benefits of the World Wide Web, Google India has tied up with Tata Trusts to introduce Internet Saathi. 100 women master trainers from the four districts of Lower Assam namely Baksa, Barpeta, Nalbari and Kamrup have been selected to reach out to women in villages and their neighboring areas.

A similar initiative has been taken up in the state of Tripura as well. The master trainers or the saathis will be provided with bicycles, Android devices like smart phones and tablets to give digital lessons to the women from a carefully prepared module by Google.

Since the launch of the Internet Saathi last year, it has so far covered nine states and has trained over 2 lakh women. The aim is to cover 400 villages in Assam and other states of the Northeast.

চৰকাৰী সুবিধাৰ পৰা বঞ্চিত বনপেটাৰ ইটাবভিটা কৃষি চক্ৰ

ঘগ্ৰাপাৰত নাৰী দিৱসৰ ব্যতিক্ৰমী অনুষ্ঠান

বভাইগাঁৱত শান্তি সমিতি গঠন

কামৰূপৰ সহস্ৰ বিঘা কৃষিভূমিত ইটাভাতাৰ আগ্ৰাসন

অসমীয়া প্ৰতিদিন

হাতে হাতে ম'বাইল-টেবলেট লৈ ঘূৰিছে 'ইণ্টাৰনেট সাথী'

৬০ হেজাৰ গাঁৱৰ ২০ লাখ মহিলাক ইণ্টাৰনেটৰ শিক্ষা গুগলৰ

অসমৰো ৫ শতাধিক গাঁৱৰ মহিলাই লৈছে ই-শিক্ষাৰ পাঠ

অসমীয়া প্ৰতিদিন

নাৰী দিৱস উপলক্ষে গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চৰ নলবাৰী জিলা প্ৰশাসনৰ অভিনৱ পদক্ষেপ

ঘগ্ৰাপাৰত একেলগে ১,০০০ মহিলাক ডিজিটেল সাক্ষৰতাৰ প্ৰশিক্ষণ

প্ৰতিদিন সেৱা, ঘগ্ৰাপাৰ, ৮ মাৰ্চ : নলবাৰী ...

THE BLOG

How 'Internet Saathis' Are Empowering Rural Women In Assam

Benefits range from making better earnings to learning how to apply bridal makeup.

19/05/2017 8:49 AM IST | **Updated** 18 hours ago

Village Square

One-Stop Rural India

THE WIRE

GENDER

Rural Women in Assam Explore New Possibilities Through the Internet

BY ABDUL GANI ON 17/05/2017 • 1 COMMENT

Women trained in the use of the internet are travelling across four districts of Assam to bring its benefits to rural women, which in turn is boosting their household earnings and changing everyday lives for the better.

নলবাৰীত আশাৰ পোহৰ বিলাইছে এজাক যুৱক-যুৱতীয়ে

দুখীয়া-বানপীড়িত ৰাইজৰ কাষত গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চ

TBI Blogs: A Unique Project Is Empowering Women in Rural Assam by Introducing Them to the Internet

Women trained in the use of the internet are fanning across four districts of Assam to bring its benefits to rural women, which in turn is boosting their household earnings and changing everyday lives for the better. Abdul Gani takes a closer look.

by **Village Square**

a day ago

Dainik Gana Adhikar 12 Guwahati, Saturday, 8 July, 2017 RNI No. 63550/2011 ● Website : www.ganaadhikar.com

গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চৰ উদ্যোগত চাৰিটা পৰ্যায়ত আই টি ই প্ৰকল্পৰ আৱাসিক গ্ৰীষ্মকালীন শিবিৰ আৰম্ভ

Nizara Talukdar, in her mid 30s, is just another village woman in Assam who has grown up in poverty. But the times seem to have changed, as she has started to earn more through her innovative ideas, thanks to the Internet Saathi (Internet Assist) programme being implemented in various areas of Assam. The Internet Saathis are educated village women who are provided training and given smartphones and a bicycle to carry out their activities.

8 THE ASSAM TRIBUNE, GUWAHATI STATE WEDNESDAY, AUGUST 2, 2017

ITE summer camp for Govt schools concludes at Barbari

CORRESPONDENT

NALBARI, Aug 1: As part of the Integrated Approach of Technologies in Education (ITE) conducted by Gramya Vikash Mancha (GVM) in collaboration with the Rashtriya Madhyamik Siksha Abhijan, an ITE summer camp was organised with an objective to promote selected students of Government schools as ITE student leader in their respective alma maters.

Five camps were organised from July 5 to 27. All the camps were of residential nature and of 3 days duration. A total of 135 students from Nalbari, Kamrup and Baksa districts participated in the camps, thereby representing 62 Government schools.

In the ITE summer camp, students were given exposure to ITE application like scratch, turtle, logo and photo story, among others. Apart from different ITE applications, students worked on problem-solving skills, cultural activities, sports, gender equality, importance

Nalbari MLA Ashok Sarma and RMSA Mission Director Aroona Rajoria distributing cheques among meritorious students. – Photo: Nalbari Correspondent

The ITE summer camps came to an end with a closing ceremony held at the premises of GVM at Barbari in Nalbari district on July 31. The concluding programme was attended by Ashok Sarma, MLA of Nalbari constituency, Aruna Rajoria, Mission Director of Rastriya Madhyamik Siksha Abhijan, Vijai Boishnob, Inspector of Schools, Nalbari, Dr RC Chutia, na Charania, TISS Mumbai, Gitika Dutta Sarma, District Consultant of RMSA, Nalbari and Pancholee Tamuli of Tata Trust.

All the participants along with headmasters and assistant teachers of the project schools were present on the occasion. The students presented their works which they did during the summer camp. In the closing ceremony, MLA Ashok Sarma torious students who performed well in the last HSLC examination from the constituency. They are Masum Pratim Sarma, Dhritismita Rajbangshi, Nikshit Barman and Bhaskarjyoti Das. The MLA gave Rs 20,000, Rs 19,000 and Rs10,000 each respectively from his salary.

The GVM also distributed cheques worth Rs 10,000 each to 13 poor students of Nalbari, Kamrup (Rural) and Baksha districts. Besides, GVM distributed ITE accessories to various schools under their project area. Speaking on the occasion, Ashok Sarma urged the civil society to change their attitude towards the Government schools, which have resourceful teachers, meritorious students and adequate infrastructure.

In her address, Mission Director Rajoria disclosed that in the last Gunotsav, such schools performed better where teachers, guardians and the community were alerted.

The closing ceremony was also addressed by Pithi Bhushan Deka, Dibakar Deka and Utpal Medhi

অসমীয়া প্ৰতিদিন

আই টি ইৰ গ্ৰীষ্মকালীন শিবিৰৰ সামৰণি

গ্ৰামাঞ্চলৰ ১০৯ গৰাকী ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ প্ৰকল্প দেখি অভিভূত ৰমেশ জৈন

প্ৰতিদিন সেৱা, বৰভাগ, ৩১ জুলাই ঃ টাটা ট্ৰাষ্টৰ সৌজন্যত তথা ৰাষ্ট্ৰীয় মাধ্যমিক শিক্ষা অভিযান অসম আৰু স্বেচ্ছাসেৱী অনুষ্ঠান গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চৰ সহযোগত অনুষ্ঠিত ইণ্টিগ্ৰেটেড এপ্ৰোচ টু টেকনোলজি ইন এডুকেচন' চমুকৈ আই টি ইৰ গ্ৰীষ্মকালীন কেম্প তথা প্ৰদৰ্শনীৰ যোৱা ২৯ জুলাইত সামৰণি পৰে। ৰাষ্ট্ৰীয় মাধ্যমিক অভিযান অসম মিছনৰ সঞ্চালক সামৰণী অনুষ্ঠানত উপস্থিত থাকে ৰমেশ জৈন। তেওঁ চৰকাৰৰ নিয়ম অনুযায়ীহে শিক্ষকসকলক নিযুক্তি দিয়া হয়। তেওঁ অসমৰ ৫,১০০ খন মাধ্যমিক আৰু উচ্চতৰ মাধ্যমিক বিদ্যালয়ৰ ৩,২০০ খন বিদ্যালয়ত কম্পিউটাৰ শিক্ষাৰ ব্যৱস্থা কৰা বুলি প্ৰকাশ কৰে। অনুষ্ঠানত টাটা ট্ৰাষ্টৰ [illegible]

প্ৰকাশ -৩/১০/১৬ ইং

আজি অসমৰ কণ্ঠ

বকো-দোকুছিত আই টি ই প্ৰকল্পৰ শিক্ষক প্ৰশিক্ষণৰ সামৰণি

জনগণ সেৱা, বকো, ২ অক্টোবৰ ঃ ৰাষ্ট্ৰীয় মাধ্যমিক শিক্ষা অভিযানৰ দ্বাৰা পৰিচালিত দক্ষিণ কামৰূপ জিলাৰ দোকুছিত টাটা ট্ৰাষ্টৰ অৰ্থ সাহায্যৰ জৰিয়তে ৰাজ্যৰ বে-চৰকাৰী সংস্থা গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চই আয়োজন কৰা দুদিনীয়া শিক্ষক প্ৰশিক্ষণৰ সামৰণি পৰিল। চলিত মাহৰ ১৫ আৰু ১৬ ছেপ্টেম্বৰত দুদিনীয়া বিস্তৃত কাৰ্যক্ৰমণিকাৰে কামৰূপ জিলাৰ পশ্চিম প্ৰান্তৰ নগৰ বেৰাৰ দোকুছি আদৰ্শ বিদ্যালয়ত আয়োজন কৰা হৈছিল আই টি ই প্ৰকল্পৰ দ্বাৰা শিক্ষক প্ৰশিক্ষণৰ কৰ্মশালাৰ। জানিব পৰা মতে, সৰ্বশিক্ষা অভিযান মিছনৰ দ্বাৰা পৰিচালিত কে জি ভি বি গবৈমাৰী-নগৰবেৰা আৰু আৰ এছ টি চি, ছয়গাঁৱত স্কুলীয়া ছাত্ৰ-ছাত্ৰী সকলোৰে মানসিক, শাৰীৰিক, তথা বৌদ্ধিক বিকাশৰ জ্ঞান আৰু তথ্য-প্ৰযুক্তিৰ সহায়ত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ মানসিক উৎকৰ্ষ সাধনৰ বাবে আই টি ই প্ৰকল্পৰ কাম কৰি থকা হৈছে। উক্ত প্ৰকল্পৰ কাম চৰকাৰী বিদ্যালয়ত সম্প্ৰসাৰণৰ বাবে এই অঞ্চলৰ মুঠ ছখন উচ্চ আৰু উচ্চতৰ মাধ্যমিক বিদ্যালয়ৰ দুজনকৈ শিক্ষকক পূৰ্ণ প্ৰশিক্ষণ দিয়া হয়। এই প্ৰশিক্ষণত হেকেৰা, নগৰবেৰা, ছমৰীয়া, জামলই, গবৈমাৰীৰ উচ্চ মাধ্যমিক বিদ্যালয়ৰ শিক্ষকসকলক প্ৰশিক্ষণ দিয়া অনুষ্ঠানৰ আদৰণি ভাষণ দিয়ে দোকুছি আদৰ্শ বিদ্যালয়ৰ অধ্যক্ষ ৰমেন বায়নে। শিক্ষক প্ৰশিক্ষণৰ সময়ত আই টি ই সম্পৰ্কত বিতং জ্ঞান পৰ্যালোচনা কৰা হয়। লগতে বিদ্যালয়ৰ পাঠ পৰিকল্পনাৰ বিষয়ে প্ৰশিক্ষণ দি বিজ্ঞান আৰু প্ৰযুক্তিবিদ্যাৰ প্ৰকল্পৰ ওপৰত ব্যাখ্যা আগবঢ়ায়। এই প্ৰশিক্ষণৰ সময়ত সমল ব্যক্তি হিচাপে উপস্থিত আছিল গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চৰ স্বেচ্ছাসেৱক কমল হাজৰিকা, নব কুমাৰ হালৈ, জেনী বৰুৱা, সঞ্জীৱ দাস, প্ৰেম কোচ, নাছৰিণ আৰু আই টি ই প্ৰকল্পৰ মুখ্য বিষয়া উৎপল মেধি।

নলবাৰীত 'শিক্ষাত প্ৰযুক্তিৰ প্ৰয়োগ' শীৰ্ষক কৰ্মশালা

জনসাধাৰণ বিশেষ সেৱা, নলবাৰী, ১ আগষ্ট ঃ টাটা ট্ৰাষ্ট আৰু ৰাষ্ট্ৰীয় মাধ্যমিক শিক্ষা অভিযানৰ সহযোগত স্বেচ্ছাসেৱী অনুষ্ঠান গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চই ৰূপায়ণ কৰি থকা শিক্ষানুষ্ঠানত 'প্ৰযুক্তিৰ ব্যৱহাৰ' শীৰ্ষক প্ৰকল্পৰ গ্ৰীষ্মকালীন শিবিৰৰ সোমবাৰে সামৰণি পৰে। নামনি অসমৰ নলবাৰী, কামৰূপ আৰু বাক্সা জিলাত যোৱা ৫ জুলাইৰ পৰা অনুষ্ঠিত হৈছিল 'শিক্ষাত প্ৰযুক্তিৰ ব্যৱহাৰ' শীৰ্ষক উক্ত গ্ৰীষ্মকালীন শিবিৰত তিনিখন জিলাৰ ৬২খন বিদ্যালয়ৰ ১২৫গৰাকী ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক সামৰি পাঁচটা ভিন্ন শিবিৰত অনুষ্ঠিত কৰা হয়। বৰবৰীস্থ গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চৰ কাৰ্যালয় প্ৰাংগণত অনুষ্ঠিত সামৰণী অনুষ্ঠানত নলবাৰী সমষ্টিৰ বিধায়ক অশোক শৰ্মা, ৰাষ্ট্ৰীয় মাধ্যমিক শিক্ষা অভিযানৰ সঞ্চালক অৰুণা ৰাজোৰিয়া, নলবাৰী জিলা বিদ্যালয়সমূহৰ পৰিদৰ্শক বিজয় বৈষ্ণৱ, বাগচা জিলাৰ বিদ্যালয়সমূহৰ পৰিদৰ্শক ড° ৰমেশ চন্দ্ৰ চুতিয়া, নলবাৰীস্থ মাধ্যমিক শিক্ষা অভিযানৰ বিষয়া গীতিকা দত্ত বৰুৱা, টাটা ট্ৰাষ্টৰ বিষয়া মিছ আমিনা প্ৰমুখ্যে বিশিষ্ট ব্যক্তিসকল উপস্থিত আছিল। গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চৰ সঞ্চালক পৃথ্বীভূষণ ডেকা আৰু সম্পাদক দিবাকৰ ডেকাই আঁতিথ্য অনুষ্ঠানৰ পূৰ্বে চৰকাৰী ভালেকেইখন শিক্ষানুষ্ঠানৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে উপস্থাপন কৰা প্ৰকল্পই উপস্থিত লোকসকলক আপ্লুত কৰে। উক্ত অনুষ্ঠানত গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চই উক্ত প্ৰকল্প অধীনত তিনিওখন জিলাৰ মুঠ দহগৰাকী অতি দুখীয়া ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক দহ হাজাৰ টকাকৈ আৰ্থিক অনুদান আগবঢ়ায়। উক্ত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকল হ'ল ক্ৰমে নলবাৰী জিলাৰ নৃপেন কলিতা, বিমল দাস, মনজিৎ দাস, সুনীতা বড়ো। কামৰূপ জিলাৰ তপনজ্যোতি চৌধুৰী, উজ্জ্বল দাস, কৃষ্ণ মেধি, সুভাষ দাস, হাচিনা বেগম আৰু জেছমিন আখতাৰ। ইফালে, অনুষ্ঠানত গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চই তিনিওখন জিলাৰ ভালেকেইখন বিদ্যালয়লৈ আই টি ই প্ৰকল্পৰ সামগ্ৰী বিতৰণ কৰে। আনহাতে, শিক্ষা বিষয়ক অনুষ্ঠানটোত বিধায়ক অশোক কুমাৰ শৰ্মাৰ মাহিলি দৰমহাৰ ধনেৰে যোৱা হাইস্কুল শিক্ষান্ত পৰীক্ষাত সৰ্বোচ্চ নম্বৰ লাভ কৰা সমষ্টিটোৰ দিহজাৰি হাইস্কুলৰ ছাত্ৰ মানসপ্ৰতিম শৰ্মাক ২০ হাজাৰ, এম এন চি বালিকা বিদ্যাপীঠৰ ছাত্ৰী ধৃতিস্মিতা ৰাজবংশীক ১৯ হাজাৰ, বালিলেচাৰ কালী মন্দিৰ হাইস্কুলৰ ভাস্কৰজ্যোতি দাসক দহ হাজাৰ আৰু গৰ্ডন উচ্চতৰ মাধ্যমিক বিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰ নিক্ষিৎ বৰ্মনক ১০ হাজাৰ টকাকৈ পুৰস্কাৰ প্ৰদান কৰে। অনুষ্ঠানত মুখ্য অতিথি হিচাপে উপস্থিত থাকি মাধ্যমিক শিক্ষা অভিযানৰ সঞ্চালক অৰুণা ৰাজোৰিয়াই কয় যে শেহতীয়াকৈ অনুষ্ঠিত প্ৰথম পৰ্যায়ৰ গুণোৎসৱত যিবোৰ বিদ্যালয়ৰ শিক্ষক, অভিভাৱক আৰু ৰাইজ সজাগ হৈছে সেইবোৰৰ ফলাফল যথেষ্ট ভাল হৈছে। তেওঁ সকলোকে সজাগ হোৱাৰ বাবে আহ্বান জনাই ভাল ফল প্ৰদৰ্শনৰ বাবে সাজু হ'বলৈ পৰামৰ্শ আগবঢ়ায়।

নলবাৰীত শিক্ষাত প্ৰযুক্তিৰ প্ৰয়োগ বিষয়ক গ্ৰীষ্ম শিবিৰৰ সামৰণি

জিলাৰ বাতৰি দিওঁতা

নলবাৰী, ৩১ জুলাই ঃ ৰাষ্ট্ৰীয় মাধ্যমিক শিক্ষা অভিযান আৰু টাটা ট্ৰাষ্টৰ সহযোগত স্বেচ্ছাসেৱী সংগঠন গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চই নামনি অসমৰ তিনিখন জিলাত ৰূপায়ণ কৰি থকা 'শিক্ষানুষ্ঠানত প্ৰযুক্তিৰ ব্যৱহাৰ' শীৰ্ষক প্ৰকল্পৰ অধীনত যোৱা ৫ জুলাইৰপৰা অনুষ্ঠিত হোৱা গ্ৰীষ্মকালীন শিবিৰৰ আজি সামৰণি পৰে। গ্ৰীষ্মকালীন শিবিৰত ৬২ খন বিদ্যালয়ৰ ১২৫ গৰাকী ছাত্ৰ ছাত্ৰীক সামৰি পাঁচটা ভিন্ন শিবিৰ অনুষ্ঠিত হয়। বৰবৰীত থকা গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চৰ কাৰ্যালয়ৰ প্ৰাংগনত আয়োজিত সামৰণী অনুষ্ঠানত নলবাৰী সমষ্টিৰ বিধায়ক অশোক কুমাৰ শৰ্মা, মাধ্যমিক শিক্ষা অভিযানৰ পৰিচালন সঞ্চালক অৰুণা ৰাজৌৰিয়া, নলবাৰী আৰু বাকসা জিলাৰ বিদ্যালয়সমূহৰ পৰিদৰ্শক ক্ৰমে বিজয় বৈষ্ণৱ আৰু ৰমেশ চন্দ্ৰ চুতীয়া, নলবাৰীত থকা মাধ্যমিক শিক্ষা অভিযানৰ বিষয়া গীতিকা দত্ত বৰুৱা, টাটা ট্ৰাষ্টৰ বিষয়া মিছ আমিনা প্ৰমুখ্যে বিশিষ্ট ব্যক্তিসকল উপস্থিত আছিল। অনুষ্ঠানত চৰকাৰী মাধ্যমৰ বিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে পৰিবেশন কৰা বিভিন্ন প্ৰকল্পই সকলোকে আপ্লুত কৰি তোলে। এই অনুষ্ঠানতে নলবাৰী সমষ্টিৰপৰা যোৱা হাইস্কুল শিক্ষান্ত পৰীক্ষাত সৰ্বাধিক নম্বৰ লাভ কৰা চাৰিগৰাকী ছাত্ৰ-ছাত্ৰী মানসপ্ৰতীম শৰ্মা, ধৃতিস্মিতা ৰাজবংশী, নিক্ষীত বৰ্মণ, আস্কৰজোতি দাসক ক্ৰমে ২০০০০ টকা, ১৯০০০ টকা আৰু তৃতীয় দুয়োজনাক ১০,০০০ টকাকৈ আগবঢ়ায়। ইয়াৰ উপৰি এই অনুষ্ঠানতে দহগৰাকী অত্যন্ত দুখীয়া ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চৰপৰা দহ হাজাৰ টকাকৈ আৰ্থিক অনুদান আগবঢ়োৱা হয়। ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকল হ'ল নলবাৰী জিলাৰ নৃপেন কলিতা, বিমল দাস, মনজিৎ দাস, সুনিতা বড়ো, কামৰূপ গ্ৰাম্য জিলাৰ তপনজোতি চৌধুৰী, উজ্জ্বল দাস, কৃষ্ণ মেধি, সুভাষ দাস, হাছিনা বেগম আৰু জেছমিন আখতাৰ। পৰৱৰ্তী সময়ত আৰু তিনিগৰাকী দুখীয়া ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক আৰ্থিক সাহায্য প্ৰদান কৰিব বুলিও গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চই জানিবলৈ দিছে। অনুষ্ঠানত গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চৰ তৰফৰপৰা কেইবাখনো বিদ্যালয়লৈ বিভিন্ন সামগ্ৰীও বিতৰণ কৰে। অনুষ্ঠানত ভাষণ দি নলবাৰী সমষ্টিৰ বিধায়ক অশোক কুমাৰ শৰ্মাই কয় যে চৰকাৰী বিদ্যালয়সমূহৰ প্ৰতি সমাজৰ দৃষ্টিভংগী সলনি কৰাৰ প্ৰয়োজনীয়াত আহি পৰিছে। অনুষ্ঠানত মুখ্য অতিথি হিচাপে উপস্থিত থাকি মাধ্যমিক শিক্ষা অভিযানৰ মিছন সঞ্চালিকা অৰুণা ৰাজৌৰিয়াই কয় যে শেহতীয়াকৈ অনুষ্ঠিত প্ৰথম পৰ্যায়ৰ গুণোৎসৱত যিবোৰ বিদ্যালয়ৰ শিক্ষক-অভিভাৱক আৰু ৰাইজ সজাগ সেইবোৰ বিদ্যালয়ৰ ফলাফল যথেষ্ট ভাল দেখা গৈছিল। তেওঁ চৰকাৰী বিদ্যালয়ৰ অভিভাৱকসকলক সজাগ হ'বলৈ আহ্বান জনায়। অনুষ্ঠানত গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চৰ পৃথ্বিভূষণ ডেকা, দিবাকৰ ডেকা আৰু উৎপল মেধিয়ে ভাষণ দিয়ে।

The Assam Tribune

Download Free App

Gmail for Work

Start free trial

Water-borne diseases

ntre's initiatives not being implemented by Tezpur Municipal Board'

MEHI BORO

[illegible]

'Technology in education fails to get desired result'

CORRESPONDENT

[illegible]

Bajali BJP chief

PATACHARKUCHI, July 31: [illegible] — Correspondent

OBITUARY

Samaresh Ghosh

GUWAHATI, July 31: [illegible]

RNI/PGH-075/2015-17 ■ REGN. NO. 53902/95

e-paper : www.asomiyapratidin.in

e-mail : asomiyapratidin@yahoo.co.in

অসমীয়া প্ৰতিদিন

গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চৰ সভা

প্ৰতিদিন সেৱা, বৰভাগ, ৭ ছেপ্টেম্বৰ ঃ আই টি ই প্ৰকল্পৰ অধীনত আৰু টাটা ট্ৰাষ্টৰ অৰ্থ সাহায্যত স্বেচ্ছাসেৱী সংগঠন গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চৰ উদ্যোগত ১ ছেপ্টেম্বৰৰ বৰখলাস্থিত পশ্চিম বড়িগোগ ধীৰদত্ত উচ্চতৰ মাধ্যমিক বিদ্যালয়ত ইনট্ৰেৰ স্কুল প্ৰগ্ৰেম'ৰ এখন সভা অনুষ্ঠিত হয়। বিদ্যালয়ৰ ভাৰপ্ৰাপ্ত অধ্যক্ষ মহানন্দ তালুকদাৰৰ সভাপতিত্বত অনুষ্ঠিত সভাত বিদ্যালয়খনৰ তিনিটা দলৰ ছাত্ৰই তেওঁলোকে প্ৰস্তুত কৰি উলিওৱা প্ৰজেক্ট তিনিটা প্ৰদৰ্শন কৰে। ইয়াৰ ভিতৰত প্ৰথমটো দলে শৰীৰ শক্তি বি এম আইৰ জৰিয়তে কেনেকৈ মানুহৰ দেহৰ সুস্থ-অসুস্থতা নিৰূপণ কৰিব পাৰি তাক প্ৰদৰ্শন কৰে। দ্বিতীয় দলে সালোক বিশ্লেষণেৰে খাদ্যবস্তু প্ৰস্তুত প্ৰণালী, গছ-গছনিৰ খাদ্য প্ৰস্তুত, গছৰ উপকাৰিতা আৰু তৃতীয় দলে পঞ্চায়ত পদ্ধতিৰে বাইছড কেনেদৰে প্ৰশাসন ওপৰলৈ নিব পাৰি তাক প্ৰদৰ্শন কৰে। সভাত গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চৰ স্বেচ্ছাসেৱক উৎপল মেধিয়ে প্ৰযুক্তি বিদ্যাৰ যোগেদি কেনেকৈ দেশ এখন উন্নতিৰ শিখৰে অগ্ৰসৰ হ'ব পাৰে তাক বুজাই দিয়ে। সভাত বিদ্যালয়ৰ শিক্ষক মানৰঞ্জন বৰুৱায়ো বক্তব্য প্ৰদান কৰে। সভাৰ উদ্দেশ্য ব্যাখ্যা কৰে গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চৰ স্বেচ্ছাসেৱিকা আছিনা ইয়াছমিনে। সহায় কৰে স্বেচ্ছাসেৱিকা জেনী বৰুৱাই।

প্ৰাথমিক পৰ্যায়ৰ পৰা আৰম্ভ হ'ব লাগে পৰিৱেশ অধ্যয়ন ঃ পায়েং

অগ্ৰদূত বাৰ্তা

বাহাৰঘাট, ১৯ মে' ঃ 'পৰিৱেশ অধ্যয়ন শিক্ষানুষ্ঠানসমূহত প্ৰাথমিক পৰ্যায়ৰ পৰাই আৰম্ভ হ'ব লাগে।' এই মন্তব্য অৰণ্য মানৱ যাদৱ পায়েঙৰ। আজি কামৰূপ জিলাৰ পশ্চিম বড়িগোগ মৌজাৰ কামপীঠ হাইস্কুলত বৃক্ষৰোপণ আৰু প্ৰতিপালন কাৰ্যসূচী উদ্বোধন কৰি তেওঁ এইদৰে মন্তব্য আগবঢ়ায়। গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চ, বৰবৰী আৰু একচন গাইড এছ'চিয়েছনৰ উদ্যোগত ৰূপায়িত উক্ত কাৰ্যসূচীত উপস্থিত থাকি পায়েঙে পুনৰ কয় যে ইয়াৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় শিক্ষকও নিযুক্তি দিয়াৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে। তেওঁ কয় যে বৰ্তমান বিশ্বৰ প্ৰতিজন ব্যক্তিৰ একেজোপাকৈ গছৰোপণ কৰিব লাগে। পৃথিৱী ধ্বংস হ'লে সাতশ হেজাৰ মানুহ ক'ত থাকিব। কৈশোৰ কালতে এডাল সাপৰ মৃত্যুত মৰ্মাহত হোৱা পায়েঙে সিদিনাৰ পৰাই প্ৰকৃতিপ্ৰেমী হৈ পৰি বৰ্তমান তেওঁ এখন ৫৫০ হেক্টৰ মাটিৰ বননি গঢ়ি তুলিবলৈ সক্ষম হৈছে। অনুষ্ঠানত তেওঁ বিশ্বৰ ভ্ৰমণ কৰা দেশসমূহৰ জনসাধাৰণৰ প্ৰকৃতি প্ৰেমৰ বিষয়েও বক্তব্য আগবঢ়ায়। উক্ত অনুষ্ঠানতে অৰণ্য মানৱ পায়েঙে বিভিন্ন বিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰী তথা বাইজৰ মাজত গছৰোপণ আৰু পৰিৱেশ সৃষ্টিৰ বাবে মত বিনিময় কৰি কেইটাও গছপুলি ৰোপণ কৰে। জি ভি এম আৰু একচন এইডৰ দ্বাৰা কামৰূপ, নলবাৰী আৰু বাগসা জিলাৰ ৫০ খন শিক্ষানুষ্ঠানত সামৰি উক্ত কাৰ্যসূচী ৰূপায়ণ কৰিছে। অনুষ্ঠানত মানৱ পায়েঙৰ লগতে হীৰকজ্যোতি বৰ্মন, অনুপম গোস্বামী, হিতেশ কলিতা, নিতুমণি কলিতা, খনীন্দ্ৰ কলিতা, গিৰীশ ডেকা, বিজুল ইছলাম, আতিকুৰ ৰহমান আৰু বিতোপন মজুমদাৰ উপস্থিত থাকে।

'গুগল'ৰ সাহাৰ্যৰে ৰূপায়িত 'ইণ্টাৰনেট সাথী'ৰ প্ৰকল্পৰ জড়িয়তে আন্তৰ্জাতিক মঞ্চত খোজ থৈছে আমাৰ গাঁৱৰ মহিলাই...
সমান্তৰালকৈ অব্যাহত আছে বোৱা-কটাৰে থলুৱা শিপীনিয়ে আত্ম নিৰ্ভৰশীল হোৱাৰ অভিযানো...

কৃষিভূমিত পৰ্যাপ্ত জলসিঞ্চনৰ অভাৱ কৃষিজীৱি জনতাৰ সমুখত আজিও বৃহৎ প্ৰত্যাহ্বান। সেই প্ৰত্যাহ্বানৰ বিপৰীতে হাতে-কামে তৎপৰ হৈ 'গ্ৰাম্য বিকাশ মঞ্চ'ই যোৱাটো দশকত নিৰ্মাণ কৰিছে ভালে সংখ্যক কৃষিবান্ধ আৰু জান...

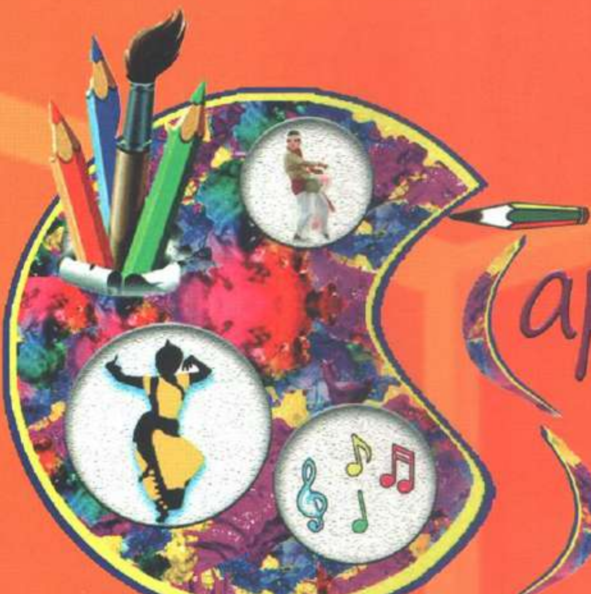

Tapoban Shilpashala

%, "তপোবন শিল্পশালা" %

সহৃদয় পাঠক,
মৌলিক অভিনন্দন গ্ৰহণ কৰিব। উক্ত বিষয় পৰ্ব উদ্দেশ্যে ছাত্ৰ-ছাত্ৰী সকলৰ মন আৰু মনৰ সুপ্ত সংবেদনশীল নৈসৰ্গিক বিকাশৰ লক্ষ্য লৈ আমি "তপোবন শিল্পশালা" নামেৰে এটা ব্যতিক্ৰমী কলাকেন্দ্ৰ স্থাপনৰ আয়োজন কৰিছো। এই অনুষ্ঠানটো ব্যতিক্ৰমী বুলি এই কাৰণেই কোৱা হৈছে যে সম্পূৰ্ণ আনন্দদায়ী পৰিৱেশত চেষ্টিয়া সকলৰ মাজৰ পৰা প্ৰকৃত শিল্প প্ৰতিভাৰ অন্বেষণ কৰিবলৈ চেষ্টা কৰা হয়। প্ৰত্যেকতে তিনি মাহৰ প্ৰস্তুতি শিক্ষা প্ৰশিক্ষণ প্ৰদান কৰা হয়। নিৰ্দিষ্ট এক সময়ৰ অৱধিৰ ভিতৰত এক নিৰ্দিষ্ট প্ৰত্যেক প্ৰান্ত সময়ৰ অনুসৰি শিল্প প্ৰতিভাক সমাজত প্ৰতিষ্ঠিত কৰাৰ দিশত প্ৰয়াস কৰা হয়। আমাৰ এই অনুষ্ঠানৰ ~~প্ৰধান উদ্দেশ্য~~ সামগ্ৰিক প্ৰয়াস হৈছে শিক্ষাৰ সৈতে সংযুক্ত হৈ কৰা এক ধৰণৰ মৌলিক সাংস্কৃতিক প্ৰয়াস। আমাৰ জাতীয় জীৱনৰ লগত জড়িত শিল্পমূলক বিষয়বোৰ নতুন দিশেৰে বিকশিত আগুৱাই নিবলৈ আমি প্ৰতিশ্ৰুতিবদ্ধ।